

Vsebina Koledarja:

Deset božjih zapovedi	2
Šest cerkvenih zapovedi	2
Evharistični post	2
Postna postava	2
Zapovedani prazniki in premakljivi dnevi v tem letu	3
Važno za katoličana	3
Koledarski del	4
Marijino desetletje (Most Rev. Gregorij Rožman, škof ljubljanski)	20
Sto let od prve Marijine prikazni (dr. Franc Jaklič)	23
V petdeseto leto (p. Fortunat)	46
Romanje, pesem (Ljubka Šorli)	47
Ob 50-letnici na Brezjah	48
Marija na Šmarni gori, II. del (p. Odilo OFM)	49
Peter Josip Jeram, življenjepisna črtica (Rt. Rev. Dr. J. Zaplotnik, D. C. L.)	69
Božjemu ribiču, pesem (Svetobor Sodobnik)	81
Nenavadna naključja ali čudovita srečanja (Prof. Pavel Slapar)	82
Lea (Miha Meho)	86
O kako smo v duši slepi, pesem (Svetobor Sodobnik)	90
Izpoved matere (S. K.)	91
Preveč ljudi na svetu? (priredil: P. Fortunat OFM)	99
Položaj žene v Indiji (priredila: Lojzka Verbic)	104
Skriti apostoli (P. Fortunat OFM)	107
Pred tabo Jezusček klečim za mir... (Maks Simončič)	109
†Arhitekt Jože Plečnik (Priredil: p. Fortunat)	111
†P. Gracijan (P. Valerian OFM)	115
50-letnica smrti p. Angelika Hribarja (P. Odilo OFM)	117
Duhovne vaje (P. Fortunat OFM)	119
Nova maša v Johnstownu (slike; besedilo napisal p. Valerian).	125
Lemontske slovesnosti 1957 (slike; besedilo napisal p. Valerian)	128
Razgled po svetu (Dr. Miha Krek)	135
Nekaj drobnih	148
Seznam slovenskih duhovnikov in njihove obletnice	149

No. 11. - Vol. 45

Koledarski ovitek je narisal arhitekt Vilko Čekuta.

Risbe na notranji naslovni strani in za posamezne mesece je narisala Mrs. Fishinger.

Subscription rate: For U.S.A. and Canada \$ 2.50 - Foreign \$ 3.00 - Published once monthly - twice in October - by the Slovene Franciscan Fathers, Lemont, Illinois, in the interests of the Commissariat of the Holy Cross. - Entered as second class matter at the post office at Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in section 1103, act of October 3, 1917. - Authorized July 14, 1945.

Printed by AVE MARIA PRINTERY, Lemont, Illinois

Cena Koledarja en dolar.

AVE MARIA KOLEDAR 1958.

45. LETNIK

UREDILI * IN * IZDALI * SLOVENSKI *
FRANČISKANI * NA * AMERIŠKIH * BREZ-
JAH. * TISK: * AVE * MARIA * LEMONT, * ILL.

LETO 1958

...se prične in konča s sredo; je navadno leto in ima 365 dni.

Ima tri nedelje po Razglasenju Gospodovem in 26 pobinkoštnih nedelj.

Deset božjih zapovedi

1. Veruj v enega Boga
2. Ne skruni božjega imena
3. Posvečuj Gospodov dan
4. Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji
5. Ne ubijaj
6. Ne nečistuj
7. Ne kradi
8. Ne pričaj po krivem
9. Ne želi svojega bližnjega žene
10. Ne želi svojega bližnjega blaga

Šest cerkvenih zapovedi

1. Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih pobožno pri sveti maši
2. Pritrgaj se v jedi in zdrži se mesa na določene dneve
3. Spovej se svojih grehov vsaj enkrat na leto
4. Sprejmi sv. obhajilo o velikonočnem času
5. Doprinesi svoj delež v podporo Cerkve
6. Spolnuj cerkvene postave o poroki

Evharistični post

Od 25. marca 1957 so v veljavi naslednje določbe za evharistični post ali

post pred sv. obhajilom:

1. Krajevni ordinariji smejo dovoliti, da se daruje sveta maša vsaki dan popoldne, ako je to v duhovno korist zadostnega števila vernikov.

2. Duhovniki in verniki se morajo zdržati trde hrane in alkoholnih pijač tri ure pred mašo ali sv. obhajilom; eno uro pa brezalkoholnih pijač. Voda ne prelomi evharističnega posta.

3. Od sedaj naprej se je treba postiti, kakor je določeno pod številko 2., vsem onim, ki mašujejo ali prejmejo sv. obhajilo o polnoči ali v zgodnjih dnevni urah.

4. Bolniki, tudi oni, ki niso stalno v postelji, smejo piti nealkoholne pijače in uživati zdravila, ki so resnično in v pravem pomenu besede zdravila, ob vsakem času pred sv. obhajilom.

Verniki, ki se poslužujejo novih olajšav, ne potrebujejo nobenega nasveta ali pristanka duhovnika.

Postna postava

Popolni zdržek od mesa pomeni, da verniki nad sedmim letom starosti na določene dneve ne smejo jesti mesnih juh, mesnih jedi in mesa.

Delni zdržek od mesa pomeni, da smejo verniki nad sedmim letom starosti samo enkrat na dan jesti mesne juhe, mesne jedi in meso in sicer pri glavnem obedu.

Post ali pritrganje v jedi pomeni, da se smejo verniki med 21. in 59. letom starosti samo enkrat do sitega najesti. Samo pri tem glavnem obedu smejo jesti mesne juhe, mesne jedi in meso; ako na isti dan pade tudi popolni zdržek od mesa, se morajo tudi tega zdržati.

Za vse od 7. do 21. leta starosti in za vse nad 59. letom starosti velja naslednje: Popolni zdržek od mesa jih veže vse petke v letu, na pepelnično sredo, dan pred praznikom Brezmadežne, dan pred Božičem.

Delni zdržek jih veže: kvaterne srede, kvaterne sobote in na binkoštno vigilijo.

D 434/1965

Za vernike med 21. in 59. letom starosti velja naslednje:

Popolni in delni zdržek od mesa jih vežeta tako kot mladoletne in starčke.

V jedi so se dolžni pritrpati na vse dneve 40danskega posta, razen nedelj, na kvatrne srede, kvatrne petke in kvatrne sobote, na binkoštno soboto, na vigilijo Brezmadežne in na vigilijo Božiča.

To je postna postava, ki velja v večini škofij v Združenih državah. Opozarjamo vernike, da se postna postava tekom leta lahko spremeni. Sledite cerkvenim oznakam.

Zapovedani prazniki

Novo leto: 1. januarja
Vnebohod: 15. maja
Vnebovzetje: 15. avgusta
Vsi sveti: 1. novembra
Brezmadežna: 8. decembra
Božič: 25. decembra

PREMAKLJIVI DNEVI v tem letu:

Prva predpostna nedelja - 2. februarja
Pepelična sredo - 19. februarja
Velikonočna nedelja - 6. aprila
Vnebovhod - 15. maja
Binkošti - 25. maja
Presveto Rešnje Telo - 5. junija
Presveto Srce Jezusovo - 13. junija
Kristus Kralj - 26. oktobra
Prva adventna nedelja - 30. novembra

Važno za katoličana

Redni delivec zakramenta sv. krsta je duhovnik. Lahko pa se zgodi, da je otrok v smrtni nevarnosti, pa ni mogoče dobiti pravočasno duhovnika, ki bi ga krstil. V takem slučaju lahko veljavno krsti vsak človek, ki je sposoben rabiti razum, samo da ima namen izvršiti, kar vrši Cerkev, ko krščuje, in da vlije naravno vodo na otrokovo glavo ali (v slučaju, da ne more

obliti glave) na kak drug del telesa tako, da voda oblije kožo in med oblivanjem izgovarja besede: "Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha."

Nikoli nas krščanska ljubezen do bližnjega ne veže tako resno kakor ob smrtni nevarnosti bližnjega. Dolžnost je, da bližnjemu pomagamo do večnega zveličanja. Zato moramo v resni, zlasti pa v nevarni, bolezni pravočasno poklicati duhovnika, da bo bolnika pripravil za večnost in mu podelil zakramente za umirajoče. Bližnjemu naredimo veliko krivico, ako odlašamo toliko časa, da bolnik pade v nezavest ali da začne umirati.

Kadar nastopi smrtna nevarnost nepričakovano, smo dolžni takoj poklicati duhovnika. Med tem časom, ko je treba čakati na duhovnika, bolniku povemo, da bo prišel duhovnik in z njim molimo kesanje; narekujemo mu vzdih "moj Jezus, usmiljenje" in mu damo poljubiti križ. V slučaju, da je bolnik v nezavesti, mu blizu ušes počasi in razločno narekujemo kesanje ali pa vzdih "moj Jezus usmiljenje". Isto velja, kadar se zgodi kaka nesreča.

Tu je potrebno še poudariti, da je treba bolniku v smrtni nevarnosti pomagati, da bo obudil popolno kesanje. Kdor se kesa svojih grehov, ker je z njimi razžalil Boga, ki je neskončno dober in vse ljubezni vreden, ima popolno kesanje; popolno kesanje ima tudi, kdor se kesa svojih grehov zato, ker je moral zaradi njih Jezus Kristus sprejeti nase težko trpljenje in smrt na križu. Popolno kesanje najlažje obudimo, ako se ozremo na križ in s skesanim srcem nad svojimi grehi vzdihnemo: "Moj Jezus, usmiljenje!"

Umiral je oče. Vedeli so, da bo duhovnik prišel prepozno. Pa se je spomnil otrok, ki je pred kratkim prejel prvo sveto obhajilo, na popolno kesanje. Vzel je s stene križ in ga držal pred očetovim obrazom. Očeta so zalile solze ob pogledu na križ in napolnilo ga je popolno kesanje. Kolikim je popolno kesanje zagotovilo večno zveličanje!

JANUAR

1. Sreda - OBREZOVANJE GOSP.; Novo leto; VO
2. Četrtek - sv. Makarij Aleks., opat; bl. Izidor Ant.
3. Petek - sv. Genovefa, devica; pop. zdrž. od mesa
4. Sobota - bl. Angela Folinjska, vdova; sv. Tit, škof
5. NEDELJA - Sveto Ime Jezusovo; sv. Telesfor, papež
6. Ponedeljek - Razglasenje Gosp.; sv. Andrej K.; VO
7. Torek - sv. Lucijan, muč.; bl. Matej Agrigentski, š.
8. Sreda - sv. Severin, opat; sv. Teofil, mučenec
9. Četrtek - sv. Marcijana, d. in m.; sv. Julijana, m.
10. Petek - sv. Viljem, škof; popolni zdržek od mesa
11. Sobota - sv. Pavlin, oglejski škof; sv. Higin, papež
12. NEDELJA - Sveta Družina; sv. Arkadij, mučenec
13. Ponedeljek - sv. Vincencij, spozn.; sv. Agrit, škof
14. Torek - sv. Hilarij, cerkveni učenik; bl. Odorik, sp.
15. Sreda - sv. Pavel Puščavnik; sv. Malahija, prerok
16. Četrtek - sv. Berard, Peter, Oto, Akurzij in Adjut
17. Petek - sv. Anton Puščavnik; popolni zdržek od mesa
18. Sobota - Stol sv. Petra v R.; začetek osmine za c. e.
19. NEDELJA - Druga po Razglasenju Gospodovem
20. Ponedeljek - sv. Fabijan in Sebastijan, mučenca
21. Torek - sv. Neža (Janja), dev. in muč.; sv. Patrocij
22. Sreda - sv. Vincencij, mučenc; sv. Anastaz, muč.
23. Četrtek - Zaroka prebl. Device Marije; sv. Rajmund
24. Petek - sv. Evgenij, škof; popolni zdržek od mesa
25. Sobota - Spreobr. sv. Pavla; zaključek mol. osmine
26. NEDELJA - Tretja po Raz. Gosp.; sv. Polikarp, škof
27. Ponedeljek - sv. Janez Zlatousti, cerkveni učenik
28. Torek - sv. Peter Nolasko, spoznavalec; sv. Valerij
29. Torek - sv. Frančišek Saleški, škof in cer. učenik
30. Četrtek - sv. Martina, dev. in muč.; sv. Hiacinta
31. Petek - sv. Janez Bosko, sp.; popolni zdrž. od mesa

Najbolj močno teženje v človeku je teženje za srečo. A kdor jo išče samo zase, je ne bo našel. Kdor pa misli, da jo je našel in jo uživa sam, jo bo izgubil.

Možno je sicer, da je človek za nekaj časa srečen sam zase, a ta sreča je vedno varljiva, ker vodi v notranjo praznoto.

Resnično srečo daje samo ljubezen. Izžareva jo v dajanju. Čim bolj močna je ljubezen, tem bolj zna dajati. To dajanje ni v zunanjih darovih; ljubezen daje iz svoje notranje moči in duhovnega bogastva. Človek, ki ljubi, daje nekaj, kar je njegovega.

Žrtve so dihanje ljubezni. Obenem so pa tudi hrana ljubezni. Po njih se ljubezen krepi in utrjuje. Sreča, ki jo človek uživa sam, ubija ljubezen. Sebičnež ni nikoli dolgo srečen.

V ljubezni do Kristusa doprinašajo spoznavalci in mučenci najtežje žrtve in tako množe v sebi božjo ljubezen. Njihove duše so knjiga življenja, v katero se beleži njihovo trpljenje.

Mož, ki se v ljubezni žrtvuje za svojo ženo in družino, ne misli na plačilo hvaležnosti. Plačilo že nosi v sebi. To plačilo je ljubezen sama; ko jo deli, jo tudi množi.

Žena in mati, ki v delu vsa živi za moža in otroke, se ne vprašuje: zakaj vsi ti trudi in napor? Njeno srce napolnuje resnična ljubezen. Čim bolj raste v žrtvujoči se ljubezni, tem manj ji pomenijo zunanje, materialne, dobrine. Zato se jim lahko odpoveduje, da z njimi osrečuje družino. Ti njeni zunanji darovi in zunanji trudi so blagoslovljeni z njeno nesebično ljubeznijo. V njih ne da samo nekaj zunanjega; da nekaj, kar je vzela iz svoje notranjosti, iz sebe.

Ljubiti bližnjega, se pravi, želeti mu resnično dobro. Ljubezen, ki ne loči dobrega in zla, kreposti in greha, odpovedi in uživanja, ni več prava ljubezen, ampak sebičnost, ki je obrnjena na pot, ki vodi v sovraštvo. To otroci tega sveta težko razumejo, ako sploh morejo razumeti. Zunanji izraz takega sovraštva so razpore in prokletstva razbitih družin.

Popolna ljubezen je vladala v sveti Družini, med Jezusom, Marijo in Jožefom. Sveta Družina je vzor krščanskim družinam. Družine, katerim se zdi ta cilj previsok, so v veliki nevarnosti sodobnih zablod, ako se že niso vanje pogreznile.

Podpirajmo apostolat za obnovitev družin v krščanskem duhu!

V mesecu januarju izkazujemo svojo ljubezen do Cerkve z molitvami in skritimi žrtvami po mesečnih namenih Apostolata molitve. Splošni molitveni namen je: **c e r k v e n a e d i n o s t**; misijonski pa: **s p r e o b r n e n j e J a p o n s k e**.

Polna luna: 5. januarja; prvi krajec: 12. januarja; mlaj: 19. januarja; prvi krajec: 27. januarja.

FEBRUAR

1. Sobota - sv. Ignacij, š. in muč.; sv. Brigita, devica
2. NEDELJA - I. predp.; Svečnica; zač. d. k L. G.; VO
3. Ponedeljek - sv. Blaž, š. in muč.; blagoslov za grlo
4. Torek - sv. Andrej Korzini, škof; sv. Janez, mučenec
5. Sreda - sv. Agata, m.; sv. Peter Baptist in somučenci
6. Četrtek - sv. Doroteja, devica in muč.; sv. Antolijan
7. Petek - sv. Teodor, m.; sv. Julijana; pop. zdrž. od m.
8. Sobota - sv. Jožef iz Mate, spozn.; sv. Juvencij, š.
9. NEDELJA - II. predp.; sv. Ciril Aleksandrijski, c. u.
10. Ponedeljek - sv. Skolastika, d.; sv. Sotera, d. in m.
11. Torek - Lurška Mati božja, 100-letnica prvega prik.
12. Sreda - Sedem svetih ustanoviteljev reda služ. D. M.
13. Četrtek - sv. Benigen, m.; sv. Katarina Riči, devica
14. Petek - sv. Valentin (Zdravko); pop. zdržek od mesa
15. Sobota - sv. Favstin in Jovita, m.; sv. Jordan, spozn.
16. NEDELJA - III. predp.; sv. Julijana, dev. in muč.
17. Ponedeljek - sv. Donat, Sekundijan in Romul, muč.
18. Torek - sv. Simeon, m.; sv. Bernardka Lurška, dev.
19. Sreda - pepelnična; post in popolni zdržek od mesa
20. Četrtek - Mučenci iz Tyra; sv. Amata; sv. Leon; post
21. Petek - sv. Irena, d.; post in popolni zdrž. od mesa
22. Sobota - sv. Marjeta Kortonska, spokornica; post
23. NEDELJA - Prva postna; sv. Peter Damijan, cer. uč.
24. Ponedeljek - sv. Matija, apostol; sv. Sergij, m.; post
25. Torek - sv. Valburga, dev.; sv. Matilda, dev.; post
26. Sreda - kvatrna; sv. Viktor; post in delni zdrž. od mesa
27. Četrtek - sv. Gabriel od prežalostne D. M., sp.; post
28. Petek - kvatrni; sv. Roman; post in pop. zdrž. od m.

Ob stoletnici Marijinih prikazovanj v Lurdu njena prošnja, ki jo je po sv. Bernardki sporočila svojim otrokom, še vedno odmeva po katoliškem svetu: "Pokora, pokora, pokora!" Ponavljajo jo njeni goreči otroci, apostoli njenega božjega Sina.

Zakaj Marija prosi za pokoro? Marija je duhovna mati vseh človeških otrok. Ob učlovečenju Jezusovem, ko je z "zgodi se" po moči in delovanju Svetega Duha postala Odrešenikova Mati, je postala tudi naša duhovna mati. Marija je vez med zemljom in nebom. Ona je edina med vsemi človeškimi otroci, ki je bila vsa čista in brezmadežna, da je po njej lahko božji Sin Jezus Kristus prišel v človeški rod in postal eden izmed nas. Po njegovem učlovečenju se začne odrešenje, ki je dopolnjeno na Kalvariji. Po Mariji smo prejeli Vir božjega življenja naših duš. Po resničnem očiščenju pri sv. krstu smo bili dvignjeni v nadnaravni red, v življenje božjih otrok. Ko je duša enkrat očiščena, jo milost božja posvečuje in napolnuje s Kristusovo močjo, da postane Kristusovo orodje v reševanju duš; s Kristusom se sožrtvuje in so-trpi, da je uslišana prošnja k nebeškemu Očetu: "Pridi k nam tvoje kraljestvo."

Po Marijinem sredništvu se vrši vse delo božje ljubezni za nas. Marija nas je s svojim sredništvom usposobila, da smo prejeli Kristusa in da lahko delamo za njegovo kraljestvo. Ona nam s svojo priprošnjo posreduje vse milosti, ki so potrebne za stanovitnost. V Mariji najpopolneje spoznamo delo božje ljubezni za nas.

Z veliko, nam nedoumljivo ljubeznijo, je Marija sprejela nase vse trpljenje Odrešenikove Matere. V neizmernih bolečinah je darovala svojega božjega Sina nebeškemu Očetu. Darovala ga je za svoje duhovne otroke.

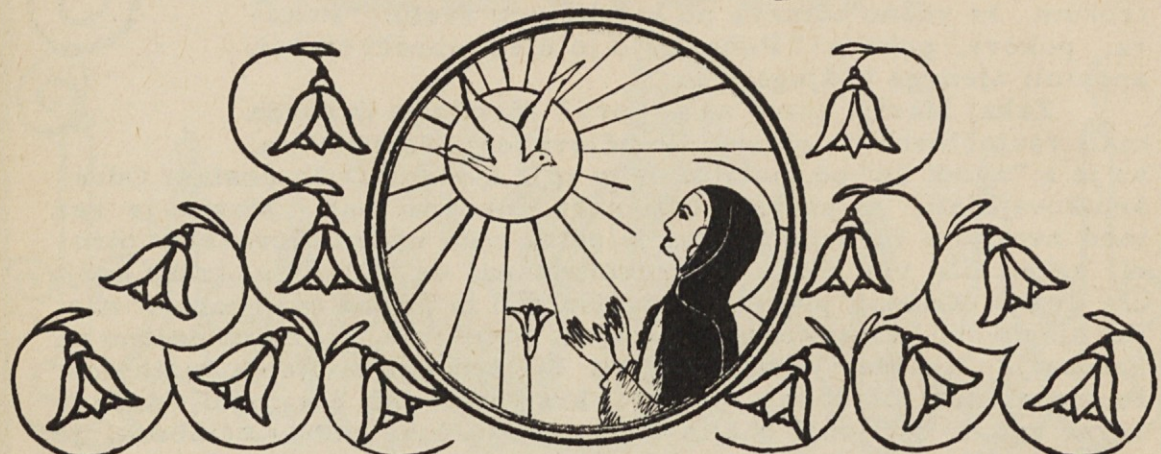
To Marijino darovanje moramo v svojem življenju obnavljati. Po Mariji darujmo Bogu svoje molitve, svoja premagovanja in odpovedi ter vsa dobra dela, ki jih izvršimo s pomočjo milosti božje! To je pokora v najširšem pomenu besede; za tako pokoro nas prosi Lurška Gospa.

Posnemati moramo Marijo in z njo iti na Kalvarijo dnevnega darovanja in odpovedi. Stanovitnost v odpovedi je sad prave ljubezni. Žrtvujoča se ljubezen nam daje notranji mir. Obenem pa je vir hrepenenja po novih žrtvah za Kristusa.

Ob stoletnici Marijinih prikazovanj v Lurdu prosimo Njo, ki jo častimo kot Lurško Gospo, za **s t a n o v i t n o m o č o n i m**, k i s o p r e g a n j a n i zaradi svoje zvestobe do njenega božjega Sina. To je splošni molitveni namen. Misijonski molitveni namen pa je: **z a v e r o n a K i t a j s k e m**.

*Polna luna: 4. februarja; zadnji krajec:
10. februarja; mlaj: 18. februarja; prvi
krajec: 26. februarja.*

MAREC

1. Sobota - kvatrna; sv. Albin, š.; post, del. zdrž. od m.
2. NEDELJA - Druga postna; sv. Neža Praška, devica
3. Ponedeljek - sv. Konigunda, ces.; sv. Anzelm, post
4. Torek - sv. Kazimir, spozn., sv. Lucij, p. in m.; post
5. Sreda - sv. Janez Jožef od Križa, spoznavalec; post
6. Četrtek - sv. Perpetua in Felicita, m.; sv. Koleta, post
7. Petek - sv. Tomaž A.; post in pop. zdrž. od m.; VO
8. Sobota - sv. Janez od Boga, spozn.; sv. Julijan, post
9. NEDELJA - Tretja postna; sv. Frančiška Rimska, dev.
10. Ponedeljek - 40 mučencev; sv. Makarij, škof; post
11. Torek - sv. Konstantin, spoznavalec; sv. Sofronij; post
12. Sreda - sv. Gregorij I., papež in cerkveni uč.; post
13. Četrtek - sv. Kristina, dev. in m.; sv. Teodora; post
14. Petek - bl. Matilda, kraljica; post in pop. zdrž. od m.
15. Sobota - sv. Klemen Marija Dvoržak, spozn.; post
16. NEDELJA - Četrta postna; sv. Hilarij in Tacijan, m.
17. Ponedeljek - sv. Patrik, škof; sv. Agrikula, š.; post
18. Torek - sv. Ciril Jeruzalemski, škof in cer. uč.; post
19. Sreda - sv. Jožef, ženin Device Marije; post; VO
20. Četrtek - sv. Aleksandra (Saša), mučenica; post
21. Petek - sv. Benedikt, opat; post in pop. zdrž. od m.
22. Sobota - sv. Izidor, kmet; sv. Lea; sv. Vazilij; post
23. NEDELJA - Tiha ali pasijonska; sv. Viktorijan, muč.
24. Ponedeljek - sv. Gabriel, nadangel; post
25. Torek - Oznanjenje prebl. Device Marije; post; VO
26. Sreda - sv. Maksima, muč.; sv. Emanuel, muč.; post
27. Četrtek - sv. Janez Damaščan, cerkveni učenik; post
28. Petek - Marija 7 žalosti; post in popolni zdržek od m.
29. Sobota - sv. Ciril, muč.; sv. Bertold, spozn.; post
30. NEDELJA - Cvetna ned.; sv. Peter Regalat, s.; VO
31. Ponedeljek - sv. Modest Krški, škof; post; VO

"Marija je bila edina priča učlovečenja. Rojstvo krščanstva pa izvira iz vere v učlovečenje. Iz tega lahko spoznamo, - ne da bi upoštevali druge razloge - da je bil Marijin delež ob rojstvu krščanstva resničen. Po veri nam je dana skrivnost učlovečenja v tako popolni meri, da postane nekaj našega. Zato lahko uvidimo, koliko Cerkev dolguje Mariji. Učlovečenje se je izvršilo po njeni privolitvi; iz njega tudi izvira njeno materinstvo. Isto lahko rečemo, da je razodetje njenega doživetja učlovečenja naloga, ki jo nalaga njeno materinstvo. Resnica je, da prihaja vera v božanstvo našega Gospoda od Boga samega. Prav tako je res, da so apostoli prejeli vero po Jezusovem javnem delovanju, a pri tem ne smemo prezreti dogodka v Kani. Upoštrevati moramo tudi, da jim je Sveti Duh razodel nove vidike učlovečenja. Toda sv. Anzelm pravi: 'Kljub prihodu Svetega Duha je bila Marija, ki je razodela mnogo velikih skrivnosti apostolom.' Razločevati moramo božje pričevanje, s katerim je Bog navdihnil apostole, kaj naj govore in pišejo, in človeško pričevanje, katerega se je Bog tudi poslužil. Apostoli sami so človeške priče zgodovinskim dogodkom iz Gospodovega življenja, kar je zapisal sv. Janez s temi besedami: 'Kar je bilo od začetka, kar smo slišali, kar smo s svojimi očmi videli, kar smo gledali in so naše roke tipale, o Besedi življenja - in Življenje se je razodelo in smo videli in spričujemo' (I Jan 1, 1).

Naša Gospa je bila edina priča zgodovinskemu dejstvu učlovečenja. Zato je tudi ona doprinesla svoj delež k polnosti naše vere." (Fr. James, O. F. M. Cap.)

Preproste molitve so navadno najbolj globoke. V njih so nam približane največje skrivnosti svete vere. Pri svetem rožnem vencu premišljujemo tudi skrivnost učlovečenja: "ki si ga Devica od Svetega Duha spočela." - Druga molitev, ki naj bi jo verna duša molila trikrat na dan, nam v preprostih besedah razodeva to tolažljivo in upanja polno skrivnost:

"Angel Gospodov je oznanil Mariji, in spočela je od Svetega Duha."

"Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi."

"In Beseda je meso postala in med nami prebivala."

V mesecu marcu se bomo pridružili vsem, ki molijo po namenih Apostolata molitve; molili bomo po namenih svetega očeta. Ti nameni so: širjenje svete vere in zmaga katoliške Cerkve, mir in edinost med narodi, spreobrnjenje grešnikov in krivovercev. - Misijonski molitveni namen pa je posvečen krščanstvu v Indoneziji.

Polna luna: 5. marca; zadnji krajec: 12.
marca; mlaj: 20. marca; prvi krajec:
28. marca.

APRIL

1. Torek - sv. Hugon, škof; sv. Venancij, m.; post, VO
2. VELIKA SREDA - bl. Leopold, spoznavalec; post, VO
3. VELIKI ČETRTEK - post; VO
4. VELIKI PETEK - post in popolni zdržek od mesa; VO
5. VELIKA SOBOTA - velikonočna vigilijs; post. VO
6. VELIKA NOČ - VSTAJENJE GOSPODOVO; VO
7. Velikonočni ponedeljek - sv. Hermant, škof, spozn.
8. Torek - sv. Albert, škof in mučenec,
9. Sreda - sv. Tomaž Tolentinski, sp.; sv. Marija Kleofa
10. Četrtek - sv. Apolonij in t. muč.; sv. Ezekijel, prer.
11. Petek - sv. Leon Veliki, p.; popolni zdržek od mesa
12. Sobota - sv. Damijan, škof; sv. Viktor, mučenec
13. BELA NEDELJA - sv. Hermenegild, m.; sv. Ida, d.
14. Ponedeljek - sv. Valerijan in tov. m.; sv. Justin, m.
15. Torek - sv. Anastazija in Bazilisa, muč.; sv. Helena
16. Sreda - sv. Benedikt Jožef Labre, spozn.; sv. Lambert
17. Četrtek - sv. Anicet, papež in muč.; sv. Rudolf, m.
18. Petek - sv. Andrej, sp.; sv. Matilda; pop. zdrž. odm.
19. Sobota - sv. Leon IX., sv. Krescencija; bl. Konrad
20. NEDELJA - Druga povelikonočna; sv. Viktor in t. m.
21. Ponedeljek - sv. Anzelm, cer. uč.; sv. Konrad Parz.
22. Torek - sv. Leon, škof in muč.; sv. Soter in Gaj, m.
23. Sreda - sv. Egidijs Asiški; sv. Vojteh (Adalbert), škof
24. Četrtek - sv. Jurij, muč.; sv. Fidel iz Sigmaringe, m.
25. Petek - sv. Mark evangelist; popolni zdržek od mesa
26. Sobota - sv. Klet, p.; sv. Hozana Koterska; sv. Cita
27. NEDELJA - Tretja povelikonočna; sv. Peter Kanizij
28. Ponedeljek - sv. Vit, muč.; sv. Pavel od Križa
29. Torek - sv. Pavlin, škof; sv. Hugo, opat; sv. Robert
30. Sreda - sv. Katarina Sienska, devica; sv. Maksim, m.

Najbolj točna slika sveta in nas samih v svetu se nam nudi, ako gremo v višino. Ko smo v nižini je vse okoli nas veliko.

Brezšteviline vabe, pogostokrat preračunane na nedoumljivo močne sile našega slabega nagnjenja, nam ovirajo pogled do resnično dobrega; s temo navdajajo naše duhovne sposobnosti.

Omamlja nas občudovanja vredni napredek, ki je delo človeškega razuma. Ta napredek gre v tako višino, da marsikdo nad njo več ne najde Boga. Namesto onega razpoloženja, ki ga vzbujajo zvoniki in stolpiči v nebo kipečih gotških katedral, tlači moderna tehnika k tlom in nas pušča prazne, utrujene, razdvojene in razočarane. Sodobni napredek je včasih velika prevara. Dviga in dviga, gre kvišku navzgor, a ne zna voditi v odrešilne višine. Ko pride v višino, ko človek dobi vse, kar mu lahko nudi sodobna civilizacija, je ne le prevaran, ampak pogosto tudi uničen.

Prav na višine sodobne civilizacije je isto kot v nižini človeških zablod in dvomov. Višina današnje civilizacije ni odrešilna. Mnoge pogublja, mnoge uničuje, mnoge navdaja s praznoto.

Mi ne smemo v višine babilonskega stolpa. Pa tudi v nižinah ne smemo ostati. Tam je ropot in šum, tam so zapeljivosti, mnogi krivi preroki in mnoga zgrešena pota.

Katoličan v sodobni družbi je postavljen pred težke naloge. Živeti mora v tem svetu, a ne sme biti od tega sveta. Dvigniti se moramo v božje višine. Samo z božjih višin se nam nudi prava slika vrednosti našega življenja.

Ako opazujemo svet z nižin - prežeti z duhom časa - bo naše presojanja življenja in nalog v življenju napačno. Sodobni način življenja ne pusti človeku svobodno misliti. Marsikdo misli, da samostojno misli in presoja, dejansko je pa ves pod vplivom časa.

V božje višine moramo, da bomo postali resnično svobodni. Svoboda duše obstoja v predanosti v božjo voljo. Kdor sledi sebi, svojim ciljem, je pogosto pod vplivom svojih slabih nagnjenj in duha časa.

Pravo svobodo uživa človek, ki se da voditi Svetemu Duhu, ki posvečuje naše duše in tako uničuje v nas resnično zlo. Sveti Duh je z vsoučinkovitostjo deloval ob brezmadežnem spočetju Device Marije. Tako smo prejeli Njo, ki je Mati našega duhovnega življenja.

V mesecu aprilu je splošen molitveni namen posvečen duhovniškim poklicom, ki rastejo in se krepijo v evharističnem življenju. Misijonski molitveni namen pa je: Cerkev na Ceylonu.

*Polna luna: 3. aprila; zadnji krajec: 10.
aprila; mlaj: 18. aprila; prvi krajec:
26. aprila.*

MAJ

1. Četrtek - sv. Jožef delavec;
2. Petek - sv. Atanazij, š. in cer. uč.; pop. zdrž. od m.
3. Sobota - Najdenje svetega Križa; sv. Aleksander, p.
4. NEDELJA - Četrta povelikonočna; sv. Monika, vdova
5. Ponedeljek - sv. Pij V, papež; sv. Krescencij, muč.
6. Torek - sv. Janez Ev. pred latinskimi vrati; sv. Judita
7. Sreda - sv. Stanislav, škof in mučenec; sv. Gizela
8. Četrtek - sv. Mihael nadangel; sv. Bonifacij, papež
9. Petek - sv. Gregor Nacianški; popolni zdržek od mesa
10. Sobota - sv. Antonin, škof; sv. Gordijan in Epimah
11. NEDELJA - Peta povelikonočna; materinski dan
12. Ponedeljek - prošnji dan (Križevo); sv. Pankracij, m.
13. Torek - prošnji dan; sv. Robert Bellarmine, cer. uč.
14. Sreda - prošnji dan; sv. Bonifacij, muč.; sv. Justa
15. ČETRTEK - VNEBOHOD GOSPODOV; zap. pr.; VO
16. Petek - sv. Ubald, š.; sv. Zofija; popolni zdrž. od m.
17. Sobota - sv. Paskal Bajlonski, spozn.; sv. Brunon, š.
18. NEDELJA - Šesta povelikonočna; sv. Erik, kralj in m.
19. Ponedeljek - sv. Peter Celestin, p.; sv. Pudencijana
20. Torek - sv. Bernardin Sijenski, spoznavalec
21. Sreda - sv. Andrej Bobola, muč.; sv. Ladislav, spoz.
22. Četrtek - sv. Emil (Milan); sv. Renata; sv. Julija, d.
23. Petek - sv. Janez de Rossi, sp.; popolni zdrž. od mesa
24. Sobota - b. vigilijska; Marija P.; post in del. zd. od m.
25. BINKOŠTI - PRIHOD SVETEGA DUHA; sv. Urban; VO
26. Ponedeljek - sv. Filip Neri, spoznavalec; sv. Kvadrat
27. Torek - sv. Beda, cerkveni učenik; sv. Bruno, škof
28. Sreda - kvatrna; sv. Viljem; post in del. zdrž. od m.
29. Četrtek - sv. Magdalena Paciška, karmeličanka, dev.
30. Petek - kvatrna; sv. Ivana Arška; post in pop. z. od m.
31. Sobota - kvatrna; Marija Kraljica; post in d. z. od m.

Premalo bi bilo, ako bi rekli o Mariji, da je vzorna žena. In vendar je Marija vzorna žena in še veliko več, ker je resnično polna slave človeške osebnosti, kot je Jezus slava človeške narave. Dejansko Ona predstavlja človeštvo, nevesto Kristusovo.

Tako tesno in trdno je Marijino razmerje do Kristusa, ki je Popolnost, da se dviga nad razdelitev ljudi v spole in nas tako spominja, da lahko dosežemo idealno popolnost samo v združenju z Njim, iz katerega poteka vsa popolnost.

Tako čisto in živo razmerje do Jezusa je Marija, da nam vera v njeno vzvišeno poslanstvo razodeva, da po Njej prejemamo popolnega Boga in popolnega Človeka, resničnega Ženina človeštva.

Ko tako - v luči vere - gledamo na Marijo, je spol nekaj nebstvenega, zakaj vsi - moški in ženske - smo po Kristusu in v Kristusu deležni poti, ki vodi v osebno poveličanje; ta cilj je božja zaroka v nebesih, kjer se ne možé in ne ženijo. "Zakaj vsi ste eno v Kristusu Jezusu; kateri ste bili namreč v Kristusa krščeni, ste Kristusa oblekli. Ni več Juda, tudi ne Grka; ni več sužnja, tudi ne prostega; ni več moškega in ženske; kajti vsi ste eno v Kristusu Jezusu" (Gal 3, 26 - 28).

V resnici: življenje nebes se začne na zemlji. Zgodovinsko dejstvo je, da so možje doživljali očarljivo privlačno moč Enega, katerega ljubezen prekaša ljubezen žena; prav tako so žene našle v Njem ne le popolnega Človeka, temveč tudi Boga, po katerem človeška ljubezen hrepeni.

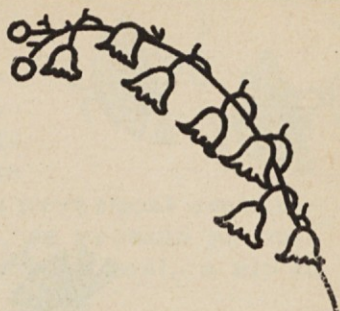
V Mariji najdemo bistvo ženstva v tako visoki meri, da luč njenega prečistega vzora izžareva iz Nje ter osvetljuje in napaja vsako ženo z drobcem njenega sijaja. To ni le olepševalni način izražanja, čeprav moramo rabiti najlepše in najvzvišenejše besede, da povemo, kaj nam je Marija. Zlasti žena najde v Mariji svoj vzor, zakaj po Njej je dobila dostojno mesto v družbi.

Marija je bila izbrana od Boga, da nam posreduje bogastvo nebeških darov. Ona je naš vzor. A kot vzor jo lahko spoznamo samo, ako z živo vero sprejemamo božje delo odrešenja in sodelujemo z milostmi, ki nam jih Ona posreduje.

Ta vzor nam ni odmaknjen. Odmakne nam ga samo greh. Ako pa živimo v posvečujoči milosti božji, nam je vzor, ki nam ga daje Jezus po Mariji in v Mariji, ne le blizu, ampak v nas.

V splošnem mesečnem molitvenem namenu bomo molili za m e s t n e ž u p n i j e, ker je v mestih veliko nevarnosti za duše. Misijonski molitveni namen je: k r š č a n s t v o v I n d i j i.

Polna luna: 3. maja: zadnji krajec: 10.
maja; mlaj: 18. maja; prvi krajec:
25. maja.

JUNIJ

1. NEDELJA - PRESVETA TROJICA; sv. Angela, d.; VO
2. Ponedeljek - sv. Erazem, škof in mučenec; sv. Evgenij
3. Torek - sv. Klotilda, kraljica; sv. Pavla, devica in m.
4. Sreda - sv. Frančišek Karačolo, spoznavalec
5. Četrtek - Presveto Rešnje Telo; sv. Bonifacij; VO
6. Petek - sv. Norbert, škof in spozn.; popolni zdržek od m.
7. Sobota - sv. Robert, opat; sv. Anton Marija, spoznav.
8. NEDELJA - Druga pobinkoštna; sv. Medard, škof
9. Ponedeljek - sv. Primož in Felicijan, brata mučenca
10. Torek - sv. Marijeta, kraljica; sv. Maksim, škof in m.
11. Sreda - sv. Barnaba, apostol; sv. Jolenta
12. Četrtek - sv. Janez Fakund, spozn.; sv. Leon
13. Petek - Presv. Srce Jezusovo; sv. Anton Pad.; pop. zdr.
14. Sobota - sv. Bazilij Veliki, škof in cerkveni učenik
15. NEDELJA - Tretja pobink.; sv. Vid in tov.; očetovski d.
16. Ponedeljek - sv. Benon, škof; sv. Lutgarda, devica
17. Torek - sv. Adolf, škof; sv. Peregrin, mučenec
18. Sreda - sv. Efrem Sirski, cerkveni učenik
19. Četrtek - sv. Gervazij in Protazij, mučenca
20. Petek - sv. Silverij, papež in muč.; pop. zdr. od m.
21. Sobota - sv. Alojzij Gonzaga, zaščitnik mladine
22. NEDELJA - Četrta pobinkoštna; sv. Pavlin, škof in sp.
23. Ponedeljek - sv. Zenon in sv. Zena, mučenca;
24. Torek - Rojstvo sv. Janeza Krstnika (Kres)
25. Sreda - sv. Febronija, devica in mučenica; sv. Adalbert
26. Četrtek - sv. Janez in Pavel muč.; sv. Vigili, šk. in m.
27. Petek - sv. Anekt, muč.; sv. Ema Krška; pop. zdr. od m.
28. Sobota - sv. Irenej, škof; sv. Pavel I., papež
29. NEDELJA - Peta pobink.; sv. Peter in Pavel, ap.; VO
30. Ponedeljek - Spomin sv. Pavla; sv. Emilijana, mučenka

Kristus je sprejel nase krivdo vsega človeškega rodu.

Vsakdo, nad katerim je ležala težka krivda smrtnega greha, ve, kaj je, ako vernodušo teži smrtni greh. Ko se po božjem usmiljenju očisti in dvigne iz greha ter raste v nadnaravnem življenju, vedno bolj z grozo odkriva nesrečo in nevarnost smrtnega greha. Dokler je pa človek v smrtnem grehu, te grozote ne more spoznati. Navdaja ga strah pred sodbo, peče ga vest, a zlo in hudobija smrtnega greha sta mu zakriti.

Kristusova božje človeška narava pa je bila sveta, najčistejša in brezmadežna. Vedel je, kaj je sprejel nase, ko je za nas postal človek in ko je za nas daroval svoje življenje na križu. Poznal je vso težo krivde človeškega rodu, ki je pogreznjen v greh. Kar je čista in sveta duša trpela, ne moremo razumeti, ker nobenega izmed nas ne more navdajati taka groza pred grehom kot je navdajala Boga-Človeka.

Noben človek ne pred Jezusom ne za Jezusom sene ne more niti približati v dušnem trpljenju Jezusovemu duševnemu trpljenju. Jezus vidi v svoji duši odpade narodov; vidi proteste in upore proti svoji Cerkvi; vidi odpade svojih najdražjih, duhovnikov in redovnikov; ve za teptanje odrešilnih milosti z nemoralnim življenjem svojih udov; Jezus ve za vso zavist, za vse sovraštvo, ki tudi v mnogih dušah, ki store veliko dobrega, uničuje vso učinkovitost dobrih del; vidi, kako medlo in kako napačno bodo pojmovali nekateri največjo njegovo zapoved ljubezni; Jezus ve za vso mlačnost in nespoštljivost do svetih zakramentov, zlasti do daritve svete maše in do presvetega Rešnjega Telesa; ve za vsa bogoskrunstva.

Njegovo presveto Srce napolnujejo strašne bolečine. Prosi nas za zadoščevanje. Kljub vsej nezvestobi, mlačnosti in sovraštvu je in bo ostal med nami. A želi, da ne bi bil pozabljen vsaj od nas, ki Vanj verujemo in sprejemamo njegovo odrešenje. Prosi nas, naj mu zadostujemo s svetimi obhajili, z udeležbo pri sveti maši, z molitvijo, z odgovemi, žrtvami in dobrimi deli.

Apostol presvetega Srca Fr. Croiset piše: "Prvo sredstvo, ki nas vodi do pobožnosti do presvetega Srca je molitev... Nobena molitev ni božjemu Srcu tako dopadljiva kot molitev, v kateri prosimo za njegovo ljubezen. Jezus je trdno odločen, da bo naklonil to ljubezen vsem, ki bodo prosili zanjo."

V mesecu juniju molimo po splošnem namenu Apostolata molitve za razširjenje in utrditev pobožnosti do presvetega Srca Jezusovega. Misijonski molitveni namen je: mirna Srednjem Vzhodu.

Polna luna: 1. junija; zadnji krajec: 9. junija; mlaj: 17. junija; prvi krajec: 24. junija.

JULIJ

1. Torek - Presveta Kri Kristusova; sv. Domicijan, opat
2. Sreda - Obiskanje Device Marije pri Elizabeti; VO
3. Četrtek - sv. Leo II., papež; sv. Anatol, škof
4. Petek - sv. Ozej in Agej, preroka; pop. zdr. od mesa
5. Sobota - sv. Anton Marija Zaharija, spoznavalec
6. NEDELJA - Šesta pobinkošna; sv. Izaija, prerok
7. Ponedeljek - sv. Ciril in Metod, apostola Slovanov
8. Torek - sv. Elizabeta, kraljica; bl. Evgenij III., papež
9. Sreda - sv. Nikolaj in tov. muč.; sv. Tomaž Moore, m.
10. Četrtek - sv. Rufina in Sekunda, sestri mučenki
11. Petek - sv. Pij I., papež; popolni zdržek od mesa
12. Sobota - sv. Mohor in Fortunat, muč.; sv. Epifana m.
13. NEDELJA - Sedma pobinkošna; sv. Frančišek Solan, s.
14. Ponedeljek - sv. Bonaventura, škof in cerkveni učenik
15. Torek - sv. Henrik I., cesar; sv. Vladimir, kralj
16. Sreda - Karmelska Mati božja; sv. Faust, mučenec
17. Četrtek - sv. Aleš, spoznavalec; sv. Generoz, muč.
18. Petek - sv. Miroslav, škof in mučenec; pop. zdr. od m.
19. Sobota - sv. Vincencij Pavelski, spoznavalec
20. NEDELJA - Osmi pobink.; sv. Marjeta, devica in m.
21. Ponedeljek - sv. Prakseda, dev. in muč.; sv. Daniel, p.
22. Torek - sv. Marija Magdalena, spok.; sv. Plato, muč.
23. Sreda - sv. Apolinarij, škof in mučenec; sv. Liborij, š.
24. Četrtek - sv. Kristina, dev. in muč.; sv. Viktor, muč.
25. Petek - sv. Jakob, apostol; popolni zdržek od mesa
26. Sobota - sv. Ana, mati Device Marije
27. NEDELJA - Deveta pobinkošna; sv. Pantaleon, muč.
28. Ponedeljek - sv. Nazarij in tov. muč.; sv. Viktor I.
29. Torek - sv. Marta, devica; sv. Feliks II., p. in muč.
30. Sreda - sv. Abdon in Senen, muč.; sv. Julita, muč.
31. Četrtek - sv. Ignacij Lojolski, spozn.; sv. Helena Šved.

Vsak človek živi dvojno življenje: prvo je tako kot zgleđa na zunanji; drugo pa je tako kot ga doživlja v svoji notranjosti.

Na zunanji se zdi, da je naše notranje življenje vedno v ozadju, skrito in tiho. Pogostokrat tudi je. Zato nas vodi oni del našega notranjega življenja, ki ga še ne poznamo dovolj. Vodijo nas naša teženja, ki podzavestno delujejo v nas, ker se še ne obvladamo toliko, da bi pogumno pogledali v resnično sliko svoje notranjosti. Ne zavedamo se tudi, da pogostokrat presojava svojo okolico pod vplivom tega, kar vodi našo notranjost.

Na zunanji se obnašamo tako, kakor da bi bili popolni gospodarji nad svojimi raznimi težnjami. V svoji notranjosti pa čutimo, da v nas ni vse tako lepo kot zgleđa na zunanji. V nas je Glas, ki nam govori po vesti. In vedno nam pove, kaj je slabo in kaj je dobro; pove nam, kaj je boljše, plemenito in popolnejše.

Lahko skušamo pozabiti na opomine vesti. A notranja tihota nas objame lahko tudi sredi šuma sveta in nas sili, da priznamo pred seboj, da je v naši notranjosti veliko stvari, ki niso vidne v našem zunanjem življenju. V srcu moramo včasih obsojati, kar na zunanji morda odobravamo ali dopuščamo, ker nam trenutno tako prav pride.

Morda se na zunanji skušamo udejstvovati v raznih dejavnostih, da pred seboj opravičimo sodbe, ki so drugačne kot glas vesti. Zaposlimo se z družbo, dopovedujemo si, da potrebujemo razvedrila, ki nas bo raztreslo. Ne vprašamo se pa, ali ga ne potrebujemo zato, da pozabimo na dolžnosti ali dobra dela, h katerim nas vabi glas vesti.

Ali ne opravičujemo svoje napačno ravnanje in opuščanje dobrih del kot človek, ki ga opisuje Zorko Simčič v noveli "Človek na obeh straneh stene"? "...za vsako resnico v meni sta stala dva dvoma in taki ljudje sami od sebe ne moremo nič zakriviti."

Nobena resnica nam ni tako blizu kot resnica o sebi, ker je v nas. Pa tudi nobena resnica se nam ne more tako oddaljiti, ako ji ne upamo pogledati v obraz.

Ako si ne upamo spoznati resnice o sebi - o svojih napakah in nagnjenih - si bomo kmalu lastili sodbo o drugih ljudeh. Sodba nad drugimi pa pripada samo Bogu. Lastiti si nedovoljeno sodbo nad dejanji bližnjega, se pravi, posaditi sebe na božji tron.

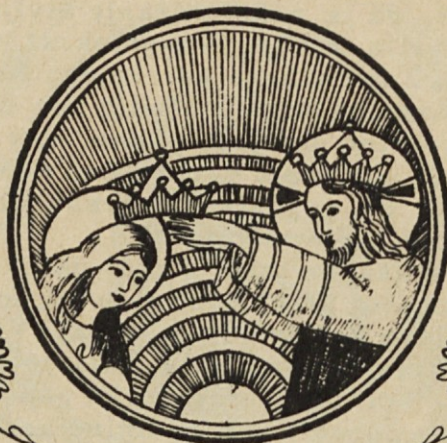
Poslušati moramo glas vesti in mu slediti.

V mesecu juliju molimo za čistost neporočenih. V misijonskem molitvenem namenu pa prosimo za socialno pravičnost v afriških mestih.

Polna luna: 1. julija; zadnji krajec: 8.
julija; mlaj: 16. julija; prvi krajec: 23.
julija; polna luna: 30. julija.

AUGUST

1. Petek - Vezi sv. Petra apost.; popolni zdržek od mesa
2. Sobota - Porcijunkula; najdenje sv. Štefana I., papeža
3. NEDELJA - Deseta pobinkoštna; sv. Alfonz Ligorski
4. Ponedeljek - sv. Dominik, spoznavalec; sv. Perpetua
5. Torek - Posvečenje cerkve Marije Snežne v Rimu
6. Sreda - Gospodovo spremenjenje; Sikst II., papež
7. Četrtek - sv. Kajetan, spozn.; sv. Donat, škof in muč.
8. Petek - sv. Cirijak in tov. muč.; popolni zdr. od mesa
9. Sobota sv. Janez Vianej, spozn., sv. Roman, muč.
10. NEDELJA - Enajsta pobinkoštna; sv. Lovrenc, mučenec
11. Ponedeljek - sv. Tiburcij, muč.; sv. Suzana, dev. muč.
12. Torek - sv. Klara, devica; sv. Hilarija, mučenica; VO
13. Sreda - sv. Hipolit, mučenec; sv. Kasijan, mučenec
14. Četrtek - Vigilija Vnebovzetja; sv. Demetri, mučenec
15. Petek - Vnebovzetje preblazene Device Marije; VO
16. Sobota - sv. Joahim, oče Device Marije; sv. Rok, sp.
17. NEDELJA - Dvanajsta pobinkoštna; sv. Hijacint, spoz.
18. Ponedeljek - sv. Helena, mati Konstantina Velikega
19. Torek - sv. Janez Eudes, spoznavalec; sv. Ksist III., p.
20. Sreda - sv. Bernard, opat in cerkveni učenik; sv. Lucij
21. Četrtek - sv. Ivana Šantalska, vdova; sv. Sidon, škof
22. Petek - Brezmedežno Srce Marijino; popolni zdr. od m.
23. Sobota - sv. Filip Benicij, spoznav.; sv. Flavijan, škof
24. NEDELJA - Trinajsta pobinkoštna; sv. Jernej, apostol
25. Ponedeljek - sv. Ludvik IX., kralj
26. Torek - sv. Zeferin, papež in muč.; sv. Hadrijan, muč.
27. Sreda - Marijinih sedem veselj; sv. Jožef Kalasankij
28. Četrtek - sv. Avguštin, cerkveni uč.; sv. Pelagij, m.
29. Petek - Obglavljenje sv. Janeza Krstnika; popolni zdr.
30. Sobota - sv. Roza iz Lime, dev.; sv. Bonon, opat
31. NEDELJA - Štirinajsta pobink.; sv. Rajmund, spoznav.

V samoti noči pošilja Bog včasih milostne trenutke. V njih doživimo bližino večnosti. Ob dihu večnosti se ustaviš: odprejo se novi vidiki in novi razgledi na življenje; novo presojanje tvojih zemeljskih ciljev in odnosov do ustvarjenih stvari, do bližnjega, do tvojih položajev in raznih okoliščin. Kar se ti je zdelo prej popolnoma dobro in pravilno, te navdaja z dvomi. Niso to dvomi nad potrebo in resničnostjo dolžnosti, dobrih del, ljubezni. To je nov vidik: ali je slika mojega življenja pred Bogom res taka, kot je v mojih mislih?

Kar si smatral prej za popolnoma pravilno, je v luči večnosti razsvetljeno z novo resničnostjo, ki je bila preje odmaknjena in nejasna.

Spoznaš, da ni nič vredno, kako te sodijo in presojuje ljudje; nič ni vredno, kako se sodiš sam. Važno je samo, kako te presoja Bog.

Doživetje večnosti v tem življenju je potrebno. A to ni take vrste doživetje, ki ga imaš ob pogledu na lepoto narave. Tudi ni doživetje, ki ga ima nevesta ob zavesti, da je vsa ljubezen ženina posvečena samo njej. Tudi ni doživetje, ki ga ima znanstvenik ob novem odkritju. Je veliko več. To je namreč milost božja, ki prižiga božjo svetlobo v temi našega razuma.

Vsakdo mora doživeti svoje Binkošti, v katerih govori nebeško govorico, besede spregovorjene v notranjosti s tako silo, da obvladajo v nas vse zemeljsko in slabotno; besede, ki se bodo nekoč spremenile v nebeško pesem hvalnico troedinemu Bogu.

To so trenutki, ki prinesejo več kot spoznanje. Prinesejo moč in zaupanje. Ne navdajajo nas s strahom in malodušnostjo, ampak s kesanjem, ki nas vodi v božjo ljubezen.

Ne smemo misliti, da bodo taki trenutki prišli kar sami od sebe. Ne smemo pa tudi misliti, da si jih lahko zaslužimo. Bog nam jih lahko pošlje brez našega prizadevanja. A odkar je Bog postal človek, odkar se je ponižal s svojim božanstvom v človeški rod, moramo tudi mi dati svoje naravne sposobnosti v službo njegove milosti.

Zato so potrebne odpovedi, premagovanja in odmiranje sebi. To je naš delež, ki ga moramo doprinasati, da bo v nas živel Kristus.

Bodimo Bogu hvaležni, da nam je dal Mater, ki je kronana za Kraljico nebes in zemlje. Po Njej živimo v Kristusu.

Ta mesec molimo po splošnem molitvenem namenu, da bi ljudi napolnila groza pred komunizmom. Misijonski molitveni namen pa je Cerkev v Nigeriji.

Zadnji krajec: 7. avgusta; mlaj: 14. avgusta; prvi krajec: 21. avgusta; polna luna: 29. avgusta.

SEPTEMBER

1. Ponedeljek - sv. Jozue in Gedeon; Delavski dan
2. Torek - sv. Štefan, kralj in spozn.; sv. Maksima, m.
3. Sreda - sv. Pij X., papež; sv. Bazilisa, dev. in muč.
4. Četrtek - sv. Rožalija (Zalka) Viterbska, devica
5. Petek - sv. Lavrencij Justinijan, škof; pop.zdr.od m.
6. Sobota - sv. Peregrin, spozn.; bl. Liberat, spoznav.
7. NEDELJA - Petnajsta pobinkoštna; sv. Pamfilij, škof
8. Ponedeljek - Rojstvo preblažene Device Marije; VO
9. Torek - sv. Hijacint, Aleksander in Tiburcij, mučenci
10. Sreda - sv. Nikolaj Tolentinski, mučenec
11. Četrtek - sv. Prot in Hijacint, muč.; sv. Emilijan, škof
12. Petek - Sveto Ime Marijino; popolni zdržek od mesa
13. Sobota - sv. Notburga, dev.; sv. Amat, škof in spozn.
14. NEDELJA - Šestnajsta pobinkoštna; Povišanje Sv. Križa
15. Ponedeljek - Sedem žalosti preblažene Device Marije
16. Torek - sv. Kornelij in Ciprijan, mučenca
17. Sreda - kvatrna; Vtisnjenje ran sv. Frančiška As.; VO
18. Četrtek - sv. Jožef Kupertinski, spoznavalec
19. Petek - kvatrni; sv. Januarij in tov. muč.; post in zdr.
20. Sobota - kvatrna; sv. Evstahij in tov. m.; p. in d. zdrž.
21. NEDELJA - Sedemnajsta pobink.; sv. Matej, apostol
22. Ponedeljek - sv. Tomaž, spoznavalec; sv. Feliks, p.
23. Torek - sv. Lin, papež; sv. Tekla, mučenica
24. Sreda - Marija Rešiteljica jetnikov; sv. Gerard, š. in m.
25. Četrtek - sv. Avrelija in Neomizma, mučenki
26. Petek - sv. Izak J. in drugi amer. muč.; pop.zdr.od m.
27. Sobota - sv. Kozma in Damijan, mučenca
28. NEDELJA - Osemnajsta pobinkoštna; sv. Vaclav,
29. Ponedeljek - sv. Mihael, nadangel
30. Torek - sv. Hijeronim, cerkveni učenik

Je samo eno premagovanje, ki je zaslužno za večnost. To je ono, ki ga ne vodi naš duh, ampak Sveti Duh. Sleherna vaja duhovnega življenja je toliko vredna, kolikor v njej sledimo Svetemu Duhu.

"Ako z duhom dela mesa mrtvite, boste živeli. Katerikoli namreč se dajo voditi božjemu Duhu, ti so božji otroci" (Rim 8, 13).

"Dobre želje v duši so preprežene s človeškim teženjem in celo takrat, ko želimo slediti dobremu, nas brezmiselna vihravost nosi daleč proč od cilja. Zato pa se raje ustavimo in očistimo svoja teženja tako, da jih prečistimo v božji volji. Ne smemo odlašati posvetovanja z Njim; svoje načrte moramo primerjati z božjimi načrti." (Pierre Charles, D.J.)

"Načrti za pridobitev kreposti, načrti za prenovitev našega življenja so brez dvoma dobri; toda ako hočemo, da bodo več kot sanjarjenje o preteklih dneh, morajo ti načrti koreniniti v popolni svobodi duše in v popolnem skladu z načrti božje previdnosti" (Isti).

V naši notranjosti mora vladati urejenost. "Notranja anarhija ali zmešnjava nereda uniči vse naše moči" (Isti).

Svoboda duše je v popolni predanosti v božjo voljo.

Kaj je božja volja? "Božja volja je globoka in sveta skrivnost, v katero smo potopljeni. Božja volja nas obdaja, ne da bi jo čutili; spremlja nas, ne da bi se zavedali" (Thomas Merton).

Zapisana je v naše življenje in v življenje naše okolice. "V njej živimo kot v svetišču; ... je oblak teme, ki obdaja Njegovo neposredno pričujočnost" (Isti).

Božja volja je "resničnost, skrivnostna moč, ki nam je dana iz trenutka v trenutek, da postane življenje našega življenja. ... Je v življenju ljudi in naše duše kot plamen v božjem plamenu. Božja volja je ustvarjalna moč, ki deluje povsod, ki daje življenje in obstoj; v prvi vrsti pa oblikuje in ustvarja v sredi pradavnega stvarstva nov svet, ki se imenuje kraljestvo božje. ... Božja volja je delovanje božje ljubezni in modrosti" (Isti).

Spolnjevanje božje volje je spolnjevanje dolžnosti v okoliščinah, ki nas obdajajo. "Naša sreča obstoji v spolnjevanju božje volje. Toda bistvo te sreče ni samo v skladnosti naše volje z božjo. Obstoji v združenju z Bogom. Zakaj združenje volj, ki resnično osrečuje v Bogu mora biti nekaj globljega kot pa soglasnost" (Isti).

Vdanost v božjo voljo je torej isto kot življenje božjih otrok, ki se božjega otroštva zavedajo.

Splošni molitveni namenje: spoštovanje do Boga, ki vlada svet; po misijonskem namenu molimo ta mesec za visokošolce v Aziji in Afriki.

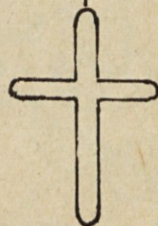
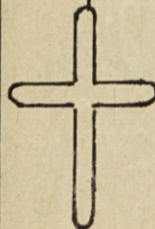
Zadnji krajec: 6. septembra; mlaj: 13. septembra; prvi krajec: 19. septembra; polna luna: 27 septembra.

OKTOBER

1. Sreda - sv. Remigij, škof; sv. Domnin, mučenec
2. Četrtek - Angeli varuhi; sv. Eleverij, mučenec
3. Petek - sv. Terezija Deteta Jezusa, dev.; pop. zdr. od m.
4. Sobota - sv. Frančišek Asiški, spozn.; sv. Pretonij, škof
5. NEDELJA - Devetnajsta pobinkoštna; rožnenska
6. Ponedeljek - sv. Bruno, spozn.; sv. Roman, š. in muč.
7. Torek - Kraljica sv. rožnega venca; sv. Marko I., p.
8. Sreda - sv. Brigita, vdova; sv. Benedikta, dev. in muč.
9. Četrtek - sv. Janez Leonard, spozn.; sv. Ludovik Bertr.
10. Petek - sv. Daniel in tov. muč.; popolni zdržek od m.
11. Sobota - Materinstvo prebl. Device Marije; Pavlin, š.
12. NEDELJA - Dvajseta pobink.; sv. Maksimilijan Celjski
13. Ponedeljek - sv. Serafin, spozn.; Naša Gospa Fatimska
14. Torek - sv. Kalist I., papež in mučenec; sv. Just, škof
15. Sreda - sv. Terezija Avilska, dev.; sv. Avrelija, devica
16. Četrtek - sv. Hedviga, vdova; sv. Gal, opat
17. Petek - sv. Marjeta Alakok, dev.; popolni zdr. od mesa
18. Sobota - sv. Luka, evangelist; sv. Julijan, puščavnik
19. NEDELJA - Enoindvajseta pobink.; sv. Peter Alkantara
20. Ponedeljek - sv. Janez Kancij, spozn.; sv. Irena, d. m.
21. Torek - sv. Uršula in tov. dev. muč.; sv. Hilarijon, opat
22. Sreda - sv. Kordula, dev. in muč.; sv. Marija Salome
23. Četrtek - sv. Klotilda, dev. muč.; sv. Severin, škof
24. Petek - sv. Rafael nadangel; popolni zdr. od mesa
25. Sobota - sv. Krizant in Darija, mučen.; sv. Krišpin, m.
26. NEDELJA - KRISTUS KRALJ; Dvaïndvajseta pobink.
27. Ponedeljek - sv. Frumencij, škof in spoznavalec
28. Torek - sv. Simon in Juda Tadej, ap.; sv. Cirila, dev.
29. Sreda - sv. Evzebija, dev. in muč.; sv. Narcis, škof
30. Četrtek - sv. Gerard, škof; sv. Klavdij, mučenec
31. Petek - sv. Volbenk, škof; popolni zdržek od mesa

"Male stvari so bile vedno svete v očeh vere; kdor jih ne upošteva in se jih ne poslužuje ali jih prezirljivo zapostavlja, obsodi sebe, da bo ostal nizko pod povprečnimi ljudmi, čeprav misli, da je visoko nad njimi. Tuje mu bo ostalo vse, kar naredi človeka velikega pred Bogom."

"Male stvari so skrit zaklad, v katerih nadnaravno presojanje odkrije Očetovo njivo. Te majhne stvari so naše celo življenje, ki se vsipa skozi naše prste kot pšenična zrna, drobna, a težka in polna življenjske sile; iz njih bodo vzklila nova življenja."

"Te drobne stvari so merilo naše volje in našega poguma, ki v ponižnosti uporablja majhne priložnosti dnevnega življenja in jih dviga v Bogu dopadljivo daritev" (Pierre Charles, D. J.).

Male stvari so naš dar, ki ga položimo na pateno poleg hostije in darujemo po duhovniku nebeškemu Očetu. Te drobne stvari v našem življenju, ki jih moramo sprejeti in iskati, so Jezusovo delovanje v naših dušah. Sveti Duh nam odpira oči, da vidimo, kar otroci tega sveta ne morejo videti; daje nam spoznanje, da le iz drobnih stvari gradimo kraljestvo božje v sebi.

Kristus je posvetil naše življenje s svojim učlovečenjem; posvetil je našo dušo s svojim prihodom v nas. On posvečuje vse, kar v njegovi moči in za njegovo kraljestvo vršimo. Tudi stvari, ki so potrebne za naše telesno življenje, posvečuje, ako v njih želimo služiti Bogu. Ako ne spregledamo majhnih stvari, Jezus vedno bolj osvaja dušo in delovanje njenih zmožnosti.

Po drobnih stvareh spoznam, da nisem samo eden med milijoni. Razmerje je drugačno: B o g i n j a z, Bog v mojem življenju in v življenju mojega bližnjega.

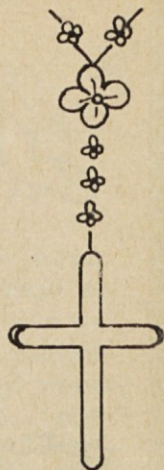
Sveta Terezija Deteta Jezusa je znala ceniti male stvari in priložnosti, da je z njimi služila svojemu Ženinu. Mala Cvetka!

Sv. Frančišek Asiški je v najbolj preprosti stvarci videl sledove božjih stopinj. Z malimi stvarmi je zgradil mogočno stavbo frančiškanskega duhovnega življenja. Nad Frančiškovo majhnostjo še danes strmi svet in se uči iz njegovega neumrljivega zgleda.

Sveti rožni venec je tudi mala stvar. Neznatna stvar je rožni venec, ki ga verna duša vedno nosi pri sebi, mala stvar je premišljevanje rožnega venca. To je molitev za vse: za najbolj preproste in najbolj učene. Po tej mali stvari nam Marija pošilja mir.

Splošni molitveni namen je: u s l u ž b e n c i v h o t e l i h
i n r e s t a v r a n t i h; misijonski pa: p a p e š k a d r u Ź b a
s v. P e t r a a p o s t o l a.

Zadnji krajec: 5. oktobra; mlaj: 12. oktobra;
prvi krajec 19. oktobra; polna
luna: 27. oktobra.

NOVEMBER

1. Sobota - Vsi sveti; sv. Severin, spoznavalec
2. NEDELJA - Triindvajseta pobinkoštna; sv. Just, muč.
3. Ponedeljek - Spomin vernih duš; sv. Viktorin; sv. Hubert
4. Torek - sv. Karel Boromejski, šk.; sv. Modesta; sv. Vital
5. Sreda - sv. Emerik, spozn.; sv. Caharija in Elizabeta
6. Četrtek - sv. Lenart, opat; sv. Sever, škof; sv. Helena
7. Petek - sv. Janez Gabriel, m.; popolni zdrž. od mesa
8. Sobota - sv. Klavdij in tovariši mučenci; sv. Bogomir
9. NEDELJA - Štiriindvajseta pobinkoštna; sv. Božidar m.
10. Ponedeljek - sv. Andrej Avelinski, spoznavalec
11. Torek - sv. Martin (Davorin), škof; sv. Menas, muč.
12. Sreda - sv. Martin I., papež in m.; sv. Avrelij, škof
13. Četrtek - sv. Stanislav Kostka, spoznav.; sv. Didak
14. Petek - sv. Jozafat Kunčevič, m.; pop. zdrž. od mesa
15. Sobota - sv. Albert Veliki, cerkveni uč.; sv. Leopold
16. NEDELJA - Petindvajseta pobink.; sv. Gertruda-Jedert
17. Ponedeljek - sv. Gregor Čudodelnik, šk.; sv. Saloma
18. Torek - Posv. bazilike sv. Petra in Pavla; sv. Odon
19. Sreda - sv. Elizabeta, kraljica; sv. Poncijan, papež
20. Četrtek - sv. Feliks Valoaški, spozn.; sv. Edmund
21. Petek - Darovanje Device Marije; popolni zdrž. od m.
22. Sobota - sv. Cecilija, m.; sv. Filomena in tov. muč.
23. NEDELJA - Šestindvajseta pobink.; sv. Klemen I.; p.
24. Ponedeljek - sv. Janez od Križa, spoznavalec
25. Torek - sv. Katarina, devica; sv. Mojzes, mučenec
26. Sreda - sv. Silvester, opat; sv. Peter Aleksandrijski
27. Četrtek - Zahvalni dan; sv. Virgilij, apostol Koroške
28. Petek - sv. Gregorij III., papež; popolni zdrž. od m.
29. Sobota - Vsi svetniki serafinskega reda; sv. Saturnin
30. NEDELJA - Prva adventna; sv. Andrej, ap.; sv. Justina

Katoliško občestvo v veri ne pomeni samo, da vsi udje Cerkve zvesto izpovedujejo eno in isto vero, ki jo ohranja in nezmotno oznanja cerkveno učiteljstvo; ne pomeni samo, da imajo udje Cerkve isti svetli ideal, iste smernice in pravila ter iste plodonosne vire duhovnega življenja.

Pomeni več kot to!

Pomeni namreč, da je trdna povezanost in skupnost v veri, medsebojno in plodonosno sodelovanje, zakaj občestvo v Cerkvi ni samo nekaj zunanjega. Veže in druži ga v enoto Kristus, ki smo ga prejeli po Materi Mariji; resnice, ki jih verujemo niso samo nauki, temveč so tudi nadnaravna moč, ki prehaja v vse, ki obujajo vero vanje. Resnice, v katere verujemo in ki jih premišljujemo, nas prekvašajo in utrjujejo božje kraljestvo v naših dušah.

Duša, v kateri se utrjuje božje kraljestvo, ni božja samo zase, ampak tudi za druge.

Moč dobrega ali slabega zgleda, nima samo dober ali slab vpliv po zunanjih dejanjih in zunanjem življenju. Vpliv sega veliko globlje, ker je duhovna sila, ki krepi, gradi in ozdravlja; ali pa okužuje, podira, uničuje in razkraja. Vsak človek vpliva. Vpliv drug na drugega v občestvu Cerkve je še veliko večji. Udje Cerkve so med seboj tesno povezani. Vez je Kristus. Življenje Kristusovo v udih se imenuje milost božja.

Življenje po veri je hranjeno z resnicami svete vere; resnice svete vere pa se spričujejo po življenju onih, ki verujejo. Zgodovina Cerkve nam pove, da je bilo živo občestvo vernikov vedno rodovitna njiva. Kadar je bila Cerkev v nevarnosti zaradi slabega življenja udov, takrat so iz notranje moči cerkvenega občestva vstali ljudje, ki so po živeti veri dali Cerkvi novo življenjsko moč.

Občestvo Cerkve ima svoj začetek v Mariji. V Mariji in po Mariji je ob učlovečenju začelo potekati božje življenje v človeški rod. V cerkvenem občestvu se dopolnujejo nameni učlovečenja.

V Mariji je človeški rod povezan z Bogom. V Mariji je Bog združen s človeškim rodом. V Njej in po Njej raste in se širi kraljestvo božje med nami.

Kaj je Marija v našem duhovnem življenju nam povedo resnice svete vere. Premišljujemo jih vsaki dan v molitvi svetega rožnega venca. Marijo lahko spoznavamo samo po premišljevalni molitvi. Zato je molitev rožnega venca skozi dolga stoletja velika duhovna sila.

V splošnem molitvenem namenu molimota mesec za uspeh laičnega apostolata. Misijonski molitveni namen je: katoliški možje v latinski Ameriki.

*Zadnji krajec: 4. novembra; mlaj: 11.
novembra; prvi krajec: 18. novembra;
polna luna: 26. novembra.*

DECEMBER

1. Ponedeljek - sv. Edmund in tov. muč.; sv. Marijan, m.
2. Torek - sv. Bibijana, dev. in muč.; sv. Pavlina, d., m.
3. Sreda - sv. Frančišek Ks., spozn.; sv. Sofonija, prerok
4. Četrtek - sv. Barbara, dev. in muč.; sv. Krizolog, c.u.
5. Petek - sv. Saba, opat; popolni zdržek od mesa
6. Sobota - sv. Nikolaj, škof in muč.; sv. Apolinarij, m.
7. NEDELJA - Druga adventna; sv. Ambrozij, cerkveni u.
8. Ponedeljek - BREZMADEŽNO SPOČETJE DEV. MARIJE
9. Torek - sv. Peter Four., škof; sv. Valerija, mučenka
10. Sreda - Loretska Mati božja; sv. Melkijad, p. in muč.
11. Četrtek - sv. Damaz I., papež; sv. Evthij, mučenec
12. Petek - Mati božja Guadalupska; popolni zdržek od m.
13. Sobota - sv. Lucija, dev. in muč.; sv. Otilija; sv. Orest
14. NEDELJA - Tretja adventna; sv. Spiridijon, opat
15. Ponedeljek - sv. Kristina, dekla; sv. Konrad, spozn.
16. Torek - sv. Evzebij, škof; sv. Albina, devica
17. Sreda - kvatrna - sv. Lazar, š.; post in delni zdr. od m.
18. Četrtek - sv. Gracijan, škof; sv. Teotim, mučenec
19. Petek - kvatrna - sv. Urban V., p.; post, pop. zdr. od m.
20. Sobota - kvatrna - sv. Julij, muč.; post, delni zdr. od m.
21. NEDELJA - Četrta adventna; sv. Tomaž, a.; sv. Severin
22. Ponedeljek - sv. Frančiška Cabrini, devica;
23. Torek - sv. Viktorija, dev. in muč.; sv. Dagobert
24. Sreda - Sveti večer; Adam in Eva; post in pod zdržek
25. Petek - BOŽIČ - Rojstvo N.G.J.K.; sv. Anastazija
26. Sobota - sv. Štefan dijakon, prvi mučenec
27. NEDELJA - Ned. med božično osmino; sv. Janez ap.
28. Ponedeljek - Nedolžni otročiči; sv. Kastor, mučenec
29. Torek - sv. Tomaž, škof; David, kralj in prerok
30. Sreda - sv. Evgenij, škof; sv. Liberij, škof
31. Četrtek - staro leto - sv. Silvester, papež; sv. Melanija

"Pride ura in je že zdaj, ko bodo molivci Očeta molili v duhu in resnici. Zakaj tudi Oče hoče takih molivcev"(Jan 4, 23). Jezus Kristus je prišel na svet, da bo oblikoval in zbral v sebi one molivce v duhu in resnici, ki bodo dajali Bogu popolno češčenje, katerega je bil nebeški Oče pričakoval od stvarjenja sveta. Prvi ustvarjeni človek, ki je popolnoma spolnil to Jezusovo željo, je bila njegova Mati. Naša Gospa je združila v sebi molitev in daritev svojega božjega Sina v popolno češčenje Boga.

Kaj se pravi moliti Boga v duhu in resnici?

To se pravi: darovati Bogu neskončne pravice s popolno predanostjo človeške razumnosti in volje; častiti Boga, kakor se nam je Bog sam razodel; zgruditi se v globoki ponižnosti pred njegovo popolnostjo; častiti Ga, slaviti Ga, veseliti se njegove sreče; posvetiti samega sebe v izpolnjevanje njegove volje. To je popolno češčenje v podrejenosti in ljubezni.

Tako je molil Jezus; njegovo življenje je bilo neprestana molitev. Mogočna sila ga je nagibala, da se je do neskončnosti poniževal pred svojim Očetom. Kot človek je imel Jezus svoje popolnosti iz neskončnosti božjih popolnosti. Ob učlovečenju je sprejel ustvarjeno telo, kar ga je vodilo v njegovi božji vsevednosti do neskončne ponižnosti in priznanja polnosti božje nadoblasti. Razveseljeval se je v češčenju Boga. Ni le v goreči ljubezni priznaval neskončne pravice Boga, temveč se je tudi popolnoma predal tem pravicam v goreči potrebi, da je daroval sebe v neprestano molitev. Noben človek se ni tako globoko ponižal pred Bogom, noben ni tako globoko doživel božje popolnosti in pravice ter gorečo željo, žrtvovati se popolnoma v slavo božjo.

Zato je že pod srcem svoje Matere molil: "Oče, glej, prihajam, da izpolnim tvojo voljo."

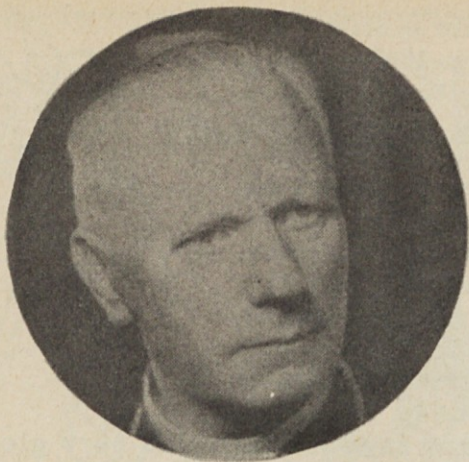
Marija se je najtesneje združevala s svojim božjim Sinom v ponižni predanosti in priznanju popolne oblasti Boga. Sledila mu je v njegovih skrivnostih, ker je bila njegova Mati. Združena je bila z Njim v delu odrešenja.

Marija se je v ponižni molitvi zahvaljevala: "Ozrl se je na ponižnost svoje dekle." Vedela je, kako se je Gospod ponižal do Nje in Jo naredil za svojo umetnino, Mater svojega Sina. Napolnil jo je z milostjo in čistostjo. Ko je Jezus molil: "glej, prihajam, da izpolnim tvojo voljo", je Ona molila: "glej, dekla sem Gospodova".

V mesecu decembru molimo po splošnem molitvenem namenu za uspešno delovanje *L i g e d o s t o j n o s t i*; misijonski molitveni namen pa je posvečen *C e r k v i n a F o r m o z i*.

Zadnji krajec: 3. decembra; mlaj: 10. decembra; prvi krajec: 17. decembra; polna luna: 25. decembra.

Marijansko

desetletje

Cerkev v svojem bogoslužju obrača besede svetega pisma Stare zaveze o božji Modrosti na Marijo: "Kakor cimet in lepo dišeče mazilo sem dišala, kakor izbrana narda sem dajala prijeten vonj. Kakor trta sem obrodila sladak in dišeč sad." Marijine odlike, ki jih občudujemo, njene sijajne čednosti, ki jih premišljujemo, so kakor prijeten in sladak vonj, ki ga telesni čuti ne zaznavajo, pa nam dušo napolnjujejo. Marijino sodelovanje in sotrpljenje z Odrešenikom v naše odrešenje in zveličanje je za nas tisti sladki sad, ki ga od nje prejemamo, ker je srednica vseh milosti. Morda v vsej dolgi zgodovini Cerkve ni bilo desetletja, ki bi bilo tako polno marijanskega vonja, kakor ta leta, ki jih doživljamo, saj je duhovno ozračje naravnost nasičeno s tem vonjem in mi verni kristjani se zelo dobro počutimo v njem. Hvala Bogu in Mariji! Malo pomislimo, kaj smo v tem desetletju že doživeli.

Leta 1950 je papež Pij XII razglasil versko resnico, da je Marija s telesom in dušo bila vzeta v nebesa. Z največjo slovesnostjo ob splošnem pristrčnem navdušenju se je to zgodilo prvega novembra. Saj smo že prej verovali in obhajali praznik Marijinega vnebovzetja, a odlok nezmotljivega Učitelja je silno pomnožil Marijino slavo na zemlji in v vseh vernih srcih močno povečal in poglobil češčenje Marijino.

Leto 1954 je sveti oče posebno posvetil Mariji in ga z najvišjo oblastjo svoje službe imenoval Marijino leto. To je bilo sveto leto v Marijino počeščenje, leto velikih spreobrnjenj in množičnih posvetitev brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Milijoni in milijoni vernikov so ponavljali molitev k Mariji, ki jo je za to leto sestavil papež sam. Ob koncu leta pa je postavil še nov praznik Marije Kraljice na zadnji dan maja, ki smo ga začeli obhajati leta 1955.

V Marijinem letu smo začeli s pripravami, da bi se Slovenci, ki bivajo v svobodnem svetu, posvetili brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Mnogi so se bili že prej posvetili, ti bi posvetitev ponovili; drugi pa, ki se še niso, bi posvetitev opravili prvič. Odziv na povabilo k posvetitvi je bil obilen. Iz vseh delov sveta so prihajale podpisane posvetilne listine, ki smo jih vezali v dve debeli knjigi in jih v nedeljo 3. julija 1955 izročili Mariji Pomagaj na ameriških Brezjah v Lemontu. Tam čakajo, da jih bomo ob ugodni priložnosti nesli na prvotni dom Marije Pomagaj na Brezje v Sloveniji. V duhu so bili z nami tudi Slovenci v domo-

vini, ki so se v velikem številu že med sovražno okupacijo posvečevali Marijinemu Srcu. Tako smemo reči, da se je večji del Slovencev posvetil Mariji. Prepričan sem, da je Marija to posvetitev naklonjeno sprejela in smemo z vso trdnostjo vanjo zaupati, ki nam je v času največje nevarnosti edina Vladarica in Mati in nam bo posebno še tedaj, kadar bodo odločevali usodo našega malega naroda za bodoče stoletje. V večnosti bomo šele spoznali, kako odločilno je bilo za Slovence leto, v katerem smo se posvetili brezmadežnemu Srcu Marijinemu.

Še to omenjam, da so Slovenci v Torontu-Kanada - v Marijinem letu zgradili svojo župnijsko cerkev Marije Pomagaj, ki je pri vsej preprostosti po kipih Franceta Gorše umetniško pomembna in postaja nekako duhovno središče, kot druga "podružnica" Marije Pomagaj z Brezij.

Leta 1957 je bila štirideset letnica Marijih prikazanj v Fatimi. Tistega leta, ko so se prikazanje dogajala, nismo še ničesar o njih zvedeli, živeli smo tedaj v trdih letih prve svetovne vojne. Šele nekaj let po vojni se je začelo med nami govoriti in pisati o fatimskih dogodkih. Ko pa je leta 1943 papež posvetil ves svet brezmadežnemu Srcu Marijinemu, kakor je želela fatimska Gospa, smo bili Slovenci eden prvih narodov za portugalskimi domačini, ki smo množično to posvetitov izvršili. Ob 40 letnici smo se spominjali naročil, ki jih je Marija v Fatimi dala, naše časopisje je pisalo in pridigalo se je o tem. Morda ni brez pomena, da je bila meni možnost dana obiskati Fatimo in kot edini škof izza železnega zastora se udeležiti osmega kongresa Kristusa Kralja, ki se je tam vršil od 9. do 13. avgusta. Reklo se je, da sem prvi slovenski škof, ki sem polslužbeno obiskal Fatimo. V ponedeljek, 12. avgusta, sem mogel na kraju Marijinih prikazanj maševati za ves slovenski narod: za tiste, ki so se posvetili, da bi ostali stanovitni in zvesti, za one, ki se niso posvetili, da bi se tudi oni odločili za posvetitev, če zdaj ne morejo, pa takoj, čim bodo razmere dovolile.

Leto 1958 pa nam prinaša stoletnico prikazanj Brezmadežne v Lurdu. Kakor vse kaže, bo ta stoletnica en sam velik Marijin praznik skozi vse leto, ki se ga bodo udeleževali vsi katoliški narodi. V vesoljni zbor vseh jezikov, ki bo slavil Brezmadežno in se priporočal njenemu varstvu, se bo glasila tudi slovenska pesem in molitev. Čeprav ne bomo mogli v večjem številu poromati v Lurd, bomo pa tam, kjer bivamo, v duhu z Lurdom združeni, brezmadežno Devico posebno častili, ji prepevali naše najlepše pesmi in se ji zahvaljevali za dobrote in milosti celega stoletja.

Za to stoletnico je sveti oče Pij XII na praznik Marijinega Obiskanja, 2. julija 1957, izdal posebno okrožnico naslovljeno na škofo Francije. V njej izraža željo, naj bi obletnico obhajali v istem duhu, ki ga je Marija razodevala v prikazovanjih. Bernardko je pozivala, naj prosi Boga za grešnike, naj dela pokoro za nje in še drugim ljudem sporoča Marijino željo in vabilo. Sv. oče pravi: Kakor pred sto leti Bernardko, tako nas iz lurške votline Brezmadežna vabi v imenu svojega božjega Sina k spreobrnjenju in upanju v odpuščanje. Da bi se temu vabilu odzvali vsi, ki spoznajo, da so grešniki, v tem je veličina in pomen lurškega jubilejnega leta. Ne samo lurški romarji in vsi tisti, ki se jim bomo duhovno pridružili, naj najprej v sebi izvršijo delo spreobrnjenja in posvečenja, ampak vse krščansko občestvo naj duha in srce obnovi v tistem duhu in smislu, kakor ga Marija priporoča. Molitev nas vseh bo po mogočni priprošnji Marijini to duhovno obnovo sprosila od Boga. Sveti oče ne dvomi o uspehu take molitve iz milijonov in milijonov ponižnih src ter ob koncu okrožnice pravi: "Imamo zaupanje, da bo Marija Vaše in Naše prošnje uslišala". Tudi mi imejmo to zaupanje in v tem zaupanju se pridružimo

lurškim romarjem ter povsod, kjer smo, dvignimo v letu 1958 svoje prošnje k Brez-madežni za spreobrnjenje grešnikov in za globoko versko prenovitev najprej svojega ljudstva, rojakov naših v domovini in raztresenih po vsem svetu, potem pa tudi za vse kristjane, posebno še za tiste, ki še niso v čredi dobrega Pastirja Jezusa.

Škof Gregorij Rožman

Božidar Tensundern (Nemčija), Msgr. Stanko Grims (Francija).

Naši izseljenski duhovniki v Zapadni Evropi zbrani na Marijini božji poti Bonsecours na franco-sko-belgijski meji ob priliki obiska prevzvišenega g. Škofa dr. Gregorija Rožmana v Zapadni Evropi. Od leve na desno stoje: Zdravko Reven (Belgija), Vinko Žakelj (Belgija), Nace Čretnik (Francija), Vinko Flek (Nizozemska), Jože Flis (Francija). Sede od leve na desno: Nace Kunstelj (Anglija), Msgr. Valentin Zupančič (Francija), prevz. dr. Gr. Rožman, svetnik

V nedeljo "4. avgusta je na grobu prvaka apostolov v vatikanskih grobnicah imel zlato mašo prevzvišeni msgr. Gregorij Rožman, škof ljubljanski. Obdajali so ga duhovniki, redovniki, redovnice in verniki slovenske narodnosti, stanujoči v Rimu in okolici. Prevzvišeni jih je po sv. evangeliju kratko, prisrčno, a odločno nagovoril, naj ostanejo zvesti rimski Cerkvi in naj molijo za svoje rojake doma, ki so ogroženi v svoji veri." Tako poroča vatikanski časopis "Osservatore Romano". 10. avgusta 1957.

Slika na desni: prevzv. zlatomašnik pred vatikansko baziliko po sveti maši. Kakor vidimo na sliki se je zbralo precej rojakov k tej lepi slovesnosti.

Sto let od prve Marijine prikazni

I. Uvod.

Lurd leži prav na jugu Francije, pod pogorjem Pireneji. Njihov najvišji vrh je visok 10.382 čevljev (3400 m); južno od njih je že Španija. Skozi mestece teče reka Gave (Gav) in žene svoje kalno vodovje proti zahodu, proti kopališču Biarritz, kjer se izliva v Biskajski zaliv Atlantskega oceana. Kraj je odmaknjen svetu, zato niso šli skozenj veliki svetovni dogodki. Obdajajo ga zeleni hribi in še bolj zelene doline.

V času, ko se je Marija prikazovala sv. Bernardki, je bilo življenje v Lurdu zelo preprosto. Delo in počitek sta prebivalcem odkazovala sonce in zvon v župni cerkvi, ki zvoní angelovo češčenje trikrat na dan. Ulice so bile ozke; po njih je tu pa tam ropotal okoren voz z vprego volov ali mul; pred njimi je stopal kmet in jih priganjal s trobento ali pa z ostnom (bodalcem) na dolgi palici. Pastir je gnal čredo ovac in jih vabil za seboj, če so zastajale, z zlatim zrnjem koruze. Govedo, osli in mule so tako spadali k družini, da so imeli svoj hlev kar poleg kuhinje. Otroci so se tiho ali kričaje igrali, poleti v senci, spomladi in jeseni pa na soncu; v bližini so matere predle volno, ali na kolovratu, ali pa na róke. Skromne kmetske hiše in bajte so bile razvrščene okoli cerkve; spokojen mir je kraljeval v njih in okoli njih.

To mirno malomestno življenje je pa l. 1858 popolnoma prenehalo. Začeli so prihajati vedno številnejši romarji. Vstala je nova cerkev Matere božje, predhodnica sedanje ve-

ličastne bazilike, ki je njena podoba znana že po vsem svetu. Ob njej so so vstale bólnice in gostišča, prodajalne nabožnih predmetov, hoteli in gostilne. Železniška postaja se je večala, pred njo so se ustavljali vlaki z romarji od blizu in daleč. Zdaj hitijo v Lurd avtomobili in avtobusi. Mednarodno življenje vlada v njem.

Vse to novo življenje je bilo posledica prikazni Matere božje sv. Bernardki. Kdo je bila?

Bila je iz obubožane družine Soubirous (Subirú). Oče Franc je bil dober človek, pa slab gospodar. V svoji dobroti je razdal tudi, ko ni bilo treba. Imel je mlin, a so mu ga prodali; potem je delal v njem kot dninar. Mati Luíza rojena Castérot (Kasteró) je bila razumna in dobra; poročila se je bila že s 16. letom. Z možem sta se zelo razumela, kljub vsem gospodarskim težavam. Bernardka - francosko Bernardette (Bernardét) - je bila njuna najstarejša hči, rojena 7. januarja 1844. Imela je sedem bratov in sester; dva sta umrla v detinstvu.

Da bi laglje shajali, so jo kot majhno deklico dali za dve leti k sorodnikom v vasico Bartrès, pol ure hoda proti severu. Že tam jo je začela nadlegovati naduha, ki jo je trpinčila do smrti. - Ko se je vrnila, je bila družina v še slabšem položaju. Morali so iti iz mlina in se nastaniti v opuščeni ječi, ki jo je bil kupil njih sorodnik. Poltemá in vloga sta vladali v njej. Bernardka je tam tako oslabela, da je po treh letih spet morala v Bartrès. Za malenkostno plačo je pasla ovce. Na pašnikih je molila rožni venec; z

drugimi otroki je hodila k pouku za prvo sv. obhajilo. Ni še znala ne brati ne pisati; tudi ko je imela prikazni, še ni znala; naučila se je pozneje. Verskih resnic se je zelo rada učila. V januarju 1858 se je spet vrnila k družini, da bi se pripravila za prvo sv. obhajilo. Prejela ga je 30. junija, med 17. in zadnjo prikaznijo.

Kakšen otrok je bila?

Bila je kakor drugi dobri otroci iz Lurda, samo da še bolj uboga. Govorila je samo domače narečje, a že zelo pomešano s španščino. Po prihodu v Lurd je vsako jutro šla s sosednjimi deklicami v šolo; popoldne se je z njimi vračala. V šoli je še precej pridno poslušala. Kakor druge njene mlade vrstnice je bila zdaj resna, zdaj pa spet vesela, da se je smejala v pest, ali pa tudi naglas, da so se ji iskriale črne oči. Imela je velik smisel in dar za šale. Bila je majhna, šibke in zagoarele polti.

L. 1858, ko je imela prikazni, ji je bilo 14 let.

II. Prikazni.

Prva, 11. februarja 1858.

Bil je mrzel, deževen dan. Bernardki, ki se je nedavno vrnila iz pastirske službe v Bartrèsu, in njeni sestri Tončki je mati naročila, naj gresta nabrat suhljadi za peč, da njih odsončno in vlažno stanovanje ne bo tako mrzlo. Šli sta; bilo je okoli poldne. Z njima je bila njuna prijateljica Ivanka Abadie (Abadí). Ko so prišle do potočka, ki se izliva v Gave, sta si Tončka in Ivanka hitro sezuli cokle in nogavice, da bi prebredli potok. Bernardka se je pa bala, da bi ji ledeno mrzla voda ne povzročila napada naduhe, in se je pri sezuvanju obotavljala; rajši

bi bila videla, da bi jo kakšna od njiju na hrbtu prenesla na drugo stran; pa nista hoteli. Začela si je tudi sama sezuvati cokle. Bila je pri visoki in široki pečini Massabielle (Masabje), ki ima precej prostorno votlino. Tedaj je pa zaslišala močan sunek vetra, kakor da se bliža nevihta. Ozrla se je okoli sebe, a so topoli in druga drevesa ob reki stali negibni. Hotela si je sezuti nogavico. Zdaj je pa veter drugič sunil z vso silo, a je drevje spet ostalo negibno. Samo grm divje vrtnice (šipka), ki je rasel pod votlino skale in tedaj, v zgodnjem februarju, še ni imel listov, se je zelo majal. Iz votline se je zasvetil zlat oblak; na njem je pa stala zelo mlada, 16 ali 17 letna gospa. Sv. Bernardka je večkrat zatrdila, da je bila Gospa - Mati božja - "izredno lepa, kakršne še nisem bila videla," in bolj nizke postave. Njena obleka je bila bela; zato jo je imenovala Bernardka "Gospo v belem". Prepasana je bila z modrim pasom. Na glavi je imela belo tančico, ki ji je padala še čez pas. Bila je bosa. Nogi so ji zakrivala gube obleke; videl se je samo njun prednji del, ki je na njem imela po eno zlatorumeno vrtnico. Z desne roke ji je visel dolg rožni venec; bele jagode so bile nabrane na zlati verižici. Rahla luč jo je obsevala. Bernardka je nehote pokleknila. Bala se je, da ji je hudobni duh pričaral privid; zato je vzela v roke rožni venček. Hotela je moliti, pa se ni mogla pokrižati. Zamižala je, ne vedoč, kje je in kaj je z njo. Ko je spet odprla oči, je videla, da Gospa še vedno stoji nad šipkovim grmom, na zlatem oblaku, in ji daje znak, naj molli rožni venec. Začela ga je naglas moliti. Gospa je molče premikala med prsti jagode svojega rožnega venca; samo Čast bodi je molila z njo. (Zdravamarij ni molila, ker se nanašajo nanjo, pač pa Čast bodi,

ker velja presveti Trojici.) Ko je Bernardka izmolila rožni venec, se je Gospa obrnila in izginila v Votlini, ne da bi ji kaj rekla; z njo je izginil tudi zlati oblak.

Bernardka v svojem pripovedovanju o prikaznih nikoli ni rekla "Mati božja", ampak vedno "Gospa". V naslednjih prikaznih sta govorili glasno, toda ju ni nikdo slišal. Bernardki se je vedno na obrazu videlo, da gleda nebeško prikazen; postal je angelsko lep. Bitje žile in dihanje sta ji ostali pravilni, kakor zmerom. Marija se je včasi ozrla v to ali ono zraven stoječo osebo. - Bernardka je bila oblečena kakor druga pirenejska dekleta. Imela je dolgo obleko, zapeto z gumbi do vratu. Preko pleč je bila ogrnjena z veliko ruto. Tudi na glavi je imela ruto. Ker je bila bolehn, je po materinem naročilu nosila pozimi preko obleke še plašč s kapuco, ki si jo je v hudem vetru ali v metežu potegnila čez glavo.

Ko je bila zamaknjena v tej prvi prikazni, sta jo Tončka in Ivanka nekaj časa gledali z drugega brega potočka. Videli sta, da moli, kar se jima ni zdelo posebno pametno; naj moli v cerkvi, če že ni za drugega kakor za molitev. Potem sta šli nabrat drv. Ko sta se vrnili, je Bernardka še zmerom klečala. Trikrat sta ji zavpili, pa ni odgovorila. Metali sta ji kamenčke; eden jo je zadel v ramo. Ker se tudi zdaj ni zgnila, je Tončka mislila, da je umrla. Pa jo je Ivanka pomirila, da če bi bila mrtva, bi ležala na tleh.

Končno se je Bernardka le zbudila iz zamaknjenja in prišla k njima. Bila je taka, kakor zmerom. Zaupno ju je vprašala, ali sta kaj videli. Rekli sta, da nič. Vprašali sta jo, ali je ona kaj videla. Zdaj jima je zaupala skrivnost, da je gledala lepo Gospo v belem, prepasano z modrim pasom, inmolila z njo. Pa ne smeta doma tega povedati. Nista

Sv. Bernardka v zamaknjenju.

ji verjeli in sta doma takoj začeli govoriti o tem. Mati je bila huda in je Bernardki odločno prepovedala še iti k Votlini. Tudi oče ji je prepovedal.

Druga prikazen,
v nedeljo 14. februarja.

Ker sta sestra Tončka in sosedova Ivanka Abadie prosili, je mati Bernardki vseeno dovolila iti drugi dan, v nedeljo popoldne, k votlini Massabiellske skale. Zdaj in pri vseh naslednjih šestnajstih prikaznih je imela Bernardka prižgano svečo v roki. Komaj je pokleknila na velik kamen, je vzkliknila: "Tukaj je; tukaj je!" Ena izmed deklic, ki jo je z nekaterimi drugimi njenimi vrstnicami spremljala iz domače hiše, ji je bila dala stekleničico z blagoslovljeno vodo, da naj prikazen poškropi. Poškropila jo je, rekoč: "Če prihajaš od Boga, pridi bliže!" Nebeška Gospa se ji je pa

ljubeznivo nasmehnila in je šla proti nji. Med tem, ko so druge deklice kleče molile, je Bernardka imela oči uprte v Votlino, ki je pa bila zanje prazna. Bledi obraz se ji je svetil od nadzemske sreče, valovi radosti so jo oblivali. Zamaknjenje je dolgo trajalo. Deklice so jo zdaj pa zdaj poklicale z imenom, a jih ni slišala in ni odgovorila. "Umr!a bo", so rekle. Mlad mlinar, ki je bil tudi navzoč z materjo in sestro, se je približal Bernardki, da bi jo zbudil iz čudnega stanja. Ko pa je stopil k nji, se sprva ni upal položiti roke nanjo, tako ga je presunil izraz njenega obraza. Potem jo je prijel za roko in jo je s pomočjo svoje matere peljal proti mlinu. Bernardka je ostala zamaknjena in je še naprej imela oči in obraz nepremično uprte v praznino nad seboj. V mlinu je pa sedla na stol in je bila spet kakor zmerom. Povedala je, kaj je videla; bilo je tako kakor v prvi prikazni.

Tretja prikazen,
v četrtek 18. februarja.

Po 2. prikazni sta roditelja Bernardki spet prepovedala iti k votlini v Massabiellski pečini. Tri dni ni šla. V četrtek sta jo pa pustila v spremstvu dveh pobožnih gospe iz mesta, ki sta obljubili, da bosta poskrbeli zanjo, če bi jo napadla naduha. Bilo je v zgodnji jutranji uri. Bernardka je s prižgano svečo v roki spet pokleknila; okoli nje je bil trop ljudi. Zaklicala je: "Prihaj; je že tukaj." Gospa se ji je najprej pokazala v gorenjem delu Votline, potem je šla doli k nji. Po nasvetu znank jo je Bernardka prosila, naj zapiše na listek svoje ime in kaj želi. Ena izmed deklic je držala listek, tinto in pero. Nekateri so namreč trdili, da je Prikazen kakšna duša iz vic, ki si hodi prositi pomoči. Gospa se je pa nasmehnila

in rekla, da ji naročila ni treba zapisovati. Pozvala jo je, da naj skozi 15 dni prihaja k Votlini. Bernardka je obljubila, a s pogojem, če bodo starši dovolili. Potem se je zamaknila in se eno uro pogovarjala z Gospo. Ko se je spet zdramila za ta svet, je povedala, da ji je Gospa rekla med drugim: "Naredila te bom srečno, če ne na tem svetu, pa na onem."

Četrto prikazen je sveta deklica imela v petek 18. februarja.

Peta prikazen,
v soboto 20. februarja.

Bernardka je šla k Votlini z materjo in z mlajšo sestro. Precej ljudi jo je že čakalo, pa ni nikogar ogovorila. Pokleknila je in bila takoj zamaknjena. Preko obraza se ji je razlila sreča in blaženost. Ko je mati videla toliko spremembo, je rekla: "Pa že moram biti iz uma, ker ne morem prepoznati svoje lastne hčere."

Med to prikaznijo je Marija učila Bernardko neko molitev, ki jo naj večkrat moli. Njenega besedila pa Bernardka ni nikomur povedala.

Šesta prikazen,
v nedeljo 21. februarja.

Zjutraj, še preden je sonce vzšlo, je velika množica že čakala pred Massabiellsko pečino. Bilo je mrzlo jutro. Ljudje so se razmestili tam, kjer so upali bolje videti. Nekateri so splezali na skale, drugi so sedli na veje; večina jih je stala na mokrih ali ledenih tleh okoli Massabiellske skale. Slišale so se molitve, pa tudi vzkliki nepotrpežljivosti, zakaj deklice še ni. Potem je pa prišla. Ni bila presenečena od množice, pa tudi ne samozavestna. Šla je skozi goste vrste in ni videla znakov spoštovanja, ki so ji jih ka-

zali ali izrekli. Pokleknila je in vzela v roke rožni venček. Sprva je njen obraz kazal žalost in zapuščenost, potem je pa postal radosten. Redovnica Marija Bordenave (Bordenáv) jo je opazovala in je zapisala: "Lica so ji bila zelo bleda; izražala so veliko milino. Oči so bile široko odprte, žareče in strmeče nekam navzgor. Trepalnici nista trenili. Ustnici sta se ji včasi zgani, a prav malo; večinoma sta bili zaprti. Na njima se je igral pridržan nasmešek, nepopisno nežen. Kdaj pa kdaj so ji iz oči zdrknile solze, kakor rosa na nežen cvet." Med gledalci je bil tudi doktor Dozous (Dozú). Kakor je pozneje rekel, je prišel s tihim upanjem, da bo v imenu znanosti razkril kakšno samoprevaro. Natančno je dekletce opazoval in si vse zapisal. Pa ni nič opazil, kar bi bilo kazalo kakšno histerično živčno vznemirjenje. Deklica se je pomaknila nekoliko naprej k Votlini; kmalu nato se je zamaknjenje nehalo. Ko so jo potem vpraševali, ali je kaj posebnega videla, je povedala, da ji je Gospa naročila: "Le mōli za grešnike!" Pri tem naročilu je Gospa postala zelo žalostna.

Sedma prikazen,
v torek 23. februarja.

V ponedeljek 22. februarja je Bernardka morala na policijo. Policijski komisar je bil neki Jacomet (Žakomé), še mlad mož s precejšno izobrazbo in za službo vesten, pa preveč samozavesten. Ko je začel izpraševati Bernardko, je prišel tudi davčni uradnik Estrade (Estrád). Bil je eden najbolj razumnih in vplivnih mož v Lurdu. Jacomet je vprašal Bernardko, ali je gospa, ki jo gleda v prikaznih, podobna kateri izmed mestnih gospa. Pa je odgovorila, da se te še primerjati ne morejo z njo. V vprašanjih je Jaco-

met nalašč zavijal njene prejšnje trditve, da bi preskušal njeno verodostojnost; pa ga je sproti popravljala. Zagrozil ji je z orožniki, če bo še šla k Votlini. Isto je dejal Estrade. Ko je Bernardka odhajala, je pri vratih videl njenega očeta. Tudi od njega je zahteval, da je ne bo več pustil tja. Ko je oče to potem hčerki rekel, je dostavil, da upa, da ne bo šla, saj bi to bila njena prva nepokorščina do staršev.

Deklica je, kakor druge dni, šla k Votlini, a se ji Gospa ni prikazala. Pač pa jo je spet videla v torek. Na obrazu se ji je zelo odražalo, kar je gledala in poslušala. Včasi se je smehljala, včasi bila zelo resna. Včasi je prikimala v znak pritrditve; kdaj pa kdaj se je premikala od veselja. Ko pa je stavila Gospe vprašanje, se je sklonila do tal in bila ganjena do solz.

Osmo prikazen,
v sredo 24. februarja.

Ko je zjutraj prišla k Votlini, je bilo že mnogo ljudi tam zbranih. Pokleknila je na kamen, začela je moliti in se je zamaknila. Postala je zelo žalostna. Obrnila se je k ljudem in je po naročilu Gospe ihteč zaklicala: "Pokora, pokora, pokora!"

Deveta prikazen,
v četrtek 25. februarja.

Med zamaknjenjem in razgovorom z Gospo se je Bernardka zdela zmedena. Po 2. ali 3. desetki rožnega venca se je dvignila s kolen in šla proti Votlini. Potem se je, kakor na ukaz Gospe, obrnila proti Gavu. Pa je obstala, se spet obrnila proti Votlini in šla s počasnimi in negotovimi koraki, kakor da išče smeri, čakajoč Gospejinega miglaja. Ko ga je dobila, je šla v levi del Votline in začela z golimi rokami

grebsti v peščenja, vlažna tla. Izgrebla je majhno jamico, ki se je takoj napolnila s kalno vodo. Nesla je v prgišču nekoliko te vode k ustom in pila. Tudi si je z vodo umila obraz. Odtrgala je nekoliko travnih bilk, si jih nesla v usta in jih začela žvečiti. Gospa ji je ukazala ta poniževalna dejanja zato, da se poniža in uči ljudi ponižnosti, ki brez nje ni ne vere ne kreposti. Mnogi gledalci so menili, da ni pri čisti pameti. Neki vojak je nevoljen zavpil: "In mislijo, da se more kaj takega goditi v 19. stoletju!" Bil je pač naprednjak, - napreden v borbi zoper živo krščanstvo; toda ni dovolj vedel, da se ta borba na zemlji vedno vrši, pa se tudi vedno žalostno končava. - In čudno: voda iz male jamice ni presahnila, ampak je tekla in tekla, sprva prav na drobno, potem pa bolj in bolj. Dandanes polni okoli 25.000 galonov na dan. - Prav kmalu nato je Bog storil s to vodo prve tri čudeže: Ludovik Bouriette (Buriét) si je bil pred dvajsetimi leti pri lomljenju kamna zelo poškodoval desno oko. Vedno slabše je postajalo (neozdravljiva amaurosis); ni mogel dosti delati, padel je v revščino in se je bal, da bo popolnoma oslepel. Ko je slišal od ljudi o massabiellskem čudežnem studencu, je prosil hčer, naj mu prinese nekoliko te vode. Umival si je z njo oko. Nekega dne je ves vznemirjen prihitel k doktorju Dozousu, ki ga je zdravil, in je klical: "Ozdravljen sem, ozdravljen sem!" Doktor je napisal nekaj besed na listek in mu jih dal brati. Takoj je vse prebral. Dozous je bil pošten mož; vsi dogodki pri Votlini in to ozdravljenje so ga prepričali, da so to res nadnaravne stvari, in je postal vnet zagovornik Bernardke. - Ivana Crassus (Krasí) je dobila spet popolno rabo roke, ki ji je ohromela pred desetimi leti. Umila si jo je v massabiellski vodi. - Materi Bou-

horts (Buórt) je bil sinček Justin bolan na tuberkulozi in je bil že na tem, da umre; že je bil v smrtni omedlevici. Položila ga je pri Votlini na tla in ga polila z vodo čudežnega studenca. Dete je bilo v trenutku zdravo.

Ko je Bernardka izgrebla na levi strani v Votlini jamico, si je šla h Gavu umiti obraz, umazan od kalne vode. Potem je spet šla klečat na prejšnje mesto in je bila še nekaj časa zamaknjena.

Deseta prikazen,
v petek 26. februarja.

Ko je Bernardka prišla k Votlini, je spet ni presenetila velikanska množica ljudstva, ki jo je bilo treba odrivati. Tudi je ni presenetil studenček, ki je še vedno tekkel, zdaj že izčiščen, in mehčal peščena tla. Bernardka se je prekrižala, pila studenčnico in se umila v nji. Potem je pokleknila in hotela vzeti v roke svoj rožni venček. Pa ji je Gospa ustavila roko, da ga je dala nazaj in vzela drugega; dala ga ji je bila prijateljica. Dvignila ga je proti Votlini, nakar je množica navdušeno dvignila roko, mnogi tudi rožne vence, in vzklikala. Deklica teh vzklikov ni slišala. Po Gospejinem naročilu je z vidno ponižnostjo poljubila zemljo v zadoščenje za grehe in za spreobrnjenje grešnikov. Potem se je obrnila k ljudstvu in ga prosila, naj tudi oni storijo isto za grešnike. Mnogi so pokleknil in poljubili tla. Tri dni nato je pa protiverski list v Parizu poročal: "Mala komedijantka, mlinarjeva hči iz Lurda, je spet zbrala ob Massabiellski skali kakšnih dva tisoč preprostih duš okoli sebe. Neumnost in duševno bejavost njenih privržencev je težko popisati. Mala vizionarka ravna z njimi kakor s tropom opic in jih pripravlja do izvrševanja vsakovrstnih šemarij. Ni si mogla nič boljšega izmisliti,

kakor da se je postavila za svečeni-
co: Z oblastno kretnjo je velela, da
naj pokažejo svoje rožne vence, ki
jih je potem skupno blagoslovila." -
Kajne, točno poročanje!

Enajsta prikazen,
v soboto 27. februarja.

Lurška in okoliška duhovščina
je bila do prikazni v Votlini hlad-
no previdna. Mislili so, da je tako
najbolje, dokler se izredna zadeva
ne pojasni. Pa jih je Marija v tej 11.
prikazni sama pritegnila k sodelo-
vanju. - Ta dan ja bila Bernardka
dolgo zamaknjena. Gospa ji je naro-
čila, naj gre obiskat svojega župni-
ka Peyramala in mu sporoči njeno
željo, da ji postavijo nad Massa-
biellsko pečino kapelo.

Davkar Estrade, njen opazova-
lec in dvomljivec, se je kmalu spre-
obrnil in je tudi on postal Bernard-
kin zagovornik. Zapisal je, kar mu
je Bernardka po 11. prikazni pove-
dala, kako je opravila pri župniku
Peyramalu. Na vrtu je molil brevir;
ko je pozvonila, ji je prišel odpret.
Videl je, da se gadekletce zelo boji.
Vprašal jo je, kdo je. Ko mu je po-
vedala, je pripomnil, da je slišal
čudne zgodbe o njej. Peljal jo je v
govornico, ji velel sesti in jo je
vprašal, kaj želi. Povedala mu je,
da ji je Gospa v Votlini naročila,
naj reče duhovnikom, da želi imeti
na Massabiellski skali kapelo.

-Kdo je ta gospa? Ali je iz Lur-
da? Jo poznaš?

-Oh, gospod, ta Gospa ni, kakor
so druge gospe. Tako lepa je, da so
po mojih mislih samo v nebesih ta-
ko lepi.

-Zakaj ti pa ni odgovorila na
vprašanje, kdo je? Ali je gluha?

Zdaj mu je Bernardka prepro-
sto in jasno pripovedovala o prvi
prikazni. Pazil je na vsako besedico
in je takoj videl, da govori resnico;
v svoji preproščini si ni mogla ta-

kega dogodka izmisliti. Predsodki
so se mu hitro rušili, vendar je
svoje mišljenje modroprikrl. Vpra-
šal jo je: "Ali ne vidiš, da se hoče
ta gospa samo šaliti s teboj?"

-Oh, gospod, ko je pa tako veli-
ka razlika med gospemi iz mesta in
to Gospo!

-Čudno se mi zdi, da je tako
velika razlika. Ta tvoja gospa je
brez imena, prihaja iz neznanega
kraja in ti govori; ti pa jemlješ nje-
ne besede zares. Otrok moj, bojim
se, da si prevarana.

Bernardka je odkimala, a ni nič
rekla. Župnik je hodil po sobi, po-
tem se je ustopil prednjo, rekoč:
"Reci gospe, ki te pošilja, da mora
predvsem povedati svoje ime in do-
kazati, da ima pravico naročiti za-
se kapelo. Če ima pravico, bo že
razumela, kaj pri tem mislim. Ako
pa nima pravice, ji lahko rečeš, da
naj ne pošilja več naročil v župni-
šče." Nato je deklica dvignila svoj
vedri obraz, vljudno pozdravila in
odšla.

Dvanajsto prikazen je sveta za-
maknjenka imela v nedeljo 28. feb-
ruarja, trinajsto pa 1. marca.

Štirinajsta prikazen, 2. marca.

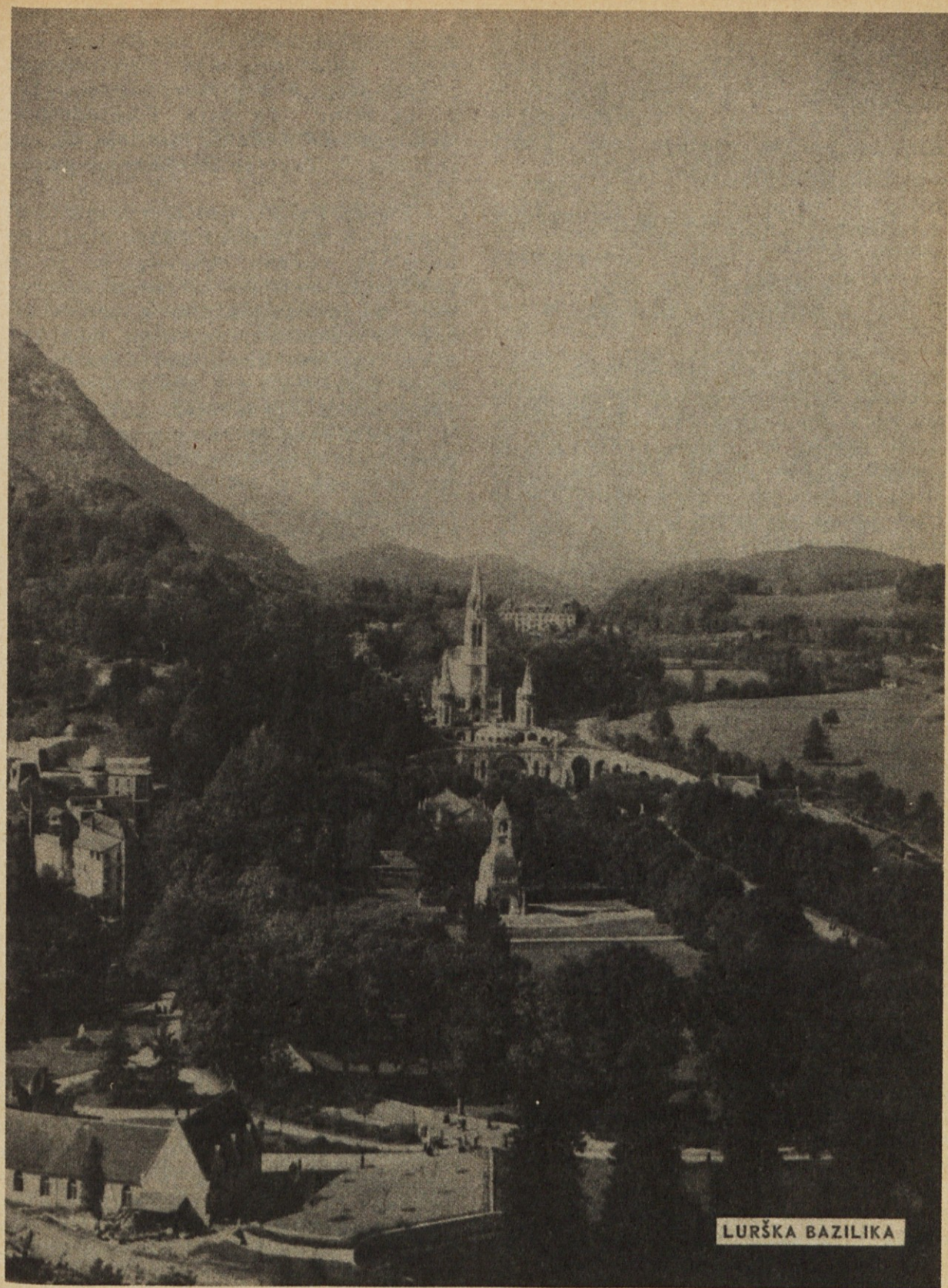
Med zamaknjenjem ja Marija
dekletcu spet velela: "Pojdi in reci
duhovniku, naj mi zgradi kapelo!"
Dodala je: "In naj prihajajo k Votli-
ni v procesijah!" Ni pa bilo lahko za
ponižno in plaho deklico, še enkrat
stopiti pred strogega župnika. Pre-
prosila je teto Bazílijo, da je šla z
njo, čeprav se je tudi ona zelo bala
Peyramala. Velel jima je sesti in je
začel: "Težko je imeti v Lurdu dru-
žino, kakor je vaša." Bernardki je
pa dejal: "Razburjaš mesto in ne
delaš drugega, kakor da ljudje te-
kajo za teboj. Dal ti bom v roke
svečo in boš ti "procesija"; za teboj
bodo šli. Ni ti treba duhovnikov."

Bernardka je pripomnila, da o procesijah še ni nikomu omenila kakor zdajnjemu. Pa jo je zavrnil: "Titam pri Votlini nikogar ne vidiš. Katera gospa bi naj prihajala iz skalne votline? Ne moreš mi povedati njenege imena." Bernardka se je ustrašila; zavila se je tesneje v svoj plašč in molčala. Župnik je pa hodil po sobi in grmel: "Ali je že kdo slišal kaj tekega? Gospa! Procesija!" Potem je dejal: "Zmeniva se naravnost! Po tvojem pripovedovanju nekoliko slutim, kdo je tista tvoja gospa. Če je tista, ji bom naznačil pot, kako naj se da spoznati in dati svojim naročilom veljavo. Kakor praviš, se prikazuje v Votlini, nad grmom divje vrtnice. Prôsi jo zame, naj mi naredi, da bo rožni grm v enem teh dni zacvetel. Drugo jutro mi pa pridi povedat; potem bom veroval, kar mi praviš, in ti obljubim, da bom šel s teboj k Massabiellski skali." Marija naj torej v začetku mrzlega marca naredi čudežen rožni cvet! - Ko se je ta župnikova zahteva razvedela, je prišlo k Votlini okoli 2500 ljudi. Župan Lacade (Lakad) in policijski komisar sta zaradi reda in miru poklicala iz Tarbèsa oddelek vojaštva, konjenikov in pešcev. Skozi njihove vrste je moral peljati Bernardko vojak z golo sabljo. V zamaknjenju je povedala Gospe župnikovo zahtevo; Marija se je pa samo nasmehnila.

Mati božja je torej hotela dve stvari: da ji postavijo vrh Massabiellske pečine svetišče in da k temu svetišču hodijo procesije. Oboje se je zgodilo; to je res "viden čudež Lurda". Gledajo ga in občudujejo verni in neverni, pobožni in posmehljivci. Že župnik Peyramale je izpeljal oboje. Z dovoljenjem cerkvene in svetne oblasti in s prispevki iz ostale Francije in Evrope je začel l. 1863 graditi cerkev, ki je pa bila dodelana šele l. 1871 in slove-

sno posvečena l. 1876. Takrat je bil slovesno kronan Marijin kip zaveliki oltar. Izdelal ga je lyonski kipar Fabisch (Fábiš). Večkrat je obiskal Bernardko, ki je takrat živela v lurškem Gostišču redovnic, in je poslušal njeno pripovedovanje o Gospe. Po tem njenem opisovanju je iz belega marmora naredil Marijin kip. Ko ga je Bernardka videla, je dejala, da je zelo lep; Gospa pa da ni taka. Pa kateri kipar bi mogel izraziti Marijino nebeško lepoto in milino? Že l. 1883 so pa blagoslovili vogelni kamen za novo cerkev, sedanjo veličastno gotsko baziliko, ki se imenuje "Rožnovenska". Z velikanskimi slovesnostmi je bila posvečena l. 1906. Veliki oltar je iz belega marmora. Na njem je Fabischov Marijin kip, ki je stal že v prvi cerkvi. S stropa bazilike visijo zlate, srebrne in emajlske svetilke, okrašene z dragimi kamni. Po vsem stropu gre francoski napis: "Jaz sem Brezmadežno Spočetje." Od stropa visijo svilene zastave raznih narodov, na stenah pa so zahvalni predmeti in napisi.

Tudi procesije je že župnik Peyramale vodil k Massabiellski pečini. Zdaj se vrši procesija vsak dan. Te procesije se prav za prav začno na vseh delih sveta, končavajo se pa v Lurdu. - Prvo romanje je organiziral l. 1864, 6 let po prikaznih, škof iz Tarbèsa; prišlo je 20.000 ljudi. L. 1872 so se začela velikanška "francoska narodna romanja", ki pripeljejo vsako leto sto in sto tisoče Francozov. L. 1873 je prišlo prvo romanje iz Belgije. Potem so začeli prihajati Španci, Italijani, Holandci, Portugalci, Švicarji in Nemci. Prva ameriška velika skupina je prišla v Lurd l. 1899; prišli so na mednarodni evharistični kongres, ki se je tisto leto vršil v Lurdu. Prvo narodno romanje iz Anglije je bilo l. 1912. Leto nato so prišli Irci. Ob petdesetletnici pri-

kazni. 1. 1908, je prišlo v Lurd nad 5000 romarskih skupin. - Slovenci iz Amerike so prvič romali v Lurd 1. 1925, ko so romali tudi v Rim ob priliki svetega leta. Vodil jih je p. Kazimir Zakrajšek.

Petnajsto prikazen je Bernardka imela v četrtek 4. marca.

Šestnajsta prikazen,
v četrtek 25. marca.

Bil je praznik Marijinega oznanjenja. Bernardka je trdno zaupala, da se ji bo Gospa spet dala videti. Tudi ljudje so upali, zato jih je mnogo prišlo, zlasti ženstva. Votlina je bila ob Bernardkinem prihodu polna svetlobe; Gospa jo je čakala. Bernardka jo je prosila, da ji oprostí zamudo. Gospa je prijazno pokimala, češ da je že dobro. Potem ji je zamaknjenka govorila o svojem spoštovanju in svoji ljubezni do nje in o sreči, da jo spet vidi. Ko ji je tako izlila svoje srce, je vzela v roke rožni venec in ga začela moliti. Želja, da bi Gospa vprašala za njeno ime, je pa tako pritiskala nanjo, da ni mogla moliti. Opogumila se je in stavila Gospe to vprašanje. Gospa je pa, kakor vselej, sklonila glavo in se nasmehnila; odgovorila pa ni. Deklica je ponovila vprašanje, pa je Gospa spet sklonila glavo, se nasmehnila in spet molčala. Nato je Bernardka sklenila roki, priznala svojo nevrednost pa v tretje vprašala. "Gospa je stala nad rožnim grmom, podobno, kakor se vidi na "čudodelni svetinji". Na moje tretje vprašanje ji je obraz postal zelo resen in se je zdelo, da se sklanja v ponižnosti. Potem je sklenila roki in jih dvignila do srca. Pogledala je proti nebu in počasi odprla roki. Nato se je pa nagnila proti meni in mi rekla z glasom, ki ji je trepetal od ganjenosti: "Jaz sem Brezmadežno Spočetje." (V pirenejskem

špansko-francoskem narečju je dejala: "Que soy era Immaculada councpsiou." V pismini francoščini bi bilo: "Je suis l'Immaculée Conception.") Takoj nato je Gospa izginila." Tako je Bernardka povedala.

Papež Pij IX. je štiri leta in pol poprej, 8. decembra 1854, slovesno proglasil versko resnico, ki jo je krščanski svet že od nekdaj veroval: da je bila Marija, z ozirom na bodoče zaslužnje njenega Sina Jezusa, spočeta brez izvirnega greha in je torej že prvi hip svojega bivanja imela posvečujočo milost.

Bernardka je vso pot proti domu ponavljala Marijine besede, da bi jih ne pozabila. Ni jih razumela. Šla

"In Jezus je hodil po vsej Galileji, učil po njih shodnicah in oznanjal evangelij (božjega) kraljestva; in ozdravljaj je vsakršno bolezen. In prinesli so k njemu vse bolnike z različnimi boleznimi in mukami in jih je ozdravil." (Mt 4, 23, 24)

je k župniku in mu jih je povedala. Pa ni bil nič kaj dober do nje. Vprašal jo je, ali ima kaj denarja za kapelo. Ko mu je odgovorila, da ga nima, ji je dejal: "Tudi jaz ga nimam. Reci gospej, da ti ga nekaj da."

Sedemnajsta prikazen,
v sredo 7. aprila.

Bil je že Véliki teden. Vélika sredo. Vse je bilo v tej prikazni kakor v drugih, samo da je Gospa velela Bernardki, naj drži roko nad prižgano blagoslovljeno svečo. Res je cel četrť ure držala levico nad precej močnim plamenom, ki ji je plamenel med prsti. Dr. Dozous je pozneje izpričal, da je natančno opazoval ta čudni dogodek, kakor ga je gledalo tudi več drugih ljudi. Po prikazni je pregledal deklinino roko, pa ni našel niti sledi kakšne o-

pekline ali poškodbe. Pozneje je Dozous dal njeno roko nad svečo, pa jo je takoj izmaknila, češ da zelo peče.

3. junija je Bernardka šla k prvemu sv. obhajilu.

Osemnajsta in zadnja prikazen,
v petek 16. julija.

Bil je praznik Karmelske Matere božje. Župan je bil dal na ukaz prefekta dohod do Votline zapreti z ograjo. Bernardko je spet spremljala teta Bazilija. Šli sta na nasprotno stran Gava. Tam je deklica pokleknila in se zamaknila. Gospa ji je prišla bliže kakor kdaj prej; bila je zelo ljubezniva do nje in se ji je smehljala. Ko je odšla, je Bernardkin obraz sijal od radosti. Marija jo je s svojo ljubeznivostjo pač hotela pripraviti na težave in bridkosti, ki so jo čakale; v svoji materinski obzirnosti pa o njih ni hotela nič spregovoriti, da bi Bernardka ne bila preveč oplašena in zaskrbljena. Poslej je Bernardka na tem svetu ni več videla.

* * *

Kako je bilo z Bernardko po prikazovanjih?

Ostala je 8 let v Lurdu. Po škofovem posredovanju je družina dobila majhen mlin. Tja so se preselili z Bernardko vred. Nekoliko laglje so živeli, vendar so ostali ubogi.

Obiskovalci pa niso dali Bernardki miru. Splošno mnenje je bilo, da je najbolje, da odide iz hiše. Po županovem priporočilu se je preselila v lurško Gostišče, ki so ga vodile "sestre krščanske ljubezni in krščanskega pouka" in po svojih pravilih skrbele za bolnike in učile otroke. Tam si je dopolnjevala versko izobrazbo in se naučila brati in

pisati. Pomagala je pri lažjih delih. Bila je dovolj razumna, tudi živahna in šaljiva. Slava njenih prikazni je ni nič pokvarila; ostala je ljubezniv otrok.

Želela je vstopiti v strogi red karmeličank, a ni mogla zaradi naduhe. Zato je zaprosila za sprejem pri "sestrah krščanske ljubezni in krščanskega pouka", ki jih je poznala iz Gostišča. Sprejele so jo, ker je bila bolehn in uboga. Dne 4. julija l. 1866 se je poslovila od sorodnikov in prijateljic. Šla se je posloviti tudi od tako drage ji votline v Massabiellski skali. Dve redovnici iz Gostišča sta šli z njo. Začela je ihteti, solze so se ji udrle; pretresljivo je zaklicala: "Mati, Mati, kako naj grem od tebe?" Hotela je na tem svetem kraju še enkrat moliti, pa ni mogla. Poljubljala je skalo, pokleknila in z žarečimi očmi gledala Votlino, ki pa je bila zdaj prazna, brez Gospe. Spet so jo obile solze. Redovnici sta jo hoteli odpeljati, pa je prosila: "O da! Saj to je zadnjič. Prosim vaju, sestre, pustita me še eno minuto." In je spet ostala, da jo je bilo spet treba opozoriti. Zdaj je pa vstala, si obbrisala oči, se še zadnjič ozrla in hitro odšla proti mlinu, k družini. Tam so bili vsi tako žalostni, da niso skoraj nič govorili. Potem pa za vselej zbogom Votlina, družina, mestece, ovce, gore in šumeči Gave! Nobenega iz svoje družine ni več videla, razen ene sestre in enega brata, ki sta jo za malo časa obiskala v zadnji bolezni.

Poslali so je v materino redovno hišo v Nevers (Névér), daleč gori v srednji Franciji, zahodno od Dijona (Dižóna). Dne 27. julija l. 1866 je dobila redovno obleko in spet ime Marija Bernardka, ki ga je imela že od krsta. Živela je v redovni družini skrito. Sosestram je bilo prepovedano govoriti z njo o lurških prikaznih in dogodkih. Sa-

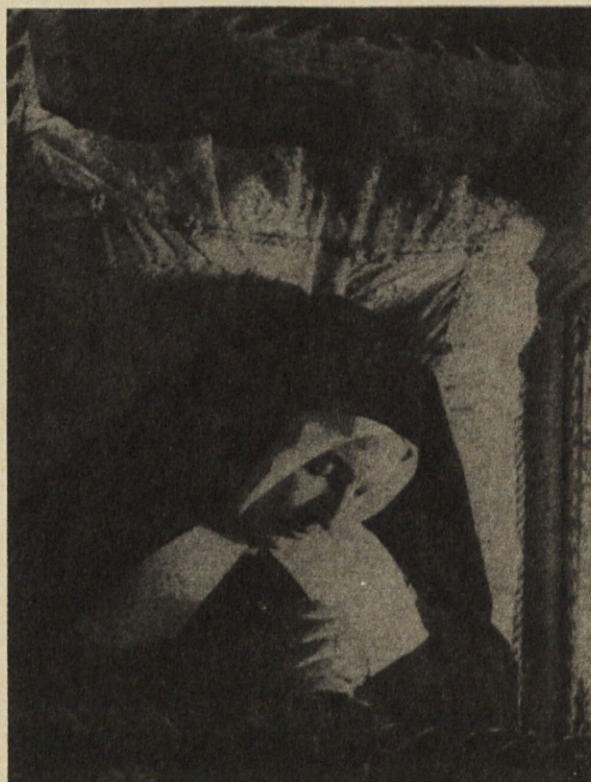
Tako je ležalo truplo sv. Bernardke takoj po njeni smrti. Na glavi ima krono spleteno iz cvetic.

mo včasi se je morala pokazati obiskovalcem, ki se jim ni mogla izogniti. Ostala je skromna in ponižna, pobožna in ravnodušna do vsega. Boriti se je morala z napakami, ki se vsiljujejo takim nežnim značajem. Pri delu je bila skrbna in previdna, toda odločna in vztrajna. Zdravja je bila vedno slabega; mnogokrat je morala vso noč presedeti na vznožju postelje, loveč sapo. Nekaj časa je pomagala pri bolnikih, nekaj časa pa v kapeli. Stalno je bila poniževana in nekoliko tudi preganjana. Pa je vse pogumno prenašala in naravnost iskala poniževanja. - Po dvanajstih letih so ji dovolili narediti večne obljube. Potem se ji je pa bolezen hitro hujšala. Na Veliko sredo 1. 1879, 16. aprila, ob treh popoldne je umrla.

Njene zadnje besede so bile: "Sveta Marija, Mati božja, prosi zame, ubogo grešnico, ubogo grešnico!" Bilo je 21 let po prikazovanjih. Dočakala je 35 let.

L. 1908, ob petdesetletnici njenih prikazni, se je začel postopek, da bi dobila čast oltarja. Naslednje leto so truplo odkopali in ga našli nestrohnelega, četudi sta bila rožni venec okoli rok in križec na prsih že zelo rjavičasta. Redovnice so jo oblekle v novo redovno haljo in položile v dragoceno rakev, ki so jo cerkveni zastopniki zapečatili. Dne 14. junija l. 1925 je bila proglašena za blaženo; na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja l. 1933 jo je pa papež Pij XI. prištel med svetnike. Njen spomin se obhaja 16. aprila. Mislimo nanjo tudi 11. feb-

Spodnja slika: Nestrohmel, s tankim prozorčnim voskom prevlečeni obraz sv. Bernardke v stekleni rakvi v Neversu.

ruarja, na praznik "Prikazovanja brezmadežne Device Marije" v Lurdu. Cerkvena molitev tega dne prosi, da bi po priprošnji Matere božje in seveda tudi sv. Bernardke "dosegli zdravje na duši in telesu". V berilu beremo besede Razodetja: "Odprlo se je božje svetišče v nebesih; in videla se je Skrinja njegove zaveze." Cerkev tu misli na lurško Gospo. Potem pa sledijo besede Visoke pesmi: "Cvetlice so se prikazale v naši deželi. Vstani, prijateljica moja in pridi, golobica moja v odprtini skale, v votlini pečine!"

III. Delo in slava Lurda.

Lurd je za Rimom največja in najslavnejša božja pot. Romarji prihajajo z vse Francije, iz cele Evrope, iz vsega sveta. Prihajajo v velikih in manjših skupinah. Pa tudi pomezni hodijo; in teh je mnogo več kakor tistih, ki pridejo skupno. V Lurd prihajajo Marijini častilci, bolni in zdravi. Pridejo pa tudi turisti, da vidijo deželo inkraj in njegovo versko življenje. Kdor je zavzet za večne vrednote in si želi bližine Boga in Marije, v Lurdu pač ni razočaran. V spominu se spet in spet povrne tja in spet gleda in posluša, kar je v Lurdu videl in slišal, v trojni Rožnovenski cerkvi in okoli nje. Pa tudi okoliških hribov in dolin se rad spominja, kjer se ovce mirno pasejo in pozvanjajo. Dve leti je bila tudi sv. Bernardka lurška pastirica.

Stara, zvita kača-Satan je že od prvih čudežnih dogodkov vse storil, da bi preprečil ali vsaj zavrl delovanje in slavo nebeške Gospe, ki mu trdo stoji na glavi, on pa s strupenim sovraštvom zalezuje njeno peto. Že med Marijinimi prikaznimi Bernardki je krajevna civilna oblast nastopila zoper rastoče "prazno-

verje". Hodili so, s francosko trobojnico na prsih, opazovat in nadlegovat pobožne gledalce, ki so kleče na tleh ali sedeč na skalah ali na drevesnih vejah spremljali gledanje, kretnje in besede skromne, srečne zamaknjenke. Dali so zgraditi prostor pred Massebiellsko pečino, da ljudje niso mogli blizu; tudi Bernardka nazadnje že ni mogla več k Votlini, ampak je imela zadnjo prikazen na nasprotni strani reke Gava. Pa so ljudje skrivaj vrgli ograjo v reko. Iz Votline je oblast dala odstraniti vse sveče in nabožne predmete, ki jih je ljudstvo nanese iz spoštovanja do Matere božje; razdelila jih je ljudem, ki so jih pa brž nazaj prinesli. Na občini so ukazali nekemu uslužbencu, naj jih odpelje na drug kraj; noben mu pa ni hotel posoditi voza in mule. Postavili so fanta pred Votlino, da bi ljudem branil vstop vanjo; pa je pokleknil in odmolil rožni venec, preden je začel "izvrševati" ukaz. Bernardko bi radi zaprli, a so se bali ljudstva. Hoteli so vplivati na župnika Peyramala, da bi jo zlepa odstranil iz Lurda. On je pa že bil tudi pred javnostjo na njeni strani in jo je branil. Bernardko so obdolžili, da je živčno bolna. Zasliševalo jo je nekaj brezvernih zdravnikov, ki pa niso našli nič bolnega ali boleznega na nji; vendar sopotem izjavili, "da so halucinacije možne". Oblast je spet dala napraviti ograjo pred Massebiellsko skalo in je zagrozila z denarno kaznijo tistemu, ki bi se upal približati. Pa je Bernardka naprej povedala, da bo ograjo odstranila ista roka, ki jo je postavila. Res so Lurdčani napisali pritožbo in jo poslali na samega cesarja Napoleona III., ki se je takrat mudil v bližini. Takoj je izdal ukaz, da se ograja odstrani in da nikdo ne sme braniti ljudstvu dostopa. Res je ograjo odstranil tisti, ki jo je bil postavil.

Cerkvene oblasti sprva niso kazale niti najmanjše naklonjenosti, da bi odobrile resničnost Marijinih prikazni. Čakale so, kakor zmerom, da dogodki dozori in se razčistijo. Že pismouk Gamaliel je dejal, ko so Judje preganjali apostole in prvo Cerkev: "Odstopite od teh ljudi in jih pustite; zakaj če je ta načrt ali to delo od ljudi, bo razpadlo; če je pa od Boga, jih ne boste mogli uničiti." Kmalu se je pokazalo, da so lurške prikazni delo Boga in Marije. Škof iz Tarbesa, ki mu je pripadal Lurd, je že l. 1858 imenoval odbor, ki naj prikazni preišče. Štiri leta je odbor imel svoje seje in zaslišanja; l. 1862 je pa škof dal svojo izjavo: upravičeno je verovati, da je bila res preblazena Devica Marija tista, ki se je prikazovala v Massabiellski votlini. Slovesnega posvečenja prve in druge cerkve so se udeležili mnogi nadškofje in škofje. Papež Leon XIII. je dovolil obhajati praznik lurških prikazni in je zanj dovolil posebne duhovniške molitve in posebno mašno besedilo. L. 1907 je sv. Pij X. razširil praznik na vso Cerkev. Zdaj se obhaja 11. februarja.

Središče Lurda je votlina v Massabiellski pečini, ki je na nji zgrajena bazilika. V votlini stoji precej visoko gori bel Marijin kip, prav tam, kjer se je Gospa prikazovala sv. Bernardki. Pod njim je oltar, zelo okrašen s cvetjem, ob njem pa gorijo mnoge sveče. Prostor pred votlino je tlakovan in so na njem vrste klopi. Na kamnitih stenah je obešenih mnogo bergel, palic, oklepov za bolne ude in drugih predmetov, ki so jih hvaležni bolniki tam pustili.

Pred Votlino je nabiralnik za liste, ki nanje napišejo bolni in zdravi romarji svoje prošnje do nebeske Gospe. Koliko telesnega in dušnega gorja se ji na teh listih potoži! Ko je nabiralnik poln, eden od

duhovnikov sežge liste.

Vsaka izredna lurška slovesnost ima svoj spored. Kako pa potekajo navadni dnevi?

Bolniki se nastanijo v bolnici Matere božje sedmerih žalosti, ali v drugih bolnicah, če ne ostanejo v zasebnih hišah ali sanatorijih. Zjutraj jih vodijo ali peljejo k sv. maši, ki je pred Votlino, ali pa v baziliki, če je slabo vreme. Tamkaj mirno ležijo in molijo. Za mnoge izmed njih že ni več človeškega upanja; tem bolj goreče si pa prosijo izredne božje in Marijine pomoči, ali pa vsaj moči, da bi mogli čas, ki jim je od božje previdnosti še odločen, vdano in zveličavno preživeti. Med bolniki so tudi zaostali otroci, pa tudi odrastli z lažjimi živčnimi boleznimi itd. Med mašo je sv. obhajilo. Mašujejo različni škofje in duhovniki.

V soboto 6. septembra l. 1890 so bolni romarji videli ganljiv dogodek. Eno izmed sv. maš pred Votlino je imel škof Sonnois (Sonuá) iz iz Saint (Sen)-Dié. Pri maši je bil tudi njegov brat - duhovnik, ki pa ni mogel maševati. Tri leta je že trpel na sklerózi (poapnjenju) hrbtenjače. Noge so se mu zapletale. Vse je videl dvojno. Spomin mu je zelo opešal in tudi um je postal nezanesljiv. Mučile so ga strašne skušnjave, da bi si sam končal to žalostno življenje. Ni prišel v Lurd po telesno zdravje, ampak po pravo pamet in pomirjenje. Prišel je 4. septembra; 5. septembra je bil v čudodelni kopeli, a brez uspeha. Zvečer je njegov brat - škof vprašal, kdo bo drugo jutro za njim maševal pri Votlini. Oglasil se je njegov bolni brat. Vsi so menili, da govori v zmešanosti. Drugo jutro je po škofovi maši res silil, da ga oblečejo za mašo. Peljali so ga pred oltar. Pa je sam stal, brez opore. Priklonil se je s kolenom, se prekrižal in začel mašo. Njegove kretnje so bile točne,

vid pravilen, spomin dober; ves je bil čil in vesel. Hipoma je postal zdrav. Ubogi človek, ki so ga peljali k oltarju kot na pol bebca, je naenkrat spet dobil polnost telesnih in dušnih moči.

Po sv. obhajilu in zahvali vodijo ali peljejo bolnike nazaj v bolnišnico, kjer je zajtrk, potem pa severno od bazilike, h kopalnicam s čudodelno vodo, ki priteka iz levega kota Votline. Kopalnice so za moške posebej, za ženske in otroke posebej. Ker prihaja v Lurd mnogo več žensk kakor moških, imajo tudi več kopalnic. Tam so revni in bogati drug poleg drugega in si medsebojno pomagajo. Bolno osebo pred kopeljo opomnijo, naj obudi močno kesanje. Potem jo strežaji oziroma

strežajke popeljejo skozi čudodelno vodo. Med kopeljo vzdikajo bolniki k Lurški Mariji za priprošnjo. Ko jih vzdignejo iz kopeli, poljubijo njen kip.

Mnogi bolniki se umijejo pri pipah, ki skozi nje teče čudodelna voda iz Votline. Pri teh pipah se voda tudi zajema, da se v steklenicah nosi ali razpošilja na razne kraje, po vsem svetu.

Po kopanju je v bolnici dojučnik. Nato bolniki počivajo ali pa molijo. V Lurdu se sploh mnogo, mnogo moli.

Popoldne je blagoslov bolnikov s sv. Rešnjim Telesom. Položijo jih na blazine okoli bazilike. Tam je mnogo drevja in imajo bolniki poleti dovolj sence. Odkar je papež sv. Pij

Pred lurško Votlino. Beli kip Gospe stoji na mestu, kjer je v prikaznih stala.

X. izdal odlok o pogostem in vsakdanjem sv. obhajilu, se več čudežnih ozdravljenj zgodi med tem blagoslovom, kakor pa v Votlini ali v čudodelnih kopelih. Tisti bolniki, ki morejo, gredo v procesiji za duhovnikom, ki pod belim nebom nese v monštranci sveto Hostijo. Ganljivi so vzkliki, ki jih bolniki med to čudodelno procesijo vzklikajo vsak v svojem jeziku:

Gospod, mólimo te.

Gospod, upamo vate.

Gospod, ljúbimo te.

Hozána, hozána Sinu Davidovemu!

Blagoslovljen, ki prihaja v Gospodovem imenu!

Ti si Kristus, Sin živega Boga.

Mólimo te na veke. (Trikrat.)

Gospod, vérujemo; pa pomnoži našo vero.

Ti si Vstajenje in Življenje.

Reši me, Gospod; z menoj gre b kraju.

Gospod, če bočeš, me moreš ozdraviti.

Gospod, reci eno samo besedo in ozdravljen bom.

Jezus, Marijin Sin, usmili se me!

Jezus, Sin Davidov, usmili se nas!

Prizanesi, Gospod! (Trikrat.)

O Bog, pridi nam na pomoč!

Gospod, biti nam pomagat!

Gospod, tisti, ki ga ljubiš, je bolan.

Gospod, daj, da bom videl!

Gospod, daj, da bom hodil!

Gospod, daj, da bom slišal!

Zveličarjeva Mati, prosi za nas!

Po blagoslovu s sv. Rešnjim Telesom se bolniki vrnejo v bolnico; nato se razidejo.

V toplejših mescih je zvečer okoli bazilike procesija s svečami, ki so zoper veter zavarovane s papirnatim ščitnikom. Procesija se začne pred Votlino; včasih se je udeleži mnogo tisoč romarjev, ki pojo v raznih jezikih: Zdrava, zdrava Marija! Po procesiji je blagoslov s sv. Rešnjim Telesom. - Lurške procesije so nekaj veličastnega in jih občudujejo tudi drugoverci in neverni. Množice navdušeno pojo nebeški Gospe; nad njimi pa tiho sevajo zvezde in proslavljajo Stvar-

nika, ki ga je Marija rodila in negovala.

IV. Čudežna ozdravljenja.

Pomen Lurda je velikanski in še vedno raste; vedno več ljudi prihaja tja. Vsako leto jih pride dva do tri milijone. Za leto 1958 jih pričakujejo do šest milijonov.

Lurd je Mariji posebno ljub kraj; v njem se brez prestanka vršijo ozdravljenja. Predvsem dušna. Tam je res srečanje duš z Bogom. Ne prestano se spoveduje v raznih jezikih. Brezštevilni se po dolgih letih spravijo z Bogom, ki so se bili z nevero ali velikimi grehi ločili od njega. Spoved opravijo ali že v Lurdu, ali pa potem kje drugje. Po dobri spovedi verski dvomi izginejo; vera spet oživi, v nemirno in iztrpljeno dušo se naselita mir in sreča. Ko so se duše spravile z Bogom, prejmejo tudi sv. obhajilo. Vsak dan posvetijo duhovniki več obhajilnih kelihov (cibórijev): v baziliki, v spodnji cerkvi in pred Votlino. Lurd je kraj pomirjenja z Bogom, pa tudi srečanje z evharističnim božjim Sinom.

V Lurdu deli Marija, nevesta Svetega Duha, velika razsvetljenja. Napravljajo se dobri sklepi, ki so se plemenite osebe morda dolgo časa pripravljale zanje; v Lurdu se pa odločijo, pod vplivom močnih milosti, ki jim jih je izprosila Marija. Drugi spet sklenejo, da se bodo po tej ali oni odpovedi posebno posvetili Bogu, ali da bodo doprinesli največji delež za dobro ureditev družinskega življenja, ali da bodo pogumno šli na delo ali v borbo za vero, nramnost, dobrotelost. Tam poklanjajo javni delavci pred Marijin kip svoje dobre namene in načrte. Brezštevilne duše si tam izprosijo izredno velike milosti, tolažbo v nesrečah in trpljenju, po-

gum za junaška dela.

O premnogih dušnih ozdravljenjih in izrednih milostih, dobljenih v Lurdu, drugi ljudje nič ne izvedo. Izvršijo in dopolnijo se samo v duši. Spomin na mestece pod Pireneji pa ostane tem dušam drag do smrti.

Marija izprosi v Lurdu mnogim telesno zdravje. Večinoma ga ne dobijo nenadoma in čudežno, ampak polagoma, šele doma, po daljšem ali krajšem času. Na Marijino priprošnjo podeli Bog njihovim naravnim silam večjo moč in uspešnejše delovanje, ki neopazno pripelje do popolnega okrevanja. Takih ozdravljenj je največ. Mnogi se potem zahvalijo Bogu in Mariji z zahvalnimi tablicami, ki jih obesijo v Lurdu ali drugje, ali pa v verskih listih. - Večkrat pa Marija da bolni osebi samo notranjo moč in tolažbo, da bolezen vdano, tiho in zveličavno prenaša.

Vsako leto se pa zgodi v Lurdu tudi nekaj pravih čudežev, to je zunanjih dogodkov, ki presegajo naravne moči in so v očividnem nasprotju z znanimi izsledki znanosti. Z vsakim čudežem Bog potrdi, da resnično biva in da je on dal naravne zakone, ki jih trdno vzdržuje, pa tudi ukine, kadar to hoče njegova neskončna modrost. Z vsakim čudežem v Lurdu pa potrdi Bog tudi to, da se je Marija res tam prikazovala sv. Bernardki. In tudi to, da je Marijina priprošnja pri njem vsemogočna in da torej sloni naše zaupanje vanjo na zelo trdni podlagi.

V prvih petdesetih letih je bilo v Lurdu 3962 čudežnih ozdravljenj, zdravniško preiskanih in potrjenih. Pa bi se jih naštelo še več, če bi se vsi ozdravljeni predstavili zdravnikom.

V Lurdu se v trenutku ozdravljajo razne vrste jetike, nevarne rane in vnetja, bule, rak, gluhost, slepota in druge hude telesne nadlo-

ge. Neverni iščejo že od prvih početkov Lurda naravnih razlag za nadnaravna ozdravljenja. Najprej so trdili, da to delajo kemične sestavine vode iz Votline. Pa so vodo večkrat najstrože preiskali in dognali, da je prav taka, kakor vsaka druga naravna voda. - Drugi so pripisovali čudežna ozdravljenja krepčilnemu kopanju v sveži vodi. Pa saj je tudi na drugih krajih sveža voda, ki poživi zdrave in morda tudi bolne, ne ozdravi pa v trenutku raka, notranjih poškodb, slepote itd. Tudi so v Lurdu mnogi ozdravljeni brez kopeli. - Spet drugi so pripisovali čudežna ozdravljenja izrednim živčnim stanjem: histeriji, sugestiji, ávtosugestiji in podobno. Pa kdaj so ta izredna živčna stanja v trenutku ozdravila organske bolezni? - Morda pa tam dajejo zdravje sile, ki so nam nepoznane? Pa saj jih lurški ozdravljenci ne poznajo nič bolj ko drugi bolniki; zakaj torej ti ne ozdravijo?

Sloveči zdravnik dr. Aleksej Carrel, z new-yorškega Rockefellerjevega instituta za zdravniško raziskovanje in Nobelov nagrajenec, je podal edino pravilno razlago za lurške in druge čudeže: ponižna molitev k božji vsemogočnosti in dobroti.

* * *

Prvi je preiskaval ozdravljene bolnike v Lurdu dr. Dezous. L. 1885 je pa bila ustanovljena v ta namen "Zdravniška pisarna". L. 1945 je škof Théas (Teá) dodal k "Zdravniški pisarni" še "Urad za znanstveno raziskovanje"; v njem imajo bolniki, ki ozdravijo, brezplačno stanovanje in hrano, da zdravniki njih stanje še naprej preiskujejo. Oba ta dva urada dovoljujeta vsakemu, ki ima zdravniško doktorsko diplomu, da preiskuje bolnike in zdravniške zapiske o njih. Vsako leto pride v

Lurd več kot 1000 zdravnikov iz vseh narodov in ver, tudi brezverni, prostozidarji, agnostiki, protestanti, Judje, mohamedanci, budisti itd. Nekateri pridejo sovražno razpoloženi, odidejo pa vsaj s prepričanjem, da urada zelo strogo znanstveno postopata; mnogi priznajo tudi nadnaravni značaj ozdravljenj. En sam zdravnik bi se v presoji mogel zmotiti; če jih pa soglasno razsodi 60 ali še več, se pač ne bodo zmotili, saj se zavežejo s častno besedo, da bodo delali po vesti in najboljšem prepričanju. Do 1. 1949 se je priglasilo 25.000 zdravnikov, med njimi tudi zelo slavne osebnosti, s slavnih medicinskih fakultet in velikih bolnic v Parizu, Londonu, Glasgowu, Dublinu, Lovainu (Lovénu), Padovi, Ženevi itd. Mnogo je nevropsihiatrov, to je zdravnikov za

živčne bolezni, saj nekateri še vedno trdijo, da so "ozdravljenci" samo živčni bolniki. Priglašajo se specialisti, strokovni izvedenci za tuberkulozo, za oči, ušesa, srce, drobovje, otroške bolezni itd. Poleg sprejemnice je radiolog. Če je le mogoče, preiščejo vsakega bolnika. Izjave se hranijo v arhivih. V treh letih, od 1946 do 1949, je bilo preiskanih več ko 3000 bolnikov. Zdravniki so nezavisni od obeh predsednikov. Ob prostem času se razgovarjajo in posvetujejo. Pisarna in Urad kupujeta tudi zelo drage aparate. Holandski katoličani so kupili zelo drag Philippsov aparat za radiografijo. Škrbno odkrivajo tudi zvijače, prevare in samoprevare. Ozdravljenje nekateri hlinijo za denar, iz slavohlepja ali perverznosti (izprevrženosti); nekatere pošljejo

Na sliki: Zdravniški pregled ozdravljene bolnice.

protiverska društva, da bi potem bobnala, kakšne primere tam obravnavajo; druge spet pošljejo časopisi, željni novic. Pa zdravniki z združenim skrbnim delom vse prevare hitro odkrijejo. - Mnogokrat tudi pridejo bolniki s pomanjkljivimi zdravniškimi spričevali, ker nekateri zdravniki nečejo točno opisati bolezni, da bi morda pozneje ne bili prisiljeni priznati čudež.

"Zdravniška pisarna" in "Urad za znanstveno raziskovanje" ne ugotavljata, ali je kakšno ozdravljenje čudežno ali ne. Njuno delo je samo, ugotoviti, ali se da ta in ta primer naravno, znanstveno razložiti. Zato nikoli ne uporabljata besede "čudež". O tem razsojajo na podlagi zdravniških izjav strokovne cerkvene oblasti, ki delajo pod prisego, z največjo natančnostjo. Do zdaj so pa preiskale in potrdile le prav malo ozdravljenj.

Ko kdo trdi, da je ozdravljen, ga najstrože preiščejo, tudi z X žarki. Proučijo vso zgodovino njegove bolezni. - Odklonijo vse primere histerije; vse primere, kjer je velikoboljšanje, a ne popolno ozdravljenje in je zanj možna naravna razlaga. Potrdijo samo popolno ozdravljenje, ki se ne da naravno, znanstveno razložiti. Ozdravljenec se mora čez eno leto spet predstaviti, da se vidi, ali je ozdravljenje trajno.

V Lurdu se torej raziskuje s skrajno natančnostjo in previdnostjo.

V naslednjem bo na kratko opisanih samo nekaj ozdravljenj, ki se ne morejo naravno razložiti; ki so torej nadnaravna.

Peter de Rudder.

Bil je iz vasi Jobekke v belgijski Flándriji. Na nogo mu je padlo drevo; ko so ga potegnili izpod nje-

ga, so videli, da je kost pod kolenom - piščal - prelomljena; molela mu je pod kožo. Zdravnik je mislil, da bi bilo treba nogo pod kolenom odrezati; pa je ponesrečenec odklonil. Dobil je bergle, a je tudi ob njih komaj hodil. Molil je k Materi božji za pomoč. Prosil je gospodarja-grofa, naj mu plača romanje k cerkvi Naše Gospe lurške v Oostacker (Ostáker). Zdaj je tam materina hiša "sester Lurške Gospe", ki vzgajajo mladino in oskrbujejo bolnike; hiše imajo tudi v USA. Pa mu grof ni hotel dati za romanje, ker ni verjel v nadnaravno. Ko je kmalu nato umrl, ga je nasledoval sin, ki je bil prav tako brezveren; tudi on ni dal Rudderju, da bi romal v Oostacker. V Jobekku so sočutno gledali Rudderja, kako se je metal po berglah. Noga mu je visela skoraj samo še na koži; lahko jo je tako zaobrnil, da je peta gledala naprej, prsti pa nazaj. Zdravniki so izgubili vsako upanje.

Pa se je v spremstvu žene le pripeljal v Oostacker. S težavo je prišel do kipa Lurške Gospe. Pri srčno je molil, da bi spet mogel delati za družino. In je bil v trenutku popolnoma zdrav; božja vsemogočnost je v hipu ustvarila dva palca dolgo kost, ki se je sprijela z zdravima koncem piščali, in je odvzela vse posledice tega zloma. Vstal je in stopal brez bergel. Pokleknil je in klical: "Klečim, spet lahko klečim. O moj Bog!" Spet je vstal in šel brez pomoči k votlini, ki je posnetek lurške Votline. Žena je klečala v klopi. Ko ga je videla hoditi brez bergel, je menila, da se ji je od hudega zmešalo. Ko je pa sprevidela, da je res zdrav, je zakričala in omedlela. Rudder se je vrnil v vas. Vse ga je hodilo gledat. Grof je spet postal veren. Vaščani so začeli v zahvalo opravljati skupno devetdnevno v cerkvi.

Za ozdravljenje ni bilo možna

naravna razlaga. Eden izmed krajevnih zdravnikov, dr. Van Hoestenbergh (Hestenberge), do tedaj hud svobodomislec (brezverec), je bil posebno presenečen. Petra je večkrat izprašal in preiskal. Molčal je in premišljeval; končno je sprevidel, da je edino pametno in potrebno, da moli za milost vere. Dobil jo je. "Zdravniški pisarni" v Lurdu je obširno popisal Rudderjevo bolezen in ozdravljenje. Prosil je, naj ozdravljenje sporočijo tudi pisatelju Emilu Zolá v Pariz, hudemu nasprotniku vere. Zola je obljubljal, da bo postal katoličan, če Bog pred njim stori v Lurdu čudež. Bog ga je pravtiste dni storil: neko dekle Marija Lebranchu (Lebranší), ki jo Zolá imenuje v romanu "Lurd" La Gri-votte, je 20. av. 1892, popolnoma ozdravelo. Zola pa ni držal besede. L. 1894 je izdal roman "Lurd", ki je v njem prostaško potvoril resnico: napisal je, da je bila polnica zaradi močnega živčnega pretresa res boljša, a se ji je bolezen povrnila. Ko so ga trdo prijemali, kako da je mogel tako lagati, je v zadregi nesramno odgovoril: "Pisatelj romana pač lahko stori z njegovimi osebami, kar hoče." Čuden izgovor! Kakor mora vsakdo, ki poroča o resničnem dogodku, poročati samo resnico, čisto in nepotvorjeno, tako jo mora tudi pisatelj zgodovinskega romana.

23 let po čudežnem ozdravljenju je Peter de Rudder umrl. Zdravnik Hoestenbergh je dobil potrebna dovoljenja in je 24. maja 1899 truplo odkopal. Obdržal je kosti poškodovane noge. Pokazal jih je okoliškim zdravnikom; imeli so priliko ogledati si oba bela konca prvotne kosti in temnikasti kos nove, dva palca dolge, čudežno ustvarjene kosti. "Zdravniška pisarna" v Lurdu še danes hrani vse dokumente, izjave in slike o Rudderju, kakor jih hrani o drugih čudežno ozdravljenih in uradno preiskanih.

Gabriel Gargám.

Bil je iz Bordeauxa (Bordója) na zahodni francoski obali. Ponoči 17. decembra 1898 je kot poštar na vlaku proti Parizu razbiral pisma. Pri Angoulêmu (Angulêmu) je vlak nenadoma obstal; na isti progi je drvel proti njemu brzovlak. Ni bilo pomoči: z vso silo se je zagnal v vlak. Gargamov poštni voz je bil razbit, en razbiralec pisem ubit, dva pa tako ranjena, da sta vse življenje ostala hroma. Gargama je vrglo ob most, od koder je padel v snežni zamet. Ob sedmih zjutraj so ga tam našli nezavestnega in ga peljali v angoulemsko bolnico. Popoldne se je zavedel; bil je ranjen in pretisnjen od glave do nog; ni se mogel ganiti.

Dva tedna so mu s sokom pomaranče vzdrževali življenje, potem so mu dajali hrano po cevki. Od pasa doli je bil popolnoma hrom; vsak gib ostalega telesa mu je povzročal hude bolečine. Samo razum mu je ostal nepoškodovan; z njim je razmišljal o svoji žalostni usodi. Čez nekaj mescev so se mu odprle na nogi velike rane z gangréno (črnjávico). Zdravniki so ugotovili, da je 2. vretence hrbtenice zelo poškodovano in da ima hude notranje poškodbe. Postal je živa razvalina. Odkazali so mu letnih 3000 frankov pokojnine; z njo si je plačeval v bolnici dva večča strežaja. Dve leti je ostal v bolnici. Bil je obupan, nehal je moliti; če je prišel pogovor na Lurd, je postal razdražen. Moral bi iti na operacijo; pa ni hotel. Mati mu je prigovarjala, naj se da peljati v Lurd z narodnim romanjem. Privolil je, samo da ji ustreže.

Zjutraj se je pripeljal v Lurd. Peljali so ga k Votlini; tam je prejel sv. obhajilo in z njim takoj dobil nazaj trdno vero. Ni pa prosil za zdravje, ampak je prepustil svojo

usodo Bogu in Materi božji. Popoldne so ga dali v kopalnico s čudodelno vodo. Ni ga ozdravila, pač pa mu je povečala notranji mir. Popoldne so ga nesli pred baziliko, da bo z drugimi bolniki prejel blagoslov s sv. Rešnjim Telesom. Silno iztrpljen in bled je ležal na blazini; menili so, da umira. Ko je videl, da prihaja duhovnik z monštranco, se je hotel na roke dvigniti, pa je padel nazaj. Še enkrat je poskusil, pa je spet omahnil. In še v tretje je poskusil. Tedaj je pa zaklical: "Pomagajte mi vendar!" Postavil se je na noge in napravil nekaj opotekajočih se korakov. Bilo ga je grozno videti v sami spalni srajci in bosega, z gnojnimi ranami na nogah. Položili so ga nazaj na blazino in nesli nazaj v bolnico.

V enem dnevu sta mu bili nogi skoraj brez gnojnih ran. Mogel je previdno in boječe, toda pravilno hoditi, četudi so mu mišice nog zaradi dolgotrajne negibnosti skoraj splahnele in je bil živ okostnjak. Tudi jesti je spet mogel; pogreznil se je v zdravo spanje. Mnogi so ga obiskovali in se pogovarjali z njim, pa ga ni dosti utrudilo. V nekaj dneh je dobil 21 funtov (9 kg) teže.

Vsako leto je prišel v Lurd, da se zahvali Gospe in da nekaj časa pomaga kot bolniški strežnik. Vse življenje mu je pa hrbtenica ostala nekoliko zakrivljena, čeravno je bila popolnoma zdrava; njega in druge je spominjala na bolezen in na ozdravljenje. Ministrstvo je verjelo, da je popolnoma zdrav, in mu je ustavilo pokojnino.

John Traynor.

Bil je iz Liverpoola v Angliji. Kot vojak je bil v 1. svetovni vojski trikrat hudo ranjen. Najprej v spopadu na nož; nemški bajonet ga je ranil na desni roki in na prsih. V

bojih pri belgijski trdnjavi Antwerpen mu je izstrelek prebil lobanjo. Rana je imela en palec (poldrug cm) v premeru; skozi jo se je videlo, kako mu pod kožico bije žila, zato je imel varovalno kovinasto ploščico. V Egiptu je dobil še tretjo rano, v nogo. Kot posledica rane v glavi se je pojavila božjast (epilepsija); tudi po trikrat na dan ga je vrglo. - Roka mu je vedno bolj hromela, mišice so ginile z nje. Podobno je bilo z ranjeno nogo.

Strokovnjaki so ga trikrat operirali na roki, pa brez uspeha; ostala je hroma in nerabna. Dolgih 8 let je prebil v bolnicah. Črtali so ga iz vojske kot popolnega invalida in mu odmerili pokojnino. Ker tudi naslednji dve operaciji nista nič pomagali, so mu dali plačanega bolničarja, ki je skrbel zanj in ga vozil na vozičku. Zdravniki in ministrstvo so bili prepričani, da bo kmalu umrl. Pa je Mati božja drugače odločila.

22. julija 1923 je šel s škofijskim romanjem v Lurd. Tri dni nato je po kopeli v čudodelni vodi zatrdil, da se čuti popolnoma zdravega. Bil je tako iz sebe, da se ni zavedal svoje sreče; čudno se mu je zdelo, da ga zdravniki in znanci tako gledajo. Šele romarski duhovnik mu je razložil, kaj se je zgodilo. Bilo mu je, kakor da bi se zbudil iz hudih sanj; spominjal se je le, da je kot bolnik prišel v Lurd. Zdravniki so ugotovili, da more hoditi, čeprav s težavo. Po dveh nadaljnjih dneh je pa popolnoma v redu hodil. Desna roka mu je ostala nekoliko zavita, a jo je lahko rabil. Rana v lobanji se mu je tako zožila, da se ni več videlo utripanje žile; ni več potreboval varovalne ploščice. Kmalu je lahko vzdigoval in prenašal težke vreče. V ministrstvu pa niso verjeli, da je zares ozdravljen; menili so, da je zboljšanje samo začasna posledica histerije ali avtosugestije.

Oba urada v Lurdu sta pa šele l. 1926 sestavila končno poročilo o popolnem in trajnem ozdravljenju.

Deček Franc Paskal.

Še bliže nam je ozdravljenje tega štiriletnega dečka. Imel je meningitis, vnetje možganske mrežnice. Zaradi tega sta mu obe nogi ohromeli; tudi je popolnoma oslepel. Dne 21. avgusta 1938 so ga položili v lurško čudodelno kopel. Zavpil je na ves glas, potem se je začel plaziti po tleh. Vzdignil se je in napravil nekaj korakov. Nogi sta izgubili vso hromoto, bili sta popolnoma zdravi. Tudi vid se mu je docela vrnil. Čez 8 let je zdravnik zapisal: "Oozdravljenju ne more biti dvoma, saj traja že 8 let. Zdravniška veda ne more dati nobene razlage za to ozdravljenje in za hipno izginitev bolezni in njenih znakov."

Ivana Frétel (Fretél).

Ozdravela je v Lurdu pred devetimi leti, 8. oktobra 1948. - Rodila se je spomladi l. 1914, nekaj mesecev pred izbruhom l. svetovne vojne, v okolici mesta Rennes (Ren) v zahodni Franciji. Vedno je bila bolehná; v otroški dobi je imela škrlatinko in grižo. Postala je bolničarka. Januarja l. 1938 je bila operirana v Rennesu na slepiču. Čez en mesec je šla iz bolnice, a se je morala v avgustu spet vrniti; čutila je velike bolečine v trebuhu, ki ji je otekal. Obsevali so ji ga z žarki; bilo ji je bolje in je mogla čez nekaj mesecev nazaj k družini. V januarju l. 1939 jo pa spet vidimo v bolnici, kjer jo je dr. Maruelle (Mariél) operiral na notranjih delih. Rana se ji je spet hitro zacelila, od septembra je pa spet imela bolečine, zmerom hujše. Zdravniki so ugotovi-

vili tuberkulozo na trebušni mreni. V maju l. 1941 je bila spet operirana, a se ji je rana zacelila šele novembra 1944, trebuh je pa ostal trd in otekel. Bljuvala je, včasih črnkasto snov. Od 3. januarja 1946 je bila v dveh sanatorijih. Operirali so ji palec na nogi in čeljust, da ji je ostalo samo še 9 zob. Po operaciji je bila zelo zdelana in suha. V začetku decembra je šla v Gostišče v Rennes, da tam čaka na smrt. Dali so jo v sv. olje. Vročine je imela zjutraj do 39 stopinj in pol Celzija. Trebuh je bil napet in razbóljen. Da ji olajšajo bolečine, so ji dajali 6 centigramov morfija na dan. Aprila 1948 je zdravnik Pellé uporabil zadnje sredstvo: naj uživa poldrug mesec striptomicín, ki blaži bolečine. Bljuvala je pa še naprej črnkasto snov; vročina se ji je dvigala do 40 stopinj. Od avgusta do oktobra je mogla uživati le nekoliko tekočin. V izbljuvkih in iztrebkih sta bila gnoj in črna kri. Delovanje srca je bilo neredno, bila je v nepretsani smrtni nevarnosti. Spet je prejela sv. poslednje olje, v petih letih že tretjič. Morfija so ji vbrizgali trikrat na dan po dva centigrama. Julija so ji nehali dajati streptomycin, ker ni več zalegel. Bolnica je bila na koncu.

4. oktobra l. 1948 se je nezaveštna odpeljala z vlakom v Lurd. Z njo je bil zdravnik. Vso pot je bljuvala. V Lurd je prispela v torek 5. oktobra; naslednja dva dni so jo nesli k maši pred Votlino in v čudodelno kopel. Pa ni bila nič boljša. 8. oktobra so jo nesli k maši za bolnike. Duhovnik se je pomišljal, ali ji naj da sv. obhajilo, ker je bljuvala; ko je bolniška strežnica zanjo prosila, jo je obhajal, a samo z delčkom sv. hostije.

Pred "Zdravniško pisarno" je potem sama pripovedovala pod prisego: "Po maši in sv. obhajilu sem se naenkrat počutila zelo dobro.

Zavedala sem se, kje sem. Trebuh je bil še vedno napet in trd, a nisem čutila več bolečin. Dali so mi skodelico kave z mlekom; použila sem jo s tekom in obdržala v sebi. - Po maši so me nesli na nosilnici k Votlini. Tam sem čez nekaj minut začutila, da me neka oseba prijemlje za roke in mi pomaga sesti. Sedla sem. Oprla sem se, da bi videla, kdo mi je pomagal, pa nisem nikogar opazila. Imela sem občutek, da mi iste roke polagajo moji roki na trebuh. Otipala sem ga in spoznala, da je popolnoma v redu. Začutila sem veliko lakoto." Temperatura je bila normalna, spanje zdravo in globoko.

Drugo jutro, v soboto 9. oktobra, so jo nesli na nosilnici v "Zdravniško pisarno". Pet zdravnikov jo je preiskalo. Dr. Guyon (Gió) iz Nantesa (Nanta) ji je rekel: "Če ste res ozdraveli, kakor trdite, potem vstanite in poskušajte hoditi!" Hoteli so ji pomagati, da vstane; pa je sama vstala. Doktor je videl njene suhe noge; bal se je, da je ne bodo držale, in je skočil k nji. Pa je mirno in pravilno stopala.

Potem je hitel k tehtnici, da bi jo stehal. Pa je bila ona še bolj hitra in ga je prehitela. Tehtala je 90 funtov (40 kg). Bolni trebuh je imel več ko tri čevlje v obsegu, zdaj pa samo nekaj več ko dva čevlja (78 cm). - V pisarni so ji naročili, naj se pride čez leto dni spet preiskat.

Povratak v Rennes je ni utrudil, četudi je do pozne noči bila pri bolnikih. Doma je spet začela opravljati delo bolničarke, ki ga je mora-

la pred enajstimi leti pustiti.

Leto nato, 5. oktobra 1949, jo je lurški "Urad za znanstveno raziskovanje" znova preiskal. Nobenih zdravil ni uživala, pa je bilo vse v najlepšem redu. - "Državna zdravniška komisija" v Parizu jo je preiskala 12. marca 1. 1950 in je izjavila: "Vse na ozdravljenki zelo vzbuja pozornost in vodi do zaključka, da je to ozdravljenje vzvišeno nad naravnimi zakoni. Bolezen je v hipu prenehala, vsi njeni pojavi so izginili." - Cerkevna komisija je pa izjavila 4. nobembra 1950: "Pri tem ozdravljenju je na priprošnjo Naše Gospe Lurške sam Bog posegel vmes."

* * *

"Lurd je glasen in prepričljiv glasnik, da je Marija res brezmadežna Mati božja, vsemogočna po svoji priprošnji. Lurd potrjuje vero kristjanov, da je Marijin Sin Jezus Kristus res pravi in vsemogočni Bog, ki je po Mariji postal človek, nam dal svoj božji nauk in nas odrešil; on vrši v Lurdu po Mariji vsa ta izredna dela. Lurd govori vernemu in nevernemu človeštvu, da je nad svetom, ki ga zaznavamo z očmi, ušesi in drugimi čutili, še drugi, višji, duhovni in nadnaravni svet, ki je kraljestvo milosti, kraljestvo angelov, zveličanih ljudi in duš v vicah. Nad vsem čutnim, duhovnim in nadnaravnim svetom pa biva, deluje in vlada Bog, ki je sam od sebe od vekomaj, eden v svoji neskončno popolni naravi in trojen v osebah." (Ave Maria, februar 1957, str. 35)

V PETDESETO LETO

"Nov list! - in sicer nabožne vsebine; in to za Ameriko - kolik pogum, morda, kolika predrznost! Vendar - tu je, glejte ga! Res je bilo treba za to velikega poguma. Vendar, zaupamo na pomoč božjo in Marijino. Poskusimo, morda bo šlo! Da je pa tak list silno potreben za ameriške Slovence, o tem smo gotovo vsi prepričani. Zato, naj bo v božjem imenu! Mi bomo delali, se bomo trudili, bomo žrtvovali, če bo treba veliko žrtvovali, pri tem pa pridno prosili pomoč od patrone lista - Marije. Za njeno čast se gre, za dušni blagor slovenskega ljudstva - ki je njeno ljudstvo - se gre. Gotovo ne bo odrekla svoje pomoči."

Tebesede so bile zapisane marca meseca 1909 v prvi številki verskega lista "Ave Maria". Zletom 1958 stopa torej "Ave Maria" v leto zlatega jubileja. Pol stoletja oznanjevanja božje besede slovenskim rojakom v Ameriki! Pol stoletja dela v čast božjo in Marijino! Skozi vsa ta leta je prihajal list "Ave Maria" v slovenske družine, jim prinašal potrebno duhovno hrano, jih navajal k ljubezni do evharističnega Kristusa in Marije, jih učil pokorščine do Cerkve, svaril pred nevarnostmi za večno zveličanje in navajal k krepostnemu življenju.

Kaj bi bilo, ako pred pol stoletja mladi, požrtvovalni in goreči duhovnik ne bi zaupal v božjo in Marijino pomoč! Ako ne bi poizkusil - kot pravi v prvi številki prvega letnika! Ta duhovnik je večkratni

P. Kazimir Zakrajšek
ustanovitelj lista "Ave Maria"

jubilant prečastiti p. Kazimir Zakrajšek. Marsikdo je želel izpeljati kaj potrebnega ali koristnega, a si ni upal poizkusiti, zakaj za to je potreben pogum in pripravljenost za žrtve. "Če bo treba bomo veliko žrtvovali".

Svoje uvodne besede p. Kazimir ni natisnil na prvo stran, kot je to navada. Na prvem mestu prve številke je pesem S. Elizabeta "Ave Maria". Ta pesem izraža program, ki ga je imel ustanovitelj lista: slovenskega izseljenca naj v tujini spremlja iskreno in otroško vdana ljubezen do Matere Marije. Na drugi in deloma na tretji strani prve številke je pobožno razmišljanje o molitvi "angelskega češčenja", ki ga molimo trikrat na dan. Ko je prvi urednik posvetil Mariji prve strani, da prostor svojim besedam, s katerimi seznanil bralce s svojim načrtom: Slovenci v Ameriki naj imajo svoj nabožni list. Začetne strani torej govorijo o ljubezni do Marije, ki je vodila mladega duhovnika v tujino, da bi tu ohranjeval v srcih svojih rojakov dragoceno dedščino

naših očetov.

Dandanes so redki verski listi, ki že izhajajo 50 let. Niti v domovini jih ni. Zato lahko rečemo, da je "Ave Maria" najstarejši izhajajoči verski mesečnik. Lahko bi zapisali, da smo ponosni na to obletnico, a zdi se mi, da je bolje, da rečemo, da smo hvaležni, da "Ave Maria" še izhaja v času, ko so bili uničeni naši slovenski mesečniki s častitljivo preteklostjo. Ob zlatem jubileju ne smemo pozabiti na to dejstvo! Ako danes žalujemo za nasilno ukinjenimi slovenskimi nabožnimi listi, pokažimo, da smo sposobni rabiti dragoceno svobodo! Ob zlatem jubileju naj se število naročnikov "Ave Marije" pomnoži. Vsakdo pozna položaj materine govornice v morju drugih jezikov. Na dejaven način pokažimo, da smo pripravljeni nekaj žrtvovati, da bo slovenski list še naprej lahko deloval v duhovno korist Slovencev v Ameriki in drugod. List "Ave Maria" je bil in je še tako priljubljen, da neprestano dobivamo prošnje iz vseh delov sveta: ne uki-

nite nam pošiljanje vašega lista! Brezplačno ga pošiljamo v vse dele sveta premnogim, ki so željni slovenskega nabožnega branja.

Za zlati jubilej bo izšla posebna jubilejna številka. Januarska številka bo temu posvečena. Ta številka bo dar našim naročnikom, ker bo obširnejša kot so druge. V njej bomo z dolgoletnimi naročniki obujali spomine, novejši naročniki bomo pa vsaj nekoliko seznanili s preteklostjo našega lista.

Zlati jubilej "Ave Marije" bo pa tudi zlati jubilej pisateljskega dela p. Kazimirja Zakrajška. Piše sicer že več časa kot petdeset let. A zlati jubilej svojega pisateljskega dela še ni praznoval. Zato naj bo zlati jubilej njegovega lista "Ave Maria" tudi zlati jubilej p. Kazimirja Zakrajška. Koliko člankov, premišljevanj, molitev, molitvenikov, apologetičnih spisov, povesti, črtic, iger... je napisal skozi dolga leta svojega dela za Slovence. K jubileju plodonosnega dela mu častitamo!

P. Fortunat

Skorakom tihim na goro Višarsko
z neba večerna zarja je stopila
in cerkvico Device pozlatila,
ki milosti deli z močjo vladarsko.

Navzgor po hribu romarjev veriga
za križem vije se v molitvi glasni;
bude se v vernih srcih upi jasni -
Marija sama jih kot zvezde vžiga.

Otroke svoje Mati s Sinkom čaka,
pred njimi srečna duri bo odprla,
da najde pot do Nje stopinja vsaka.

Usmiljena bo z lic solzé otrla
in zmila iz oči sledove mraka.
Vse prošnje bo pri Jezusu podprla.

Ljubka Šorli

R

O

m

a

n

j

e

Ob 50-letnici na Brezjah

Na angelsko nedeljo 1. septembra 1957 so slavili na Brezjah petdesetletnico kronanja Marijine milostne podobe. Na predvečer 31. avgusta je imel ob sedmi uri mašo mariborski škof dr. Držečnik; po maši je bila procesija s sv. Rešnjim Telesom po trgu pred cerkvijo. Sv. Rešnje Telo je nosil prevzvišeni škof monsr. Anton Vovk. Vse je bilo v lučkah. Po končani procesiji je imel mariborski škof pridigo v cerkvi. Naslov pridige je bil: Marija in naš čas. Po pridigi so bile pete litanije Matere božje.

Že na predvečer je bilo na Brezjah okrog 6000 romarjev; potem so prihajali vso noč, tako da se jih je do zjutraj zbralo okrog 25.000. Ganljiv je bil pogled na tisočglavo množico vernega slovenskega ljudstva zbranega ob prestolu kronane Kraljice Slovencev Marije Pomagaj. To je bila tiha, a mogočna izpoved nepremagljivega zaupanja do Marije.

Na dan obletnice je bilo razdeljenih okrog 10.000 sv. obhajil. Zjutraj ob sedmih je imel pridigo in mašo frančiškanski provincial p. Benjamin; govoril je o zaupanju Slovencev do Marije. Ob devetih je bila glavna slovesnost na trgu pred cerkvijo. Te slovesnosti se je udeležilo 5 škofov: ljubljanski, mariborski, zagrebški pomožni nadškof dr. Šeper, križevački škof vzhodnega obreda dr. Bukatko in banjaluški škof monsr. Čelik. Duhovnikov je bilo okrog sto. Slovesnost se je pričela s pridigo prevzvišenega škofa A. Vovka: Marijina krona - dragocen biser v njej je sv. vera. Po pridigi je bila maša, ki jo je daroval škof Anton Vovk. Nato je bila skupna posvetitev Mariji, zahvalna pesem, blagoslov z Najsvetejšim, ki so ga potem med mogočnim potrkavanjem in petjem prenesli v cerkev. Ljudsko petje je vodil stolni prošt dr. Kimovec.

NA BREZJAH

Marija

na

Šmarni

gori

DRUGI DEL

Podoba Marije, Kraljice presv. rožnega venca na Šmarni gori.

V lanskem Koledarju je bila opisana lega Šmarne gore ter zgodovina in opis cerkve. Letos pride na vrsto Šmarna gora kot božja pot. Šmarna gora je na takem vidnem mestu in ima tako slavno in obširno zgodovino, da je prav težko vse spraviti samo v en letnik Koledarja. Vsak Slovenec, ki ve za Ljubljano, ve tudi za Šmarno goro. Saj je ne more zagrešiti, ker je najbližja gora glavnemu mestu Slovenije.

Kot skoraj vsaka starejša božja pot, tako ima tudi Šmarna gora neko legendarno ozadje. Ta legenda je tako važna in tudi tako zanimiva, da jo je sam dr. France

Prešern, oče naših slovenskih pesnikov, opisal v klasičnih verzih.

Kot je že bilo omenjeno, je stal na Šmarni gori nekdanj v starih časih grad, kar je razvidno iz starih listin. In o šmarnogorskem grajščaku ter o zapeljanem dekletu poje pesnik Prešern. Naš slavni pesnik je veliko hodil na preljubljeno Šmarno goro, ker je bil njegov stric Jakob Prešern šmarnogorski kurat od leta 1830 do 1837. Morda mu je ravno ta stric največkrat pripovedoval, kaj se pripoveduje o starem grajščaku. Tako le je pesnik posnel legendo, ki jo je naslovil:

ROMANCA OD STRMEGA GRADA

(O zidanju cerkve na Šmarni gori)

I.

"Zašla sem in steze ne vem,
naprej ne vem, nazaj ne smem.
Puščavnik! pokažite, kod
na Strmi grad gre pot od tod.

Ob, gori ljubi moj, gradnik
že dosti dni leži bolnik,
da ni ga pome ljubljeno,
nevesto mu obljubljeno." -

"O, lepa bčer, o lepa bčer!
počij pri meni en večer,
lej, bliža se že temna noč,
in pešat' vidim tvojo moč." -

"O, ne mudite me nikar,
noči in truda mi ni mar,
počivar', spati ne puste,
mi ne puste skrbi grenke." -

"O, pojdi z mano na moj dom,
razlega po gorah se grom,
poglej, oblakov čudni ples,
kako vibar buči skoz les!" -

"O, ne mudite me nikar,
naj treska grom, buči vibar,
vibar, ob bujši, bolj strašan
po srcu rjove noč in dan!" -

"Poslušaj, deklica! svet moj,
ostani tukaj vsaj nocoj,
lej, preden prideva do vrat,
čuvaj odšel bo nama spat!"

"O, ne mudite me nikar,
če slišal me ne bo vratar,
ko mu odprla tolikokrat,
poslal odpreti bo enkrat!" -

"Ostani bčer! tvoj mlad gradnik,
o, ni bolnik, ampak lažnik,
te šlišal trkati ne bo,
ker sladko spi z mlado gospo!" -

"Ubij te grom, devištva tat!
Že sedem mescev hodim mat';
Bog ti, gradnik! zanesi mlad,
od tebe nosim greha sad!" -

Ko te besede 'zgovori,
na tla se zvrne, omedli,
zviije fantiček se od nje,
al ona se več ne zave. -

II.

Na majbni trati v sredi rož
grob zjutraj koplje sveti mož.
Gre mimo mlad gradnik na lov,
otročnico, grob gleda nov.
Puščavnikovo kupit vest
uzame zlatih polno pest:
"Kar imam s sabo," pravi, "na!
in molči, da ne zve gospa."

"Nikar, nikar, žlahtni gospod!
Da greba vaš ne plača rod,
za svete maše dajte dnar,
sirotam dajte bogat dar,
da duši, če je v vicah zdaj,
pomagajo v nebeški raj,
in sineka, ki je na svet
prišel, rediva sedem let;
ko spolni leta ta, se z njim
na pot podal bom v šole v Rim." -

III.

Gorje, gorje, gradnik nezvest!
Kako te peče huda vest!
Krivic mašč'vavec, večni Bog,
obilno pošlje ti nadlog:
Zaprto žene' je telo,
skrbi te, kam boš djat blago.
skrbi te starost brez otrok,
graščino dati tujcem 'z rok.

IV.

Preteklo blo je petnajst let,
puščavnik pride 'z Rima spet,
iz Rima pride mašnik mlad,
ki bil je star'ga greba sad.
Doma leži gradnik bolan,
puščavnik reče mu en dan:

*"Skrbi vas grad, blago, gospod!
ker z vami vgasnil bo vaš rod;
Mariji dajte grad svoj v last,
zidajte cerkev nji v čast,
da bo maš'val v nji sin za vas,
sem hodil romar vsaki čas." -*

*Mariji dal je grad svoj v last,
je zidal cerkev nji na čast,
v nji sin je zanjga mašo bral,
in mater svojo 'z vic jemal.
Kjer bil je Strmi grad nekdanj,
velika božja pot je zdaj.*

Če je na tej legendi kaj resnice, natančno ne vemo. Ako ne bo vse tako res, kot je tu povedano, gotovo pa je vsaj nekaj res. Čudno bi bilo predvsem, če bi na Šmarni gori nekdanj ne bilo ponosnega gradul. Čisto verjetno, da je grajščak lahko bil brez potomcev in je svojo lastnino zapustil Mariji in zidal cerkev njej na čast, posebno še, ko je po slovenskem običaju vrh edinstvene gore kar kričal po cerkvi. Tudi to bi ne bilo nemogoče, da je imel grajščak nezakonskega sina, ki je postal duhovnik in je oče morda po sinovem nasvetu zidal cerkev. Če se je to res približno tako zgodilo, potem je bila grajščakova cerkev časovno druga cerkev na Šmarni gori. Ogromno zidovje stavb okrog cerkve res kaže, kot bi bili to ostanki velikega gradu vsaj v temeljih.

BOŽJA POT IN ROMARSKI SHODI

To poglavje bo razkrilo nekdanjo slavo Šmarne gore, ki je bila od začetka dobro obiskana božja pot. V cerkvenem oziru je Šmarna gora vedno spadala pod župnijo Vodice. Meja vodiške župnije gre v tem koncu južno od povodij po šmarno-gorskem hrbtišču v ravni črti na Goro, kjer zajame na vrhu vsa poslopja in se spušča po zahodnem hrbtišču v ravni črti na vrh Repenjskega hriba. Gorjančevo posestvo v severozahodnem delu Sedla spada v šmartinsko župnijo. Vodice, ki so matična župnija, so si pridržale Šmarno goro in so Vodice na to ponosne. Tudi ljubljanska

škofija je imela Šmarno goro vedno v časti. Od leta 1812 do 1825 je zgodovina celo poznala dekanijo Šmarna gora. V to dekanijo so spadale fare: Smlednik, Mengeš, Vodice, Šmartno pod Šmarno goro, Ihan, Dol, Sv. Helena, Sv. Jakob ob Savi, Črnuče, Homec in Zapoge. Takratni dekan je bil smledniški župnik Janez Kuhar.

Za službo božjo na Šmarni gori je morala vedno skrbeti vodiška duhovščina in to predvsem takrat, ko so hodile na Goro redne procesije leto za letom ob določenih dnevih. Župnik Jožef Voglar, ki je bil v Vodica od 1771 do 1777, je začel pisati takozvane "matrikule" vodiške župnije. Nameraval je opisati vso službo božjo, ki je bila takrat v navadi v cerkvah cele fare. Največ je bilo zapisanega za Šmarno goro. Dne 20. marca 1821 pa je vodiški župnik Matevž Peterman poročal ljubljanskemu škofijstvu, katere dneve se je vršila služba božja na Šmarni gori. Iz obeh zapisnikov izvemo sledeče:

Na praznik Marijinega oznanjenja 25. marca ni bilo v župni cerkvi v Vodica nobene službe božje, ker sta bila oba vodiška duhovnika na Šmarni gori. Kaplan je prišel na Goro že prejšnji dan. Prišlo pa je za ta praznik vedno tudi pet do šest tujih spovednikov. Kaplan je maševal ob 7. uri zjutraj in je imel pridigo izpred oltarja. Ob 10. uri pa je imel slovesno opravilo s pridigo vodiški župnik. Tudi vodiška župnikova gospodinja in hlapec sta prišla že prejšnji dan na Goro in ravno tako je moral biti vodiški farni mežnar ta dva dni na Šmarni gori, da je pomagal pri opravilih. Razumljivo je, da so imeli vsi dosti dela, če je bilo romarjev za šest, sedem spovednikov.

Na velikonočni ponedeljek na Šmarni gori ni bilo službe božje v starih časih, razen ona leta, ko so imeli na Gori stalnega duhovnika. Vodiška duhovščina pa je imela na Gori vso službo božjo na velikonočni torek, ki je bil takrat še zapovedan praznik. Pozneje so napravili spremembo.

Veliki romarski shod je bil na Šmarni gori vsako leto 1. maja na praznik sv. apostolov Filipa in Jakoba. Že na predvečer so bile večernice, drugi dan pa dvojna

ŠMARNO-
GORSKIM
ROMARJEM
DOBRO
POZNANI
TACENSKI
MOST.

služba božja.

Na praznik najdenja sv. Križa 3. maja je imel vodiški kaplan pozno sv. opravilo, za jutranjo službo božjo pa so duhovnika najeli in so mu za to plačali pet grošev. Ta dan je bila izpostavljena svetinja sv. Križa.

God sv. Florijana 4. maja je bil zaobljubljeni praznik in obenem spomin na posvečenje šmarnogorske cerkve. Vse duhovno opravilo je bilo na Šmarni gori. Ena sv. maša s pridigo je bila že ob 5. uri zjutraj. Tako zgodaj radi poljskega dela, ki ga je takrat toliko. Pozno opravilo ta dan je imel kak tuj duhovnik. Ta dan je prišlo več zaobljubljenih procesij na Šmarno goro. Tudi Vodice so imele tako zaobljubo in je vodiški župnik opravil slovesno mašo v jutranjih urah enkrat, takoj ob prihodu procesije, ki jo je sam pripeljal na Šmarno goro.

Na binkoštno nedeljo popoldne je moral priti vodiški kaplan na Goro, da je imel večernice: pridigo in litanije, ker so to popoldne prišli s procesijo farani iz Nevelj pri Kamniku. Naprošen je bil še en tuj duhovnik, da je zvečer pomagal spovedovati in da je naslednji dan maševal za romarje pri pozni sv. maši. Dobil je za to svoje delo 1.40 gld.

Na binkoštni ponedeljek je imel vodi-

ški kaplan jutranjo mašo za neveljske romarje. Župnija neveljska mu je zato dala nagrado 40 krajcarjev. Romarji iz Nevelj so po jutranji sv. maši odšli k Sv. Luciji v Skaručno, kjer jih je čakal neveljski kaplan in jim je tam maševal.

Na god sv. Ahacija 22. junija so prišle procesije že na predvečer iz daljnih krajev in je bila tudi večerna romarska pobožnost. Večernice je opravil nakeljski kaplan: pridigal je in imel litanije z blagoslovom. Drugo jutro pa je pridigal "alumnus" iz Gornjega grada, ki je tudi pripeljal svojo procesijo iz velike daljave. Pozno opravilo ta dan je imel vodiški kaplan.

Na god sv. Janeza Krstnika 24. junija so bile romarske pobožnosti na Gori že na predvečer in na praznik sam je bilo dvojno sv. opravilo.

V nedeljo po prazniku sv. apostolov Petra in Pavla so bili na Šmarni gori vsako leto trije duhovniki, da so postregli romarjem v spovednici in pred oltarjem. Na praznik sv. Ane pa je bila na Gori samo jutranja sv. maša.

Na veliki in na mali Šmaren je bilo vse opravilo na Šmarni gori in v Vodica ni bilo sv. maše. Na rožnovensko nedeljo pa je bilo na Gori samo pozno sv. opravilo in sicer za pokojne ude rožnovenske

bratovščine.

Zanimivo je vedeti, odkod vse so prihajale v starih časih romarske procesije na Šmarno goro. Zelo znana je daleč naokoli Šmarnogorska potresna procesija na velikonočni ponedeljek. Procesija se je pričela ob ljubljanskem potresu 1895. Največ vernikov pride takrat iz Šmartnega pod Šmarno goro in iz bližnje okolice. Ker je tisti dan na Gori preveč romarjev, pride vodiška fara s potresno procesijo na Goro velikonočni torek. Pravijo, da je bila poleg Ljubljane vodiška župnija najbolj prizadeta po tedanjem potresu.

Na velikonočni torek pride že od leta 1851 procesija iz Stare Loke. Začel jo je dekan Franc Kramar, ki je leta 1851 na binkoštno nedeljo takole oznanil v cerkvi: "Na prošnje enih bo v tork procesija na Šmarno goro in tam sv. maša za žegen polja ino za odvrnenje štrafeng ino za spreobrnjenje grešnikov." Procesija se je vedno zbrala v Zgornjih Pirničah. Pod goro se je razšla ter se je na vrhu zopet zbrala in so potem romarji šli v procesiji v cerkev. Z domačim duhovnikom je prišel navadno vedno tudi eden kapucinskih patrov iz Škofje Loke, tako da sta bili na Gori potem dve sv. maši. Preden so romarji po končanih mašah odšli, so bile še pete litanije in blagoslov z Najsvetejšim. Isti dan so imeli tudi zaobljubljeno procesijo farani z Ježce. Prav tako pride na velikonočni torek procesija iz vasi Guncle v šentviški fari. Na belo nedeljo pa so hodili na Goro vaščani iz Rašice.

Zelo stara je procesija iz Dobrega polja. Tej se je pridružila tudi procesija z lga pri Ljubljani in iz Preserja. Velikanska procesija je prišla na Šmarno na predvečer godu sv. Filipa in Jakoba. O dobrepoljski procesiji je zapisano v farnem arhivu z leta 1567, da se zadnjega aprila vsako leto zberejo farani cele fare – takrat so še Velike Lašče in Struge spadale pod Dobropolje. – Ob 7. uri zjutraj je bila v farni cerkvi sv. maša pred odhodom procesije, ki gre potem v Ljubljano. Malo pred poldnem so imeli potem romarji sv. mašo v avguštinski, sedaj frančiškanski cerkvi in sicer pri oltarju Matere dobrega sveta. Po

maši so romarji malo počivali in ob 4. uri popoldne je krenila procesija naprej proti Šmarni gori. Zvečer je potem imel dobrepoljski kaplan na Šmarni gori pridigo. Drugo jutro pa je imel pridigo ižanski kaplan, dobrepoljski pa peto sv. mašo. Škoda, da v dobrepoljskem arhivu ni zapisano, kaj je dalo povod za to procesijo. Vsaj malo nam v to posveti dobrepoljska pesem, ki so jo romarji peli pri odhodu v farni cerkvi. Najbrž in skoraj gotovo so jo peli tudi na Gori. Tole nam ta stara pesem pove:

*"Ljuba si Šmarna gora,
jaz pa revež gor ne morem:
roka, noga omaguje,
piti, jesti primanjkuje.
O Marija usmiljena,
prosi za nas Jezusa!"*

*Ti, ko bodeš gori stopil,
naj ti bode le to mar:
izpovedat in obhajati
ne pozabi se nikar!
Ko boš stopil pred oltar,
pred Marijin božji oltar."*

G. svetnik Anton Mrkun takratni dobrepoljski župnik, nam je zapisal besedilo in tudi napev te stare pesmi. Sklepati moremo torej po tej pesmi, da so hudi časi, pomanjkanje in slabe letine bile povod za to procesijo.

Dne 1. maja je prihajala vsako leto procesija tudi iz Šenčurja pri Kranju.

Na god najdenja sv. Križa 3. maja so prihajale procesije: Iz Št. Vida pri Ljubljani, z Vrhniko in iz Predvora. O predvorski procesiji je zapisano, da je bila vpeljana v 16. stoletju, torej takrat skoraj kot dobrepoljska. Morda so Dobrepoljci ono pesem prinesli s Šmarne gore in se je potem v Dobrem polju ohranila, v Predvoru pa pozabila. Povod predvorske procesije je bil namreč: V 16. stoletju, pravi kronika, je predvorsko faro zadela velikanska nesreča. Žitna polja so najlepše kazala, toda ko so začeli žeti so videli, da žitno klasje nima nobenega zrnja. Nastala je lakota, velikansko pomanjkanje,

POGLED NA
ŠMARNO
GORO
Z MOSTA
V VIŽMARJIH

ker ni bilo kruha. V tej stiski so farani napravili obljubo, da bodo vsako leto šli v procesiji na Šmarno goro. Marijo, nebeško gospodinjo, so šli prosit za ljubi kruh.

Za god sv. Florijana 4. maja je prihajala na Šmarno goro dolga leta procesija iz starodavne fare sv. Petra v Ljubljani. Tudi ta procesija je prihajala na Goro že na predvečer. S procesijo je vedno prišel tudi duhovnik in je bila že zvečer romarska pobožnost ter spovedovanje. Ker je šentpeterska fara imela svoje procesijo tudi na binkoštni torek, so leta 1774 prvo opustili, oziroma so jo združili z drugo in je šentpeterska procesija prihajala od tistega časa na Šmarno goro le na binkoštni torek. Na god sv. Florijana je bilo na Šmarni gori tako preveč ljudi, ker je ta dan tudi smledniška fara imela svojo obljubljeni procesijo, potem vodiška župnija, pa fara Komenda in Šmartno pod Šmarno goro in ravno tako Zapoge. Povod vseh teh procesij so bili razni večji požari. Pa tudi oltar sv. Florijana je bil od nekdanj v šmarnogorski cerkvi.

Na binkoštno nedeljo je prihajala vedno cerkljanska fara s procesijo in ona iz Nevelj. Na binkoštni ponedeljek je prišla procesija iz Stranj na Kamnikom. Svoj čas je ta procesija prihajala na kvartno sredo po binkoštih, potem so jo pa

prestavili na binkoštni ponedeljek.

O binkoštnih in sicer v torek so prihajale procesije: iz Černuč, iz Naklega, iz Dravelj in s Št. Urške gore. Vaščani iz Tacna so imeli zaobljubljeno mašo na Gori na god sv. Primoža 9. junija.

Za praznik sv. Ahacija 22. junija so prihajale procesije: iz Gornjega grada, iz Doba pri Domžalah, iz Krašnje, iz Naklega, s Križev pri Tržiču, iz Podbrezja, iz Sore, iz Mengša in iz Cekelj na Gorenjskem. Vse te zadnje procesije so bile zaobljubljene iz turških časov.

Na praznik Marijinega obiskovanja 2. julija so prišli farani iz Mavčič, potem zopet iz Sore ter vaščani iz Srednjih Gameljnov. Na god sv. Aleša 17. julija so imeli zaobljubljeno procesijo vaščani iz obojnih Pirnič. Pred kakimi 200 leti so se zaobljubili ob hudi kužni bolezni. - Na dan sv. Ane 26. julija priroma procesija iz Preske. Tej procesiji se pridruži vas Spodnje Gameljne. Zgornje Gameljne pa imajo svojo mašo na Šmarni gori na god sv. Urha 4. julija.

Poleg teh stalnih vsakoletnih procesij pa je bilo na Šmarni gori vedno veliko izrednih slovesnosti: V letih 1854 do 1856 so hodili večkrat na Šmarno goro farani s Trnovega v Ljubljani. Marijo so prosili za pomoč pri zidanju nove cerkve sv. Janeza.

Dne 3. septembra, na angelsko nedeljo, 1865 in zopet 13. maja 1877 je imel svoj izlet in svojo prireditev na Šmarni gori in sicer z mašo in s pridigo ljubljanski Sokol. V Šmartnem je sokole pozdravil takratni župnik. Pri sv. maši v Marijini cerkvi so peli pevci ljubljanske čitalnice. Sokol je bil takrat še samo narodna slovenska organizacija in ne protiverska.

Velikanska slovesnost je bila na Šmarni gori na praznik Marije Snežne 5. avg. 1872. Vsa šmarnogorska okolica, mnogi pa so prišli tudi od daleč, vse je molilo za papeža Pija IX.: Vodice, Komenda, Šmartno, Št. Vid pri Ljubljani, Smlednik, Zapoge in Mavčiče. Pridigo o stiskah in trpljenju sv. očeta je imel slavni slovenski jezuit p. Janez Valjavac z Repenj. Takrat je namreč italijanska vlada silno preganjala katoliško Cerkev in takrat je zaplenila papeževo državo.

Leta 1900 je bil na Šmarni gori velikanski mladeniški tabor, leto pozneje

Pravilno pojmovana pobožnost do Marije je sredstvo, ki mora prežeti vsa druga sredstva in nam pomaga, da prejmemo več sadov od njih. - William G. Most.

1901 pa deklški tabor. Dne 8. junija 1902 je imela svoje romanje in svoje zborovanje na Šmarni gori "Slovenska krščansko socialna zveza". Ob tej priliki je imel govor v cerkvi in na zborovanju dr. Janez Evangelist Krek. - Dne 2. maja 1904 so prišle na Šmarno goro dekleta Marijine družbe kamniške dekanije. Pridružilo se je mnogo deklet tudi iz sosednjih dekanij. Z dekleti je prišlo 19 duhovnikov, med katerimi je bil tudi indijanski misijonar iz Amerike benediktinec p. Roman Homar. Bil je takrat na obisku v svojem rojstnem kraju na Selih pri Kamniku. P. Homar še zdaj živi v Minnesoti.

Dne 4. maja 1919 je bil na Šmarni gori velikanski Orlovski tabor. Sv. maša je morala biti na prostem, ker cerkev nikakor ni mogla sprejeti tolikih množic fantov in drugih vernikov. Isto popoldne je bilo zborovanje in orlovski telovadni nastop na Planici. Če vse te pobožnosti in slovesnosti premislimo in preštejemo, po-

tem imamo vsaj nekaj pojma, kaj je bila in kaj je pomenila nekdanj slavna Šmarna gora!

TEŽAVE NA ŠMARNI GORI

Težav razumljivo nikjer ne manjka, kjer koli prebivajo ljudje. Toda prve resne težave so nastale na Šmarni gori ob času luteranstva, ko so valovi krive vere in odpadla mogočno pljuskali v našo domovino in je le malo manjkalo, da je niso popolnoma in za vedno preplavili. V Vodica in obenem na Šmarni gori so imeli to veliko in nevarno težavo, da je vodiški župnik Matevž Železnik odpadel od katoliškega duhovništva in od katoliške vere in je postal podeželski protestantovski pridigar. Protestantom je bilo Marijino češčenje trn v peti in so se zato v njega z vso silo zaganjali. Matevž Železnik je bil dolga leta za župnika v Vodica - od leta 1569 do 1587. in je naravno zelo oviral Marijino božjo pot na Šmarni gori, če je ni za nekaj časa celo čisto ustavil.

Iz francoske dobe imamo zapisan čuden slučaj s Šmarne gore! Njegov popis imajo v ljubljanskem škofijskem arhivu. Okrajni komisar v Smledniku je oktobra 1805 naznanil okrožnemu uradu v Ljubljani, da se med ljudstvom bliskovito širi govorica, kako je šmarnogorski kurat dobil opolnoči v cerkvi na Šmarni gori tujega duhovnika, ki je maševal pred Marijinim oltarjem. Po maši je prejel neznani kurata za roko ter ga je peljal iz cerkve. Zunaj pa mu je pokazal Ljubljansko in Sorško polje, ki je bilo vse preplavljeno s krvjo in v krvi so plavali od Francozov pobiti Avstrijci. Okrožni urad je izročil omenjeno pismo škofijskemu ordinariatu v Ljubljani. Škofijski urad pa je naročil dekanu, ki je bil takrat v Šmartnem pod Šmarno goro, naj se nemudoma poda na Šmarno goro in naj na licu mesta poižve, odkod izvira ta bajka. Dekan je 24. oktobra 1805 poročal na škofijo, da je o zadevi zelo poizvedoval, toda vključno natančni preiskavi ni mogel dognati, kdo bi bil začetnik te govorice, da pa je med ljudstvom zadeva splošno znana in da se ji nekateri smejejo,

Cerkev na Šmarni gori z zahodne strani

nekateri pa sveto verjamejo. Tudi kurat Svetlin o onem tujem duhovniku noče ničesar vedeti.

Jasno je, da je vsa ta govorica debelo izmišljena. Vseeno pa je zelo zanimivo, da so komaj mesec dni pozneje Francozi res prišli na Kranjsko in so 28. nov. 1805 zasedli tudi Ljubljano ter so ostali v deželi skoraj deset let. Da bi pa bili Francozi kakšno posebno krivico prizadejali Šmarni gori, ni nikjer zapisano. Menda so odnesli ali zaplenili le nekaj cerkvene posode.

Zelo sta pa udarila božjo pot na Šmarni gori jožefinizem in janzenizem. Jožefinizem je prepovedal vsako službo božjo pri podružnicah ob nedeljah in praznikih. Ljudi je odvrčal še posebno od obiskova-

nja božjih potov, zatiral bratovščine in še posebej procesije.

Dne 27. sept. 1787 je bil od državne oblasti izdan natančen bogoslužben red. Vodiška duhovščina pa se tega reda ni držala, kakor izvemo iz škofijskega pisma z dne 22. junija 1789. V tem pismu škofijstvo svari in opozarja vodiškega župnika, da so ekskurzi k podružnicam omejeni in da morajo popolnoma prenehati ob nedeljah in praznikih. S temi ekskurzi se skrajšuje služba božja pri farni cerkvi ter se pospešuje še vedno tleča navada obiskovanja božjih potov. Še manj pa se sme dovoljevati, da bi tuji duhovniki maševali pri podružnicah ali na božjih potih in bi s tem odvrčali ljudstvo od župne cerkve. Škofijstvo izrecno navaja v tem pismu božjo pot na Šmarni gori, pri Sv. Primožu nad Kamnikom in pri Sv. Valentinu na Limbarski gori.

Pa tudi ta ukor ni dosti zalegel, ker 16. avgusta 1792 škofija vnovič očita

Ako ljubimo, nimamo nobene težave; ako imamo težave, jih ljubimo. - Sveti Avgustin.

vodiškemu župniku, da se še vedno vrši služba božja na Šmarni gori in v Skaručni. Župnik je bil vnovič opozorjen na predpisani bogoslužni red. In na te ponovne stroge opomine je vodiška duhovščina le morala za kratek čas prenehati s službo božjo na Šmarni gori. K sreči je v onih letih Šmarna gora imela svojega lastnega duhovnika, da so imeli romarji vsaj sv. mašo. Toda, kaj je ena sv. maša za velike množice! Nekateri bi bili radi imeli sv. mašo zgodaj zjutraj, ker so prišli že prejšnji dan na goro. Drugi romarji so prihajali dopoldne in bi bili radi imeli pozno mašo. To je dobro vedela vodiška duhovščina in se zato nikdar ni natančno držala predpisov, sicer bi toliko ljudi sploh ne bilo pri sv. maši.

Ker je jožefinizem sledil janzenizmu, zato so bili ti boji med ljubljanskim škofijstvom in vodiško duhovščino vse do leta 1828., ko je z dnem 16. februarja škofija dovolila zopet dvojno službo božjo na Šmarni gori in je red službe božje

prepustila uvidevnosti farne duhovščine.

BOJ ZA ŠENTPETERSKO PROCESIJO

Kot je bilo že omenjeno, je imela fara Sv. Petra iz Ljubljane vsako leto svojo procesijo na Šmarno goro in sicer na binkoštni torek. Ta procesija je morala biti zelo stara, ker so leta 1774 dve procesiji združili v eno in je bilo takrat omenjeno, da bodo dve stari procesiji združili. Leta 1814 pa je prišel k Sv. Petru za župnika Ivan Bedenčič, ki je bil goreč jožefinec in navdušen janzenist, zato je takoj prvo leto prepovedal procesijo na Šmarno goro. Šentpeterčanom pa to seveda ni bilo po volji, zato so prihodnje leto šli na škofijo prosit za procesijo. Generalni vikar Jurij Golmajer je procesijo dovolil in spremljal jo je tedanji šentpeterski kaplan Ivan Traven. Po župnikovem navodilu in ukazu, je kaplan na prižnici tako srdito izpodbijal romanje in božja pota, da je s tem zbrano množico silno razburil in pohujšal. Razumljivo je bil tudi kaplan kot župnik janzenistično navdahnjen. Šentpeterčani so se radi tega pritožili na škofijstvo in zahtevali, naj se takoj premestita župnik Bedenčič in kaplan Traven. Škofijski ordinariat je dal kaplanu Travnu strog ukor in mu je priporočil malo več dušnopastirske previdnosti in modrosti. Šentpeterčanom pa je ordinariat svetoval, naj obljubo prednikov zamenjajo s pobožnostjo v domači farni cerkvi. Toda farani s tem niso bili zadovoljni. Pravda in boj za to procesijo sta se vlekla vse do leta 1819, ko je škofijstvo procesijo za vselej dovolilo. Tega leta pa je šel s šentpetersko procesijo na Šmarno goro frančiškan p. Felician Rant. V pridigi je blagroval navzoče romarje; tistim pa, ki so opustili božjo pot na Šmarno goro, je žugal gorje. Ost te pridige je bila namenjena proti krivim zmotam janzenizma in zato je bil po tej pridigi šentpeterski župnik Bedenčič skrajno užaljen. Pritožil se je na škofijo, ki je 2. julija 1819 razsodila, naj se v bodoče ne ovira romanja na Šmarno goro, pač pa naj pri tem romanju opustijo pridigo, ker binkoštni torek ni

Šmarna gora: Znamenje pri "Marijinem kolenu".

več zapovedan praznik. Ta procesija se je potem ohranila še sto let. Šele leta 1920 je prenehala in od takrat ima šentpeterska fara le še sv. mašo na binkoštni torek na Šmarni gori. Navadno je bilo toliko ljudi, da je bila vedno tudi pridiga. Boj za to procesijo je bil dolgo časa med ljudmi v živem spominu in slikar Matevž Langus je po 25. letih naslikal frančiškana p. Felicijana na kupoli šmarnogorske cerkve. Prav poleg vodiškega župnika Arkota stoji p. Felicijan, ker se je tako junaško potegnil za šmarnogorsko božjo pot.

Boji našega Baraga proti janzenizmu pa so bili še bolj sveži, zato je popolnoma razumljivo, da je Langus tudi Baraga naslikal na šmarnogorsko kupolo, saj je bil Baraga v bližini Šmarne gore za kaplana in sicer v Šmartnem pri Kranju, kjer je imel toliko težav z janzenisti in je bil pozneje v Metliki od svojega župnika janzenista celo tepen. Tega ljudje niso

tako hitro pozabili, posebno pa še ne zato, ker je goreči Baraga spomine vedno osveževal s tem, ko je celo v tujini med Indijanci pisal slovenske molitvenike za svoje "ljube Kranjce". Morda je slikar Langus Baraga celo osebno poznal. Lahko mogoče, dasta se kdaj sešla v Šmartnem pri Kranju, ali pa celo na sami Šmarni gori. Langus je bil namreč rojen v Kamni gorici.

Ta boj za šentpetersko procesijo je zasledoval tudi naš pesnik France Prešern. Z janzenisti je imel namreč Prešern hude nastope radi svojih pesmi. Privoščil si jih je z znanimi verzi:

*"Balade pet je mlatva prazne slame. . .
poj rajši to, kar treba je pri biši,
za bleve treba, treba je na polji;
poj to, kar kmet in meščan s pridom sliši."*

Zdaj je dal p. Felicijan Prešernu še več poguma in Prešeren je janzenistom s svojo šmarnogorsko pesmijo pošteno zagodel. Takole je zapel:

*Vi, ki hodite na sveto
šmarno goro, blagor vam!
hvalit mater v nebo vzeto;
al gorje odlašavcem,
ki tak svojo dušo črtjo,
da it' opuste pred smrtjo
roženkranc in litanije
molit, hvalo pet Marije.*

*V noči, kadar ure svoje
spolni vseh svetnikov dan,
dokler zjutraj ne zapoje
v čast Marije zvon glasan,
gor' na goro - strašno res je -
mrtvih bodijo procesje
roženkranc in litanije
molit, hvalo pet Marije.*

*Vseh stanov so trume plašne,
to se vidi z njih oblek;
vidijo se štole mašne,
žida in bodnik vse vprek.
"Kdo ste, romarji vi čudni!
ki zdaj molite netrudni
roženkranc in litanije
in pojete čast Marije?"*

*"Mi v duhovskem oblačili
smo sejali seme zmot,
slepici smo ljudem branili
sem na sveto božjo pot;
zdaj zato iz vic sem bod'mo,
žalostne procesje vod'mo
roženkranc in litanije
molit, hvalo pet Marije.*

*Romarjev za nami truma,
ki je ni mogoče štet',
kristijani so brez uma,
ki so hotli nam verjet'.
V vicah delajo pokoro,
z nami bodijo na goro
roženkranc in litanije
molit, hvalo pet Marije!*

*Kdor odrašččen gre iz sveta
Kranjcev, da ni tukaj bil,
v biši večnega Oceta
se ne bo pred veselil,
dokler ne dočaka dneva,
da sem z nami pride reva
roženkranc in litanije
molit, hvalo pet Marije."*

*Naj tedaj odpre ušesa,
kdor bo slišal pesem to,
pred, ko duša od telesa
v smrti se ločila bo,
sam naj al s procesjo farno
pride gor na goro šmarno
roženkranc in litanije
molit, hvalo pet Marije!*

*Tega, ki na goro bodi,
bo Marija varvala,
da ne bo peklenški zlodi
v smrtni uri zmotil ga;
on bo šel v nebesa srečno,
gori z angelci bo večno
roženkranc in litanije
molil, hvalo pel Marije.*

Kako hudomušno je dal Prešern besede od tretje kitice naprej do konca pesmi v usta janzenističnim duhovnikom, ki so branili božja pota in ovirali procesije! Kaj so ti janzenistični duhovniki v Sloveniji dosegli, nam pretresljivo pove poznejši

ribniški dekan Holcapfel, ki je nastopil ribniško faro po smrti Ivana Travnja. Ta Traven je bil oni šentpeterski kaplan, ki je na Šmarni gori tako pohujšljivo pridigal proti Marijinim božjim potom. Ta Traven je pozneje postal župnik in dekan v Ribnici, kjer je tudi umrl leta 1847. Njegov naslednik Holcapfel je dal pretresljivo izjavo: "Traven je dosegel to, da več kot polovico ribniških faranov že nad dvajset let ni bilo pri sv. obhajilu." To je bil janzenizem!

ZNAMENJA NA ŠMARNI GORI

Ob potih na Šmarno goro je več svetih znamenj, da dvigajo romarju misli k nebeškim željam, pa da mu kažejo pot navzgor. V prejšnjih stoletjih je bilo še več teh znamenj kot danes. O teh znamenjih izvemo največ v cerkvenih računih, ko je bilo treba znamenja postaviti in popravljati.

Tako je v cerkvenih računih iz leta 1696 zapisano, da so plačali 15 gld. zidarju za novo znamenje ob potu na Goro. Bilo je torej zidano in z deščicami pokrito. Ni pa znano, kje je to znamenje stalo. Za prenovljenje dveh drugih svetih znamenj je cerkev plačala istega leta 65 gld. Katera so bila ta dva znamenja, tudi ni znano.

Leta 1699 je bil sredi Gore "Križ", najbrže v katerem izmed znamenj, ker so bile tega leta prenovljene štiri slike "pri Križu sredi Gore". Leta 1703 je nekdo zopet napravil dve slike za znamenje sredi Gore.

Ob južnem pobočju Šmarne gore, tam, kjer romarska pot zavije proti zahodu, stoji zidano znamenje Žalostna Matera božje. Lesen kip Marije z mrtvim Jezusom v naročju je postavljen v zidno vdolbino, ki je spredaj zaprta s steklenim oknom. Na podstavku kipa je napis: "Spominjaj se, o Marija, na nas!" Pod oknom je vzdana kamenita plošča, v njo pa so vdolbene besede:

*Britkih žalost polna Mati,
daj mi s tabo žalovati,*

*da se grehov spokorim,
odpuščenje zadobim*

O zgodovini tega znamenja vemo le toliko, da je bil kip žalostne Matere božje blagoslovljen na god sv. Ane 26. julija 1883 zjutraj ob 6. uri. Ali je bil takrat nov ali pa samo temeljito popravljen. Takrat so kip zavarovali tudi z oknom.

Preden pridemo do šmarnogorskega sedla, zagledamo na skali stoječe znamenje Matere dobrega sveta. Tudi to znamenje je zidano. Spredaj ima vdolbino, ki v njej stoji kip Marijin z Detetom v naročju. Kip je s kamna in ga je izklesal podobar Zajc iz Ljubljane. Pod kipom je letnica 1883 na kameniti plošči in napis:

*Ljuba Mati hvaljena,
angeljsko pozdravljena!
Ti romarjem veselje;
gledat te, so naše želje!*

O kipu v tem znamenju je zapisano, da so ga v četrtek pred sv. Vidom, torej 14. junija 1883 prinesla na Goro tacenska dekleta, kjer je bil postavljen v prenovljeno in lepo okrašeno znamenje na skali. Imena deklet so sledeča: Jerica in Micka Jeralova, Lenka, Micka in Jerica Tomšičeva, Ivanka Černivčeva, Neža Ježeva in Neža Boštinarjeva. Ta kip je bil blagoslovljen na god sv. Ane istega leta v navzočnosti obilne množice ljudstva. Prvotna kapelica na tem mestu je bila zelo stara. O njej se je ohranila legenda, da je Marija tu počivala, ko je šla na Šmarno goro in da se še vedno pozna v skalo vtisnjeno koleno Marijino. Pesnik Silvin Sardenko je posčastil to kapelico in Marijo v njej s sledečimi verzi:

*Na skali tej - legenda pravi -
še tvojega je vtis kolena,
kjer ti na potu je pretrudnem
oporo dala skalna stena.*

*Pogledala si proti nebu,
kako ti Bog je vedno bliže;
pogledala si proti zemlji,
kako ti svet je vedno niže.*

*In jaz stojim na istem kraju.
Kako so daleč še višave,
kako mi blizu je še zemlja!
Ljubezen meri nam daljave.*

Še danes se mnogi romarji drže stare navade, da mora vsak romar, ki gre prvič na Šmarno goro, prinesiti lesen križec do tega znamenja in ga položiti k Marijinim nogam. Zato najdemo pri znamenju vedno polno teh križev še danes.

Če zavijemo v Sedlu pri skednju namesto po kolovozu, naravnost po stezi navzgor malo proti desni, pridemo nekoliko pod vrhom do večje zidane kapele, ki je znana pod imenom "Sveta sobota". Skozi lesena, zgoraj steklena vrata lahko romar stopi v kapelo, kjer je oltar in na njem Mati božja z Jezusom. Oba kipa sta oblečena. O tej kapeli je znana sledeča legenda:

Ko so nekoč Turki obiskali Ljubljano in njeno okolico, so hoteli videti, ali bi se dobilo tudi na utrjeni Šmarni gori kaj plena. Dobro so vedeli, da se v takih taborih skrivajo okoliški prebivalci, ki imajo za trdnim obzidjem skrito vse svoje imetje. Turška vojska jo zato mahne po hribu navzgor. Poveljnik posadke je izjavil, da bo njegova mula zobala z Marijinega oltarja, preden bo ura pol dvanajstih dopoldne. Ko so ljudje v taboru na Gori opazili, kakšna nevarnost jim preti, so začeli zaupno klicati Mariji na pomoč. In ne zastoni! Marija je uslišala njih prošnje in je poslala junaka sv. Ahacija z ognjenim mečem Turkom nasproti. Ahacij je Turkom zaklical: "Zakaj me preganjate?" Turki so se te prikazni tako prestrašili, da so preplašeni zbežali z Šmarne gore. Pravijo, da je bilo to na god sv. Ahacija ravno o pol dvanajstih pred poldnem in da je bila tisti dan sobota. V spomin na to čudežno rešitev so na onem mestu, kjer je Ahacij vstavil turško vojsko, postavili kapelo Matere božje in znamenju še danes pravijo "Sveta Sobota." Ker so pa prebivalci bili rešeni ravno ob pol dvanajsti uri, zato od tistega časa dalje do današnjih dni na Šmarni gori zveni poldne ne ob dvanajsti temveč ob pol

dvanajsti uri. Tako se spomin na čudežni dogodek vsak dan nanovo osveži.

Malo pod vrhom Šmarne gore je v bregu ob romarski poti votlina, ki so v njo leta 1846 postavili na les naslikano podobo sv. Antona Puščavnika. Romarjem je bila ta "puščava" zelo všeč in so se prav radi pri njej pomudili. Še prav posebno pa se jim je priljubil sv. Anton potem, ko mu je ljubljanski trgovec Krašovic daroval zvon, ki so z njim romarji kaj radi zvonili in so sv. Antonu med zvonjenjem izročali svoje želje in prošnje. Zvonili so celo z zobmi, ker je bilo med ljudstvom prepričanje, da potem zobje ne bole več.

Stara podoba v puščavi sv. Antona pa je postala slaba in vedno bolj se je oglašala želja, da bi poskrbeli novo podobo. In res, leta 1890 je kamnosek J. Krošel s Selc sklesal sedanji kip sv. Antona z varaždinskega peščenca. Železno ograjo pred votlino pa je napravil kleparski mojster Anton Belec iz Št. Vida nad Ljubljano. Na vrata votline je pritrjena kositerna plošča z napisom:

*"Sprosi, sveti Anton,
v sili naš patron,
da bi prošnje mile
naše se spolnile!"*

Na binkoštni ponedeljek 1890 je imel vodiški župnik slovesno mašo pred Marijinim oltarjem v cerkvi na Šmarni gori. Med mašo je pridigal frančiškan p. Konstantin Luser, gvardijan s Kamnika. Po službi božji pa je ljubljanski stolni prošt dr. Anton Jarc puščavo sv. Antona slovesno blagoslovil.

Na jugovzhodni strani cerkve stoji pokopališka kapela Marije Sedem Žalosti. Ta kapela ima pravico sv. maše, če je toliko romarjev, da vsi ne morejo v cerkev. Dovoljenje za sv. mašo je bilo zopet podaljšano leta 1919. Oltar v kapeli je zidan, stene so pa na fresko poslikane.

Na severni strani Sedla v bližini Gorjančeve domačije stoji tudi stara zidana kapelica v obliki naših kužnih znamenj. O tem znamenju pripovedujejo isto kot o znamenju Svete sobote, da so se tukaj Turki ustavili, ko so prišli od završke

strani na Šmarno goro. Gotovo, da so Turki večkrat hoteli opleniti Šmarno goro. Morda je to tisto znamenje, ki je omenjeno v zapiskih leta 1699 in 1703 kot znamenje sv. križa. Slike in kipe v znamenju so spreminjali in obnavljali.

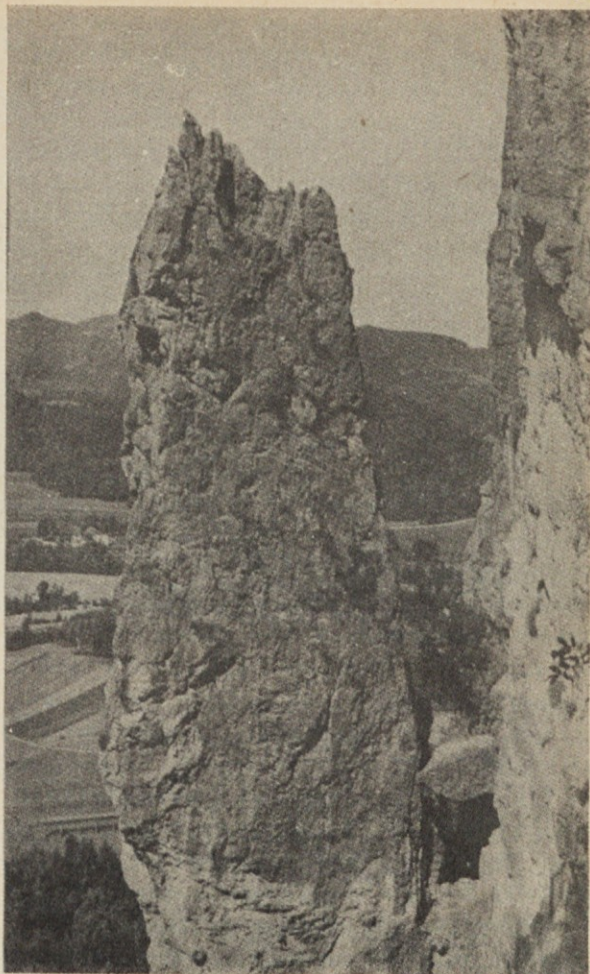
Ob potu na Spodnjo kuhinjo je leseno znamenje, ki je v njem preprosta slika Marijinega vnebovzetja z dvojno letnico: 1878 in MDCCCLXXVIII. Od tega znamenja je prekrasen razgled po ljubljanskem polju in po dolenijskem hribovju.

CERKVENA POSLOPJA NA ŠMARNI GORI

Šmarnogorsko cerkev obdaja cela vrsta poslopij. V severozahodnem voglu obzidja stoji enonadstropna hiša, imenovana "Vodiški farovž". V pritličju sta dve sobi za prenočevanje pevcev in dve shrambi. V prvem nadstropju je ena soba za duhovnika, dve sobi pa za cerkvene ključarje. Vse je preprosto opremljeno s tem, kar je najbolj nujno potrebno.

V jugozahodnem voglu obzidja je stavba, ki je zunaj obzidja videti enonadstropna, če pa jo gledamo od znotranje strani, je le visoko pritlična. Od zunanje strani vodijo v stavbo in skozi njo stare kamenite stopnice, ki so jih napravili v letih 1693 in 1694: prvo leto zunaj pokopališča, drugo leto pa k pokopališču. Po teh stopnicah pridemo v močno obokano vežo, skozi stranska vrata pa v neko shrambo; skozi gorenja vrata pa na prostor pri cerkvi na nekdanje pokopališče. Nad ono vežo je stanovanje za šmarnogorskega kurata. Poleg tega poslopja je proti zahodu še nekaj manjših stavb, kjer so prostori na zunanji strani od spodaj in na notranji strani od zgoraj. Te stavbe so silno stare, morda najstarejše na Šmarni gori.

Na južnem robu šmarnogorskega vrha stoji mežnarija, stanovanje za cerkvonika, ki je v zadnjem času tudi gostilničar. Kdaj je bila ta stavba zidana, ni znano. V desni gostilniški sobi je še lesen strop in na tramu v tej sobi je vrezana letnica 1754, ki bi morda kazala vsaj približno starost stavbe. Na kamenitih podbojih na zunanji strani stavbe je letnica 1863, kar

Turnec pod Šmarno goro.

je pa seveda letnica samo za podboje.

Na južni strani cerkvenega obzidja pod kuratovim stanovanjem je še ena shramba, pred njo pa malo vzvišen in zravnani prostor, ki ga imenujejo "veranda". Tu so v poletnem času postavljene mize in klopi za gostilniške goste. Prostor je tudi ograjen.

Šmarnogorska gostilna ima izredno zanimivo zgodovino. Nekdaj so vodili gostilno na Šmarni gori duhovniki-kurati. Pokojni Jakob Aljaž trdi to še o Jožefu Marešiču, ki je bil na Gori od 1860 do 1872. Poleg šmarnogorskega duhovnika pa so točili še drugi. V zgornji shrambi so bile še do zadnjega časa mize in klopi za goste. Poleg te shrambe je še ena stara soba, pa prazna. Ta dva prostora je dajala

cerkev v najem. Tako je zapisano v vodiškem arhivu, da je dobil 19. februarja 1840 eno zidanih lop v najem Martin Inglič iz Skaručne za tri leta za letno najemnino 10 gld. Izrecno je povedano, zakaj bo lopo rabil: da bo v njej točil vino. Dne 3. oktobra 1842 je bila pogodba podaljšana za nadaljna tri leta. - Drugo tako lopo so oddali v isti namen 28. februarja 1840 Pavlu Samenu iz Tacna. Ta lopa po nadaljnjih treh letih ni bila več oddana v najem isti osebi, temveč nekemu Nikolaju Smoletu. Pozneje so te lope oddajali na dražbi, ker je zapisano, da so 11. marca 1847 oddali spodnjo gostilniško lopo v najem za tri leta "najvišjemu ponudniku" Blažu Gregoršu proti letni najemnini 13.40 gld.

Razumljivo je, da so gostilničarji ob številno obiskanih shodih dobro tržili. To je napotilo šmarnogorskega cerkvnika Gašperja Jamnika, da je leta 1849 prosil okrajni urad v Smledniku, naj mu dovoli gostilniško obrt na Šmarni gori. Ta Gašper je bil skoraj gotovo brat šmarnogorskega kurata Jamnika, ki je bil zelo bolehen in se ni hotel, pa tudi ni mogel ukvarjati z gostilno. Morda je kurat celo sam nagovoril Gašperja, da prosi za gostilniško obrt. Okrajni urad je vprašal glede tega za mnenje vodiškega župnika. Skoraj gotovo je župnik prošnjo podprl, ker je cerkovnik Gašper Jamnik uspel in je tisto leto prevzel gostilno.

Pri šmarnogorski cerkvi sta tudi dva vodnjaka: prvi prav pri cerkvi nasproti glavnim vratom, drugi ob severni cerkveni steni. Prvi oskrbuje šmarnogorske prebivalce s pitno vodo, drugi daje vodo za pranje. V cerkvenih računih je prvič vodnjak omenjen leta 1685. Gotovo pa so morali imeti vodnjak na Gori od početka. Razumljivo je seveda, da je voda v teh vodnjakih kapnica, ki po žlebovih priteka s streh. Oba vodnjaka sta zdaj na črpalko.

GOSPODARSKA POSLOPJA

IN ZEMLJIŠKO POSESTVO

Naj bo kratko še to omenjeno. Gospodarska poslopja, ki jih uporablja cerkovnik, so ne pri cerkvi, temveč precej niže

v Sedlu. Hlev in skedenj sta tam postavljena. Oboje izgleda še precej novo. O starem skednju je zapisano v vodiškem arhivu, da ga je neki A.C. dne 2. aprila 1888 na velikonočni ponedeljek iz maščevanja požgal. Sodišče je požigalca obsodilo in kaznovalo. Cerkev bi moral poravnati škodo za skedenj. Tako se je glasila obsoda. Prisodili so mu 300 gld. Ljubljanski škofijski ordinariat - Jakob Missia je bil takrat škof ljubljanski - pa je 10. avgusta 1888 odločil, naj se cerkev odpove odškodnini glede na požigalčevo siromašno in mnogoštevilno družino. Cerkev je potem na svoje stroške postavila nov skedenj. Pri hlevu je tudi kapnica, kjer napajajo živino.

Šmarnogorska cerkev je imela pred drugo svetovno vojno 90.85 arov njiv, 336 arov travnikov na Gori, 202 arov travnikov v Klečah, 17 arov vrta, 23 arov pašnikov in 656 arov gozda. Po večini uživa vse to cerkovnik. Les iz gozda se seveda uporablja tudi za popravo streh in poslopij sploh. Ali je sedanja komunistična oblast kaj od teh posestev zaplenila, nismo poizvedovali. Skoraj gotovo še vse zdaj uživa šmarnogorski cerkovnik, vsaj ona zemljišča, ki so na Gori.

Vemo pa, da je po drugi svetovni vojni oblast v stolpu na Šmarni gori namestila hidro-meterološko opazovalnico. To je predvsem opazovalnica za padavine. Namestitev opazovalnice pa ni bistveno spremenila obstoječega stanja na Šmarni gori. Tudi značilne zvonikove strehe ni bilo treba spreminjati. Ker je zvonik zelo prostoren, opazovalnica tudi zvonov ne ovira.

ŠMARNOGORSKI DUHOVNIKI

Vodice so precej daleč od Šmarne gore in vodiški duhovniki ne morejo biti vedno pri roki za romarje, ker imajo v precej obširni župniji dovolj zaposlitve v dušnem pastirstvu. Zato se je vedno oglašala želja, da bi imela Šmarna gora lastnega duhovnika, ki bi lahko bil vsak čas romarjem na razpolago. Morda je šmarnogorska cerkev že predavnimi stoletji imela take duhovnike, toda nikjer tega niso zapisali.

KAPELICA
SVETE
SOBOTE
NA
ŠMARNI
GORI

Še le od leta 1742 so šmarnogorski duhovniki zaznamovani. Spočetka so jih imenovali zakristane, ker so jih ljudje največ videli v zakristiji in so tam imeli romarji z njimi opravka: kadar so hoteli biti sprejeti v bratovščino, kadar so naročali sv. maše in podobno. Pozneje so dali tem duhovnikom nekako uradno ime: "Šmarnogorski kurati." V zadnjih 200 letih ima kronika zapisanih 14 stalnih duhovnikov na Šmarni gori.

Prvi šmarnogorski kurat je bil Gašper Budimer. Rojen je bil v Hrašah pri Smledniku 2. januarja 1682. Na Šmarni gori je bil 30 let in je tam tudi pokopan.

Tudi drugi kurat je bil iz Smlednika doma, rojen v Dragočajnu. Nasledil je pokojnega Budimerja leta 1754. To je bil Urban Janičar, ki je skrbel za Šmarno goro 28 let, do svoje smrti 1782.

Tretji kurat je bil rojak iz Doba pri Domžalah in je služboval na Šmarni gori od leta 1795 do 1811. Tudi on je pokopan na Šmarni gori. Ime mu je bilo Ivan Svetlin.

Četrty šmarnogorski kurat je bil Jernej Bačnik, rojen na Zavrhu pod Šmarno goro 14. avgusta 1742. Prišel je na Goro kot upokojenec in je deloval še 14 let pri Mariji od 1812 do 1826. Umrl je na Šmarni

gori kot zlatomašnik. O njem je zapisano: "Bil je vzgleden duhovnik. Kakor je sveto živel, tako je tudi sveto umrl."

Jožef Hafner, peti kurat, doma iz Škofje Loke, je bil na Šmarni gori samo eno leto od 1826 do 1827 in je umrl v Škofji Loki šele leta 1875.

Šesti kurat je bil Jakob Prešern, 1830 do 1837, še omenjeni stric pesnika Franceta Prešerna. Ta kurat je bil čisto domač s šmarnogorsko Marijo, Rekel ji je: "Marija, ti nisi samo moja Mati, temveč tudi moja teta, ker iz lastne skušnje vem, da je mene teta veliko bolj rada imela kot mati." Znano je tudi, kako je ta Jakob Prešern tolažil mater nezakonske hčere svojega nečaka pesnika Prešerna: "V vsaki sili se zateči k Materi Šmarnogorski, pa pa boš gotovo vedno uslišana. Marija nobenega svojega otroka ne zavrže, če je še tako globoko padel, samo da se skesa in poboljša."

Anton Jamnik, sedmi kurat je bil zopet dolgo na Šmarni gori: od 1837 do 1854. Ko je bil na Gori, je Langus slikal veliko kupolo. Slikar ga omenja na svojem napisu. Jamnik je bil zelo naglušen in zato mu je škofijstvo dne 11. novembra dovolilo, da sme spovedovati v nezamreženi spovednici. Največ je spovedoval v zakristiji. Umrl

je za vodenico na Šmarni gori.

Kurat Jožef Križnar je bil na Šmarni gori od 1855 do 1860. Potem pa je šel na Primskovo, kjer je po štirih letih umrl za jetiko.

Zelo zanimiv mož je bil deveti kurat Jožef Marešič, doma iz Kostanjevice. Na Gori je bil od leta 1860 do 1872. Prej je v Vodichah za kaplana in takrat se mu je Šmarna gora silno priljubila. Bil je velik dobrotnik pisatelja Alešovca, ki ga večkrat omenja v svojih spisih kot najbolj idealnega duhovnika. Marešič je bil skrben dušni pastir, vnet spovednik: kot nalašč za Šmarno goro. Tudi pisatelj in pesnik je bil. Na čast šmarnogorski Mariji je naredil posebno pesem, ki jo je objavila Zgodnja danica. Bil pa je vedno šibkega zdravja. Ko je bilo nekaj let pred njegovo smrtjo, so nekateri Marešiču svetovali, naj se preseli v dolino, kjer bo veliko lažje za njega, toda Marešič je takrat značilno odgovoril: "Pustite me vendar na Šmarni gori, dokler bo božja volja! Naj počivam pri Materi Mariji, saj veste, da je otroku mati vse!" Na jesen leta 1871 se ga je lotila vodenica in 4. februarja 1872 je zadnjikrat pridigal. Svojo pridigo je sklenil takole: "O Marija, božja in naša Matil! Dvanajst let sem maševal pred tvojim oltarjem; danes čutim, da mašujem zadnjikrat. Vzemi od mene, svojega nevrednega služabnika vse, karkoli sem storil in govoril v tvojo čast vseh 12 let na tem svetem kraju." Navzoči so bili do solz ginjeni. – Križ za svoj grob si je naročil že pred smrtjo in ravno pet dni, preden je umrl, je ta križ dospel na Šmarno goro. Prosil je, naj ga dvignejo k oknu, da bo križ videl. Kako je bil vesel, ko so mu željo izpolnili. Umrl je 16. februarja 1872 in je bil pokopan pri Mariji na Šmarni gori. Pogrebni govor ob nabiti polni cerkvi je imel znani jezuit p. Janez Stare iz Repenj.

Deseti šmarnogorski kurat je bil Franc Štrukelj, rojen v Št. Vidu nad Ljubljano. Leta 1872 je prišel na Šmarno goro, kjer je deloval do svoje smrti leta 1895. Dopolnil je 54 let svojega življenja. Pod imenom "Jaroslav" je dosti pisal za Slovensko Matico, za Družbo sv. Mohorja in

za Novice. Veliko se je pečal tudi z zemljepisjem. Bil pa je vse življenje precej bolehav.

Med vsemi šmarnogorskimi kurati pa je bil najbolj zanimiva prikazen enajsti kurat Peter Piacentini, ki je bil na Gori v letih od 1899 do 1911. Starejši romarji in okoličani Šmarne gore se ga bodo še dobro spominjali. Bil je rojen na Furlanskem, pa je bil Italijan. V mašnika je bil posvečen leto 1851 za goriško nadškofijo. Leto po svojem posvečenju je prestopil v padovansko škofijo in je nadaljeval svoje študije na univerzi v Padovi. Po enem letu je bil odpuščen iz škofije in je prišel v svoj rojstni kraj v Dolegna (Dolenja vas) na Furlanskem. Ker se ni zglašil v goriški škofiji – bil je malo čudaka – je bil suspendiran, to se pravi, da mu je bilo prepovedano opravljati duhovniška opravila. Nato se je lotil učiteljskega stanu in v tej službi je ostal potem 20 let. Leta 1871 je prišel na Kranjsko kjer je začel zopet opravljati svoja duhovska opravila. Jezik je znal malo od doma, malo pa se ga je še priučil, popolnoma pa nikoli ni znal slovensko. Bil je zelo nestalen človek. V ljubljanski škofiji se je najprej naselil na Otoku pri Mošnjah. Pa tu je ostal samo eno leto. Potem se je preselil na Dolenjsko v Gornje Sušice v fari Toplice pri Novem mestu. Tukaj je kupčeval s ciganskimi konji in se je rad vozil z vprego več konj. Včasih je imel kar tri pare ciganskih kljuasetov pred koleselnjom. Takrat je bil ves srečen, da se je široko smejal. Leta 1890 se je zopet preselil in sicer v Orehek na Notranjskem, kjer je ostal do 1899, ko je zaprosil za službo kurata na Šmarni gori. Živel je zelo preprosto in siromašno. Ljudje so ga na Šmarni gori zelo radi imeli, ker je bil prijazen in postrežljiv in zabavali so se, ko so poslušali njegovo slovensščino. Leta 1910 so ga razglasili že za mrtvega, pa tudi tukaj je napravil le šalo, umrl je šele 22. maja 1911. Par mesecev mu je manjkalo do biserne maše. Dočakal je 87 let starosti. Po njegovi smrti je bila Šmarna gora štiri leta brez lastnega duhovnika. Potem pa sta prišla kar dva naenkrat.

Med prvo svetovno vojno od leta 1915 do 1917 sta bila na Šmarni gori dva begunska duhovnika: Prvi je bil Dionizij Mirowitz, župnik iz Medyke pri Przemyslu, drugi pa je bil župnik Teodor Kusajla iz Nowosielca. Obasta bila grško-katoliškega obreda in sta seveda sv. mašo opravljala po svojem obredu. Ljudje so spočetka oba malo bolj čudno gledali, pa so se jima kmalu privadili in so oba vzljubili ter jim je bilo kar tesno pri srcu, ko sta se poslovila ter se vrnila v svojo domovino.

Zadnji stalni šmarnogorski kurat je bil na Gori samo pol leta. Prišel je na Goro kot bolnik. Bil je to Jožef Froelich, rojen v Podnartu 1885. Umrl je na Šmarni gori 10. maja 1918 komaj 33 let star. Tudi on je pokopan pri Mariji na Gori.

Potem so prevzeli službo božjo na Šmarni gori profesorji iz škofijskih zavodov sv. Stanislava iz Št. Vida nad Ljubljano, ki so že tako skozi od ustanovitve zavoda pomagali pri romarskih shodih na Šmarni gori, večkrat pa tudi ob nedeljah. Nekaj časa sta oskrbovala Šmarno goro ravnatelj škofovih zavodov dr. Anton Ratajec in dr. Anton Koritnik. Potem prof. Jožef Prešern do leta 1926. Od takrat naprej do začetka druge svetovne vojne pa je bil oskrbnik Šmarne gore profesor dr. Anton Čepon. Kako je zdaj na Šmarni gori, ne vemo. Skoraj gotovo imajo ob nedeljah in praznikih stalno službo božjo, ker je Šmarna gora vedno mnogoštevilno obiskana.

Na tem mestu naj bo omenjen še poseben slučaj: V letih od 1826 do 1834 so poslušali romariji na Šmarni gori posebno gorečega pridigarja, ki pa ni bil duhovnik. Ljudje so rekli: "Gospod 'prejer' so pridigali!" Kdo je bil ta pridigar? Usmiljeni brat Matevž Gradišnik, s samostanskim imenom brat Favst - Faustus. Rojen je bil v Zgornjih Gameljnih 1. septembra 1776. V red usmiljenih bratov je stopil na Dunaju, kjer je v letu 1797-1798 napravil redovni noviciat. Dne 30. junija 1806 je postal v Pragi doktor zdravilstva in ker je imel izobrazbo, je bil posvečen v subdiakona. Pozneje je bil izvoljen za priorja v Ljubljani. Z besede "prior" so ljudje

*Farna cerkev v Vodicah, pod katero spada
Šmarna gora kot podružnica*

napravili "prejer". Ob francoski zasedbi so bili usmiljeni bratje iz Ljubljane pregnani in takrat se je brat Favst naselil v svoji hiši v Šmartnem pod Šmarno goro. Ali je hišo na kak način kupil, ali jo je podedoval, ne vemo. Njegov dom so ljudje imenovali "puščava". Ob vseh romarskih shodih je rad prihajal ta brat na Šmarno goro pridigat in asistirat. Do govornišva je imel posebno veselje in tudi zmožnosti. Najljubši predmet njegovih pridig je bil sveti rožni venec. Umrl je 11. nov. 1837. Izvrševal je do smrti svojo zdravniško službo ali poklic. Obširen in zelo zanimiv življenjepis tega usmiljenega brata je prinesel "Ljubljanski Zvon" leta 1912, kjer posebno poudarja poznanstvo brata Favsta Gradišnika s pesnikom Prešernom. Večkrat sta se ta dva namreč srečala na Šmarni gori.

H koncu tega poglavja naj bo omenjeno še to, da sta bila rojena na Šmarni gori

tudi dva duhovnika in sicer: Andrej Kolar leta 1686. Bil je sin šmarnogorskega cerkovnika. Naredil je dvojni doktorat - z modroslovja in bogoslovja. Umrl je kot jeseniški župnik 12. decembra 1738 že primeroma mlad.

D drugega duhovnika, ki je bil rojen na Šmarni gori, omenja naš Valentin Vodnik pa nič drugega ni o njem zapisal, kakor, da je bil na Šmarni gori rojen, da je skupaj z njim od leta 1770 do 1773 poslušal nauke "per jezuitarjih" v Ljubljani in da je pozneje postal duhovnik.

Prekrasen razgled

s Šmarne gore

Izletnik in pobožni romar si z vrha Šmarne gore rada ogledata bližnjo in daljno okolico. In prav Šmarna gora nudi tako prekrasen razgled na vse strani, kakršnega drugi vrhovi enake višine nikdar ne nudijo. Skoraj polovico Kranjske in velik del Štajerske se vidi s Šmarne gore. Treba je samo narediti majhen sprehod ob cerkvenem obzidju. Zdaj pa preštej, če moreš, vse mogočne vrhove visokih gorenjskih velikanov in nižjih dolenskih ter notranjskih hribov, vse prijazne vasice po prostranih ravninah in vse ljubke cerkvice, ki se belijo po višavah in nižavah.

Od severozahodnega vogla pred cerkvijo od juga na desno vidiš: Osojnik s cerkvico sv. Mohorja in Fortunata, Blegaš med Poljansko in Selško dolino, Črno prst z Bohinjskimi gorami, Ratitovec in v dolini Savo, Škofjo Loko in Medvode.

V julijskih Alpah vidiš: Kanjavec, Triglav, Kredarico, Rjovino, Debelo peč, Kokovo špico, spodaj gozdnato Pokluko, Sv. Jošt nad Kranjem, Šmarjetno goro in Kranjsko polje. Nad Kranjskim poljem se dvigujejo Karavanke s Kepo, Babo, Hruškim vrhom, Golico in Stolum. Pod Stolum v

ospredju je Kranj, potem pa vidiš vedno bližje velike gozdove, stare smledniške razvaline nekdanjega gradu, Vodice, Repnje, rojstni kraj slavnega Jerneja Kopitarja, potem Skaručno, rojstni kraj ljudskega pisatelja Jakoba Alešovca in Povodje. Dalje opaziš Begunjščico, Križno goro in Kukovnico s Tolstim vrhom, v ozadju Košuto, lepi zobati Storžič, Zaplato s Hudičevim borštom, Potoško goro, visoki Obir, ki je že na Koroškem. Tem pa sledi veličastna skupina Kamniških ali Savinjskih Alp: Kočna, piramida Grintovca, Skuta, pred njima Greben in Krvavec, pod njim Cerklje na Gorenjskem, Košutina in za njo ostri greben Brane, del Kamniškega sedla, za njim Velika planjava, Ojstrica, Veliki vrh, Molička in Velika Planina. V ospredju vidiš z gozdovi pomešana polja, v ozadju pa zopet vrh Raduhe nad Solčavo, Rogatec, v ospredju Kamnik s Kamniškim poljem, dalje Menino planino, v ospredju pa Vranjščico in trojne Gameljne: Spodnje, Srednje in Zgornje. Nad Vranjščico v ozadju vidiš okroglo Čemšeniško planino in dalje Limbarsko goro, Javor, Sveto Planino nad Zagorjem; spredaj Moravsko dolino, pred njo Domžale, Vaško (Vače) hribovje, Kum z dvema cerkvicama, Litijsko pogorje, Janče in Prežganje; v podnožju pa Šmartno pod Šmarno goro in z vasmi posejano Ljubljansko polje z Ljubljano, Golovcem, Šišenskim hribom in Rožnikom. Za tem se začinja Barje, nad njim Krim, v ospredju pa Št. Vid nad Ljubljano z mogočnimi škofijskimi zavodi. Nato vidiš Notranjsko hribovje s Snežnikom in Polhovgrajskimi Dolomiti.

Dolga vrsta imen je to, toda še dolgo ni vse, kar se vidi s Šmarne gore. Najlepši pogled na te vrhove pa je, kadar jim jutranje ali večerno sonce ozarja zasnežene klobuke. Nepopisen je tudi pogled s Šmarne gore na polja in travnike v pozni pomladi ali v zgodnem poletju, ko vsa pokrajina cveti. Zdi se ti, kot bi imel okrog Šmarne gore pogrnjeno najbolj umetno in razkošno preprogo.

Ni čudno, da je slikovit pogled s Šmarne gore potisnil pokrajinskemu slikarju Marku Pirnatu - Nemci so ga prekrstili Pernharta; bil je koroški Slovenec, doma s Tinja - na

vrhu Šmarne gore čopič v roke, da je naslikal štiri poglede z edinstvene Marijine gore, in sicer: Razgled na jugovzhodno stran, Pogled na Savo in savski most, Razgled na Kamniške planine in Pogled na Triglav. Pernhart je te slike poleg nekaterih drugih leta 1867 razstavil v Ljubljani in jih je kupil tedanji ljubljanski škof dr. Jernej Vidmar. Leta 1905 pa jih je od škofovih dedičev kupila Kranjska Hranilnica in za nje ter za štiri slike s Stola plačala 4000 kron, kar je bil takrat ogromen denar.

Kako obsežen je razgled s Šmarne gore, kaže tudi to, da so na kresni večer leta 1873 našteli pri jasnem in mirnem vremenu po gorah in gričih okoli in okoli nič manj kot 167 kresov.

Vedeti pa je treba, da tudi Šmarnogorska Kraljica vsak dan gleda te prelepe kraje s svojega prestola. Opazuje, kako se ponaša njen slovenski narod, ki stoletja biva v onih krajih. Posebno pa gleda Marija s Šmarne gore svojo faro v Vodicah in vse svoje sestre: podružne cerkve starodavne vodiške fare. Naj bo tu ovekovečena in poznim rodovom ohranjena stara vodiška pesem. Ta zanimiva pesem je bila že pozabljena in je bila samo še ena oseba živa, ki jo je še znala, spominjali pa so se pesmi še mnogi stari ljudje. Kako je pesem ožive-la? Leta 1950 so imeli v Vodicah sv. birmo in sicer na praznik Marijinega obiskovanja 2. julija. In takrat se je neka Katrica spomnila, kako lepo bi bilo, če bi otroci škofu to vodiško pesem deklamirali pri slovesnem sprejemu. Katrica se je besedila še spomnila. Toda zdaj, ko je besedilo tu, bi morala biti še melodija! Otroci bi deklamirali, cerkveni pevci pa bi zapeli. Besedilo je zelo šepalo, ker Katrica ni pevka. Pa se je spomnila Petelinove Ančke, ki je včasih pesem dobro znala ter jo tudi večkrat pela. Ta Ančka je zdaj že seveda priletna in stanuje v Domžalah. Ljubljanski stolni prošt in priznani glasbenik dr. Franc Kimovec je bil tiste dni v Vodicah. Pripravljal je pevce za birmo in za škofov sprejem. Ko ga nekdo spomni na vodiško pesem, je bil takoj navdušen za njo in je sklenil, da jo morajo pevci na vsak način za birmo znati. Toda nobeden Vodičan ni pesmi več znal.

In Katrica se je 26. junija prikazala kar naenkrat v Domžalah. Prišla je po Petelinovo Ančko. Naložila jo je na voz in dve stari prijateljici sta se peljali v Vodice. Vso pot je bil razgovor samo o vodiški pesmi. Po večerji v vodiškem župnišču je Ančka dr. Kimovcu parkrat zapela melodijo in gospod je pisal note. Naslednji dan je bila pesem že prirejena, harmonizirana. Ančka je tudi glasbeno izobrazena, saj je bila v mladih letih učiteljica in je kmalu tudi note za vse pevce prepisala. Ančka je ostala celo za slovesnost v svoji rojstni fari v Vodicah. Dne 1. julija se je pripeljal iz Ljubljane škof Anton Vovk. V Vodicah so ga farani pristrčno sprejeli in mali Vodičani-otroci so korajžno deklamirali, pevci pa ubrano zapeli vodiško pesem. Zapeli so jo tudi naslednji dan v cerkvi in od takrat jo pojejo ob vseh važnih slovesnostih: ob farnem žegnaniu, na novi maši, zlati maši. Vodičani so na pesem zelo ponosni in so vsi srečni, kadar jo slišijo v cerkvi. Ker je pa melodija tako preprosta, jo tudi po domovih radi pojo. Seveda dr. Kimovec je pesem priredil z vsemi mogočimi spremembami ali variacijami da je zelo razgibana. Skozi in skozi pa doni iz pesmi stara prvotna melodija. Tako prirejeno pesem je Petelinova Ančka poslala Gosarjevi Meti, ki smo jo tukaj v Ameriki poznali pod imenom Sestra Sabina in je živela pri naših šolskih sestrah sv. Frančiška v Lemontu. Taka le je ta starodavna pesem:

*Res lepa je vodiška fara,
daleč nima glihe, para,
skoraj vsa Gorenjska stran
je nima fare v takem stan.*

*V vodiški fari so ravna pota
ino rodovitna polja,
romarji spričujejo,
k'na božja pota hodijo.*

*Lepa cerkev je pri farska
in lepa v Repnjah svetga Tilna
lepa svetga Štefana,
Turenska je gnadjiva.*

*Sveta je pri far Marjeta,
Marija, Mat' dobrega sveta
farmanom pomagata,
štrafenge odganjata.*

*Sveti Tiln za slano, močo,
svet Donat za strela, točo,
v suši sprosita dežja;
Marija Mati Turenska!*

*Žvinca tud dva varba ima:
svetga Štefana, Martina,
bolni pa dva arcata:
svet Kozma ino Damjana.*

*Kaj bi rekli od Skaručne,
od te dvice premoğučne?
Zdrav pogled, oči dobi,
kdor se njej priporoči.*

*Pa Šmarna gora faro cira,
ona jo močno podpira,
je imenitna božja pot,
daleč znana je povsod.*

*Kraljica rožnega je venca,
varje vsakega Slovenca,
nas Turkov je obvarovala,
v stiskab nam pomagala.*

V Vodiški fari je torej šest cerkva: farna cerkev in pet podružnic. Farna je posvečena sv. Marjeti; sv. Tilna ali Egidija cerkev je v Repnjah; v Skaručni je cerkev sv. Lucije in je zelo obiskana božja pot; pesem omenja Marijo Turensko - to je podružna cerkev v Šenkovem Turnu; v Utiku je cerkev sv. Štefana, ki pa ima tudi oltar sv. Kozma in Damijana. Krona vseh cerkva pa je cerkev Kraljice presv. rožnega venca na Šmarni gori. Naj bo omenjeno še to, da je ta pesem z notami, kot jih je priredil dr. Franc Kimovec, na razpolago pri frančiškanih v Lemon-tu.

Pozabiti ne smemo tudi tega, da je Šmarna gora imela zelo slavne obiskovalce. Naš pesnik Valentin Vodnik je bil večkrat na Šmarni gori in svoje potovanje sam opisal. Stalen gost je bil na Šmarni gori pesnik France Prešern. Dne 21. maja 1899 so Šmarno goro obiskali češki turisti in niso mogli prehvaliti prekrasnega razgleda. Slovenski "piparji" so jim pripravili slovesni sprejem na Gori.

Razumljivo je, da je vsak ljubljanski škof obiskal prijazno Šmarno goro. Prav gotovo je Šmarna gora videla kot svojega obiskovalca tudi našega svetniškega Baraga. Zapisano ni. Ko je obiskal domovino kot škof, seveda ni delal takih izletov in

božjih potov, ker ni imel časa za to. Skoraj gotovo pa je bil Baraga na Šmarni gori kot šmartinski kaplan, prav gotovo pa kot ljubljanski bogoslovec, ker so bogoslovci vedno hodili na izprehode na Šmarno goro.

Naj bo med obiskovalci Šmarne gore omenjen še mladi Alojzij de Reggi, ki je obiskal Šmarno goro 9. novembra 1926, pa se je nazaj grede smrtno ponesrečil. Bil je slušatelj ljubljanske univerze, in navdušen ter izurjen plezalec, saj je tisto leto trikrat preplezal Triglavsko steno. Tisti dan pa ob 5. uri popoldne je plezal s Turnca dol do takozvanega Turnčevega okna in se nato spustil v steno. Tu se mu je utrgala velika skala, ki se je zvalila navzdol, za njo pa je padel 50 do 60 metrov globoko ubogi Lojze. Na dnu je izbruhnil kri in izdihnil. Slika kaže Turnec in na desni spodaj Turnčevo okno. Ko gledaš sliko, komaj verjameš, da so take vratolomne skale v bližini Ljubljane.

Ljubljančani se morajo Šmarni gori zahvaliti za slavno ime. Zgodovina bi bila zelo pomanjkljiva, če bi na to pozabili. Bilo pa je tako. Zbrala se je večja družba Ljubljančanov in so šli na Šmarno goro na izlet, večina so bili moški. Bil je precej vroč dan, pa hrib že sam zagreje. Ko so prišli na vrh, so bili vsi od potu premočeni. Ko je bil miren dan brez vetra, so si srajce kar slekli in razobesili na vrhu gore. Istočasno pa je prišla tudi procesija romarjev, ki so se pa dalje časa pomudili pri Mariji v cerkvi. Ko pridejo ven, so romarji videli, da je hrib poln samih srajc. Na njih začudenje pa jim nekdo pove, da so prišli izletniki iz Ljubljane. Romarji pa so se nasmejali in so rekli: "O to so pa torej ljubljanske srajce." In od tistega časa pravijo ljudje Ljubljančanom, po celi slovenski deželi je znano "Ljubljanske srajce". Tudi če se Ljubljančan komu predstavi, pove največkrat še sam: "Jaz pa sem 'Ljubljanska srajca'. Zdaj tudi vemo, odkod to izhaja - z vrha prelepe Šmarne gore, ki je najbolj priljubljena izletna točka večine Ljubljančanov.

K nekdanjemu razcvitu Šmarna gora kot božja pot nikdar ne bo več prišla. Sicer pa Marija na Šmarni gori ne bo nikoli pozablje-

na, ker v vsej slovenski deželi ni gore, ki bi bila tako številno in tako pogosto obiskovana, kot je ravno Šmarna gora, saj je mnogi pobahajo, ko zagledajo prelepo goro pred seboj: "Letos sem bil že stokrat na

Šmarni gori!" Četudi so to le izletniki in ne toliko romarji, vendar skoraj nihče med temi obiskovalci ne opusti vsaj kratkega obiska Gospodarici Šmarne gore: **MARIJI.**

- P. ODILO OFM

Viri za zgodovino Šmarne gore za lanski in za letošnji Koledar: Janez Volčič: *Marijina božja pota na Slovenskem.* / Josip Novak: *Šmarna gora.* Izdano v Ljubljani 1928. / Orožen Franc: *Vojvodina Kranjska.* / Zgodnja Danica letniki 1874, 1875, 1883, 1885, 1886. / Stele Franc: *Oris zgodovine umetnosti.* / Viktor Steska: *Slikarstvo.* / *Slovenec* 1928 stev. 143 in 148. / *Dom in svet* 1912 stran 360, letnik 1920 stran 246. / *Valvasor VIII.* / *Bogoljub* letnik 1904. / Podatke o vodiški pesmi mi je preskrbela sedaj že pokojna č. sestra Sabina z Asiškega grička v Lemontu. Slike sem dobil deloma iz domovine.

Peter Josip Jeram

(Življenjepisna črtica)

Jeram je med nami znan kot ustanovitelj in vodja propale slovenske naselbine v Rajski dolini v Kaliforniji. Od njegove smrti je minilo že šestdeset let. Medtem se je o njem že večkrat pisalo in se morda še bo, saj je njegova zgodba košček zgodovine ameriških Slovencev. Ali pa bomo kdaj dobili res objektivno, stvarno zgodovino njegove naselbine, je pa drugo vprašanje. Do zdaj je še nimamo. Tudi pričujoča življenjepisna črtica ni nič več kot samo skromen prispevek k temu problemu.

Jeramovo javno življenje bi se dalo razdeliti v dva dela. V prvem delu, ko se je mož držal svojih stanovskih opravkov in cerkvenih predpisov, je dobro uspeval in izvršil nekaj pomembnega dela. Zadnja leta se je pa spustil v trgovske špekulacije, kakršne Cerkev svoji duhovščini prepoveduje; zato je prišlo do žalostnega poloma njegove Rajske doline.

Jeram je bil sicer sposoben mož, toda priznati se mora, da o človeški naravi in njenih težnjah ni mnogo vedel kakor tudi ne o zgodovini. Kalifornijci, ki so ga osebno poznali, so ga imeli za velikega idealista, ne pa za praktičnega človeka.

Njegovi napačni nazori o človeški naravi in o družabnem ustroju so morali priversti njegovo kolonijo prej ali slej do razpada.

O Jeramovi naselbini so ljudje različno sodili. Strinjali so se le v tem, da so jo grajali vsi, sovražniki in prijatelji. Sovražniki, ki so navadno takoj pri roki z obsodbo, so ga dolžili premišljene prevare ali goljufije. Prijatelji, ki so ga mileje sodili, so pa menili, da je imel dobre namene in res hotel ljudem pomagati, a da se je poprijel napačnih sredstev in da mu zato podjetje ni uspelo.

Ni moj namen moža opravičevati; to bo že Bog storil, ki vse ve in pravično sodi. Hočem samo objaviti nekaj podatkov, ki so se mi sčasoma nabrali o Jeramovem delovanju, ker so del naše zgodovine. Skušal sem se vseskozi držati osnovnega načela, ki zabičuje, da naj se zgodovinar ne predrzne lagati, a da naj se tudi ne boji povedati resnice, čeprav je neprijetna. Saj se pameten človek tudi iz tujih napak lahko kaj dobrega nauči.

1.

Peter Josip Jeram se je rodil 28. julija 1857, torej pred sto leti, v Smoljevi, majhnem hribovskem zaselku južno od Železnikov na Gorenjskem. Pri hiši se je reklo pri Tomincovih. Krščen je bil v

župnijski cerkvi sv. Antona v Železnikih. Tam je potem hodil tudi v ljudsko šolo. Učil ga je znani slovenski pisatelj in šolnik Jožef Levičnik, ki mu je bil tudi birmski boter. Na njegovo prigovarjanje je šel Peter študirat, ker je bil zelo nadarjen in marljiv. Latinske šole je obiskoval v Kranju, kjer je leta 1873 dovršil nižjo gimnazijo z izvrstnim uspehom.

Isto poletje se je mudil v domovini indijanski misijonar Janez Čebulj in z njim je Peter šel v Ameriko. Imel je šele šestnajst let. Na Dunaju sta dobila od Leopoldinske ustanove tri sto goldinarjev popotnine. S parnikom sta se iz Liverpoola pripeljala 25. avgusta v New York. V Chicagu sta srečala indijanska misijonarja Pirca in Tomazina, ki sta se ravno vračala v Slovenijo.

Jeram je šel s Čebuljem v Wisconsin, kjer je ostal štiri tedne med Indijanci na Menominski rezervaciji. Od tam je 3. vinotoka pisal ljubljanski Zgodnji danici zanimivo poročilo o svojih doživljajih in vtiskih po ondotnih krajih. Tri dni potem se je odpravil v Green Bay in dalje proti severu v Calumet, Mich., kjer je bila že majhna slovenska naselbina, v kateri je prežimil.

V jeseni sledečega leta mu je Čebulj pomagal, da je prišel v St. Francis Seminary pri Milwaukee. Zavod je imel dva oddelka: klasičnega in bogoslovnega. Peter je v dveh letih končal klasične nauke in bil med vsemi dijaki najboljši. Naslednja štiri leta se je učil modroslovja in bogoslovja, ko je imel v vseh predmetih zopet zmeraj najboljšo rede.

Po dokončanih študijah ga je milwaukeeški nadškof Henni v nedeljo 27. rožnika 1880 posvetil v duhovnika za šentpavelsko škofijo v Minnesoti, starega še ne prav 23 let. Novo mašo je praznoval 4. julija pri slovenskem misijonarju Janezu Toriju v St. Petru, Minn.

2.

Takoj nato se je Jeram odpravil v Wabasho, Minn., za kaplana dekanu Jakobu Trobcu, ki pa je bil prav takrat v

Evropi in se je šele v kimavcu vrnil. Jeram je večidel opravljal misijonski podružnici Highland (zdaj Conception) s cerkvijo brezmadežnega spočetja in Oakwood (prej Pell, zdaj Theilman) s cerkvijo sv. Jožefa. Dekan ga je hvalil, da je bil "čvrst misijonar, vnet za čast božjo in jako priden". Vso jesen je hodil na deželo poučevat otroke. Na sveti dan jim je podelil prvo sv. obhajilo v Highlandu in na sv. Štefana dan v Oakwoodu.

Kmalu po Jeramovi novi maši je prišla v Ameriko njegova sestra Uršula. Ker je želela gospodinjiti in orglati pri bratu, se je šla k redovnicam v Wabashi urit v cerkveni glasbi in drugih potrebnih vednostih. Bila je bistre glave in se v kratkem naučila prav dobro angleški. Naj kar tu pove-mo, da je potem služila pri bratu v Highlandu in v Minneapolisu. Ko pa je ta šel v St. Paul za profesorja, je stopila v red sester krščanske ljubezni kot sestra Krizanta.

Kadar so me ljudje poveličevali, sem se vedno zgrudila na kolena in prosila Boga, naj me naredi boljšo. - Kath. Mansfield

Spomladi leta 1881 je Jeram dal v Highlandu postaviti prostorno župnišče za 1600 dolarjev. Ko je bilo v rožniku dodelano, se je s sestro vanje preselil - okrog 15 milj od Wabashe. Postal je prvi highlandski župnik s podružnico v Oakwoodu. Farani so se ukvarjali s kmetijstvom. Šteli so v Highlandu okrog sto deloma irskih deloma nemških družin, v Oakwoodu pa kakih petdeset irskih družin. Maševal in pridigal je vsako nedeljo v obeh krajih, ki sta bila skoraj šest milj narazen. Ob delavnikih pa je včasih obiskal postajo Plainview, ki še ni imela cerkve in je štela le malo katoličanov. Drugo leto je prenovil cerkev ter popravil in uredil pokopališče v Highlandu. Nabavil je tudi mnogo lepe mašne obleke.

Dne 25. rožnika 1882 so tam imeli prvič sv. birmo. Podelil jo je šentpavelski pomožni škof Janez Ireland kakim 115 otrokom. Navzoč je bil tudi bogoslovec Janez Sonce, ki je potem sporočil, da so otroci pogumno in izvrstno odgovarjali, ko

jih je škof izpraševal, tako da se je prelat prav zadovoljen poslovil iz Highlanda.

3.

Škof je Jeramove zmožnosti tako cenil, da mu je kmalu nato poveril ustanovitve nove župnije v Minneapolisu. To mesto je bilo že tedaj v Minnesoti in je štel nad 80,000 prebivalcev. Imelo je že šest katoliških cerkev. Jeram je dobil nalogo postaviti sedmo za Nemce v južnem delu mesta. Ti so že posestvovali dve parceli zemlje s šolo. V njej jim je dotlej med tednom neki svetni učitelj poučeval otroke, v sobotah pa so tam maševali benediktinci iz severnega Minneapolisa. Tudi precej Čehov je ondi živel.

Ustanavljati novo župnijo navadno ni prijetno. To je kmalu tudi Jeram izkusil. Kajti ljudje niso bili navajeni ne redno v cerkev hoditi ne faro podpirati. A ko je 9. listopada 1882 prišel v Minneapolis, se je takoj vneto in odločno lotil dela. Obiskoval je po hišah ljudi, jih vabil k božji službi in zbiral denar za potrebna poslopja. V štirih mesecih je imel že 80 družin v fari, sedem mesecev pozneje pa 50 več. Uspeval je tudi pri zbiranju denarja; preden je minilo leto, je nakoledoval nič manj kot 12,000 dolarjev, kakor se je bralo v nekem časopisu.

Ker župnija še ni imela župnišča, je župnik najel v bližini hišo in v njej nekaj časa živel s svojo sestro. Nabavil je takoj mnogo mašne obleke in posode, lep oltarček, večno svetilko in več podobnega. Službo božjo je izprva opravljal v šoli, ker še ni bilo cerkve. Kmalu po svojem prihodu je ustanovil oltarno društvo za žene in pozimi tudi podporno društvo sv. Janeza za moške, da sta poleg drugega pomagali tudi šoli in cerkvi. V prosincu leta 1883 je dal faro inkorporirati po državnih postavah kot "Cerkev sv. Elizabete".

Nadvse so pogrešali cerkev. Toda staro zemljišče se ni zdelo za to pripravno in tudi ne dovolj veliko. Zaradi tega so ga prodali za tri tisoč dolarjev in v bližini kupili tri bolj primerne parcele z dvema

hišama na njih za 11,000 dolarjev. Tri tisoč so takoj plačali, za ostalo so se morali zadolžiti. Nato so staro šolo prepeljali na novo zemljišče in jo podaljšali za eno sobo, 30 čevljev dolgo in 20 široko. Hiši na novih parcelah je pa župnik dal predelati in prenoviti. V eno se je poleti sam preselil s svojo sestro, v drugi pa so se v kimavcu nastanile sestre tretjega reda sv. Frančiška. Te so prevzele vodstvo farne šole, v kateri so učile kakih 70 otrok.

Medtem je župnik dal izdelati načrte za cerkev na novem zemljišču. Dne 9. rožnika se je pogodil z dvema stavbnikom, ki sta takoj začela zidati. Podlago sta naredila iz modrega kamenja, cerkev pa iz desk, obdanih z rumenkasto opeko. Zidala sta jo tako hitro, da je že 25. kimavca župnik mogel v njej prvič maševati. Dvanajst dni potem jo je škof Tomaž Grace slovesno blagoslovil. Levitirano mašo je pel Čeh Frančišek Šimonik, pridigal pa Štajerc Karel Koeberl. Udeležba je bila zelo velika. Prisostvovala so tudi vsa nemška društva iz mesta. Cerkev še stoji ter je 110 čevljev dolga in 50 široka s 138 čevljev visokim zvonikom. Zidana je v gotškem slogu in je stala brez oprave deset tisoč dolarjev.

Tedaj je fara štela okrog 130 družin. Možje so bili večidel ubogi delavci. Priredili so še isti mesec sejem (fair), ki je trajal štiri dni, da bi mogli cerkev dostojno opraviti. Med drugim so hoteli plačati umetnika, ki je slikal notranjščino cerkve. V svetišču je upodobil bojujočo, trpečo in zmagojučo cerkev. Obok ladje je navsaki strani okrasil s petimi slikami. Štiri so predstavljale življenje sv. Elizabete, dve slovanska apostola sv. Cirila in Metoda, ena nemškega apostola sv. Bonifacija, ostale tri pa druge svetnike.

Kmalu potem je župnik naročil prižnico, oltarje in obhajilno mizo. Vse te stvari so darovali razni dobrotniki in so bile prav lepe. Glavni oltar sam je veljal tisoč dolarjev. Imenik darovalcev, ki so prispevali za oltarje, se še zdaj hrani pod kamnom glavnega oltarja in kaže, da je župnik dal 500 dolarjev; drugi, n. pr. Uršula Jeram, Janez Stariha in Karel

Koeberl so dali manj. Obhajilna miza in glavni oltar sta se prvič rabila v nedeljo 27. aprila 1884, ko so otroci (9 deklic in 3 dečki) prvič prejeli sv. obhajilo. Isto nedeljo je Jeram ta oltar tudi slovesno blagoslovil. Pomagala sta mu čč. Stariha in Koeberl, oba iz St. Paula.

V sledečem rožniku so imeli zopet velik farni sejem, ki je trajal nekaj dni zaporedoma v korist cerkve in šole. Na njem so zadnji dan izžrebali tudi pet akrov zemlje s hišo na njih; srečke so prodajali po dolarju.

V jeseni je Jeram naročil dober zvon, tehtajoč 1507 funtov, za 300 dolarjev. Poje z glasom "h" in ima napis: "Elizabith vocor. Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango. 1884." (Elizabeta mi je ime. Žive kličem, mrtve objokujem, strele odganjam.) Posvetil ga je slovesno v nedeljo 16. listopada v pričo treh nemških jezuitov in mnogih vernikov. Stroške za zvon so plačali botri in drugi dobrotniki.

Omenjeni jezuitje so isti dan začeli osemndnevni misijon, ki je bil prvi v fari. Kakor je neki dopisnik sporočil, so se ga ljudje marljivo udeleževali.

Darovi, katere so župljani obljubili za novo cerkev, so pa le počasi prihajali. To je prisililo župnika, da je moral izposoditi 12,000 dolarjev s šestimi odstotki obresti. Neprijetno se mu je tudi zdelo prirejati farne sejme, o katerih je menil, da so le potrebno zlo in da bo tem bolje, čim prej izginejo s pozorišča. Da bi mogel župnijske stroške zmagovati in tudi farni dolg plačevati, je moral povišati klopino in zbirati posebne darove.

Preden pa je utegnil finance povoljno urediti, je bil drugam poklican. Zapustil je dobro opravljena in oskrbljena poslopja, a tudi precej dolga in neplačanih računov, katere je moral seveda njegov naslednik poravnati.

V manj kot treh letih je Jeram v Minneapolisu krstil 196 otrok, poročil devet parov in pokopal devet mrličev.

4.

Leta 1884 se je stari šentpavelski škof

Tomaž Grace odpovedal škofiji. Nasledoval ga je njegov pomožni škof Janez Ireland. Ta je takoj ustanovil bogoslovno semenišče v Merriam Parku med mestoma St. Paul in Minneapolis; nazval ga je St. Thomas Seminary. Dne 8. kimavca 1885 ga je odprl s šestimi profesorji, 20 bogoslovci, 7 modroslovci in 20 dijaki, ki so se še klasikov učili. Število zadnjih se je pa v dveh tednih zvišalo na 38, tako da je bilo vseh gojencev skupaj 65.

Za profesorje v semenišču je škof hotel učenih in modrih duhovnikov. Imenoval jih je že poleti. Za vodjo je postavil č. Tomaža O'Gormana, s katerim so se šolali naši bogoslovci, ki so leta 1864 prišli s Pircem v Ameriko. Eden izmed ostalih profesorjev je bil naš Jeram. Odšel je v semenišče že proti koncu avgusta 1885 in služil za podvodjo in prokuratorja ali oskrbnika. Poleg tega je tudi učil bogoslovce dogmatike, sv. pisma, cerkvene zgodovine, obredoslovja in nemščine.

Kako mu je v semenišču ugajalo, je povedal v listu, ki ga je 22. svečana 1886 pisal uredniku Zgodnje danice. Rekel je: "S sedanjo službo sem še precej zadovoljen, dasi je težavnejša od pastirovanja. Če se razmere nenadoma zelo ne izpremenijo, ostanem gotovo dalj časa v zavodu."

Nato je sporočil nekaj novic o slovenskih duhovnikih v Minnesoti: "O g. Trobcu se je mnogo govorilo, da postane prihodnji greenbayski škof. G. Plut pride prejkone po veliki noči v mesto St. Paul ustanavljat novo nemško župnijo. Drugi slovenski duhovniki izvrstno delajo v vinogradu Gospodovem."

Potem pa je 'kratko omenil zadnje počitnice v Michiganu: "Preteklo poletje sem obiskal g. Čebulja. Zdaj je župnik v Calumetu - mestu, kjer sem jaz prebil prvo zimo v Ameriki. Pridiga vsako nedeljo v angleškem, nemškem in slovenskem jeziku. Prihodnje počitnice ga zopet obiščem. Tedaj se mi gotovo ponudi prilika pridigati v materinem jeziku. V Calumetu je sedaj kakih 120 ali še več slovenskih družin z Dolenjskega.

Škof Vertin zida v Marquettu krasno stolno cerkev. Ko bo končana, bo najlep-

še poslopje zalega mesta. Dovršil jo bo menda šele prihodnje leto. Stala bo baje dvesto tisoč dolarjev. Tam sem pomolil tudi na grobu rajnkega Barage, naj bi on prosil gori pri Očetu za vse vrle Slovence. Malo pozneje pa sem se mudil v St. Ignacu na gomili Marquette samega."

5.

Konec rožnika je omenjeni župnik Plut res šel v St. Paul ustanavljat novo faro. Tako se je župnija sv. Marka v Shakopee izpraznila. Zanj je prosil Jeram in jo dobil. Hodil je že prej kakih šest tednov gor pomagat. Dne 3. julija 1886 je semenišče zapustil in se v Shakopee preselil.

Fara sv. Marka se je štela med najboljše župnije v Minnesoti. Imela je kakih 360 nemških družin, lepo kamnito cerkev in novo šolo iz opeke, kjer so sestre Notre Dame učile okrog 250 otrok. Jeram je napravil cerkvi nova okna in dovršil slikanje njene notranjščine, katero je bil že začel Plut. Ker je bilo župnišče majhno in slabo, je spomladi 1. 1887 kupil prazni benediktinski samostan blizu cerkve in ga predelal v župnišče; plačal je zanj 4000 dolarjev. Jerama so cerkveni ključarji šteli za najboljšega kolektorja, kar jih je fara sv. Marka kdaj imela.

Med Nemci se je seznanil tudi z njihovimi vzori. V tistih časih so se nekateri voditelji nemških naseljencev v Združenih državah čutili tako močne, da so izzvali srdito borbo za svoj nemški jezik. Skušali so mu namreč priporiti ne samo bodoči obstanek, ampak tudi isto veljavo, ki jo je imela angleščina v šoli, cerkvi in škofiji. Zahtevali so med drugim ne le svoje duhovnike za nemške župnije, ampak celo svoje škofove za nemške škofije v Ameriki. Tem načrtom so se pa uprli mnogi ameriški škofje, med njimi šentpavelski nadškof Ireland, ker so hoteli ohraniti enotnost cerkvene uprave v svoji domovini. Tukaj je deželni jezik angleški, so menili, medtem ko je nemščina samo tuj jezik in naj taka tudi ostane.

Zaradi tega so Nemci šteli nadškofa

Cerkev sv. Elizabete v Minneapolisu, Minn., katero je sezidal leta 1883 Rev. Peter Jeram. (V tej cerkvi je imel novo mašo pisec tega članka Mons. Zaplotnik.)

Irlanda za svojega načelnega nasprotnika. Nekateri so ga celo dolžili, da nametša slovenske duhovnike po nemških župnijah z namenom, da bi nemštvo oslabil. Čeprav so tisti slovenski gospodje znali nemški in vestno skrbeli za svoje nemške farane, kar so tudi nepristranski Nemci priznavali, vendar prenapetnežem to ni zadostovalo. Šlo jim je namreč predvsem le za to, da se nemški narodni duh okrepi. Dajali so včasih duška svoji nezadovoljnosti tudi v javnosti.

Leta 1888 so minnesotski Nemci hoteli imeti katoliški shod hkrati z letno konvencijo Nemške katoliške podporne družbe Minnesota. Toda nadškof Ireland se je izprva temu uprl. Pozneje pa je shod dovolil, a s pogojem, da ga priredijo pod imenom "Dramsko-glasbena zabava". To je Nemce seveda jezilo, a so se kljub temu 16. oktobra 1888 mnogoštevilno zbrali v mestecu Chaska. Tudi nadškof je prišel in

imel dolg govor med veliko mašo, pri kateri je Jeram služil za obredarja. Ta je pripeljal s seboj na konvencijo in shod shakopeško podporno društvo sv. Janeza. Vendar pa Jeramova navzočnost nekemu delegatu baje ni bila pogodu, češ da je prišel samo vohunit za nadškofa in razdirat nemška društva. Nekdo je to pozneje celo omenil v dopisu, ki ga je šentpavelski katoliški tednik *Der Wanderer* priobčil. V opombi k temu dopisu pa je urednik obdolžbo zanikal, češ da nikakor ne more biti resnična, ker se je Jeram izkazal za posebnega prijatelja in pospeševalca njihovih društev.

Tega tudi nemški skrajneži v Minnesoti niso tajili. Toda odvrnili so, da Jeram ni dovolj skrbel, da bi se bilo nemško društvo v Shakopee obdržalo na svojem višku. Hoteli so prejkone reči, da je nemški narodni duh v tem društvu pešal po Jeramovi nemarnosti.

Ti in drugi primeri kažejo, da je Jeramu med minnesotskimi Nemci vroče postajalo. Naj tudi pristavim, da so se ondotni Nemci zamenjali trudili ohraniti svoj jezik, kajti sčasoma so se jim vse fare poangležile, tudi tiste, ki so imele vedno rojene Nemce za župnike.

V tistih časih so ameriški Nemci zbirali prispevke, da bi odprli v New Yorku Leonovo hišo v zaščito svojih katoliških rojakov, ki so se trumoma usipali v Ameriko. Napravili so ta dom večinoma s pomočjo duhovščine. Zanj so darovali tudi slovenski misijonarji, med njimi Jeram. S tem zavodom se je trdno zasidrala v Združenih državah družba sv. Rafaela, ustanovljena l. 1883 za nemške priseljence, za katere je storila zelo veliko dobrega.

V Shakopee je Jeram mnogo razmišljal o svojih rojaki, katere je usoda zanesla v Ameriko in kateri so bili često zelo zapuščeni. V prosincu 1889 je napisal *Zgodnji Danici* dolg dopis, v katerem je krepko pozval Slovence doma in v Ameriki, da naj tudi oni kaj store za svoje izseljence. Naj povzamem glavne misli tega poziva.

V uvodu poudarja, kako velevažno je vprašanje o naših rojaki, ki so se že pre-

selili ali se še nameravajo preseliti v Ameriko. Kako zelo in lepo skrbe Irci, Nemci, Poljaki, Čehi in drugi narodi za svoje izseljence! Kaj pa se za slovenske stori doma, kaj se stori tukaj? Na to vprašanje sam odgovori: "Resnica je, da ne tam ne tu nič, ali skoraj nič ne."

O slovenskih listih v domovini (drugod jih še ni bilo) pravi, da so dotlej še jako malo pisali o svojih izseljencih in še to povsem enostransko. Prav pogosto pa so svarili ljudi, naj ne hodijo v Ameriko, kar se tudi njemu samemu zdi še najbolj pametno. Nikoli jim pa še niso svetovali, naj bi se naselili skupaj v kakem določenem kraju. Nasledek je, da se razkrope skoraj po vseh državah širne Amerike, kjer narodno in versko propadajo. Le v gornjem Michiganu in v severni Minnesoti jih je nekaj več skupaj, a ne dovolj, da bi mogli imeti svojo slovensko župnijo in svojega stalnega dušnega pastirja.

Pa tudi slovenski duhovni v Ameriki bore malo store za svoje tukajšnje rojake, čeprav jih je 17 (16 v Minnesoti in 1 v Michiganu). Veliko in goreče delajo za druge narode, malo pa za svoje ljudi. Na vprašanje: "Kaj pa naj bi storili?" kratko odgovori, da nima namena slovenske duhovne v Ameriki o tem poučevati. Želi samo, da bi se bolj zanimali za tukajšnje Slovence "in to vkupno", kakor se izrazi, kajti potem bi se še mnogo več zgodilo za njihov blagor.

Gospodo v domovini pa prosi, naj začne izseljeniško vprašanje v časopisju obravnavati in naj svetuje prihodnjim izseljencem, da naj se v Ameriki skupaj naseljujejo, najbolje v Minnesoti ali pa v gornjem Michiganu: v Minnesoti na kmetijah, rokodelci v večjih mestih, siromašni ljudje pa ob bogatih rudnikih in velikih žagah gornjega Michigana. "Tam gori je že lepo število Slovencev skupaj, posebno iz dolenjskih krajev, in bodo gotovo kmalu imeli svojega slovenskega duhovnika. V Minnesoti je slovenskih duhovnov dovolj za šestnajst župnij."

Dalje piše: "Kolikor je meni znano, in pozvedoval sem mnogo, skrbno in dolgo, je v Združenih državah vseh Slovencev

skupaj najmanj osem do deset tisoč." A nimajo nobene svoje župnije in nobenega svojega duhovna, ki bi samo zanje skrbel, ter so v nevarnosti, da se izgube za svoj narod in za katoliško cerkev.

Končno pravi, da se je nerad in šele po dolgem premišljevanju lotil besedovanja o tem velevažnem vprašanju. Za sklep roti slovenske gospode v Ameriki in doma: "Pri ljubezni, ki jo imate do našega slovenskega naroda, delajte vendar, kar morete, da se ne izgubi osem do deset ali še več tisočev slovenskih duš."

Kakor se vidi iz tega poziva, Jeram še ni imel nikakega nadrobnega načrta za kako slovensko naselbino, ampak je le splošno priporočal, da bi se Slovenci zbrali in naselili n. pr. kje v Minnesoti, v kateri "je še na tisoče oralov rodovitne zemlje, ki se da prav poceni dobiti. V vsej Ameriki ga ni moža, ki bi bil bolj neodvisen pa prijetneje živel kakor imovit kmet. Ker so Slovenci z doma splošno poljedelci, bi bilo zanje gotovo tudi tukaj najbolj koristno, ko bi se poljedelstva poprijeli. Seveda si pa s praznim žepom nihče zemlje ne more omisliti."

Temu pozivu je urednik *Zgodnje Danice* pristavil med drugim tele idealistične misli: Ako bi se po Ameriki raztreseni Slovenci zbrali pod dobrim vodstvom in bi jih bilo vsaj kakih deset tisoč skupaj, bi lahko imeli slovensko cerkev in šolo in slovenski časopis. Mogli bi ohraniti svoj jezik, vplivati s svojim blagim značajem tudi na druge Amerikance, se bolj živo zvezati z domovino itd.

Razen tega je urednik pripomnil: "Spis je iz roke mladega g. duhovna, torej nekoliko ognjen. Naj ga amerikanski gg. misijonarji sprejmejo z voljnim srcem. Prav bi bilo, da še kdo drugi pove svoje misli. Več oči več vidi."

Ni verjetno, da bi bili gospodje v stari domovini na ta Jeramov poziv odgovorili, saj so se splošno držali gesla "Ne v Ameriko!" Kaj so ameriški misijonarji storili, ne vem. Prejkone so imeli Jeramove misli za nepraktične, če ne za sanjarske. Misijonar Tori, pri katerem je Jeram pel novo mašo, je kdaj pozneje pripisal članku

značilno opombo: "Zadnji trumf, ki ga je Peter izigral." Čas za slovensko Rafaelovo družbo še ni dozorel.

Po objavi tega dopisa Jeram ni več dolgo ostal v Shakopee. Ondotna krstna knjiga kaže, da je 28. aprila 1889 zadnjič tam krščeval. Nato je ta kraj in menda tudi šentpavelsko škofijo zapustil. Kje je bil sledečih 19 mesecev in kaj je delal, nisem dognal.

6.

V novembru 1889 je Južna Dakota postala država. Isti mesec se je v njej ustanovila tudi nova škofija v mestu Sioux Falls (r. Su Folz). Načeloval ji je škof Martin Marty OSB. Ker je prebivalstvo naglo rastlo v mladi državi, je škofu manjkalo duhovnikov. Zato je rad sprejel Jerama, ko se mu je priglasil. Kdaj je to bilo, nisem dognal. Jeram je potem vsaj tri leta in pol misijonaril v Južni Dakoti ter bil župnik zaporedoma v štirih krajih.

V adventu leta 1890 se je pojavil v Flandreau, sedežu moodyškega okrožja. Bil je tam prvi stalni župnik cerkve sv. apostolov Simona in Jude. Zraven je skrbel tudi za misijonske postaje Egan, Dell Rapids in Garretson. Podrobnosti o njegovem delu in življenju v teh krajih nisem mogel zvedeti. Le to mi je pred leti ondotni župnik pisal, da so mu nekateri stari prebivalci pravili lepe stvari o g. Jeramu in da so cenili njegovo delovanje.

Tisti čas je bilo po zgoraj navedenem Jeramovem mnenju že kakih deset tisoč Slovencev v Ameriki. Leta 1891 so dobili svoj prvi časopis *Amerikanski Slovenec*, čigar naloga je bila buditi in varovati njih narodno in versko zavest. Hkrati so pa naši rodoljubi hoteli svojim rojakom tudi pomagati, da bi se laglje naučili angleškega jezika. Zato se je že misijonar Jožef Buh lotil pisanja "slovensko-angleške slovnice", a je menda zaradi šibke slovenščine ni izdal v posebni knjigi.

Naši ljudje pa so angleško slovnico zelo pogrešali. Zato jo je začel Jeram pisati, ki je angleški dobro znal. Tudi slovenščina mu je primeroma gladko tekla.

Torej o njegovi sposobnosti ni bilo dvoma. Kdaj se je tega posla lotil, se ne ve, bržkone že leta 1891.

V postu, nekako 1. aprila 1892, je bil prestavljen in postal prvi župnik v Parkstonu. Farani so obsegali 49 nemških in tri irske družine. Imel je tudi podružnici Tripp in Armour. Spomladi je dovršil v Parkstonu novo župnišče, ki so ga že prejšnjo jesen začeli zidati. Dne 29. rožnika je prav slovesno praznoval god presvetega Srca Jezusovega, kateremu je parkstonska cerkev posvečena. Med mašo z leviti je ganljivo pridigal o presvetem, milem in ljubečem Srcu Jezusovem, kakor je sporočil neki dopisnik.

Tam je Jeram dokončal tudi svojo slovnico angleškega jezika za Slovence ali *Slovensko-angleško slovnico*, kakor jo je sam naslovil. Stala ga je gotovo veliko truda in časa. V sušcu 1893 je prodal njen rokopis č. Buhu, uredniku *Amerikanskega Slovenca*, za bornih sto dolarjev in 25 izvodov knjige, ko se dotiska. Izšla je v juliju 1895 na Toweru v Minnesoti v tiskarni in založbi *Amerikanskega Slovenca* na 177 straneh v veliki osmerki ter se mehko vezana prodajala po dolarju. Ta knjiga utegne ohraniti Jeramovo ime v slovenskem slovstvu.

Gospod je ostal v Parkstonu samo dobro leto dni. Proti koncu aprila 1893 je bil prestavljen v Tabor. Tam so živeli skoraj sami Čehi; šteli so blizu 150 katoliških družin. Ondotna župnija sv. Vaclava je bila že nekaj mesecev zapuščena in razburjena zaradi pohujšanja. Ker škof ni imel pri rokah nobenega češkega duhovnika, je tja poslal našega Slovenca. Ta je skrbel tudi za tri podružnice, namreč Lesterville, Lakeport in Red Lake. Prva je sestala skoraj iz samih Poljakov. Jeram pa tudi tam ni dolgo vzdržal, ker ni bil med župljani priljubljen, kakor pravi *Zgodovina ameriških Čebov*. Najbrž ni znal dovolj češčine in jim torej ni mogel ustrezati, kakor bi bili radi.

Še isto leto v grudnu ga je škof poslal v Parker za župnika cerkve sv. Kristine. Tu je živelo 63 angleških, 42 nemških in 10 francoskih družin. Nemci so ga bili

veseli, ker je dobro nemški govoril; prejšnji župnik je bil Irec in je torej znal samo angleški. Jeram je opravljal tudi podružnice Canton, Lennox in Worthington, ki so spadale k fari.

Toda tudi v Parkerju se ni dolgo zadrževal, kajti sledečo pomlad jo je pobral v Kalifornijo, in sicer v njeno metropolo San Francisco.

7.

Iz San Franciscu so dopisniki poročali, da je bilo tam že veliko Slovencev, a brez svojega duhovnika. Leta 1891 so celo ustanovili društvo z 80 člani in mu nadeli čudno ime "Avstriansko nacionalno podporno društvo". Po Jeramovem sporočilu so ta "ferajn" vodili kočevski nemčurji. V svečanu 1894 pa je od tam prišla tale novica v svet:

"Slovinci v San Franciscu so po frančiškanskem očetu Leonu predali imenik s 500 do 600 imeni tukajšnjemu nadškofu Riordanu s prošnjo, naj bi jim priskrbel duhovnika, ki govori njihov jezik. Nadškof je prošnjo prijazno sprejel in se takoj lotil zadeve, da bi jim pomagal. Ker pa frančiškani nimajo nobenega slovenskega očeta, se je precej obrnil na tukajšnje jezuite in upa, da bo s posredovanjem provincialnih predstojnikov dobil pripravnega očeta."

Ta površna vest, ki je Slovincem podtaknila Hrvate, je menda pripravila Jerama, da je sklenil v Kaliforniji poskusiti svojo srečo. Amerikanski Slovenec je 1. rožnika 1894 naznanil tole "veselo novico za naše rojake": "Sporoča se nam, da je misijon med Slovenci v San Franciscu v Kaliforniji sprejel naš rojak č. g. Peter Josip Jeram in da ga bo letos 4. rožnika nastopil."

Dva meseca pozneje je *Der Wanderer* priobčil tole novico: "Častitemu g. Petru J. Jeramu, ki je do zdaj bival v Parkerju Južne Dakote, se je izročila ustanovitev nove župnije za mnogoštevilne Južne Slované v San Franciscu. Njegov začasni naslov je 122 Olive Avenue, San Francisco, California."

To mesto je tedaj štelu že nad 300,000 prebivalcev. Med njimi je bilo tudi veliko katoliških Slovanov, ki so se pa versko zelo zanemarili. Več kot dve tretjini izmed njih je bilo dalmatinskih Hrvatov, toda Jeram je rekel, da ni mogel med njimi najti niti sto pravih katoličanov. Čeprav se je takoj začel učiti hrvaščine, tako da mu čez leto in dan jezik ni več delal zapreke, vendar Dalmatinci niso Kranjca marali; trdil je, da se je z njimi popolnoma zastonj trudil. - Za temi je bilo največ Slovakov, ki pa so se po njegovem sporočilu zanimali samo za pivo in zabavo. - Slovencev je ondi živelo blizu 200. Jeram je pisal, da je bilo med njimi nekaj dobrih, poštenih katoličanov, dosti pa tudi takih, katerih bog je bil trehuh, ki so ušesa resnici zaprli in letali za anarhističnimi kričači ter poslušali obrekovalce in zasramovalce naše sv. vere. - Tako je sam sporočil *Amerikanskemu Slovencu* 3. rožnika 1895.

Naši ljudje so živeli raztreseni po mestu. Bogati niso bili, saj še nobeden svoje hiše ni premogel. Delali so večidel po tovarnah in gostilnah ali hotelih. Ker so bili še brez svoje cerkve, jim je Jeram vsako nedeljo maševal in pridigal v kapeli sv. Vincenca ob Misijonski cesti, kjer so imele usmiljenke svoje šole. Bilo mu je daleč tja hoditi, ker je stanoval na številki 144 ob Srebrni cesti. Da se je mogel preživljati, je hkrati služil za kaplana bolnišnice sv. Jožefa, katero so vodile sestre frančiškanke ob Park Hill Avenue.

Kakor smo že slišali, ni bil z ondotnimi verskimi razmerami prav nič zadovoljen. V pravkar omenjenem dopisu *Amerikanskemu Slovencu* je še tole pripomnil: "Cerkve še nimamo, pa če ne pojde bolje, tudi nikoli nobene ne bo za Slovane v San Franciscu. Jaz sem se trudil in se še trudim na vse kriplje, pomagal mi je prav plemenito tudi mil. g. nadškof. Pa kdor nikakor neče, da mu pomagaš, temu ne moreš pomoči."

"Po velikem trudu," pravi tudi, "se mi je posrečilo ustanoviti slovensko katoliško podporno društvo sv. Cirila in Metoda, ki zdaj šteje okrog 70 članov. Napravljamo

Peter J. Jeram (Po fotograf. narisal P. Fishinger)

se, da pristopimo h K.S.K.Jednoti. To društvo je temelj mojega upa za versko bodočnost Slovencev v Kaliforniji."

Kakor se vidi iz tedanjih *Catholic Directories*, je nameraval ondi na voglu ulic Harrison in Mariposa postaviti cerkev sv. Cirila in Metoda za "Slavonce". Vendar pa namere ni uresničil.

Misijonaril je nekoliko tudi med Slovenci, ki so živeli po drugih krajih Kalifornije. Vsaj enkrat jih je obiskal v Lake County in večkrat v rudnikih na Oat Hillu v Napa County. V maju 1895 je bil tudi v Porterville, Tulare County. Po ondotnih gorah je paslo ovce nekaj naših fantov z Dolenjskega. Gospod jih je spovedal in obhajal ter jim maševal in pridigal, nakar se je zadovoljen vrnil v San Francisco.

Večino teh podrobnosti sem vzel iz Jeramovega dopisa, ki ga je 3. rožnika poslal *Amerikanskemu Slovencu*. V njem ni najti sledu, da bi bil že tedaj mislil na Rajsko dolino. Še manj pa je dokazano, da bi se bil že v Južni Dakoti z njo ukvarjal.

8.

Na prvi sled, ki vsaj posredno kaže, da se je Jeram pečal z načrti za slovensko naselbino, naletimo v listu, katerega je 24. julija 1895 pisal iz San Franciscu č.

Buhu. Končal ga je takole:

"Prav željno pričakujem vrnitve naše-ga mil. g. nadškofa. Takoj ko se vrne, bom preden položil načrt, kako delovati za dušni blagor tukajšnjih Slovanov. Glede Slovencev pa bom napel vse sile, da jih spravim iz mesta ven na deželo, da ustanovijo slovensko naselbino. Kajti če še dve ali tri leta ostanejo v mestu, mi bo vse vrag pobral. Nikdar bi ne bil verjel, da morejo naši ljudje duševno tako propasti, kot se je žal tukaj zgodilo. Ko bi ne bil kaplan pri sestrah v bolnišnici sv. Jožefa, ne bi mogel tukaj živeti. Spominjajte se mene in mojih ubogih ovčic v svojih molitvah."

Očitno se ga je že lotila misel, da bi ustanovil slovensko naselbino. S tem namenom se je v mestu seznanil z zemljiškim zastopnikom W. F. Langom, ki mu je ponudil naprodaj veliko kmetijo v severni Kaliforniji, katero je posestvovala banka v Ukiah.

Kmetija je ležala v okrožju Mendocino ob Srednji Jegulji reki (Middle Fork of Eel River) blizu 2500 čevljev visoko v Obalskem pogorju (Coast Range) kakih 160 milj severno od San Franciscu. Američani so ji rekli Eden Valley Ranch. Ranch pomeni v ondotnih krajih veliko farmo, kjer se pase mnogo živine in drugih domačih živali. Eden Valley so Slovenci pravično predstavili v Rajsko dolino.

Kmetija je baje obsegala okoli 10,000 akrov zemlje, od katere je bilo kakih 500 akrov ravnine, pripravne za polje, ostalo pa gričevje in hribovje. To so pokrivali deloma gorski pašniki, večidel pa gozdi smrekovega, borovega in hrastovega drevja. Na kmetiji je stal nekak hotel, majhna žaga in nekoliko lesenjač s poljedelskim orodjem. Imela je baje tudi nad tisoč glav govedi, še več ovac in prašičev ter nekaj konj. Zaradi visoke lege je bila najbolj prikladna za živinorejo, manj pa za poljedelstvo.

Jeramu je kmetija očitno ugajala in sklenil je na njej ustanoviti slovensko naselbino. Da bi dobil naselnikov in denarja za nakup kmetije, je začel stvar spešiti po obeh tedanjih slovenskih časopisih v Ame-

riki: *Amerikanskem Slovincu in Glasu naroda*, ter pisariti slovenskem delavcem in jim prodajali delnice po dolarju. Njegovi nasprotniki so trdili, da jim je obetal za vsakih petdeset delnic deset akrov zemlje, stavišče in prost stavbni les.???

Ko je tako v nekaj mesecih nabral 25,000 dolarjev, je 20. svečana 1896 sklenil z banko v Ukiah kupno pogodbo za 75,000 dolarjev, in sicer kar na svoje ime, kar je bilo ne samo zelo neprevidno, ampak tudi usodno, kakor se je pozneje izkazalo. "To je bila njegova neodpustljiva napaka." 25,000 dolarjev je banki takoj plačal, ostalih 50,000 dolarjev pa je moral dati vknjižiti kot dolg na posestvu, plačljiv v petih letih s šestimi odstotki obresti. Precej nato je delnice podražil na dva dolarja.

Nekako dan po sklenjeni kupčiji so se prvi Slovenci odpravili v novo naselbino. Bilo jih je 53. Vodil jih je Jeram sam. Peljali so se z vlakom do zadnje postaje in sedeža Mendocinskega okrožja v Ukiah. Od tam pa so šli peš ali z vozovi po slabem potu menda še 50 milj dalje v svoj novi gorski dom v Rajski dolini. Značilno je, da jih je tam ostalo samo 44, kakor je Jeram 28. svečana naznanil g. Buhu. Drugi so se vrnili, od koder so bili prišli.

Časopis *Republican Press* v Ukiah, ki je sporočil nekaj navedenih podrobnosti, je 28. svečana 1896 objavil med drugim še tele zanimivosti:

"Kose bo naselbina napolnila, bo baje obsegala 400 družin z 2000 dušami. V kratkem bo prišlo še dvesto naseljencev in se pridružilo tistim, ki so že tukaj. Letos namerajajo prebiti, kakor bodo pač najbolj mogli in znali.

Takoj se bo postavilo stanovanjsko poslopje za sto oseb. Naselniki bodo prihodnja štiri ali pet let zadružno delali. Potem pa se jim bo zemlja v majhnih kosih razdelila. Prva leta ali dokler ne bodo zemlje primerno pripravili za obdelovanje, se bodo poprijeli posebno živinoreje.

Naselbino nameravajo razširiti z nakupom gorate zemlje v dolu tik kmetije v Rajski dolini. Tam si bodo sezidali katoliško cerkev in otroci bodo lahko hodili v

župnijske šole."

Kakor se vidi iz tega poročila, je Jeram takoj iz početka sklenil urediti svojo naselbino na nekakšni komunistični podlagi kot kako zadrugo ali kolektivo. Po tem načrtu naj vsak njen član dela kakih pet let za skupne koristi vseh, medtem ko naj vsi skupaj delajo za vsakega posameznika; vsi naj imajo enake pravice in enake dolžnosti. Šele ko ta čas poteče, naj se zemlja med nje razdeli.

Lahko si mislimo, da ta uredba ni ugajala nobenemu naseljencu. Saj so se bili naveličali delati za druge po tovarnah, rudnikih in gozdih ter so hrepenili postati samo svoji gospodarji; to upanje jih je privabilo v Rajsko dolino. Bili so razočarani in devet jih je takoj odšlo. Morebiti jim tudi kraj ni ugajal.

Glavna četa naseljencev, ki je obsegala zgoraj omenjenih dvesto oseb, je prišla tja v zadnji polovici sušca. Natančno navodilo, kako naj potujejo, je Jeram objavil 6. sušca 1896 v *Amerikanskem Slovencu*. Prosil je tudi *Glas naroda*, naj ga ponatisne. Deset dni potem jih je sam zbral v Chicagu in peljal skoz San Francisco v Rajsko dolino. Gotovo so debelo gledali, ko so tam zvedeli, da se bodo po komunistično vladali. Pozamezniki so še pozneje prišli, še več pa jih je odšlo, ker jim ondi ni ugajalo. V začetku maja je bilo naseljencev okoli dve sto.

S komunistično uredbo naselbine je Jeram izgubil naklonjenost ne samo slovenskih delavcev, ampak tudi slovenske duhovščine v Ameriki. Rajnki č. Solnce mi je 1. 1912 naročil: "Ako boste kdaj o Rajski dolini kaj pisali, ne pozabite povedati, da smo bili vsi slovenski duhovniki zoper to Jeramovo početje in da smo nekateri, ki smo bili z njim prijatelji, tudi skušali od njega odvrniti, pa si ni dal nič dopovedati." Če se je *Amerikanski Slovenec*, čigar urednik je bil misijonar Jožef Buh, izprva dal "izrabljati za reklamo Jeramovega projekta", se ni čuditi. V Minnesoti je danes precej cvetočih naselbin, ki so jih ustanovili slovenski misijonarji s pomočjo katoliškega časopisja; zakaj bi se ne moglo tudi Slovencem

ustanoviti dobra naselbina v Kaliforniji! O poštenosti podjetja je bil Buh tako prepričan, da je sam vanj vložil 75 dolarjev. Ko pa je v kratkem izprevidel, da je naselbina zabredla v komunistične vode, je nehal priobčevati dopise o Rajski dolini. Bil je namreč prepričan, da iz takšne moke ne bo dobrega kruha, ker so apostolski časi s svojo bratsko ljubeznijo že davno minili.

Iz raznih poročil izvemo, da si je Jeram na belo nedeljo 12. aprila izbral odbor, ki mu je potem pomagal naselbino voditi in oskrbovati. Sam je bil predsednik in menda blagajnik. Podpirali so ga podpredsednik, tajnik, poštar in morebiti še drugi odborniki.

Medtem je Jeram preudarjal bodočnost svoje naselbine in zazdelo se mu je, da ne bo dovolj, če bi naseljenci samo pet let skupaj delali. Domislil se je, da bi bilo bolje to dobo podeseteriti. Sestavil je torej pogodbo ali pismo inkorporacije, po katerem mora vse premoženje, vloženo v naselbino, ostati petdeset let nedotakljivo! Ljudje so se kajpada upirali takšni pogodbi, a končno so jo vendarle vsi podpisali. Tako je sporočil Buhu 19. rožnika 1896 Anton Murnik, poštar v Rajski dolini.

Popisati zgodovino te doline sledečih enajst mesecev objektivno ni mogoče. To pa zato ne, ker so vsa poročila iz te dobe, ki so nam dostopna, docela pristranska, namreč od Jeramovih sovražnikov in nezadovoljinežev, kateri so vesti seveda pretiravali. Od Jerama samega in njegovih prijateljev ali pristašev nimamo niti črke. A vsaka stvar ima dve plati.

Če kratko povzamemo glavne misli, ki so jih Jeramovi nasprotniki objavili, vidimo, da je bilo v naselbini veliko nezadovoljnosti. Trdili so, da je imela prostora komaj za deset družin, ne pa za 250 ali še več. Upirali so se njeni komunistični uredbi, po kateri so morali delati za druge, ne pa le zase, češ da so za vse življenje zaslužnjeni. Zmerjali so Jerama kot diktatorja in njegov odbor kot biriče, ki strahujejo ljudi in hočejo vse neljube jim osebe odpraviti iz naselbine. Tarnali so zaradi slabe, pičle, racionirane hrane,

tesnih in trhljih stanovanj itd. Togotili so se, da je bila kmetija z vsem imetjem v Jeramovem imenu in da se njihove pravice niso nič zavarovale, čeprav se je farma z njihovim denarjem kupila. In še več podobnega.

Takšne so bile pritožbe. Koliko so bile opravičljive, je danes seveda nemogoče dognati. A brez podlage gotovo niso bile. Izsilila jih je prejkone zatirana človeška narava, hrepeneča po svobodnem, samostojnem življenju. Škoda, da nam niso znani razlogi, s katerimi je Jeram opravičeval svoje ravnanje.

Kaj se je sicer to leto v naselbini godilo, o tem nimamo pisanih poročil. Vsekakor pa se je nezadovoljnost nadaljevala. Govoril sem z nekaterimi naseljenci, ki so bili sami tam, pa so menili, da so polom doline zakrivili tudi ljudje sami, ker niso hoteli ubogati, ampak so ravnali po svojih glavah, klali živino, jedli in pili, kadar je kaj bilo, delati pa niso hoteli, kakor bi bilo treba. (Danes pravimo temu sabotiranje.) Nekateri so se celo pritoževali, da so morali ne samo delati, temveč tudi moliti! Razumnejši med njimi so izprevideli, da tako ne bo moglo iti dalje, in so drug za drugim zapuščali Rajsko dolino, ki ni bila prav nič rajska.

Lahko si je misliti, da takšno gospodarjenje tudi Jeramu ni ugajalo. Nekaj časa je prosil in svaril; ko pa to ni nič zaleglo, je v svečanu 1897 prodal vso živino, ki je še ostala na ranchu. To je storil najbrž tudi zato, da je mogel plačati drugi obrok, kakor je zadolžnica zahtevala. Seveda pa ta prodaja ni krepila sloge in ne množila zadovoljnosti med kolonisti.

9.

Preden se je naselbina utegnila ustaliti in razviti po Jeramovih načrtih, je pa iznenada počil glas, da je njen ustanovitelj in vodja utonil. Bilo je spomladi 3. maja 1897, ko je hotel niže naselbine na konju prebresti Srednjo Jeguljo reko, katera je zaradi deževja močno narasla. Konj je brez jezdeca priplaval na na-

sprotni breg. Nesrečo je videlo nekaj ljudi, a ga niso mogli rešiti iz deročega vodovja. Bil je primeroma še mlad, kajti imel je samo 39 let 9 mesecev in 5 dni.

Truplo utopljenca so dva meseca potem našli v strugi reke med dvema skalama tri milje od tam, kjer so ga valovi požrli. V hlačnem žepu so dobili še \$48.95, sukne pa ni imel več na sebi; morda jo je slekel, da bi mogel plavati, preden je utonil. Pokopali so ga kar blizu mesta, kjer so ga našli, kar je prav razumljivo, a za njegov grob zdaj nihče več ne ve.

Ker je Jeram brez testamenta umrl, je javni administrator takoj prevzel upravo posestva v Rajski dolini kakor tudi vsega njegovega osebnega imetja s knjižnico vred. Ugotoviti in vnovčiti je moral najprej imovino in potem poravnati dolgove. Plačal je davke, obresti, razne pristojbine in stroške uprave, ki so navadno visoki. Vkljub tem izdatkom je pa še toliko ostalo, da je mogel banki v Ukiah, katera je imela še 47,500 dolarjev vknjiženih na kmetiji, meseca rožnika 1898 oddati \$46,200.50, kakor se bere v ondodnih uradnih zapiskih. S tem se je zgodovina Rajske doline uradno končala.

Kaj se je zgodilo z knjižnico in z rokopisom angleškega besednjaka za Slovence, katerega je Jeram nekaj let sestavljal in baje že do črke T dovršil, pa ni znano. Najbrž se je vse izgubilo. Misijonar Buh je skušal rokopis dobiti, a se mu ni posrečilo.

Naselbina je po Jeramovi smrti naglo razpadla in ljudje so se razkropili. Prišli so ob vse, kar so vložili. Najbolje jo je odnesla banka v Ukiah, ki bi tedaj svoje nekdanje farme v Rajski dolini ne bila mogla niti za 50,000 dolarjev prodati, kakor je sama izjavila. Slovencem pa ni ostalo nič drugega kot žalostni spomini.

Vkljub neugodnim poročilom, katera so nezadovoljneži in sovražniki širili o Jeramu in Rajski dolini, bi se pa podjetje menda še ne bilo razsulo, če bi bil vodja ostal živ. Kajti finančno še ni bil na robu propada in je imel še nekaj privržencev, ki so ostali do konca v dolini in se šele po njegovi smrti razpršili. Z njihovo pomočjo

bi bil naselbino, čeprav majhno, vsaj še nekaj časa ohranil.

Kako dolgo bi bilo to trajalo, je pa drugo vprašanje. Prav dolgo najbrž ne, ker je bila osnovana na napačni podlagi. V Ameriki se je skozi stoletja pojavilo veliko število komunističnih in socialističnih naselbin. Ustanavljali so jih Angleži, Nemci, Francozi, Američani in drugi. A kakor priča zgodovina, se nobena ni mogla ohraniti. Zakaj naj bi se več pričakovalo od slovenske komunistične naselbine v Kaliforniji?

Svoje kolonije so snovali tudi katoliki. Minnesota n. pr. ima precej krajev, ki s ponosom in hvaležnostjo štejejo našega misijonarja Pirca za svojega ustanovitelja. Toda ta mož je bil bolj previden, ker je samo vabil ljudi v naselbine, ni se pa vtikal v njihove finančne in gospodar-

ske zadeve. Zato so se na podlagi zasebnega lastništva naravno razvile in ohranile.

Morebiti pa bi bile neprijetne skušnje pri uveljavljanju komunizma Jerama sčasoma spametovala in pripravile do tega, da bi bil naselbino preosnoval in postavil na zdravo naravno podlago zasebne posesti. In če bi bil to storil, potem bi še danes lahko imeli cvetočo slovensko naselbino v severni Kaliforniji. Toda njegova nagla smrt je takšno možnost preprečila.

Jeramov primer nam iznova dokazuje, kako prav ima katoliška cerkev, ko svoji duhovščini prepoveduje ukvarjati se s posvetnimi službami in posli, upravljati laiško premoženje ali se spuščati v trgovske in druge špekulacije.

Rt. Rev. Dr. J. ZAPLOTNIK, D.C.L.

Pri sestavljanju Jeramovega življenjepisa sem rabil tele vire: *Abendpost*. San Francisco 1896; *Acta et Dicta*. St. Paul 1935; *Amerikanski Slovenec*. Tower 1893 - 1897; *Ameriški družinski koledar*. Chicago 1931; *Ave Maria koledar*. Lemont 1955; *Catholic Directories* 1881 - 1897; *Dejiny Cechuv americkych*. St. Louis 1904; *Diamond Jubilee of St. Mark's Parish, Shakopee, Minn.* Shakopee 1931; *Goldenes Jubilaum der St. Markus Gemeinde in Shakopee*. St. Paul 1907; *Golden Jubilee Souvenir of St. Elizabeth's Parish*. Minneapolis 1932; *History of Wabasha and Winona Counties*. Chicago 1884; *Novi svet*. Chicago 1940; *The Republican Press*. Ukiah 1896; *The Slavonic Pioneers of California*. San Francisco 1932; *Slovenska bibliografija*. Sestavil dr. Franc Simonič. Ljubljana 1905; *Slovenski biografski leksikon*. 3. zv. Ljubljana 1928; *Slovensko-amerikanski koledar*. New York 1896 in 1931; *Spomini*. Dr. Frank Javh Kern. Ljubljana 1937; *Spominska knjiga ob 40-letnici Amerikanskega Slovenca*. Chicago 1931; *Der Wanderer*. St. Paul 1880 - 1894; *Zgodnja danica*. Ljubljana 1873 - 1897; in *Zgodovina slovenskega slovstva*. Spisal Karol Glaser. 4. zv. Ljubljana 1898.

Božjemu ribiču

Vrzi mrežo
na globoko,
dvigni težo
z močno roko,
ribič božji, v čas,
sveto skrit sred nas!

Potlej pa razdeli
dar - ni ves ta plen
tvoj! - da bodo vzcveli
v novo moč slabotni,
lačni in nagotni
bratje vseh plemen!

Svetobor Sodobnik

Nenavadna naključja ali čudovita srečanja

UVOD

Kot otrok sem imel doma nekaj starih šolskih knjig, ki mi jih je prepustila teta, ko je nehala obiskovati ljudsko šolo. V mojem času niso bile več v rabi. Morda so jih otroci rabili v šoli nekako v letih 1890 - 1900. Zame so bile knjige zelo zanimive. Vse, kar se v ljudski šoli more poučevati, izvzemši računstvo, je bilo v njih. Ko sem se naučil brati, sem v teh starih šolskih knjigah tičal ure in ure. Spominjam se, da sem prebiral tudi pesmi in ob njih "užival". Ker je bilo časa dovolj, sem se lahko prepustil sanjarjenju. Ena pesem me je posebej "prijela". Žal je danes ne znam več. Mislim, da jo je spesnil Simon Jenko. Ostala sta v spominu le začetek in konec. Pesem se je začela:

*Vštric pod goro zeleno
izvirata studenca dva...*

Nato pesem pripoveduje, kako nekaj časa skupaj tečeta in se končno razideta. Konča se z besedami:

*Na dvoje gresta pota,
se vid'la več ne bota.*

Pesem ne misli toliko na studenčka kot na ljudi. Koliko znancev in prijateljev je v mladih letih skupaj preživljalo detinske dni. Pa je nekega dne prišla ločitev. Na dvoje so šla pota in nič več se niso videli...

Vedno pa ni tako. In prav o teh izjemah bi v naslednjem rad nekaj povedal.

Vsako leto pride v več razredih na vrsto zgodba o egiptovskem Jožefu. Vedno jo otrokom rad pripovedujem in zdi se mi, da jo otroci tudi radi poslušajo. Dva dogodka na eni strani življenja sta z dvema na drugi strani tako zanimivo in čudovito povezana, da se sliši pripovedovanje kar nekam neverjetno. Otroci kljub temu radi poslušajo in lahko verjamejo. Starejši bi

bi se pa nemara nekoliko neverno posmihali.

Prvi dogodek so Jožefove sanje o žitnih snopih in o soncu, mesecu ter zvezdah, ki so se Jožefu priklanjali. Drugi dogodek je Jožefova prodaja v sužnost. Nato pridejo daljave in leta. Jožefu se življenje čudno zapleta in zavozljava. Nazadnje se pa le lepo izteče. Po mnogih letih se bratje z Jožefom nevede snidejo. In tudi davne sanje se uresničijo. Bratje se Jožefu do tal priklanjajo. Ni se pa uresničila pesem: "Na dvoje gresta pota..."

Če včasih otroci nekoliko začudeno gledajo, jih potolažim z besedami: Božja previdnost je od nekaj vedela, da bo tako in je pota vseh dvanajstero bratov tako naravnala, da so se spet sešli, ker je imel Bog z njimi posebne načrte.

Včasih pa niti posebni načrti niso potrebni. Ljudje se razidejo in po dolgih letih se spet na nepojmljiv način najdejo ali snidejo. Naj o tem, kar sem sam doživel, tedaj začnem pripovedovati.

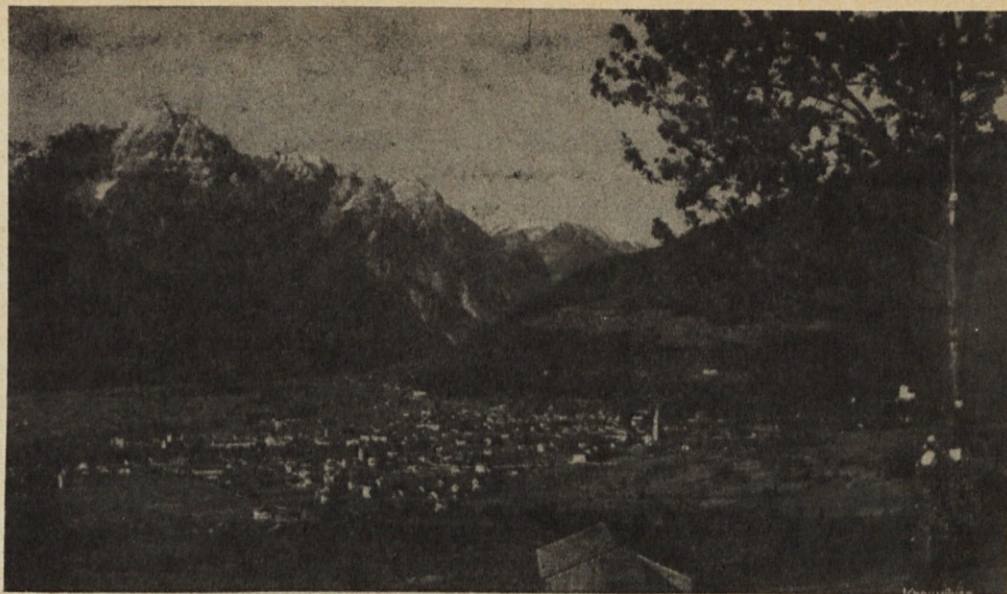
NA POSTOJANKAH

Spittal

Leta 1945 se je bližala slovenska revolucija svojemu slavnemu ali neslavnemu koncu. Eni pravijo, da je bil konec slaven, drugi, da je bil nesladen. Dajmo obojim prav! Končno sodbo pa prepustimo zgodovini!

Dolgo sem premišljeval, kaj bi storil. Mnogi protikomunistični borci so predlagali umik. Tolažili so sebe in druge: To bo samo začasen umik. Zavezniki bodo v kratkem zasedli in razmere doma uredili. Nato se vrnemo! To je mnogim olajšalo

*Lienz
v
Vzhodnih
Tirolah;
v
bližini,
ob
Dravi,
je
bilo
begunsko
taborišče*

umik.

Mene je na dnu duše obhajala zla slutnja: Ta umik bo po nekaj mesecih dobil drugačno podobo. Iz umika se bo naredilo izseljenstvo in nato z bogom vrnitev! Z umikom sem okleval. Na prigovarjanje prijateljev sem se pa nazadnje le odločil za umik. V družbi dveh slučajnih znancev smo se peljali preko Ljubelja. Prej sem se v Tržiču poslovil še od staršev in sestre. Bila je čudovita pomlad in izlet bi bil nad vse lep, če ga ne bi bili delali v takih okoliščinah. V bližini Žihpolja smo pri kmetu na slami prenočili. Naslednji dan smo prenočevali na podoben način tik pred Beljakom. In tretji dan v Spittalu.

Nikdar nisem mislil, da bom ostal v Spittalu. Niti v sanjah si nisem mogel predstavljati, da bi se moglo to začasno bivanje zavleči na dvanaest let, in kaže, da jih bo še nekaj...

München

V Spittalu se je dober mesec pozneje zbralo lepo število Slovencev. Zame je bilo to nepričakovano. Taborišče je bilo v Avstriji ogromno. Kdo je mogel misliti, da bodo Slovenci razmeščeni po barakah v

Spittalu? Naslednje leto se je število pa še povečalo. Ves Lienz je priromal v Spittal. Izgnanci ali begunci so bili v barakah natlačeni kot slaniki. Višje oblasti so pri tem na tihem gojile željo, da bi tako življenje začelo večini presedati in da bodo izbrali manjše zlo ter se prostovoljno vrnil v Jugoslavijo. Toda vprašanje manjšega zla ni bilo tako enostavno. Višje oblasti so imele drugačno mnenje kot begunci.

Polagoma se je začelo življenje v barakah organizirati. Begunci so se poskušali, kolikor se pač da, normalizirati. V Lienzu in pozneje v Spittalu je kljub težavam delovala celo samostojna begunska slovenska gimnazija. Tako so mnogi mladi ljudje, ki so morali zaradi bega šolo prekiniti, prišli do mature in pozneje do akademskega študija. Med takimi nadebudniki in kvišku stremečimi je bila tudi gdč. Roška Mavričeva.

Ko se je začel svet odpirati, se je bilo treba odločiti za izselitev. Vsa Mavričeva družina se je odločila za Argentino. A gdč. Roška je imela drugačne življenjske načrte in ji skoro ni kazalo iti za starši. Počakala je v Spittalu in končno odpotovala v USA. Ker sam nisem nameraval v USA, sem se ob odhodu poslovil z zavestjo, da se na tem svetu zadnjikrat vidimo. Na dvoje gresta pota...

✱

*Spittal
ob
Dravi;
barake
v
ospredju
slike
so
del
del
taborišča*

✱

Leta so minevala. Gdč. Roška je nadaljevala študije. S trdom in marljivostjo si je priborila kar čeden položaj. Prvotni življenjski načrti so se presukali. Seznanila se je z mladim zdravnikom irskega pokolenja. Po srcu in veri sta prav dobro soglašala. Postala sta mož in žena. Tako je gdč. Roška postala gospa Gannon.

Spet so minevala leta. Dr. Gannon je zaprosil za službo vojaškega zdravnika in bil kot tak poslan v Monakovo (München). Razdalje so se skrčile. Lansko jesen se pripeljejo v Spittal trije: Dr. Gannon, gospa Roška in hčerkica Barbka. Dva dni smo obujali spomine na življenje v prvih letih begunstva. Vozili smo se z avtom po okoličih in se kopali v toplih sončnih žarkih ter valčkih millstattskega jezera. Spet ni bilo kot v pesmi: Na dvoje gresta pota... Poslovili smo se v upanju, da se bomo še videli.

Pennsylvania

Pred prvo svetovno vojno, menda leta 1913, se je izselil Slovenec v USA in našel nov dom v Pennsylvaniji. Mož se vse življenje ni dobro naučil angleščine. Poročil

se je in imel tri sinove, od katerih se spet nihče ni naučil slovenščine. Zanimiv primer, a najbrž ne osamljen. Oče je povedal svojim otrokom le to, da je prišel s "Kranjskega". Nič več in nič manj. Ta oznaka je morda za USA zadostna, za Slovence v Sloveniji je vsekakor presplošna. Zanimivo je tudi to, da mož sicer svoje domovine ni pozabil, a z domovino po izselitvi tudi ni imel nobenega stika več. Prav, kot pravi pesem: "Odkar se ločil, ni pisal ni poročil..." Svojim otrokom je pa kljub temu pogosto pripovedoval o Kranjski. In kar je glavno: On sam je ostal vse življenje pristni Kranjec. Ko sta mati in oče umrla, so se sinovi čutili nekam razdeljene. Jezik je angleški, domovina Pennsylvanija ali USA, srce pa pod očetovskim vplivom bi je po kranjsko. Sin Frank je bil lani vpoklican k vojakom in poslan v Nemčijo ali boljše: v Monakovo.

Naneslo je, da je Frank v januarju nekaj zbolel in kot vojak se je moral javiti "na lekarsko", kot smo pri vojaki rekli. Poslali so ga na letališče v Monakovem, kjer deluje dr. Gannon. Frank pokaže svojo izkaznico in dr. Gannon zakliče: "Človek božji, Ti se pišeš Frank Slapar! Ti imaš v Spittalu sorodnika! Ta ugotovitev je na Franka izredno vplivala.

Sredi februarja pridem v soboto zvečer iz spovednice in grem v sobo nekoliko premišljevati, kaj naj v nedeljo dopoldne pridigam. Pa potrka služkinja in javi: "Spodaj v veži so štirje Angleži ali Amerikanci in želijo z vami govoriti."

Nekam čudno mi je utripalo srce pri teh besedah. Kdo bi utegnil biti?

Po vsem pripovedovanju ne bo težko uganiti. Frank je dobil znanca, ki je bil pripravljen vzeti avto in ga peljati v Spittal.

Amerikanci? – Da in ne! Frank je po čustvovanju Kranjec. Avto je vozil aktivni podoficir, a njegova družina se je v USA priselila iz Češke. Njegova gospa je menda tudi od tam. Četrta je bila gospodična iz Monakovega, ki je bila za tolmačico.

Pota se stekajo

Frank mi je najprej ponudil roko. Nato se v kratkih besedah predstavi in pokaže osebno izkaznico. Res je! Podala sta si roke dva človeka, ki imata oba sorazmerno redko ime Slapar.

Zmenili smo se, da gremo iskat prenočišče in kako tečno večerjo. Ko smo se nekoliko "otajali", so začeli pripovedovati vsak svojo zgodbo. Frank je napravil kar neke vrste otvoritveni govor. Poznalo se mu je, da bi bil zelo rad ugotovil najino sorodstvo. Priznal je, da se vsi trije bratje v Pennsylvaniji čutijo nekam tuje in da bi srčno radi našli kakega svojega človeka. A očetovi podatki o Kranjski so bili preskromni in zveze z domovino še bolj. Za svojo osebo sem ga pač moral razočarati. V našem sorodstvu na blizu in daleč ni nihče z našim imenom iskal na tujem novega doma.

Preživeli smo lep večer in si prisrčno želeli lahko noč. Frank je od svojega očeta rešil nekaj posameznih slovenskih besed, a ne toliko, da bi zadostovale za samostojen stavek. Simpatični dečko se mi je pa v svoji osamljenosti skoro zasmilil. Obljubil sem mu, da se bom pozanimal in

če bom kaj izvedel, ga bom obvestil.

Naslednje jutro smo se še enkrat sešli v kavarni pri zajtrku. Povedal sem jim, kako naj se vozijo domov, da se bodo izognili visokim prelazom, kjer so še ceste zasnežene in vožnja ne brez nevarnosti.

Slapar je redko ime. To me je tolažilo. Iskanje ne bo pretežko. Pisal sem domov, kakšne dogodivščine sem imel in vprašal, če bi se dalo poizvedeti, da je kdo z imenom Slapar pred prvo svetovno vojsko odšel v USA.

In glej! Spet čudovito naključje. V mojem rojstnem kraju v Tržiču je za učiteljico neka Vera Slapar. Z nami nobeno sorodstvo in nobeno poznanstvo. A takoj prvo vprašanje je že vse pojasnilo. Njen oče je bil neki Oroslov Slapar, krojač v Mostah pri Ljubljani. Ta je pa otrokom večkrat pripovedoval, da se je leta 1913 njegov brat izselil v USA in se nato nič več oglasil. Svojo najdbo sem Franku takoj sporočil. Poslal sem mu naslov od bratranca in sestrične in upam, da so se vsaj pisмено našli. Zgodbe naprej nisem zasledoval.

Večkrat mislim na to čudovito razvozljanje. Ali moreš kaj drugega kot strmeti nad temi na videz tako slučajno razpostavljenimi postojankami? In do kakšnih povezav so privedle!

V premislek

Če bi bil pred petnajstimi leti kdo predvideval tele možnosti, bi jih označil za neverjetne. Vojska in revolucija nas je morala razpostaviti po primernih postojankah. Že imeni Slapar in Mavrič bi v rednih razmerah najbrž nikdar ne našli stika. Še manj Mavrič in Gannon. In da pride Slapar iz Pennsylvanije prav dr. Gannonu v roke, je več kot zanimivo. Tako razstresene niti, pa so se kljub temu našle in povezale ter popeljale iščočje misli in želje tja, kamor naj bi bile namenjene.

Svet je velik, pa kljub temu tudi majhen. Ljudi je na svetu ogromno. Če se izgube, je včasih tako, kot bi v senu iskal

izgubljene živanke. Pa vendar vedno ni tako.

Marsikomu se bo zdela zgodba never-

jetna ali izmišljena. Namenoma sem pustil imena nespremenjena. Naj se spomin ohrani!

Prof. Pavel Slapar

* * *

Lea

*B*ilo je vroče in vlažno tropsko januarsko jutro. Umazano predmestje, v čigar hišah so sicer visele podobice sv. Kajetana in Matere božje, se je jelo prebujati, dasi je bilo sonce že visoko na nebu. Tovarniški delavci in vozači so čakali na zeleni kolektiv prav nasproti predmestne cerkve.

Duhovnik se je pripeljal v starem malem tovornem avtu in zapeljal na igrišče ob cerkvi. Izstopil je. Suha, asketska postava božjega poslanca je bila pravo nasprotje mišljenja in življenja teh hiš. Mladi duhovnik je vstopil skozi velika vrata in našel v svetišču starega Kalabreza kakor vsako jutro.

Pozdravila sta se z nekaj vprašanji, potem je duhovnik izginil v zakristiji, da se pripravi za sveto daritev. Očital si je, da se ne more zbrati in da mu misli to jutro naprej in naprej silijo drugam.

Lea. Res, že vse jutro je mislil nanjo. Hotel se je poglobiti v svete skrivnosti, pa se mu je med vsako besedo prikazal pred oči tisti beli obraz z modrimi očmi, skozi katere je prihajalo nekaj prekonaravnega, svetega, božjega. Videl je tiste pšenične lase, počesane naravno nazaj in zvezane z modro pentljo.

Čudno se mu je zdelo, da je se ni bilo v cerkvi. "Saj danes se vendar poslavlja," je skoro naglas mislil duhovnik, potem pa zmignil z glavo, kakor da bi hotel odgnati nadležne misli, in jel pripravljati na mizo rdeča oblačila: bil je praznik mučenca.

Manjkalo je pet minut do osmih, ko je

vstopil v zakristijo zaspan in skuštran fantič desetih let. Pozdravil je in nagajivo pogledal izpod čela. Bil je Ukrajinec, stalni ministrant v tej cerkvi. Mati ga je vsako jutro nadrevila iz postelje in poslala v cerkev.

Duhovnik je pristopil. Ni pogledal po cerkvi, pa je čutil, da Lea ni. Nekam tesno mu je bilo, sam ni prav vedel zakaj, a se je zatopil v pristopne molitve: "... moja krivda, moja krivda, moja velika krivda. ..."

Med evangelijem je prišla. Glavo je imela pokrito z belo tenčico. Oblečena je bila v belo bluzo in široko kvadratasto krilo. Med vrati se je spustila na obe kolena, globoko sklonila glavo in se zatopila v Boga. Po nekaj trenutkih je vstala in pokleknila v zadnjo klop.

Po maši je prvi stopil iz zakristije ministrant. Hitro je smuknil skozi stranska vrata na prosto in že ga je bilo polno igrišče ob cerkvi. Za njim je prišel duhovnik. V desni je držal brevir. Stopil je v prvo klop in nekaj minut je ostal sam z Bogom. Pogledal je na uro, vstal in se z resnimi, počasnimi koraki napotil proti zadnjim vratom. Tam je klečala Lea. Vstala je.

"Mislila sem, da vas bom dobila pred mašo, pa ni bilo mogoče," je začela.

"Tako?" se je začudil duhovnik, kajti v enem letu, ko je hodil maševat v to cerkev, se je sedaj prvikrat primerilo, da bi Lea rada govorila z njim pred mašo.

"Da. Veste, doma sem povedala. Mirno in jasno. Bila sem pogumna, Marija mi je pomagala. Niti ena solza ni prišla v oči."

"In?"

"Grozno. Prav nasprotno, kot sem pričakovala. Ko sem pred petimi leti povedala, da mislim k nunam, mi je oče zagrozil, da me požene skozi vrata. To pot je bil on še najbolj strpen. Najhujša je bila sestra. In pa mati."

"Torej vas ne puste?" se je zanimal du-

hovnik.

"Oče je rekel, da naj, če odidem, še zanje molim, ker on da ne bo več. In tudi križ naj nesem s seboj, ker ga noče več na steni v kuhinji." Iz Leinih oči so začele teči solze, ki jih je včeraj doma zadrževala, ker se je morala pokazati močno. Sedaj jim je pred njim pustila na dan. Čutil se je v tem trenutku kakor malokdaj podoben Kristusu in se mu je zahvaljeval, da je tako malenkosten in neporaben, kot je bil, le lahko služil vsaj eni duši za tolažbo.

"Sestra mi je rekla," je nadaljevala Lea, ko se je umirila, "da sem sicer do sedaj vselej pametno ravnala, da sem pa ob tej odločitvi znorela. In mati samo joče: noče jesti, spati ne more in samo to noč je shujšala v obraz, da je groza.

"Seveda," je povzel duhovnik, "pričakovati ste morali nekaj podobnega."

"Da, a tega nisem pričakovala."

Oba sta molčala nekaj sekund in kljub nejasnosti in težkosti trenutka, sta oba čutila bližino Boga, dasi ne eden ne drugi nista tega na glas povedala.

"In," je potem počasi načel duhovnik že stokrat preleto vprašanje, "ste zares gotovi, da imate poklic?"

V Leinih očeh se je zaiskrilo. Ponovno je dvignila beli obraz in z vsem ognjem mlade duše zatrdila: "Do konca gotova. Več let sem Marijo prosila za poklic. Danes vem, da mi ga je izprosila."

Vsi razlogi, ki jih je včasih imel duhovnik proti Leinemu poklicu, so s to gotovostjo padli. V teh besedah je bila velika ljubezen in ljubezen je več kot misel, logika. Potem pa je že čisto mirno skoro pretiho rekla, ko je potegnila iz žepa rožni venec: "Prva skrivnost žalostnega dela rožnega venca se glasi: ki je za nas krvavi pot potil . . ."

Duhovnik je čutil, da si je sama poiskala tolažbo, ki ji je on ni mogel dati, in skoro ga je bilo sram. Pa se je obenem spomnil, da ga je bilo že tolikokrat prav ob srečanjih s to dušo sram, kajti vsako srečanje z njo je bilo zanj vir novega posvečenja. Že mnogokrat se je Bogu zahvaljeval, da mu je poslal to dušo v pomoč pri apostolskem delu, in ne enkrat je izrekel

pred tabernakljem misel, o kateri je bil do dnaprepričan, da je bilato leto prav ta duša zanj največja zunanja milost.

Ob vsej težavi, ki se je v teh nekaj urah Lei nagrmadila pri domačih, duhovnik le ni mogel pozabiti nase. Torej se tudi od njegovega dela poslavlja. Le on je lahko vedel, kaj pomeni svetnik, ki nam ga Bog pošlje na pot, in kaj tudi pomeni svetnik, ki nam ga Bog pri delu vzame. Zato je trpel bolj, kakor je na zunaj pokazal, a je tudi to trpljenje sprejel z mislijo, ki si jo je zadnje mesece na vsak korak ponavljal: "Bogu hvala za vse. Hvala za njeno prisotnost, hvala za njeno odsotnost." Tudi te misli in tega sprejetja težav iz božjih rok se je naučil od Lee.

Tedaj šele se je spomnil, da je za to opoldne povabljen k Leinim na kosilo: Lea namreč odide popoldne v planine z revnimi otroki kot učiteljica. Po štirinajstih dneh se vrne in takoj nato vstopi v samostan k najbolj ubožnim sestram: varovala, hranila in preoblačila bo najbednejše, tiste, ki jih ima svet za izvržek, ki jih pa Bog prav tako ljubi kot druge, in ki jih bo odslej tudi ona poskušala ljubiti z vsem srcem.

"Torej," je spet začel duhovnik, "danes opoldne potemtakem ne pridem k vam, na kosilo?"

"Pridite vseeno," je dejala Lea. "Sem očeta izrečno vprašala, če naj vam rečem, da ne hodite, pa mi je rekel, da pridite. Seveda se boste morali zadovoljiti s kaj preprostim kosilom, kajti kuhala bom jaz. Mati noče nič vedeti o kuhi."

"Prav. Na svidenje opoldne."

"Na svidenje."

Odšla je. Duhovnik je stopil počasi pred oltar in pokleknil. Zahvalil se je Bogu za to čudovito dušo. Vedel je že, da bo odšla v samostan, a danes je pravzaprav šele stvar postala dokončna. Ni mislil, da ga bo ločitev tako bolela. Zdelo se mu je, da je vse predmestje izgubilo dušo s tem trenutkom. Ne stene cerkve, ne barvasta okna, ne nove klopi - nič več ni imelo svoje vsebine. So ljudje, ki puste povsod, kjer se mude, pa četudi se mude le za en trenutek, sled. Človek sam ne ve, kaj so pustili v

prostoru, a čutite, da se je tam mudil svetnik. Šele po odhodu svetnika se tisti, ki je ostal, zave izgube in praznine. In tista praznina boli do neskočnosti.

"Bogu hvala, Bogu hvala," je ponavljal duhovnik, a je dobro čutil, da mu te besede prihajajo prav s konca ustnic. Vsa njegova notranjost bi kričala do blaznosti.

Lea ni bila vedno taka, ko je bila sedaj. Njen oče je pripovedoval, da je bila na učiteljišču prva, najboljša. In vselej ji je bil všeč basketball. Bila je celo v državnem prvenstvu. Tudi na odru je rada nastopala in plesala je z veseljem. Pred petimi leti je v mestu, kamor je hodila poučevati, srečala plavolasega namestnika postajenačelnika, ki se je zagledal vanjo. Tudi njej je bil všeč. In sta se začela sestajati. Sanjala je o bodočnosti: on in ona in kup otrok okrog njiju in sreča in ljubezen in dom. A se je sredi sanj zgodilo nekaj nenavadnega.

Lepega jesenskega jutra je zbolela njena nečakinja Mija. Drobnost, plavolaso devetletno dekletce. Odpeljali so jo takoj v bolnico, drugo jutro je že bila doma, a brez življenja. Leo je njena smrt prizadela bolj, kot je pričakovala. Takoj je sporočila fantu, naj pride k pogrebu. A njega ni bilo.

Lea niti ni poizvedovala, zakaj ni prišel. Od tistega trenutka pa ni hotela vedeti nič več o njem ne o kom drugem. Od tedaj ji je tudi prišel na misel samostan. Misel je zorela počasi, skrito. Pred petimi leti jo je sicer izrazila staršem, a so jo zavrnil in mislili so, da je že pokopana za zmeraj. Nihče več ni slutil o tistem sklepu, ki dozoreva v Leini notranjosti. Pač: ta duhovnik v tem predmestju, je sredi leta zaslutil nekaj. Večkrat je povpraševal in končno mu je res zaupala. Danes je sklep last cele družine. Prišlo je slovo, prišla je praznina po slovesu, kakor če mrtvega ne sejo iz hiše.

Potem je vzel duhovnik v roke metlo in začel pometati okrog oltarja in dalje po cerkvi. Nerodno je bilo odmikati klopi in med prahom se je počasi pomikal proti glavnim vratom.

Nekaj minut pred poldnem je vstopil v

cerkev Lein oče. Visok šestdesetletnik, zgaran v obraz in nepočesan. V potezah na obrazu se mu je brala izmučenost in neprepanost. Pokleknil je v zadnjo klop, položil klobuk predse in molil. Potem je s počasnimi tihimi koraki stopil naprej po cerkvi k desnemu oltarju, kjer so bile jaslice. Vrgel je v puščico nekaj drobiža in počakal duhovnika, ki je medtem izginil v zakristijo, da si sleče delavno haljo.

V nekaj trenutkih je bil duhovnik iz zakristije. Ozrl se je se po oknih, oltarjih in klopih, potem pa zaslonil glavna vrata in odšel z Leinim očetom skozi stranski izhod na prosto.

Zaklenila sta za seboj in se namerila po prašni netlakovani cesti proti šoli in naprej v levo, kjer je že bilo videti malo rumeno hišo z zelenimi okni: Lein dom.

"Kako je kaj?" je duhovnik začel razgovor.

"Slabo," je odgovoril starec.

"Slabo?"

"Saj menda že veste o Lei?"

"Vem, danes zjutraj mi je pravila. A ne vem, kaj bi bilo pri tem slabega."

"Vse drugo bi že šlo, a žena joče in joče in je ni mogoče utolažiti. Saj mi bo zno-rela."

"Mogoče bi ji jaz poskusil reči kako besedo," je dejal duhovnik.

Potem sta molčala. Nizke, kockaste hiše so izžarevale vročino, da je puhtelo od njih. Ubogo predmestje, kadar ni med njim in soncem nobene plasti! A ljudje so že otopleli in niti se več ne pritožujejo.

Prispela sta do hiše. Vstopila sta. Sprejela ju je majhna, a natančno počiščena predsoba: v levi pletena mizica s šopkom rož, na stenah nekaj svetih podob. Stopila sta v desno, v kuhinjo. Lea je premikala lonce po štedilniku, matere v kuhinji ni bilo.

"Dober dan."

"Dober dan," je Lea resno odzdravila, potem pa delala naprej. Postregla je z likerjem. Vsi trije so čutili, da bi bil razgovor brez matere prazen in da bo treba njo na vsak način priklicati iz spalnice. Lea je sama odšla po mater, a se vrnila čez čas

brez nje.

"Noče priti," je rekla.

"Gospa," je zaklical duhovnik proti spalnici, "pridite, da se pomenimo. Takoj potem lahko spet ležete." Duhovnik je vedel, da bo Leina mati prišla. Iz spoštovanja in ljubezni, ki mu jo je izkazovala kakor lastnemu sinu, je sklepal, da je on edini, ki jo lahko prikliče v kuhinjo.

Res je bila v nekaj trenutkih iz spalnice. V oči je bila rdeča od joka, v obraz pa upadla bolj, kot bi si človek mogel predstavljati. Brez naočnikov je bila videti še mnogo starejša.

"Potolažite se, gospa," je začel duhovnik, pa sam ni vedel prav, kako naj bi obrnil besedo, da bi tolažila.

"O, gospod, vi ne veste, vi ne veste. . ." Nakremžila je obraz v jok, solzni bilo več v oči.

Duhovnik se je zavedel usodnosti trenutka in svoje naloge, a se je bolj kot kdaj čutil popolnoma nesposobnega, da bi vrnil vsaj malo miru obupanemu srcu žene. Spomnil se je Jezusove obljube, da bo Sveti Duh polagal besede v usta apostolov, kadar bo prišel čas za to. In se mu je zdelo, da je bolj kot kdaj prej v njegovem življenju nastopil trenutek, ko mu bo moral Sveti Duh pomagati. S kratkim vzdihom se je priporočil Bogu ljubezni.

"Tako-le je," je začel, ko se je nekoliko zbral. "Lea odhaja od vas. Razumem, da njen odhod boli. Celo žival trpi, kadar ji vzamejo zarod. Kako bi ne človeška mati. In da bi ob drugem otroku ne trpeli toliko kakor prav ob Lei, tudi to, mislim, razumem, saj sam prav tako občutim to izgubo."

"Gospod, vi sploh ne veste. . ." je vpadla gospa.

"Da, poskušam razumeti. A, glejte, treba se je postaviti na božje stališče: če Lea odhaja v božjo službo, jo Bog kliče."

"Ali ste prepričani," je vprašal oče, "da jo res Bog kliče? Meni se zdi, da nima Bog pri vsem tem nič opraviti. Tiste sestre so potrebovale učiteljico, pa so Leo toliko obdelovale, da je nazadnje klonila."

"Ali jo Bog kliče ali ne, ne vem," je povzel duhovnik, ki se je začel čutiti močnega, "a ob vsem ostajata dve možnosti: če

jo kliče Bog, potem ne smemo prav ničesar proti storiti, ker Bogu se ne gre upirati. Če je pa Bog ne kliče, bo pa že toliko močna in značajna, da ne bo ostala tam, ampak bo v nekaj dneh ali nekaj tednih nazaj. Tudi v tem slučaju se ne kaže upirati njenemu odhodu." Obmolnil je in zdelo se mu je, da so bile njegove besede, gledane razumsko, mrzlo, brez čustev, popolnoma pravilne. Seveda pa srce noče ničesar vedeti za razloge in ima že tisoč težav in ugovorov. In tu bo delo težko, to je dobro čutil.

"Če bi res šla in mene pustila," je začela med jokom gospa, "ni več moja hči. Nikdar je ne bom obiskala."

"Seveda jo boste obiskali," je govoril mirno duhovnik, "skupno jo bomo obiskali."

"Nikdar," je zatrdila gospa.

"Torej je to vaša ljubezen do nje."

"Kakšna je pa njena ljubezen do mene?"

"Saj tu ne gre za njeno voljo, če jo Bog res kliče. Tu gre za klic od Boga. Koliko duhovnikov in redovnic je, ki bi ostali vse življenje v svetu, ko bi jih Bog ne klical na težjo pot. Uprli bi se, pa vedo, da se ne smejo upreti Bogu."

"In če jo kliče Bog," je rekel oče, "ali potem Bog ne vidi naju, starih, betežnih?"

"Bog vaju vidi in če jo On kliče, zupajte mu: tudi za vaju bo ob potrebnem trenutku našel človeško srce, ki vama bo pomagalo."

"Glejte, kako rada sem jo imela," je moledovala gospa. "Vsega sva ji kupila, povsod sva ji dovolila, sedaj pa imava."

"Raje bi ostala pri vaju, kot da grem," je rekla Lea.

"Ali ne pravi sveto pismo," je rekla gospa, "da je treba starše ubogati, ljubiti?"

"Seveda pravi. In ta Lein odhod ni nič proti tej božji zapovedi, ker s tem dejanjem sledi ona prav božjemu klicu. V svetem pismu stoje tudi druge besede: Kdor ne zapusti očeta in matere in doma. . . , ni mene vreden. Saj je res dostikrat tako grozno nerazumljiva božja volja, a vselej je sveta in zato jo je treba spoštovati."

"Ne morem misliti," je dejal oče, "da bi kdo drugi imel prste vmes kot tiste nune. Še ta teden grem in jim jih bom napel. Ko bo v samostanu, ne bo prav nikogar več, ki bi jo

spravil izza zidov."

"Ne bojte se, gospod," je skušal biti vljuden duhovnik. "Če ni za tja, bo prej najzaj, kot si mislite. Je preveč iskrena."

"In ko bi se poročila?" je vprašala Lea. "Pred petimi leti sem imela priliko. Z mojem bi odpotovala daleč na jug, kjer je on sedaj in le malokdaj bi se videli. Tako se bomo videli večkrat. In kdo bi v tistem slučaju za vaju skrbel?"

Dokaz je bil dober, je čutil duhovnik. Tudi oče in mati sta čutila, zato res ni bilo pričakovati drugega kot moledujoče besede matere: "Čisto drugače bi bilo."

Duhovnik je ob tem čutil, da torej le ne gre za pomoč njima, ampak da bi se zadovoljila s čimerkoli, le da ne bi šla v samostan. Ni se čudil takemu zadržanju s strani očeta, nikakor pa ni mogel razumeti, da je tako mislila krščanska mati, ki je hodila vsako nedeljo v cerkev in je bila tudi sicer z gledna katoličanka.

Po daljšem molku je duhovnik poskusil z zadnjim dokazom: "Glejte," je dejal, "Bog vam jo je pustil pet in dvajset let. Sedaj jo hoče zase. Tudi na drug način bi jo Bog lahko hotel zase: tako namreč, da bi jo vzel s tega sveta. Kaj pa bi rekli v tem primeru?"

"Laže bi bilo," je takoj odvrnila gospa. "Človek bi vedel, da je umrla in sprijaznil bi se z mislijo, kajti navsezadnje mora vsakdo končati. Da, laže bi bilo."

"Gospa," je vstal duhovnik in rekel odločno, "pazite, kaj govorite. Bog bi lahko storil, da bi vaša hči ne vstopila v samo-

stan, ker bi jo On že prej vzel zase na drug način. . . Oprostite, da nimam tolažbe za vas. Mi je res težko, a res ne morem ostati dalje časa. Ne vem, postalo mi je tako čudno pri srcu. . . Saj vem, ne morete razumeti mojih čustev in tudi ne zahtevam, da bi jih razumeli. Ravnajte, kakor veste, jaz sem svojo misel povedal, kakor sem najbolje vedel. Bojim se, da se bomo kmalu videli v drugih okoliščinah."

Hitro je odšel iz hiše. Slišal je za seboj nekaj trdih besed in, če je prav razumel, je v tistih trenutkih oče preklel Leo.

Dogodki so še razvijali hitreje, kot je duhovnik pričakoval. Slutnja, tista tesna slutnja. . .

Tisto popoldne je Lea odpotovala v plnine. A že prihodnje jutro je prejela od očeta telegram, da naj se takoj vrne, ker je mati zbolela. Ali je bila res materina bolezen zadaj, duhovnik ni nikoli zvedel. Slišati je pa bilo, da so bili zadaj čudni načrti.

Lea bi se morala vrniti tretji dan z vlakom, a v letoviški sezoni so bili vlaki zasedeni in ni bilo mogoče dobiti vozovnice. Tudi z avtobusi ni bilo nič. Ker se je mudilo, se je odločila za letalo. Ob 5. uri je letalo odletelo, ob 7. uri je radio naznanil, da so izgubili vsako zvezo z letalom. Ob 9. zvečer je bila novica potrjena: Zaradi slabega vremena je letalo treščilo v goro in se popolnoma razbilo. Niti en potnik se ni rešil.

Bog je hotel Leo zase. Vzel jo je, ker Mu je niso dali.

- Miha Meho

***O kako smo
v duši slepi***

***O kako smo v duši slepi, v pojmih iznakaženi,
brez plamenov božjih v srcu mračni in premraženi,
od krošnarjev blodnih gesel zbegani, razdraženi!***

Nočemo priznati, Kristus, da so Tvoji blaženi
od krvavega nasilja strti in pogaženi
zmagali, - ko so pod meči padali poraženi . . .

- Svetobor Sodobnik

Izpoved matere

A. H. je bila žena brez vere. Poročila se je z sklepom, da ne bo imela otrok. Ko je pa stala pred dejstvom, ali naj sprejme materinstvo ali ne, se je oglasila njena narava, ki je zahtevala, kar A. H. prvotno ni hotela. Kaj se je dogajalo v njej in kako je sledila besedam narave, nam popisujejo naslednje vrstice.

Brez vere

Naj vam povem kaj se pravi biti prepričan, da ni mogoče verovati v Boga in se v tem prepričanju poročiti!

Mislite si deklico brez verske vzgoje; raste, se razvija in se začne zanimati za fante. Nekega dne se začne shajati z nekim fantom; izmed vseh, ki jih pozna, živi zanj samo eden; samo njega ljubi.

Po svojem prepričanju je ta mladenka agnostik; to se pravi, da je prepričana, da človek ne more priti do znanja o Bogu; vera je zanj nekaj nemogočega. Zato presoja skrivnost ljubezni s pojmi nagona, ki je v človeku, s kemičnimi pojavi, s katerimi razlagajo nekateri življenje, in s pravili psihologije. Poroči se z istim namenom kot katoličanka: iz svojega življenja hoče izključiti vse druge fante in živeti samo z enim, s svojim izvoljencem. Poroči se samo z enim, ker je prišlo tako v navado; zdi se ji najbolj primerno, da se drži te navade.

Ko stoji pred sodnikom, ki potrdi njuno zakonsko zvezo, ni nujno, da bi mislila, da bo ta mladenič njen izvoljenec vedno. To zadevo vzame od popolnoma praktične strani. Kaj veš, kaj bo prinesla bodočnost! Ve, da bo lahko preklicala, kar je pravkar obljubila. Ako bo potrebno, se lahko sodnijsko loči.

Ker ji je to znano, je najbolje, da nima otrok. Otroci so velika ovira pri

ločitvi zakona. Ona je napredna, zato se je že posvetovala s svojim zdravnikom o vsem, kar se ji je zdelo potrebno. Tudi v slučaju, da bo z možem srečna, je bolje, da nimata otrok; otroci lahko preprečijo vse njene načrte za bodočnost; ako jih ima, ne bo v življenju nič dosegla.

Zakaj se taka mladenka sploh podvrže poročnim obredom? Za agnostika so ti obredi nepotrebni. A ona dobro ve, da poroka, ki je zaščitena po zakonu, prinaša gotovost in varnost ter zagotovi podporo v slučaju razporeke. Zato si izbere varnejšo pot. Zaveda se pa, da to, kar ji nudi poroka, lahko zadobi brez poročnih obredov.

Ne smete pa misliti, da se to uresniči pri vseh ženah, ki so brez vere. Med njimi so tudi take, ki imajo trajno zakonsko življenje in otroke, ki jih ljubijo.

Poroka med agnostiki je fizična in razumska vez. Tak je bil moj zakon, preden sem postala katoličanka. Ko sem bila še brez vere, sem pogostokrat zavidala katoličane. Kako lepo bi bilo - sem si mislila - ako bi lahko verovala v pravljice kakor katoličani! Imela bi nebeškega Očeta, ki bi bdel nad menoj; verovala bi v njegovo ljubezen in pravičnost. Kako lepo bi bilo, ako bi imela nezmotno vodilo, ki bi me vodilo skozi probleme in razočaranja dnevnega življenja. A spadala sem med agnostike. Vsa vprašanja sem moral razumsko presojati in reševati, kar me je ubijalo. Kot izobraženka sem bila popolnoma svobodna in v meni ni bilo nobenega razpoloženja, ki bi bilo ugodno za moje spreobrnjenje; zame je bilo popolnoma nemogoče, da bi sprejela katoliške verske resnice.

Nočem otrok

Ko sem se poročila, nisem imela namena, imeti otroke. Zdelo se mi je, da je dovolj drugih žensk, ki imajo veselje z vzgojo otrok. Jaz sem nameravala postati znanstvenica.

Kmalu po poroki mi je zdravnik povedal, da najbrže sploh ne bom imela otrok.

To bi me moralo pravzaprav razveseliti. Pa se je zgodilo ravno obratno! Objela me je žalost. Čustvo se je uprlo mojemo prosvetljenemu razumu. Naenkrat je postalo zame najbolj važno, da postanem mati. Zakaj? Ugotovila sem v skladu s svojo naprednostjo, da je ta želja posledica starodavnega podedovanega nagnjenja, ki je v mojih ženskih hormonih. Nobenega dvoma ni, da sedaj to nagnjenje nagonsko in podzavestno sili na dan. Moja zavest, ki jo vodim s svojim razumom, je še vedno suženj globoke ženske podzvesti. Hrepenenje po otroku je samo neumna past ženske narave.

Z mrzlično naglico sem se zakopala v branje psiholoških knjig, da bi našla zdravilo za razkol, ki je bil v meni; v teh knjigah sem našla razumevanje, nisem pa dobila odgovora.

Sigmund Freud je dejal: "poedinec sam ima v spolnosti samo en svojski namen; z drugega vidika gledano pa je dopolnilo k svoji zarodni plazmi, kateri posodi svoje energije, v povračilo pa dobi užitek - umrljivo kolo neumrljive tvarine".

Psihologi, katerih knjige sem prebirala, se strinjajo, da ima ženska narava nagonsko teženje po materinstvu; zanikanje te naravne težnje lahko vodi do psihičnih motenj. Povdarjajo, da je žena določena za materinstvo kakor mož za očetovstvo; zanikanje te naloge v zakonu ima lahko zelo hude posledice zlasti za ženo. V kolikor je to preračunano izkoriščanje, prinese neizogibno škodo duševnosti; morda je ta škoda večja kot katerakoli škoda, ki jo povzroči izkoriščanje kakega drugega osnovnega nagona kot n. pr. nagona po hrani ali samoobrambi. Erotični nagon združi moža in ženo; njegov namen je ohranitev rodu. Prav pred nedavnim, ko se je spolnost tako zelo povdarjala, so skoro namenoma pozabljali osnovne naloge spola. Psihologi jasno povedo, da čezmerno govorjenje med današnjim ženskim svetom o spolnem izkoriščanju ne prevladuje samo med onimi, ki ne uživajo zakonskega razmerja. Dopolnitev ženskih teženj je uresničeno v spočetju in rojstvu otroka; v tem je šele dopolnjena ljubezen, ki jo

željno prejema od moža. Ljubezen, ki jo prejema od moža, vključuje obljubo otroka. Ako ta obljuba ni uresničena, kot se to zgodi pri nerodovitnih ženah, je možno njeno teženje po otroku spremeniti v kako drugo teženje; izvedenci v psihologiji pa pravijo, da je namerno preprečenje možnosti spočetja znak nevrotičnosti. Žene, ki zavržejo normalno sodelovanje s svojo naravo, so notranje razdvojene in nesrečne.

Nevrotičnost

Žena, ki načrtno zavrže materinstvo, lahko postane nevrotična. Lahko pa je, da zavrže materinstvo, ker je že nevrotična. Te dve izbiri so mi dali psihologi.

Ravno takrat, ko sem prebirala njihove knjige, sem postala mati. Sprva me je napolnilo veliko veselje. Nato pa je napolnila mojo duševnost razdvojenost. Moja čustva so se spreminjala. Enkrat sem bila vesela, da sem mati, nato pa sem zopet želela, da ne bi dobila otroka.

Večina verskih skupin - razen katoliške Cerkve - dovoljuje preprečenje spočetja, da se zakonci izognjejo nezaželenih otrok; ne dovoljujejo pa splava, ko se je spočetje že zvršilo. Človek brez vere gre pa še dalje. Ako žena postane mati proti željam, naredi splav. Sklepala sem, da bi bilo morda bolje, da se tudi jaz odločim za splav, kakor pa, da dobim otroka, katerega sploh nisem mogla spočeti, kot mi je bil povedal zdravnik v tolažbo. A vendar se nisem mogla odločiti ne za eno ne za drugo. Dvomila sem nad svojimi materinskimi sposobnostmi, ker sem hotela v življenju doseči nekaj več kot biti mati. Nisem hotela, da bi otrok nosil posledice moje neodločenosti.

V tem omahovanju me je zopet prevzela moja ženska narava. O splavu nisem imela nobenih moralnih predsodkov, saj je bilo to, kar sem nosila pod srcem samo skupina neobčutljivih celic; a vendar se nisem mogla odločiti za splav.

To pa je sprožilo novo vprašanje: zakaj sem sploh imela dvome, ali naj rodim

otroka ali ne, saj sem bila želela, da postanem mati. Poroda se nisem bala, saj sem vedela, da tako malo mater umre ob porodu, da te možnosti sploh ni bilo vredno upoštevati. Znano mi je bilo, da materinstvo celo zboljša zdravstveno stanje mnogih žensk.

Zopet sem se vrnila k knjigam. To pot k zgodovinskim in sociološkim.

Upor ženski naravi

Seznanila sem se s posebnim gibanjem, ki še ni tako daleč v preteklosti; imenuje se feministična revolucija (femina pomeni žena). Ime samo je zelo varljivo; bistvo te revolucije je bilo namreč v tem, da so se ženske uprle svoji ženski naravi. Z zgodovinskega vidika je ta pojav razumljiv. Industrijska revolucija je prinesla začetek vedno bolj napredujočega propadanja doma

Darovi in odlike žene, ki so bili v Mariji popolni, ker je bila milosti polna vsak trenutek, so v drugih ženah odvisni od ranjene narave. Zaradi tega so vedno v nevarnosti, da se izmaličijo. Njen dar, da zna biti osebna, se lahko spremeni v ukvarjanje s samo seboj in v željo, da bi ji drugi posvečali svojo pozornost. - *Edith Stein*

in družine. Prvikrat so bile žene v vedno naraščajočem številu odtrgane od doma in pritegnjene k delu v tovarnah. Industrijski izdelki so naredili položaj še slabši, zakaj mnoge stvari, ki jih je žena izdelala doma, so začeli izdelovati v tovarnah. Restavrant, pralnica, konzervirana hrana, razne mehanske priprave za gospodinjstvo nadaljujejo danes razvoj v tej smeri. Začelo se je preseljevanje iz dežele v mesto. Otroci so postali v novih razmerah samo v breme. V breme so bili očetom in materam, katere so zadrževali doma. Neprestan klic žene po "pravicah", ki bodo enake s pravicami moža, je postal glasnejši; zahteval je, da naj bo žena "prosta otrok in prosta strahu pred nosečnostjo", tako da bi lahko postala v

vsem enaku možu (pseudo mož).

V Rusiji je danes feministično presojanje na višku. Žena dela poleg moža, je v skupnih kuhinjah, svoje otroke izroči v državne jasli in je tako rešena svojih ženskih dolžnosti, ki so se omejile samo na biološko funkcijo spočetja in rojstva.

Vzrok nezadovoljnosti

Današnja žena je v naši deželi postavljena pred zelo zapleten položaj. Nobeden, zlasti pa ona sama, ne ve, kaj je pričakovati od nje. Vzgojena je bila - kot njeni bratje - s ciljem, da bo dosegla v svojem življenju iste položaje kot jih dosegajo oni; a ko se poroči, pričakujejo od nje, da bo pozabila na vse to in postala najboljša mati, dobra kuharica in gospodinja ali pa da bo imela moč čarodějke in dosegala najboljše uspehe v dveh poklicih: v svoji službi, ki jo vodi do napredka in spopolnitve, in v materinstvu. Vzgojena kot mož je postala nezadovoljna žena. Okužila jo je misel, da ji poklic varuhinje in oskrbovalke doma ne daje prave vrednosti. Pred industrijsko revolucijo sta bila uspeh in dobrobit žene tesno povezana z njeno žensko naravo: doseči toplino in modrost ženstva. Danes pa je njen uspeh v kraljestvu dela, ki ga je včasih vršil samo mož, v njenih pridobitvenih sposobnostih in v izurjenosti v službi; srečni in dobro vzgojeni otroci ji niso več zadovoljiv cilj, ki bi dal vrednost njenemu življenju. Feministično presojanje je prepojilo ves svet okoli nje z mislijo, da žena, ki posveti svoje sile gospodinjstvu, ni nadarjena in da v njej ni nobene izvirnosti. Pozvedovanje, ki ga je izvedel magazin "Fortune", je pokazalo, da bi bilo 25% Amerikank raje mož kot žena. Rojstvo otroka je glavna ovira, da ne more postati enaka z možem; posledica je, da ne mara postati mati.

Zaradi tega pa ne smemo sklepati, da je izobrazba žene nepotrebna ali celo napačna. Izobrazba je koristna za neporočeno, za poročeno, ki bo morda morala

sprejeti pridobitveno delo v slučaju kake nesreče, za vdovo in za ženo, ki je že vzgojila svoje otroke. Zelo veliko število žena je zadovoljnih v delni zaposlitvi (part-time job), kar je morda srečen kompromis, ako smatramo, da je tako delo samo dopolnilo ne pa nasprotje njeni osnovni dolžnosti žene in matere. Vprašanje ženske izobrazbe je zelo važno in mora biti usmerjeno v pravilno smer, da jo bo spreminjalo v boljšo ženo, ne pa v "moža v krilu". Predsednik zelo znane višje ženske šole je prepričan, da potrebuje ženski svet posebno vzgojo in izobrazbo; s strahom navaja pismo bivše studentke, v katerem piše, da je bila vzgojena, da bo uspešen "mož" in sedaj (ko je šola za njo) se mora učiti, da bo uspešna žena.

Jasno je bilo, da me je feministično gibanje zajelo. Tudi jaz sem morala ugotoviti, da se moram znova učiti, postati žena, ako hočem sprejeti materinstvo brez sramu in razdvojenosti.

Nujnost ljubezni

Bila sem še brez vere. Spor, ki je bil v meni, sem vsaj delno odpravila na ta način:

Kot žena potrebujem in hočem imeti otroke. Vzgoja otrok bi me ovirala v udejstvovanju izven doma v času, ko otroci potrebujejo neprestane nege in pomoči. Kar mi je dala izobrazba, bom lahko uporabila, da bom ustvarila prijeten dom, ki bo v oporo sosesčini; svoje otroke bom razumno vzgajala. Psihologi se strinjajo v korist staršev, da je potrebno imeti otroke; tudi ljubezen do njih je potrebna. Katoličani uče isto. Premnoge žene sprejmejo veliko stvari kot samo po sebi umevne; jaz sem se morala pa marsikaj naučiti z veliko težavo. Žena najde zadovoljstvo v ustvarjalni delavnosti, ki naredi dom za pravi dom; prepričana mora biti, kako je važno, skazovati svoji družini ljubezen tudi v majhnih stvareh, kot je n.pr. pripravljanje kosila.

Gospodinjsko delo žene je danes zelo spremenjeno; ni pa spremenjena ali odstranjena potreba sodelovanja žene in matere, ki edina lahko ustvari pravi dom. Spoznala sem celo, da je dom, ki sem ga naredila svojemu možu, povečal njegove pridobitvene sposobnosti za 30 do 60 %.

Nastalo je naslednje vprašanje: koliko otrok? Dva ali trije bi poplačali moje gospodinjsko delo. Bil bi pa hud gospodarski udarec, ako bi jih imela več; oropani bi bili stvari, ki naredijo življenje prijetno. Zapadla sem zmoti, ki je tako značilna za našo kulturo; prepričana sem bila namreč, da iz materialnih stvari prihajajo največje dobrine.

Vrnitev v zмотo

Ta moj odgovor me je speljal nazaj v staro zablodo, za katero sem se odločila pred poroko. Znova sem se odločila za umetno omejevanje rojstev, kar je bilo vzrok novih sporov v moji duševnosti.

Načini preprečevanja spočetja so znani od primitivnih časov, a pretirano poudarjanje umetnega omejevanja rojstev je značilen pojav za našo dobo. Žena, ki se dandanes ne poslužuje kekega načina, ki omejuje, urejuje ali popolnoma izključi možnost spočetja, je smešna; smatrajo jo za brezskrbno in neprevidno; ako ji ne očitajo tega, pa pravijo, da je katoličanka. In vendar je osnovna resnica, da je namen privlačnosti med spoli, zagotoviti potomstvo. Jasen zaključek te resnice je, da je preprečevanje tega namena napad na človeško naravo. Ta napad po eni ali drugi poti vodi do nesreče. Pogostokrat sem brala o prepričanju, da mora žena, ki želi najti pravo zadovoljstvo, ljubiti in sprejeti svoje ženstvo, kot sprejme in ljubi moško naravo svojega moža. Žena nikoli ne želi, da bi mož hotel imeti lastnosti ženske narave. Uporabljanje načinov proti spočetju je smrt ljubezni v zakonu, zakaj lepa ljubezen sožitja je omejena le na skupno uživanje.

Za dobro duševno zdravje poročene

žene ni dovolj, da rodi otroke, ako je sposobna; potrebno je tudi, da mehanično ne omeji njihovega števila. A psihologi niso dosledni. Strinjajo se, da je omejevanje rojstev znak nevrotičnosti, istočasno pa zagovarjajo umetno omejevanje rojstev. To svoje zagovarjanje pa utemljejujo z nesposobnostjo mnogih današnjih žena za negovanje in vzgojo otrok; zato - pravijo - naj se opuste družine s številnimi otroki. Žene z izrazitimi moškimi potezami v značaju in obnašanju, žene, ki so nedozorele v svoji ženski naravi, in žene, ki ljubijo samo sebe, so nesposobne za poklic žene. To so žene, ki zavržejo svoje otroke ali pa jih uničijo s svojo zunanjo ljubeznijo. Take žene potrebujejo pomoči, ki jih bo naredila sposobne, da bodo lahko sprejele, kar je združeno z ženstvom. Oni, ki zagovarjajo umetno urejevanje rojstev, jim ne nudijo nobene pomoči, ampak samo zakrijejo bistvo problema, kakor pokrijemo hibo na koži s praškom. Tak prašek lahko naredi obraz lepši; ugotavljanje družabne bolezni pa ne more ozdraviti družbe.

Zakaj so te žene take? Psihološke in sociološke knjige so polne odgovorov. V teh ženah je negotovost; ta negotovost ne izvira iz pomanjkanja zemeljskih dobrin; pogostokrat se zdi, da so oni, ki uživajo zemeljsko bogastvo, ubogi v duhovnih stvareh. Te žene so razdeljene med sposobnostjo ljubiti in med željo biti ljubljene. Ta negotovost je izražena v mnogih razlogih, ki jih navajajo proti otrokom. Ti "razlogi" so vedno eni in isti: pomanjkanje zadostne vsote denarja, strah pred pretečo vojno, nesrečni zakoni etc. Ta negotovost - tako čutijo - odseva v neprestanem in nenehanem prizadevanju za pridobitev bogastva in priznanja uspehov, v reklamah za sredstva, ki starajoče se žene narede večno mlade, in v spolnem izživljanju, ki je tako zelo vidno v sodobni družbi. Resnična sreča postaja trajno varljiv cilj; napačni cilj, ki je v uživanju, hočejo pokriti z razgibano delavnostjo - celo dobrodelnostjo. Posamezne so preza-poslene z napor, s katerimi hočejo zadovoljiti sebične želje; od te sebične

ljubezni jim ne ostane ničesar, kar bi lahko darovale možu, še manj otrokom.

Otroci so biseri

Notranja gotovost žene, ki izvira iz njene predanosti materinskemu poklicu, se je zamajala. V njej je bil uničen smisel za naloge žene, ko so jo vzgajali za naloge, ki so za moža. Mati bratov Grakhov je dejala o svojih otrokih: to so moji biseri. Današnja ženo pa pomilujejo, ako ima "preveč" otrok, in jo zavidajo, ako nosi veliko draguljev. To pa povzroča najbolj uničujočo rano v njeni naravi; tako mišljenje jo sili, da skuša biti enaka možu.

Ljudje, ki ljubijo in so ljubljeni, žive v gotovosti brez ozira na revščino in bogastvo. Žena, ki mirno sprejme to, kar je po svoji naravi, ima otroke, ako jih more imeti.

Ljubezen žene brez vere je nejasen pojem, ki ga ni mogoče razumeti. Ljubezen je sposobnost človekova in je nekaj drugega kot razum. Napredna žena hoče ljubezen nadomestiti z razumom, kar je proti naravi. Zato ljubezni ne zaupa in se ji ne more predati. Ve, kaj je spolni nagon, pozna čustva, ki jih ima do onih, ki osrečujejo; tudi nežna zna biti. "Bog je ljubezen"; to enačenje pa zavrže, ker se tej resnici ne more približati s svojim razumom; zato jo zavrže, četudi še tako hrepeneče premišljuje njeno lepoto. Ako bi verovala v Boga, bi verovala tudi v Ljubezen; in v veri bi dosegla gotovost.

Ker nisem mogla verovati v Boga, sem našla drugo pot, da bi dosegla v svoji notranjosti neko gotovost, ki bi me usposobila sprejeti in vzgajati otroke, po katerih sem hrepenela.

Zgrešena pota

Ko sem brala in raziskovala, mi je postalo vedno bolj jasno, da v omejevanju spočetja ni rešitve ne za posameznika ne

za družbo. Preden mi je bilo to znano, sem mislila, da bodo ravno s preprečevanjem spočetja rešili ženo; sedaj sem vedela, da jo dejansko uničujejo.

Strinjala sem se s katoliškim stališčem, da so načini preprečevanja spočetja samoumor za družbo. Človek ne uporablja svoje znanstvene nadarjenosti samo za izdelavo atomske bombe, temveč tudi zato, da omejuje svoje potomstvo. Brala sem celo, da bi bilo dobro, ako bi žene za oni čas, ki ga žele porabiti za pridobitveno delo, naredili nesposobne za spočetje. Ta predlog je podan na tak način, da dobi človek vtis, da je materinstvo bolezen.

Mnoge žene, ki žele otroke, premagajo sebe tako, da rabijo sredstva proti spočetju, da bi postale matere ob "primernem" času, zakaj omejena rodovitnost ali starost jim lahko prepreči, da bi sploh kdaj postale matere. Pri najboljši volji je pa zelo težko določiti, kdaj je najboljši čas, sprejeti materinstvo.

Nobeni dokazi za umetno omejevanje rojstev niso držali. Obljubljali so, da bo umetno omejevanje rojstev izboljšalo potomstvo. Sadovi so bili pa popolnoma nasprotni. Umetno omejevanje rojstev izvajajo v najbolj naprednih krajih; poslužujejo se ga izobraženi ljudje in oni, ki imajo nadpovprečne dohodke. Ubogi in neizobraženi niso o tem poučeni ali pa si ne morejo nabaviti sredstev proti spočetju.

Večina cerkva, razen katoliške, dovoljuje načrtno omejevanje rojstev, kakor ga priporočajo oni, ki obljublajo izboljšanje potomstva. Manj otrok, boljši zarod in samo zaželjene otroke! Toda vsi ti predlogi za umetno preprečevanje spočetja in vse obljube so brez zaželenih uspehov. To je popolnoma očitno, zakaj nikoli poprej ni bila družina tako razkrojena, nikdar poprej ni bilo toliko razporok, nikdar poprej ni bilo toliko skrbi zaradi mladostnih zločincev. In te uničujoče smeri niso omejene na družine s številnimi otroki. Nasprotno! Čim več otrok je v družini, tem manj je razporok. Čim bolj zdravo je razmerje med starši, tem bolj so otroci vzgojeni. Načrtno omejevanje rojstev z nemoralnimi

načini ima tako uničujoč učinek na družinsko življenje, da mnogi sociologi menijo, da bo družina izginila iz naše kulture. Prvi in poglobitni namen družine je zaščita otrok.

Drugi zagovarjajo načrtno preprečevanje spočetij zaradi Malthovih dokazov. Malthus je postavil teorijo, da prebivalstvo na zemlji raste po geometrični postopici ($1 - 2 - 4 - 8$), količine hrane pa po aritmetični ($1 - 2 - 3 - 4$). Vemo pa, da danes preostanek živil povzroča velike gospodarske težave. V mnogih krajih, ki se navajajo kot primer pomanjkanja živil, kot so n. pr. Kitajska, Indija, lahko izboljšani načini obdelovanja rešijo to vprašanje. Med živalstvom ni nobenega preprečevanja razmnoževanja; vemo, da narava sama ohranja ravnotežje. Ribe ležejo jajčeca v visoke tisoče, da se zagotovi ohranitev vrste. Sesalci, ki so bolj zavarovani v času, ko se razvijajo, se razmnožujejo v manjšem številu, da se vzdržuje ravnotežje. Rojstvo enega otroka je tipično za človeško mater, ker je nevarnost za življenje potomca zelo zmanjšana. Gotovo je, da imamo vkljub Malthovi teoriji preveč zajcev, morskih rib, lastavk etc.

Pomanjkanje in bogastvo

Drug znameniti "razlog" za načrtno preprečevanje spočetja je bil zapuščenost posameznih otrok v družinah s številnimi otroki. Kako je potegnjena črta? To, kar je za eno družino pomanjkanje, je za drugo že bogastvo. Marsikatera žena čuti potrebo, da bo imela gospodinjsko pomočnico, še preden sploh misli imeti otroke. Druge zopet čutijo potrebo, da imajo prihranjen denar za višjo izobrazbo še nerojenega otroka. Včasih nam "mala, uboga, bogata deklica" s svojimi nasprotji daje nauke. Osamljen otrok v bogatem domu je včasih najbolj nepreviligran med vsemi otroki. Ne pogrša samo bogate družbe domačih otrok, temveč prav pogosto tudi svojih staršev, ker zanj skrbi varuhinja ali pa vzgojni zavod. Najbolj ubogi

so pa oni domovi, v katerih ima mož s Ph. D. razvajeno ženo v nadomestilo za otroka.

Resnična revščina, ki je združena z lakoto, in neprimernim stanovanjem, je seveda druga zgodba. Dolgo časa se mi je zdelo, da so najbolj trmasti razlogi za omejevanje spočetja - seveda je kruta že taka misel - da je treba gledati na otroka kot na luksuz, ki si ga lahko nabaviš. Ekonomisti lahko na dolgo in široko razpravljajo, da se bo zmanjšalo blagostanje z naraščajočim številom prebivalstva. Naše bogato gospodarstvo pa ima svojo osnovo na masovni proizvodnji, ki predpostavlja masovno uporabo dobrin. Taka ugotovitev je seveda v zelo slabo tolažbo materi z mnogimi otroki. Bolje kot reči, ne otrok, bi bilo vpeljati sistem, ki ga ima 24 dežel; to je sistem družinskih plač ali doklad, ki so odvisne od števila otrok. Odkrila sem celo to, da se namesto socialne pravičnosti vsiljuje načrtno omejevanje spočetja.

Zdržnost je težka

Drug zapleten dokaz dajejo oni, ki predlagajo umetno urejevanje rojstev kot varstvo za mater, katere zdravje je v nevarnosti zaradi nosečnosti. Težko je naložiti držnost možu in ženi, ki si želita skazovati ljubezen. Taki zakonci lahko rabijo "rhythm", ne da bi trpeli psihično škodo. A to ni nikaka ugodna zaščita; prav tako ne kaka druga metoda. Brskala sem nadalje po zdravniških knjigah o porodništvu, da bi našla zadovoljiv odgovor v tem vprašanju. Brala sem o okoliščinah, v katerih je splav, ki ga izvrši zdravnik, priporočljiv, da se preprečijo usodne posledice, ki pretijo materi zaradi nosečnosti. Brala sem tudi, da mnoge okoliščine, v katerih so včasih zdravniki priporočali splav, niso več nevarne. V drugih primerih zdravniki niso edini. Nekateri izvrše splav v takih zdravstvenih okoliščinah, ki jih drugi ne smatrajo nevarne za mater. Število okoliščin, katere so zdravniki pred 25 leti

smatrali nevarne za življenje matere, se je zelo znižalo. Celo materam s tuberkulozo, rakom hrbtenice, jetrnimi boleznimi in zoženimi kostmi priporočajo zdravniki, da je bolje, da ne naredo splava.

Tudi v težkih slučajih, ki so pa zelo redki, zdravniška ugotovitev ni nikoli popolnoma negativna. Splav še vedno lahko smatramo za nevarnejše tveganje za zdravstveno stanje matere kot pa majhna možnost smrti ob porodu. Nosečnost ni bolezen in splav ni zdrava operacija. Človek brez vere ne veruje, da je splav zločin; ako pa je izobražen, ve, da ni splava, ki bi mu lahko rekli uspešen splav. Tudi ako mati po splavu popolnoma okreva, se nikoli ne more izogniti kvarnim psihološkim posledicam.

Pogostokrat navajajo kot razlog za načrtno urejevanje rojstev izčrpanost matere, ki ima preveč rojstev v majhnem časovnem razdobju. Redko se prigodi, da bi sledili otroci v navadnem razdobju. Dokler mati doji, je navadno novo spočetje nemogoče. V teh slučajih, ko so rojstva blizu skupaj, je zlo uboštvo, ne pa otroci. Primerna nega in pravilno hranjenje lahko preprečita, da bi bil to za zdravje uničujoč činitelj.

Med tem ko sem brala te knjige (ki govorijo o tem, kar sem napisala), sem dobila tri otroke.

Nobena druga stvar me ni mogla bolj prepričati o resničnosti pozitivnih dokazov za sprejem rojstva otrok kot doživetev mojega materinstva. Kar naenkrat sem se znašla v zavidni želji, da bi uživala srečo družin, ki imajo pet, šest ali sedem otrok. Ako troje otrok prinese toliko veselja v družino, kako zelo morajo biti srečne družine s številnimi otroki!

Otroci seveda zbolijo, so sitni, da jih je težko prenašati; bile so ure, ko bi jih najraje poslala daleč od doma; seveda bi to storila le v slučaju, da bodo naslednji dan zopet doma. Zadovoljstvo, ki mi ga je prineslo družinsko življenje, je rešilo moj notranji spor med materinskim poklicem in drugimi cilji, ki sem jih hotela doseči s svojim udejstvovanjem izven družine; sem pa še vedno vesela, da se zanimam tudi za

druge stvari. Ugotovila sem, da je lahko izobrazba za mater dopolnilo njenega poklica, ne pa vzrok notranjih sporov.

Zadnje vprašanje, na katerega sem dobila odgovor v knjigah, je bilo, kako vzgajati otroke, da bodo dobri in srečni državljani. Kot otroci matere brez vere so bili zmedeni v presojanju moralnih vrednot. Zakaj ne bi delali stvari, ki so jim prepovedane, a jim ugaajajo! Paziti je treba samo, da niso zasačeni, zakaj v tem slučaju so kaznovani.

Tudi agnostik lahko verjame, da je notranja razlika med pravilnim in napačnim. Svoje prepričanje v tej zadevi sem postavila na osnovo družabnega čuta: Kar škoduje bližnjemu, je zlo. Moj moralni kodeks je bil vsebovan v desetih zapovedih, o katerih sem bila prepričana, da so najboljše vodilo, ki je bilo kdajkoli dano.

Končna odločitev

Razlogi, ki so bili dobri zame, niso prepričali mojih otrok. Sklenila sem, da bo verski pojem vsemogočnega in vsevednega Bitja nadomestil njihovo primitivno in še ne razvito vest. Začela sem pregledovati svetovne vere, da bi našla najbolj primerno. Študirala sem kar po vrsti od budizma do krščanske znanosti (Christian Science). Polagoma sem opazila, da me najbolj privlači katolicizem, čeprav se mi je nekdaš upiral samo zaradi neizogibnih in na videz fantastičnih verskih resnic.

Priprava in vzgoja za očetovstvo in materinstvo sta se mi zdeli potrebni kot

del vzgoje mojih otrok. Ako imajo zdrave pojme o zakonu, jim bo nekoč prinesel veliko sreče. Ako jim hočem prihraniti leta mojih bojev in moje razdvojenosti, jih moram vzgajati tako, da bodo imeli pravilne odnose do sebe in do drugega spola ter pravo pojmovanje o zakonu. Nauki o zakonu in družini, ki jih uči katoliška Cerkev, so se strinjali z nauki, do katerih sem se dokopala po letih učenja in iskanja. Dejansko ima samo katoliška Cerkev prave pojme, od katerih ne odstopi, in katere izraža z jasnimi besedami, ki ne puščajo nobenega dvoma.

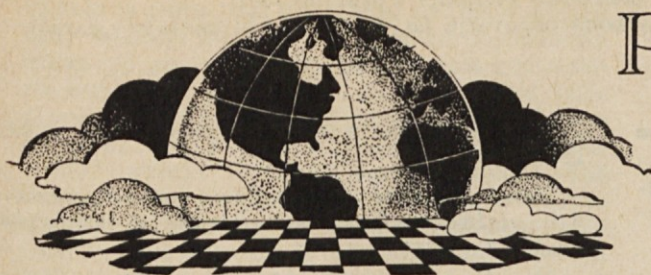
Postala sem prepričana, da bodo moji otroci bolj vzgojeni in urejeni ljudje, ako bodo v katoliški Cerkvi. Resna gotovost dobrega katoličana se mi je zdela vedno nekaj lepega. Zaradi moje znanstvene izobrazbe pa se mi je zdelo nemogoče, da bi mogla kedaj sprejeti mistično pojmovanje življenja po smrti in versko resnico o resnični Jezusovi navzočnosti pod podobo kruha in vina.

Začela sem se učiti krščanski nauk pri farnem duhovniku; v svoje veliko presečenjenje sem spoznala – čeprav ne brez bojev in pomislekov – da ima vsaka verska resnica razumsko osnovo, ki jo je nemogoče zavreči. Polagoma sem začela verovati, da katolicizem ni samo nekaj lepega, temveč, da je tudi resnica. Po vseh teh letih in iskanju po knjigah sem bila s krstom sprejeta v katoliško Cerkev.

Nepopustljivo stališče katoliške Cerkve do pogubonosnih učinkov, ki jih ima načrtno in umetno preprečevanje spočetja, me je privedlo do popolne resnice, ki je v katoliški Cerkvi.

“Izpoved matere” je iskrena zgodba žene in matere, ki je bila prepričana, da lahko sama postavi pravila za svoje zakonsko življenje. Njena ženska narava se je uprla vsem njenim načrtom, pri katerih je sledila svojemu razumu, ni pa upoštevala svojega srca. Iskreno popisuje, kar je doživljala ob iskanju odgovorov na vprašanja, kijih je narokovala njena ženska narava. Upoštevati moramo, da je marsikateri odgovor, ki ga dobi v knjigah, nepravilen. Opisuje torej svojo pot iskanja. Ko je to pot hodila, ni vedela, da jo bo privedla v katoliško Cerkev. Čutila je samo, da jo težnja po materinstvu vodi v smer, ki ni v skladu z nauki mnogih sodobnih sociologov in psihologov. Zdrav ženski čut ji je povedal, kateri nauki so zmotni. Njena zgodba nam potrdi, da je Bog zapisal svoje večne in nespremenljive zakone v človeška srca.

- S. K.

Preveč ljudi

na svetu?

Po poročilih, ki jih imajo pri Združenih narodih, sklepajo, da se število prebivalcev na svetu pomnoži vsaki dan za 70.000. Prirastek prebivalstva na svetu doseže vsako leto nekaj nad en procent. To je najvišji prirastek, kar jih pomni zgodovina. Ako se bo prebivalstvo tako množilo, bodo imele Združene države, ki imajo sedaj 165 milijonov ljudi, leta 1975 že 200 milijonov prebivalcev. Na vsem svetu je sedaj približno dva in pol milijona ljudi; ta številka se lahko v 50 letih podvoji.

Te približne številke odpirajo mnogo vprašanj.

Nekatera vprašanja so ekonomska. N.pr. za koliko ljudi lahko nudi zemlja trojno dnevno okrepčilo?

Druga vprašanja so moralna. Eno izmed njih je: kako lahko odgovorijo katoličani onim, ki skušajo rešiti vprašanje preobljudenosti sveta tako, da priporočajo ali pa izvajajo uzakonitev umetnih načinov omejevanje družine; ti umetni načini so: preprečenje spočetja s posegom v naravne zakone (birth control), splav (abortus) in uničenje plodnosti (sterilizacija).

Vprašanja, ki izvirajo iz preobljudenosti sveta, ki se bo še pomnožila, so zapletena; vendar pa povzročajo večjo zmešnjavo, kot je potrebno. Največ zmešnjave so pa povzročili oni, ki skušajo s preobljudenostjo sveta doseči, da umetno omejevanje spočetja, splav in sterilizacijo ne bi smatrali za nekaj nemoralnega. O teh stvareh preveč pišejo ljudje, ki niso dovolj poučeni; o gospodarskih razlogih v zvezi s preobljudenostjo sveta govore ljudje, ki gospodarstva nikoli niso študirali; prav tako govorijo o moralnosti in nemoralnosti nepoklicani ali pa neusposobljeni ljudje. K temu se je pa še pridružilo preveč enostavno in naivno presojanje zapletenih vprašanj. Taki neusposobljeni ljudje navajajo mnenje znastvenikov za "dokazana dejstva". Nekateri pa v svoji neurejeni gorečnosti delajo zmešnjavo in strah med ljudmi, namesto da bi onim, ki so poklicani, prepustili, da razpravljajo o vprašanjih preobljudenosti in iščejo primerne rešitve.

O teh vprašanjih so se časopisi in magazini precej razpisali. Pisali so pa tako, da nepoučenega človeka navdajajo skrbi pred bodočnostjo. Mnogi so to napačno pisanje izrabili za slabe namene. Dosegli so, da sedaj govorijo ljudje o zapletenih vprašanjih kot o kaki preprosti zadevi. V naslednjih straneh bomo videli, da so tudi dobri časopisi naselili javnemu mnenju in z napačnimi dokazi odgovarjali onim, ki zagovarjajo umetno preprečevanje rojstev. Zato te vrstice niso namenjene samo zakoncem, temveč vsem, ker moramo imeti vsi jasne pojme o osnovnih stvareh božje postave.

O vprašanjih, ki izvirajo iz strahu pred preobljudenostjo sveta, ni sposoben pisati kdorkoli. V raznih magazinih sem zasledoval članke v tej zadevi. Zdi se mi pa, da je najbolj jasno in pravilno osvetlil ta vprašanja katoliški magazin "Sign". V februarski številki 1957 so bili priobčeni odgovori Fr. Williamsa Gibbonsa, jezuita.

Kdo je Fr. William Gibbons? Fr. Gibbons je profesor ekonomskih ved in direktor knjižnice na Loyola kolegiju v Baltimore, Maryland. Znan je postal po svojem delu na področju demografije. Demografija je veda, ki raziskuje razvoj in probleme naseljenosti. Prejel je več akademskih stopenj na raznih univerzah. Od leta 1945 do 1948 je bil sourednik jezuitskega tednika "America". Od leta 1946 do leta 1953 je bil član izvršnega odbora National Catholic Rural Life Conference, katere namen je skrbeti za katoličane, ki se preživljajo s poljedelstvom, zlasti za delavce po kmetijah; poleg tega skrbi, da katoličani ne zapuščajo zemlje, ki jo posedujejo; skrbi tudi za misijonsko delo med poljedelskimi delavci. Med letom 1948 in 1953 je bil tudi svetovalec za naselitve razseljenih oseb pri National Catholic Welfare Conference. Udeležil se je osmega mednarodnega kongresa, ki je razpravljal o vprašanju preživljanja prebivalstva; tudi predaval in pisal je o tem in doprinesel s svojimi članki bogat delež raznim poklicnim časopisom. Od leta 1954 dela na Loyola kolegiju pri študijskem odseku, ki raziskuje dejansko dokazane roparske pohode v zgodovini, da dobe potrebne podatke, ki osvetle sedanje vprašanje preobljudenosti zemlje; v svojem študiju posvečajo veliko pozornost zaostalim krajem, kjer je industrija še nerazvita; za-

sledujejo tudi stališče prebivalstva v raznih deželah do poroke in zakona, družinskega življenja in spola z namenom, da prikažejo zakonsko in družinsko življenje v pravilni luči.

V obliki vprašanj in odgovorov nam Fr. Gibbons odgovarja na vprašanja, ki nastajajo zaradi hitrega naraščanja prebivalstva na svetu.

Koliko hitreje narašča število prebivalstva v primeri s preteklostjo?

Ako govorimo kot smo navajeni: dvakrat hitreje kot pred industrijsko revolucijo.

Kje je vzrok?

Število prebivalstva narašča zaradi hitrega napredka v industriji v zadnjem stoletju; zlasti pa zaradi napredka v medicini. Vedno večja skrb za javno zdravje je našla pot skoro v vsak kotiček sveta. Skoro povsod živijo danes ljudje dalj časa kot včasih; tudi umrljivost dojenčkov se je zmanjšala. Tudi tam, kjer število prebivalstva pada ali je ustaljeno, je prirastek prebivalstva višji od smrtnih slučajev. Vidna izjema je Irska. Tam se število prebivalstva giblje popolnoma drugače kot kjerkoli na svetu; v zadnjem pol stoletju se je prebivalstvo zelo znižalo po številu; eden izmed vzrokov je izseljevanje; glavni vzrok pa je, ker se Irci sedaj poročijo razmeroma zelo pozno.

Ali zgleda, da se bo sedanje naraščanje števila prebivalstva nadaljevalo?

Ena izmed nalog demografije je poiskati podatke, ki nam bodo omogočili poiskati odgovor na to vprašanje. Zelo važno je, da dobimo ta odgovor. En razlog za pomanjkanje šolskih prostorov v Združenih državah so ravno napačne pretekle napovedi o gibanju števila prebivalstva; te napovedi so slonele na nezadostnih podatkih, ki so bili vzeti iz časa depresije, in niso odgovarjali poznejšim dejstvom. Je pa silno težko dobiti točne podatke za točno napoved. V nekaterih deželah so številke ljudskega štetja zelo nepopolne ali pa jih sploh ni. Odgovor na vaše vprašanje bi bil približno tak: naša zelo počasi napredujoča veda nam pove, da bo število prebivalstva na svetu zelo naglo naraščalo, ako ne pride do kake večje katastrofe.

O resnosti položaja so različna mnenja. Nekateri znanstveniki pravijo, da se bo število prebivalstva ustalilo; ako se pa ne bo, bo tehnološki napredek tako nagel, da bo prirastek brez pomena. Na drugi strani pa dobimo izvedence, ki ne trdijo samo, da se bo prebivalstvo še naprej večalo kot do sedaj, ampak se celo bojijo, da je zelo blizu dan, ko bodo ljudje povsod, tudi državljani dobro usmirjenih Združenih držav, živeli v prenatrpanem brlogu. Kaj vi mislite o tem?

Ali se bomo nekega dne znašli v prenatrpanem brlogu ali ne, je odvisno od našega nerazumnega ali pa razumnega reševanja tega vprašanja. In od naše pripravljenosti, reševati to vprašanje!

Gotovo je, da se moramo te zadeve zelo resno lotiti.

Torej smatrate to vprašanje za zelo resno. Ali mislite reči, da se strinjate z Malthovim naukom?

Vesel sem, da ste omenili teorijo pastora Maltha. Obžalovanja vredno je, da nekateri katoliški krogi napačno obravnavajo Malthove nauke; Maltha skoro zamenjujejo s hudičem in odklanjajo njegovo teorijo, kot delo prenapetega človeka. Dejansko je pa Malthus samo opozoril na nekatera dejstva in je upal iz njih izvesti nekatere zaključke, ki zaslužijo spoštljivega - seveda tudi kritičnega - obravnavanja.

Ali nam bi lahko malo več povedali o tem pastoru Malthu in o njegovi teoriji.

Zelo rad. Pastor Malthus je bil Rev. Thomas Malthus, prevdaren in plemenit anglikanski pastor, ki je živel v Angliji koncu 18. in v začetku 19. stoletja. Ker je svoje zaključke izvajal iz resničnih dejstev potom metodične analize, je zelo vplival na razvoj mlade vede, ki se imenuje demografija. V letu 1798 je v nekaj razpravah napadel utopijske teoriste svojega časa; v teh razpravah je naredil nekaj neprijetnih opazk o bodočnosti človeštva. Leta 1803 in pozneje je svoj nauk spopolnil, razširil in oblikoval.

Bistvo njegovega nauka je: ljudje se razmnožujejo, zemlja pa ne. Iz tega lahko dokazljivega dejstva je Malthus sklepal, da bo prebivalstvo zemlje naraslo do take mere, da ga zemlja ne bo mogla preživljati. Videl je, da se temu naraščanju protivita samo revščina in greh; k temu je pozneje dodal še moralne ovire. V luči poznejšega razvoja lahko kritiziramo Malthove nauke, ker je celotno vprašanje postavil v preozke meje. Vprašanje naraščanja prebivalstva ni odvisno samo od razmerja rodovitnosti človestva in rodovitnosti zemlje; so še drugi važni činitelji, ki jih moramo upoštevati.

Ali nam lahko opišete te činitelje?

To lahko storim najhitreje, ako za nekaj trenutkov pogledamo na Japonsko. Tja je bila namreč v povojnih letih usmirjena pozornost vsega sveta; glavni vzrok te pozornosti pa je bilo naglo naraščajoče število splavov, ki so bili izvršeni iz socialnih in gospodarskih razlogov.

Japonska ima 90 milijonov prebivalcev, ki žive na štirih otokih, ki imajo velikost Montane. Mimogrede povedano, te številke predstavljajo dejstvo; ni pa to dejstvo nujno činitelj. Kadar pravimo, da je dežela "preobljudena", rabimo

zelo medel in popolnoma nepomemben izraz. Dežela je lahko tako obljudena, da ljudje stopajo drug drugemu na prste, a je lahko gospodarsko trdna. Je pa lahko kaka dežela zelo redko naseljena, n.pr. Sahara, in vendar doživlja krizo preobljudenosti. Japonski problem je posledica težav, ki imajo svoj vzrok v drugi svetovni vojni.

Med zadnjo vojno so Japonci zgubili 44% svojega imperija; med drugim tudi industrijsko Mandžurijo. Povojne pogodbe so Japoncem zelo omejile ribarstvo, kar je povzročilo pomanjkanje najbolj važne ljudske hrane. Med vojno so v raznih krajih sveta načrtno ustvarjali razpoloženje proti Japoncem, kar še danes ovira napredek japonske trgovine. Poleg tega je od leta 1945 število prebivalstva na domačih otokih naraslo za 18 milijonov; ena tretjina tega prirastka je posledica repatriacije Japoncev iz prekomorskih dežel; drugi dve tretjini pa so posledica zmanjšane umrljivosti in zvišanega števila rojstev; pojav, ki ga opažamo povsod.

Ako resno presojava japonski problem, lahko spoznamo, da je nastal kot posledica raznih činiteljev: gospodarskih, družabnih in političnih. Kar velja za Japonsko, velja za vse kraje sveta; kjerkoli najdemo vprašanje preobljudenosti, odkrijemo različne vzroke. Naravno pa je, da se v različnih krajih vzroki različno vrstijo.

Važen činitelj v egiptovskem vprašanju prebivalstva je, da je devet desetih Egipta puščava. Posledica tega je, da mora kvadratna milja, ki je posejana s pšenico, preživljati okoli 1,670 ljudi. Poleg tega je po vpeljavi sodobnih higijskih ukrepov prebivalstvo Egipta doseglo 23 milijonov, kar pomeni trikratni prilastek v 70 letih.

Zdi se, da je v Indiji glavni vzrok pomanjkanje industrializacije. Isto lahko rečemo o latinski Ameriki, kjer zelo verjetno sedaj prebivalstvo najhitreje narašča. Ze nekaj časa obstoja mnenje, da se bo prebivalstvo južne Amerike, Karibbeanskih dežel z Meksiko in Zapadne Indies naraščalo s sedanjim prirastkom in se bo v 30 do 40 letih podvojilo. To pomeni, da bo tedaj v deželah južne Amerike 350 milijonov ljudi v primeru s sedanjimi 175 milijoni. Južno od Rio Grande je danes ena oseba za vsako na področju Združenih držav in Kanade; tedaj pa bo razmerje tri proti dve.

Tak pregled sveta v 80 sekundah je seveda zelo nepopolen; ne more podati popolnoma jasne slike obljudenosti sveta in vprašanj, ki izvirajo iz hitrega naraščanja števila prebivalstva; vendar pa vsaj nekoliko osvetli položaj.

Ta položaj pa gotovo povzroča vprašanja možnih rešitev. Ena rešitev, ki jo pogostokrat priporočajo in izvajajo, je preseljevanje. Ali bi nam lahko tudi o tem kaj povedali?

Je neka šola, ki meni, da bi se s preseljevanjem iz preobljudenih krajev pritisk materialno

zelo zmanjšal. Žal, zadeva ni tako enostavno, kot se zdi.

Vsako preseljevanje vključuje deželo, ki pošilja ljudi, in deželo, ki jih sprejema. Ako so ljudje, ki se izseljujejo, mladi, se bo verjetno število porok in rojstev znižalo, kar bo nekoliko olajšalo pritisk prenaseljenosti. Po drugi strani pa to pomeni izgubo izurjenih in dobrih delavcev, ki jih dežela potrebuje za svojo produktivno sposobnost. Ako je izseljevanje edini korak proti prenaseljenosti, se bo po dolgem času isto vprašanje znova obnovilo. Poleg tega je pa treba tudi upoštevati, koliko ljudi se dejansko izseli in koliko bi se jih smelo ali moralo izseliti. Da bi olajšali sedanje vprašanje prenaseljenosti v Indiji, bi morali preseliti letno tri do štiri milijone ljudi.

Ako pogledamo v deželo, ki sprejema preseljenca, se srečamo z drugimi vprašanji.

Obstojata gospodarski činitelj. Pred leti so se katoliški industrialisti zavzeli za preselitev večjega števila prebivalcev iz preobljudenih dežel v velike predele ekvatorialne južne Amerike. Priseljenci naj bi se tam preživljali s poljedelstvom, a načrt ni uspel. Spoznali so namreč, da bi ljudje prišli iz dežja pod kap; preselili bi se iz gospodarsko nerazvitih krajev v deželo, ki bi se zaradi neugodnega podnebja lahko razvila samo z velikanskimi izdatki.

Obstojajo pa tudi politični pomisleki. Znano vam je, da je bila pri nas ustanovljena leta 1948 komisija za ljudi, ki so pod silo razmer zgubili dom. V štirih letih je ta komisija preselila 400,000 beguncev; izselila jih je večinoma iz srednje Evrope in jih naselila križem vseh 48 držav. To je bil lep in velikopotezen program, ki je zahteval 19 milijonov dolarjev. Toda samo v letu 1952. so ti novonaseljenci plačali 57 milijonov dohodninskih davkov.

Ko je leta 1952 zakon za razseljene osebe ugasnil, ni bil obnovljen. Komisija je prenehala s svojim delom in vseljevanje urejmeta dva naslednja zakona. Prvi se imenuje Walter-McCarranov zakon iz leta 1952, ki pravzaprav ni nov zakon, ampak samo urejuje in dopolnjuje 48 prejšnjih zakonov. Drugi pa je Refugee Relief Act iz leta 1953 (ki je že ugasnil).

Oba zakona so zelo kritizirali, ker postavljata prestroge pogoje za vseljevanje; zlasti omejujeta dežele, od koder prihajajo vseljenci. Tu seveda ni prostor, da bi dolivali olje na ogenj tega kočljivega vprašanja. Pokazati hočem samo, da vseljevanje ni samo zadeva gospodarskega značaja.

Gospodarsko so, kot pokaže uspeh zakona za razseljene osebe, Združene države izkoristile ideje in sposobnosti mnogih vseljencev. Politično pa smo proti resni stvarnosti subverzivnih teženj Sovjetske zveze. Morda je potrebno, da spremenimo obstoječe zakone v bistvenih stva-

reh ali pa ne. Dejstvo ostane, da mora sedaj vsak vseljevalni zakon upoštevati te težnje; med drugimi stvarmi mora tudi vsebovati možnost, da se prepreči vseljevanje komunistov.

Imamo pa tudi razne socialne pomisleke. Pred leti se je vršilo močno preseljevanje iz Afrike v Francijo. Zdelo se je, da bo gospodarsko to preseljevanje koristno. Francija potrebuje delavcev, zlasti po drugi svetovni vojni. A preseljevanje se ni obneslo, zakaj Francozi imajo odpor do Mavrov; to se je pokazalo pri skupnem delu in pri vprašanju stanovanj.

Seveda, to ni lepo od francoskih mestnih ljudi. Dejansko je bilo to napačno razmerje do vseljencev zelo nespametno. A kadar pride do preseljevanja, je treba vedno upoštevati ljudi, kakršni so; žal, niso taki kot bi morali biti.

Z nekaj besedami povedano: preseljevanje ni končna rešitev preobljudenosti. Včasih prinese deželi pravo pomoč za nadaljevanje industrijskega razvoja in resnične vire blagostanja.

Najbolj glasno pa zagovarjajo rešitev tega vprašanja z omejitvijo številnih družin z umetnim urejevanjem rojstev, splavom in sterilizacijo.

Statistike, ki so dostopne, povedo, da so po vsem svetu ti načini precej v navadi. Kot zgleda, izvaja v tej deželi kakih 80% zakoncev kako vrsto urejevanja rojstev.

Izven kontinentalnih Združenih držav so vlade uzakonile umetno urejevanje rojstev in vpeljale razne pripomočke, da bi dali zakoncem pogum, da bi se posluževali teh državnih zakonov. Vzemimo za primer Puerto Rico. Tam je 76 zdravstvenih edinic in prav toliko podedinic, ki razširjajo navodila za umetno urejevanje rojstev in delijo sredstva proti spočetju. Dosegljiva zdravniška poročila kažejo, da se prebivalci v Puerto Rico, ki so v veliki večini katoličani, na splošno izogibljejo tega programa, a vendar je kaka oblika umetnega omejevanja rojstev razširjena med 50% zakonskih parov; in 3000 žensk se vsako leto podvrže sterilizaciji.

Japonska, ki je leta 1948 vpeljala evgenični varstveni zakon, je uzakonila splav. Leta 1953 je bilo 1,068,000 splavov, ki so jih izvršili zdravniki. Mnogo je bilo pa tudi takih, ki niso bili registrirani ali pa niso bili izvršeni zakonito.

Ni še tako dolgo, ko so se milijoni Amerikanecv zgražali nad Hitlerjevim početjem, ki se je posluževal sterilizacije, da bi uničil celotne rase. Najbolj žalostno pa je, da je Hitler samo odtrgal list iz ameriške knjige. V prvih štirih desetletjih tega stoletja je 32 držav in en teritorij zglasovalo zakone, ki zahtevajo prisilno ali prostovoljno sterilizacijo v nekaterih okoliščinah. Pet državnih zakonov je bilo odstranjenih, drugi pa so še na papirju in se jih še poslužujejo v omejenih in zmanjšanih mejah.

Ako povdarjam, kaj se dogaja v katoliških

deželah in pri nas, ne mislim spregledati, da se iste in še hujše stvari dogajajo tudi drugod.

Ali mislite, da so ameriški katoličani dovolj poučeni o nauku cerkve v teh zadevah?

Lahko rečemo, da povprečni Amerikanec razume naravni zakon. Sem pa prepričan, da so mnogi zanikrni, da bi se poučili o navodilih, ki pokažejo, kako je treba ravnati v danih primerih. En namen naših raziskovanj je podati nauk o tem tako, da bo pripravno dostopen katoliškim socialnim znastvenikom. V ta namen tudi pripravljamo 75 proglasitev svete stolice, ki so bile izvršene v zadnjih 300 letih in govore o zadevah družine in o namenu poroke.

Ali boste na podlagi omenjenih odlokov podčrtali glavne nauke cerkve?

V širšem pomenu Cerkev zelo skrbno razlikuje med dvema načinoma urejevanja rojstev. Prvi je umeten, samovoljen poseg v naravne sile, da se prepreči spočetje; izvrši se z mehanskimi ali pa zdravniškimi sredstvi. Te vrste urejevanja rojstev je popolna prekršitev božje postave; prav tako je proti božji postavi predčasna prekinitev združenja.

Mislim, da je važno, da katoličani vedo: zakaj? Že nekaj časa je od tega, ko sem imel med nekim mednarodnim zborovanjem priložnost spoznavati delavnost nekaterih katoliških ženskih organizacij. Zdelo se je, da žene mislijo, da lahko zmedejo zagovornike umetnega omejevanja rojstev, ako se jim postavijo nasproti z geslom. In geslo je bilo: "Mi smo za življenje! Umetno omejevanje rojstev je umor!" - S takim dokazovanjem samo damo orožje "sovražniku". Nasprotniki nam lahko zaprejo usta s kratkim odgovorom: "Preprečevanje spočetja ali umetno zavarovanje proti možnosti spočetja, da življenje ne vzklije, je ena stvar; druga stvar pa je umor, ki uniči življenje". - Odgovor nasprotnikov je točen. Umetno omejevanje rojstev s preprečenjem spočetja ni umor. Je pa velik greh, ker je to samovoljno poseganje v naravni razvoj, ki ga je določil Bog.

Zakoncem so dovoljena dejanja, ki po svoji naravi lahko vodijo do spočetja. Ne smejo pa pred ali po spočetju posegati v delo narave z namenom, da bi se izognili možnim posledicam zakonskega dejanja. To je trajen in nespremenljiv nauk Cerkve. V tej zadevi ni mogoče spreminjati in prilagojevati postave, ker je od Boga. Cerkev spreminja postavo držka od mesa in posta, ker je to v njeni moči, naravnega zakona pa ne more spreminjati.

Druga oblika urejevanja rojstev je zdržnost zakoncev, ki je lahko stalna ali začasna. V obeh slučajih mora biti sklenjena s pristankom obeh zakoncev. Zadnja, ki je sedaj bolj v navadi je združena navadno s ritmom; ritem v tem slučaju je periodična zdržnost. Povdariti je pa treba, da

Cerkev ne pospešuje nobenega načina urejevanja rojstev z zdržnostjo; izjavlja samo pod kakimi pogoji ritem ni greh. Katoliški zakonci, ki mislijo na uporabo tega načina, se morajo zavedati osnovnega namena spola in zakona, ki je ohranjanje človeškega rodu. Otroci so naravna posledica zakonskega življenja. Uporaba ritma je dovoljena samo, kadar obstoja važen razlog. Kot pravilo je razlog v zvezi z nevarnostjo za zdravje matere ali pa ako bi prirastek družine povzročil zelo resne in težke gospodarske težave v družini. Ako se zakonca poslužujeta ritma iz enostavnega razloga, ker ne marata imeti otrok, grešita.

Sterilizacija, ki je povzročena z namenom, da se prepreči možnost spočetja, je vedno nedovoljena, torej grešna.

Prav tako je namerno izvršen splav greh. Namerno izvršen splav je umor. Kdor izvrši, dopusti ali svetuje splav naredi nerojenemu otroku veliko krivico, ker ga oropa življenja in milosti svetega krsta.

Ali mislite, da imajo sedanji katoliški dokazi proti omejevanju številnih družin z nemoralnimi sredstvi kak uspeh?

Ne! Na primer: tu na mizi imam časopisno novico, ki jo je pred nedavnim zelo širil katoliški tisk. Naslov se glasi: "Znanstveniki odklanjajo umetno urejevanje rojstev kot pot do rešitve vprašanja preobljudenosti sveta".

Članek navaja dva angleška znanstvenika. Eden je mnenja, da se bo preobljudenost zmanjšala. Drugi pa se zadovolji z trditvijo, da se rodovitnost zemlje lahko poveča tako, da bo lahko preživljala šest bilijonov ljudi.

Oba znanstvenika imata morda prav. Obadva sta strokovnjaka. Skrbi me pa prenapeta gorečnost oni katoliških ljudi, ki v svoji površnosti in zaletelosti zagrabijo za tak dokaz. Saj vemo, da so ekonomski dokazi; a danes se dogaja to:

Zagovorniki umetnega omejevanja rojstev pravijo: "Pustite nas, da živimo po svoje, sicer se bo naš življenski standard podrl".

Nekatoliško misleči katoliški zagovorniki krščanske morale pa odgovarjajo: "Nikakor ne; lahko ohranjamo svoje življenske standarde, ne da bi se posluževali vaših metod".

Zares čuden boj, pri katerem gre "zob za zob". Kadar pridejo zagovorniki umetnega omejevanja rojstev na bojno polje z ekonomskimi dokazi, jim katoliški gorečniki odgovarjajo z ekonomskimi razlogi. Preprosto povedano: mnogi katoliški apologeti ali zagovorniki so se dali vjeti v Marksovo zanko. Dopustili so, da so jih nasprotniki porinili na položaj, na katerem morajo priznati, da gre za ohranjanje človekove udobnosti, ne pa za reševanje neumrjočih duš.

Ako se bomo bojevali v tej smeri, bomo sami porazili svoje cilje. Po drugi strani pa tudi nobeden ne ve, ali bodo ekonomski dokazi sploh

koga prepričali.

Zakaj bi zapravljali svoje sile na negotovih ekonomskih dokazih, ko pa imam pri rokah dokaz, ki mu ni mogoče ugovarjati. Ta dokaz je: svojih ciljev ne moremo doseči - pa naj bodo še tako dobri - z nemoralnimi sredstvi, ker nam Bog to prepoveduje. Končni odgovor nečistosti je čistost in milost božja, ki človeka usposobi za čisto življenje. Tudi zakonci morajo čisto živeti. Zakonsko združenje, ki se vrši v skladu z božjimi postavami, ni nečistost. Oni zakonci, ki žive zakonsko življenje po naukih Cerkve, ki razlaga božjo postavo, živijo čisto zakonsko življenje. Načrtno poseganje v naravni razvoj, da se prepreči možnost spočetja, je nečistost.

Ti nauki nam morajo biti jasni; proti nečistosti se ne moremo boriti z ekonomskimi dokazi, temveč z resnico, ki je v božjih zapovedih.

Ali nam morda lahko svetujete kak ekonomsko dober in moralen način rešitve vprašanja preobljudenosti?

Zdrava pamet nam pove, da ni nobene popolne rešitve tega vprašanja; to vprašanje bo do gotove stopnje obstajalo vedno. Ni pa dvoma, da se lahko naredijo stopnje, ki vodijo v smeri rešitve tega vprašanja. V ta namen je potrebnih pet stvari:

1. Povečati je treba kapital, ki se vloži zlasti v nerazvite kraje. Težko je dobiti tako zelo obljudene kraje, ki jim ne bi bilo mogoče zelo odpomoči z večjo industrializacijo. Zato je pa potreben kapital; vložiti kapital v kraje, ki so preobljudeni je delo, ki je vredno naših največjih naporov. Prav tako je vredno, da dajemo pogum, da se v take kraje vlaga kapital. Kapital, ki ustvarja, je v prvi vrsti sad privatne podjetnosti. Zato se bo ustvarilo primerno razpoloženje za vlaganje kapitala v nerazvitih deželah samo v atmosferi, ki je naklonjena privatnemu kapitalu. Vlade z razumevajočim pogledom v bodočnost bodo pomagale ustvariti tako atmosfero.

2. Znižati je treba ovire trgovine. Vzemite katerikoli majhen narod latinske Amerike, ki ima zelo resen problem prenaseljenosti v poljedelskih predelih. Tem krajem je treba nuditi možnost za dodatno zaposlitev, kar se lahko doseže z vpeljavo ene ali večih velikih industrij, n.pr. industrije za avtomobile ali poljedelske stroje. Majhne dežele seveda ne morejo podpirati take industrije, zakaj področje trga se konča na državni meji, kjer so postavljene velike ovire za trgovino. Ovire, ki uničujejo trgovino, se morajo zmanjšati, ako hočemo odpomoči vprašanju preobljudenosti.

3. Potrebno je tudi prosto gibanje prebivalstva. To je - preprosto povedano - samo drugi prst v isti rokavici. Avtomobilska industrija uspeva v majhnem kotu naše dežele iz dveh razlogov. Zahvala našim ustanovnim očetom za njihovo dalekovidnost, da ni trgovinskih ovir med

državami; tako ima industrija vso deželo za svoj primarni trg. Drug vzrok pa je, zopet zahvala ustanovnim očetom, da se Amerikanci lahko svobodno gibljejo iz ene države v drugo; na ta način lahko industrija dobiva svoje mišice in možgane iz širokega področja. Druga prednost svobodnega gibanja je možnost za izobrazbo, tehnično znanje in usposobljenost.

4. Večja skrb za ohranjanje naravnih virov. To je posebno kočljiv primer v naši deželi, kjer vodo hitreje uporabljamo kot jo more narava nadomestiti. Ta gospodarski činitelj - kot drugi

- ima svoj moralni vidik; človek je namreč upravitelj zemlje, ki mu jo je dal Bog.

5. Vse to pa nas vodi do zaključka: za rešitev tega vprašanja je potrebno trdo delo. Dolgo je delo za rešitev vprašanja preobljudenosti; uspeh pa je odvisen od sposobnosti in pripravljenosti mož in žena za tako trdo delo, ki so ga vršili naši pionirji; s trdim delom so izklesali velesilo iz ameriške pušče. Vprašanje ne povzroča zemlja. Vprašanje povzročajo ljudje; ljudje morajo pokazati dobro voljo pri reševanju!

Priredil: P. Fortunat OFM

Položaj žene v Indiji

Indija je dežela, ki jo težko razumemo, ako jo zapadni človek sploh lahko razume. Tam se sedaj srečujeta orientalski duhovni svet in zapadna civilizacija. Zdi se, da se Indija dobro zaveda, da potrebuje modernizacije proizvodnje življenjskih potrebščin in obdelovanja zemlje; istočasno pa se boče obvarovati vsakega tujega vpliva. Zato skuša biti nevtralna v vseh svetovnih sporih. A njena nevtralnost je vedno uganka. Veliko vprašanje je, kake bodo posledice vseh tujih vplivov. Miselnost domačinov je svet, ki ga tujci ne razumejo. Naslednji članek nam posveti samo v eno vprašanje indijskega duhovnega sveta: položaj žene v družbi.

V Indijo prodirajo ideje iz zapadnega sveta. Tudi rdeči propagatorji so na delu. Dalje je znano, da je vlada v Indiji odprla klinike in da uporablja tudi druga sredstva, da širi umetno preprečevanje spočetja. S tem boče preprečiti hitro naraščanje prebivalstva. Katoličani so se temu uprli, a njihovi glasovi so bili klic vprijočega v puščavi modernega poganstva. V Indiji se danes srečujeta staro poganstvo in poganstvo civiliziranega človeka. Zgleda, da se stari poganski svet ne bo vedno držal starih zablod suženjstva in brezpravnosti žene. Katoliška Cerkev se trudi, da bi v to zmešnjavo prinesla luč evangelijskih resnic. Kaj bo sprejela Indija? Moderno poganstvo ali Kristusov nauk? Novo suženstvo ali odrešenje? - Urednik

pripadnika hinduizma, ki je vera v Indiji, je žena manjvredna stvar, popolnoma brezpravna in v vsem odvisna od moške volje. Evropska kultura, izobrazba in delo misijonarjev je sicer nekoliko vplivalo na mišljenje Indijcev, a ne toliko, da bi žena dobila dostojno in primerno mesto v družbi. Le redki so primeri, da bi bila žena deležna vsaj majhne stopnje enakopravnosti. Tudi žene brahmanov, ki so najvišji indijski duhovniški stan, so brezpravne. Edini poklic žene je, da v vsem zadosti moževim željam. Po mnenju pripadnikov hinduizma žena sploh ne more pametno misliti. Največje ponižanje za moža je, ako rečejo o njem: "Prav tako malo pameti ima kot njegova žena."

V hinduističnih knjigah so zapisana osnovna načela, ki določajo položaj žene: Vse življenje mora biti odvisna od moža, v nobeni stvari samostojna; tudi vdove niso proste; po moževi smrti postane sin njen gospodar; svojega moža mora nagovarjati z izrazi največje ponižnosti, n. pr. moj mojster, moj gospod ali celo moj bog; nikoli ne sme poklicati moža po imenu, ker bi bilo to proti njegovi časti. - Ako Evropejec, ki ne pozna teh navad, vpraša Indijko za ime moža, ona zardi in skrije obraz pod "sari". Obrne se in se samo prezirljivo zasmije.

V najbolj cenjenih knjigah, ki jih imenujejo Padmapurana, so pravila, kako mora Hindujec ravnati z ženo. Napisal jih je spokornik Vanista. Nauki Padmapurane so o-

V Indiji obstoja neverjetno velika razlika med položajem moža in žene. V očeh

Žena iz Bhilalas (kmečke) kaste v prazničnem oblačilu.

gledalo zveste žene.

“Nagni svoje uho, veliki kralj iz Dilipe! Povedati ti hočem, kako naj se vede žena, ki je vdana svojemu možu in vsa posvečena svojim dolžnostim: Ni drugega boga za ženo kot njen mož. Najodličnejše delo žene je ugajati možu in mu biti pokorna. V tem je vsa postava za njeno življenje. . . Mož je lahko pohabljen, star, bolan, izzivalen v svojem vedenju, nemoralen, pijanec, lahko divja kot bi bil mesečen, lahko je brez časti, skratka: njegove napake naj bodo kakršnekoli, lahko je hudoben - žena mora gledati nanj kot na svojega boga.”

Žena se mora torej v vsem ozirati na moža, na njegove napake, značaj in na vse njegove muhe. Ako si žena kaj zaželi, sme prejeti le z dovoljenjem moža. Ako kdo obišče moža, se mora žena umakniti in s sklonjeno glavo nadaljevati svoje delo. Svoje misli mora posvetiti svojemu možu in nikoli ne sme gledati drugemu možu v obraz.

Ako se smeje mož, naj se smeje tudi

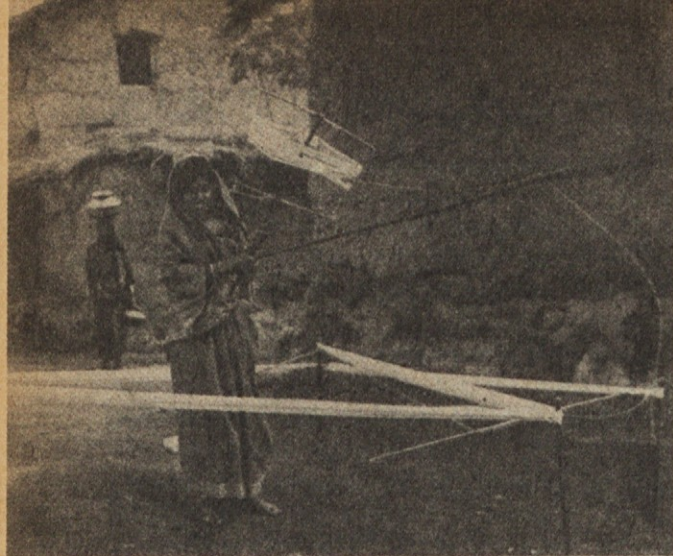
ona; ako je mož žalosten, naj žaluje tudi ona.

Kdaj sme jesti dobra žena? Samo takrat, ko je mož že sit; ako se on posti, naj se posti še ona. Ako se mož ne dotakne jedi, naj se je ne dotakne tudi ona. Jeze in maščevanja ne sme poznati; če mož poje, naj ga žena občuduje. Po smrti svojega moža naj sprejme tudi to žrtev, da se da sežgati na grmadi.

Ženina smrt je srečna, ako umrje takrat, ko mož še živi. Taka smrt se smatra za plačilo za dobre, ki se nanašajo na mnoge rodove. Največja nesreča pa je, ako žena preživi svojega moža. Vdovo - vidhava ji pravijo - podcenjujejo in jo imajo za manjvredno od drugih žena. Ako nima otrok, jo gledajo zaničljivo. Vdova mora žalovati do smrti. Enkrat v mesecu mora pustiti, da ji odstrižejo lase. Draguljev ne sme nositi, le izjemoma si sme nadeti skromno verižico. Nositi sme samo obleko bele barve. Za-

Indijska žena iz Bengalije.

*Zgoraj: Indijska žena pri preji.
Spodaj: Pri vodnjaku.*

Žena pri ročnem mlinu.

bave, tudi družinske, so zanje prepovedane. Ako bi prišla na ženitovanjsko slavje, bi smatrali to kot slabo napoved.

Včasih so vdovo sežgali živo s truplom moža. Angleška oblast je to prepovedala, vendar se to še dogaja skrivoma, zlasti v Severni Indiji in ob pokrajinah ob reki Ganges. Tam se še puste nekatere vdove sežgati in sicer iz nečimurnosti ali iz slepega navdušenja. Tako darovanje imenujejo "sati". Leta 1817 je bilo v Bengaliji okoli 700 takih darovanj. Danes zginja ta običaj. Nekatere države so celo dovolile, da se vdove poroče. V 18. stoletju je umrl v pokrajini Tangore bogat mož, ki je pripadal ločini "Komatty" Njegova žena, stara komaj 30 let, je sporočila, da je pripravljena umreti na grmadi, ko bodo sežgali truplo pokojnega moža. Ta vest se je zelo razširila in ljudje so prišli tudi od daleč, da bi gledali ta strašni prizor. Ko je bilo vse pripravljeno, so dali možovo truplo v skrinjo. Noge so mu podvili. Skrinja je bila okrašena z bogatimi oblekami, dragulji, venci in cvetjem. Za vozom, na katerem so peljali truplo, je šla vdova; ljudje so dvigali roke v znamenje občudovanja.

Ljudstvo je verovalo, da je žena predstavljena v paradiž Indre; nekateri so jo občudovali, mnogi pa zavidali zaradi njene "sreče". Ženske so se trudile, da so prišle v njeno bližino in ji voščile srečo.

Vdova se je med dolgo procesijo mirno smehljala. Ko so prišli do grmade, je opešala. Obraz je izražal grozo, postal mrtvaško bled, njeno telo je tresla mrzlica. Brahmani in najbližnji sorodniki so ji prihiteli na pomoč; uboga žena je obnemela za vse.

Pomagali so jo do ribnika, ki je bil blizu grmade. Tam se je morala po običaju pognati v vodo. Ko so jo potegnili iz vode, so jo peljali k grmadi, katero so obkolili brahmani držče v rokah goreče baklje in posode z razstopljenim maslom. Sorodniki in prijatelji nesrečne vdove so držali v rokah meče in drugo orožje.

Brahmanski poveljnik je dal znamenje. Ubogi vdovi so odtrgali nakit in jo po običaju trikrat peljali ali bolje rečeno vlekli okoli grmade; dva izmed najožjih sorodnikov sta jo podpirala. Nato so jo položili na

moževo truplo. Množica je začela vpiti od navdušenja. Brahmani so vlili tekoče maslo na suha drva. V nekaj trenutkih je bila grmada v plamenih. Brahmani so trikrat poklicali ženo po imenu, a ni bilo nobenega odgovora. Taka je junaška smrt zveste žene med pogani.

So pa tudi med pogani izjeme. Marsikateri poganški mož zna ceniti in spoštovati svojo ženo. A lahko rečemo, da tisočletno prokletstvo, ki visi nad ženskim svetom v krajih, kjer še ni prižgana luč Kristusove blagovesti, še ni končano.

Priredila: Lojzka Verbic

☆ ☆ ☆

SKRITI APOSTOLI

Pred meseci je nekdo dejal, da duhovnik živi v svetu, ki ga laiki težko razumejo. Človeško gledano je duhovnik v svetu osamljen. Njegov poklic je tako različen od vseh drugih poklicev, da je po njem ločen od tega sveta. Njegov duhovni svet je drugačen kot duhovni svet ljudi z drugimi poklici. Truditi se mora, da zna najti pot iz svojega poklica do ljudi tako, da bodo ljudje čutili, da v svojem poklicu živi zanje.

Najbolj osamljeni pa so bili in so morda še oni duhovniki, ki so v popolnoma tujem svetu dobili dušnopastirsko službo. V marsikateri stvari je bilo treba začeti popolnoma znova. Gorečnost za duše jih je vodila preko vseh raznih težav, ki so jih morali premagati, da so se usposobili za dušno pastirstvo v razmerah, za katere niso bili pripravljeni. Duhovniki v takih razmerah so pokazali, da je njihov poklic res katoliški ali vesoljni.

Božja previdnost vodi življenje vsakega človeka. V posebni meri pa velja to za duhovnika Gospodovega, ki je z gorečnostjo posvečen svoji službi. Tak duhovnik je Marijan. Ne mislim reči, da je Marijan svetnik. Tudi on ima napake in slabosti. Verjetno so okoli njega ljudje, ki želijo, da bi v tej ali oni stvari drugače ravnal. Na tem svetu pogostokrat srečamo ljudi z ožino, v katero skušajo skrčiti vse. Povedati moram,

da Marjana dobro ne poznam. Srečal sem ga v New Yorku leta 1950 ali 1951. Takrat sem mu razkazal znamenitosti mesta, kolikor je bilo v nekaj urah mogoče: Times Square, Radio City in Empire State Building. Potem ga nisem več videl do zadnjih počitnic. Kar mi je povedal, me je prepričalo, da vedno in povsod živi za svoj duhovniški poklic.

V skromni cerkvi na daljnem Zapadu je sprejel Marijan dušnopastirsko službo. Dolga je bila pot čez morje in preko vsega kontinenta na obalo Pacifiškega oceana. A v delu je Marijan kmalu pozabil, da je razdalja med njim in domovino velika. Tudi ni mislil na to, da se je bil pripravljaj za delo na kaki dolenjski ali gorenjski fari; pred seboj je imel samo eno misel: čimprej se usposobiti za delo v novih okoliščinah. Morda je bilo ravno to njegovo prizadevanje blagoslovljeno. En del božjega blagoslova nam razodeva naslednja zgodba.

Fr. Marijan se je pripravljaj za mašo. Njegov ministrant Richard, dvanajstletni deček, je bil vedno točen. Ko je bilo treba začeti z mašo, je bilo vse pripravljeno. Tudi po maši ni zapustil zakristije, dokler ni bila vsaka stvar na svojem mestu. Fr. Marijan se je začel zanimati za fanta. Povpraševal ga je to in ono, kar pač dečka v teh letih zanima. Richardu se je dobro zdelo, da se župnik zanima zanj. Iz spoštovanja do duhovnika je počasi zrastle zupanje. In tisto jutro je po maši povedal: "Father, imam brata, ki ne hodi v cerkev. Tudi pri obhajilu že dolgo časa ni bil." "Pa si se že kaj trudil, da bi ga spravil v cerkev?"

Richard je molčal. Pri pridigah se je

naučil, da mora moliti za izgubljene. Molil je za brata, pa ne vedno, ker sta bila včasih skregana; brat ga je včasih tudi natepel. Kadar se je to zgodilo, nekaj dni ni mogel moliti zanj. Vedel je, da to ni prav, a ni bil še toliko vzgojen in utrjen, da bi se znal premagati. Zato ni vedel, kaj bi odgovoril župniku.

Fr. Marijan ni silil vanj, samo kratko mu je dejal:

“Moli zanj in skušaj ga pridobiti za spoved.”

Težka naloga! Kako naj on, ki je manjši, pridobi brata, ki je starejši, večji in močnejši, za spoved!

Minili so meseci. Fr. Marijan več ni načel z Richardom razgovora o bratu, vendar je pa na tihem bdel nad ministrantom in mu pomagal preko malenkostnih težav, ki so pa za dvanajstletnega dečka težki problemi.

Bilo je pred Božičem. Kar je Fr. Marijan želel, se je zgodilo. Richardov brat Robert je prišel k spovedi.

“Sedaj pa glej, da boš redno hodil k maši in prejemal zakramente,” je dejal po spovedi Fr. Marijan Robertu.

“Bom poskušal,” je odgovoril fant brez odločnosti.

Ta odgovor je Fr. Marjana skrbel. Svojemu Prijatelju v tabernaklju je razodeval svojo skrb. Duhovnikova skrb! Težko jo je razumeti! Razume jo duhovnik, ki jo doživi, ko se mu zaupa duša in jo privede do Kristusa. A nato jo je treba povezati s Kristusom in to zvezo utrditi. Kako, ko je pa toliko površnih ljudi, ki mislijo, da so naredili veliko, ako so se pri spovedi znebili grehov, ne zavedajo se pa, da je to šele prvi korak k Jezusu. Tam, kjer bi morali začeti, končajo. Pa ko bi vsaj končali! Tolikokrat se povrnejo nazaj. To je Fr. Marjana skrbelo. Vedel je, da njegovo delo za Roberta ni končano, a dosti več kot moliti zanj ni mogel.

Njegova molitev je bila poplačana. Nekega dne pripelje Robert k njemu svojega prijatelja iz high school.

“Father, pripeljal sem prijatelja Tomaža. Bil je krščen, a ni bil še nikoli pri spovedi in sv. obhajilu.”

Fr. Marijan bi najraje zavriskal od veselja. A ostal je miren. V srcu se je zahvalil Mariji za to prijetno doživetje. Razgovarjal se je s fantoma kot s starima prijatelji. Zmenili so se za pripravo na spoved in obhajilo. Tudi Robert je prihajal s Tomažem k pouku. Ni sicer mislil, da bi bil pouka potreben; prihajal je samo zaradi prijatelja. Pri pouku pa je marsikaj zvedel, kar mu preje ni bilo še dovolj znano.

Po Tomaževem prvem sv. obhajilu, sta se oba - Robert in Tomaž - pripravljala na sv. birmo. Po birmi je Fr. Marijan dopolnil škofovo pridigo:

“Postala sta vojaka Kristusova! Kaj bosta naredila za svojega Gospoda?”

Fanta sta se v zadregi spogledala, odgovorila pa nista.

Robert in Tomaž sta pogostokrat zahajala k župniku. Včasih sta ga vprašala za pojasnilo o kakem katekizemskem vprašanju, ki ga nista dobro razumela. Fr. Marijan je rad pojasnjeval.

Minili so tedni. Nekega večera Robert in Tomaž nista prišla sama. S seboj sta pripeljala prijatelja sošolca, ki sta ga predstavila:

“Father, kar ste naročili, sva izvršila. Ta najim prijatelj je po rodu Kitajec. Ne pripada nobeni veri in tudi krščen ni bil.”

Fr. Marijan je vedel, da mora biti previden. Najpreje je treba ugotoviti, ali je fantova želja po krstu prava; dalje: ali je upanje, da bo po krstu spolnjeval krščanske dolžnosti. Vedel je, da je priprava na krst pri odraslem človeku, ki živi sredi moderne poganstva, važna zadeva.

To je bil njegov prvi katehumen. Pri pouku je Fr. Marijan spoznal, da je fant o nekaterih verskih resnicah že poučen: poznal je versko resnico o brezmadežnem Marijinem spočetju, vedel je, kak namen imajo zakramenti, poznal je daritev svete maše. Sedaj je Fr. Marijan razumel, zakaj sta imela Robert in Tomaž toliko “težav” s katekizmom: s svojim prijateljem sta se razgovarjala o resnicah svete vere z namenom, da bi ga pridobila za krst.

Fr. Marijan se je večkrat vprašal: kako sta ga mogla pridobiti za krst? Kako sta mu

vzbudila to misel? Vedel je, da zastoni razmišlja, ker ne bo dobil odgovora s svojo človeško modrostjo. Odgovor nam daje vera: skrivnostno delovanje milosti, s katerimi božje Srce Jezusovo neprestano išče duše. Po drugi strani pa mu je ta primer tudi povedal, kako Jezus potrebuje naše sodelovanje. Preden je Jezus postal človek in Odrešenik, je bil potreben Marijin "zgodi se". To se skrivnostno obnavlja v našem življenju; z Marijo moramo moliti "zgodi se" in voljno dati svoje sposobnosti v službo Jezusovega iskanja duš.

Robert se je spoznal z nekim dekletom. Ko jo je vzljudil, mu je povedala, da ni katoličanka. Stal je pred težko preiskušnjo. Z nekatoličanko se ni hotel poročiti, nanjo pa tudi ni mogel pozabiti, ker jo je preveč

ljubil. Molil je in čakal. Potrpežljivo in vstrajno je napeljeval razgovore na verske stvari. Govoril ji je, kako je pridobil prijatelja za spoved in obhajilo, razlagal ji, kaj je spoved in kaj obhajilo; povedal ji je, kako sta s prijateljem spreobrnila Kitajca. Pridobil jo je, da je tudi ona začela moliti za milost spoznanja.

Radost je napolnila njegovo srce, ko mu je dekle nekega dne povedala, da se je odločila za pouk o katoliški Cerkvi.

Sedaj sta poročena in praktična katoličana.

Richard želi postati duhovnik. Sedaj je v malem semenišču. Kdor je prebral to zgodbo, bo naredil Bogu dopadljivo delo, ako se ga bo spomnil v molitvi. Naj ga Marija varuje in vodi do mašniškega posvečenja.

- P. Fortunat OFM

Pred tabo Jezusček klečim za mir...

Sveti večer. Sneg naletava v kosmičih in debeli se snežna plast. Narava si je v nekaj urah nadela nov obraz. Sosedov petelin se dere na vse pretege, kot bi hotel sklicati razkropljeno kokošjo družino, še pred večernim mrakom na svetonočno praznovanje.

Burja s podvojeno močjo tuli in buta v okna hiše, kot bi si hotela izsiliti vsaj za nocojšnji večer malo udobnejše ležišče v kotu hiše, da se malo ogreje in prisluhne v to skrivnostno noč.

Glas zvonov farne cerkve je zaneslo prav pred okno družinske sobe. Zadnji odmevi večernega zvonjenja Ave Marija so odjeknili dalec v noč. Zmračilo se je in nebeški ključar že polagoma prižiga zvezdice na nebu, katere pa se le od časa do časa pokažejo zaradi pooblačenega neba. Družina je odvečerjala in se dviga izza hrastove mize. Po kadilu je zadišalo. Stopajo drug za drugim. Globoko doneče in čudno proseče odmeva glasna molitev očeta: "Verujem v Boga Očeta - vseмогоčnega Stvarnika nebes in zemlje" - enoglasni odgovor "Oče naš"...pa potrjuje, da krope in blagoslovljajo po starih navadah, ki so jih Končarjevi prinesli še iz starih krajev onstran morja v Ameriko,

kamor so se bili preselili že pred leti.

Prostor za prostorom in tudi hlev so obšli in sedaj se vračajo. Vrnili so se nazaj v družinsko sobo pred jaslice, ki so postavljene v levem kotu. Precej prostora zavzemajo, so pa lepe in velike in tudi precej truda je v njihovem delu. AMEN - kot v zboru enoglasen odgovor je zaključil blagoslov in škropljenje. Drug za drugim posedajo okrog mize in začenjajo s pomenki. Vsemogoče prinašajo na dan. Oče trdi, da celo živina zadobi na nocojšnji večer ljudsko govorico, mati zopet trdi da se med polnočno mašo pode okrog cerkve in pokopališča coprnice, hlapec je precej zgovoren, ker mu je preobila merica domače slivovice razvozljala jezik in trdi da se prav opolnoči odpro grobovi in okostnjaki vodijo sence domačinov, ki bodo morali umreti prihodnje leto. Mlajši pa molče, ker jim - kot izgleda - ta zadnja izmišljotina ni kaj preveč pri srcu. Pa kaj še vsemogoče in nemogoče stvari.

Janez, najstarejši sin in bodoči gospodar, se pretegne in vstaja izza mize. Parkrat je prekoračil sobo sem in tja. Postaven fant in glavna opora očetu. Precej so se zaklepetali, ura je naglo potekla in kar pohiteti bo potreba da ne zamude polnočnice.

Janez ostane doma. Kdo pač ve, kaj vse se lahko pripeti med tem časom, pa tudi hiše ni kar tako za puščati same v tako pozni večerni uri.

Tišina vlada krog in krog. Sneg je ponehal in zvezdice mižikajoče gledajo na zemljo. Burja pa še vedno prepeva svojo enakomerno melodijo in zanese od časa do časa pritrkavanje zvonov iz farne cerkve, prav pred Janezovo okno. Izgleda da je srečen. Srce mu močnejše utripa, zaveda se, da je varen pod domačim krovom.

Pozabil je na vse. Še celo na to, da je malo bolehen, da ni vse popolnoma v redu z njim, kot mu je zadnjič nekaj namignil zdravnik, da pa ni nobene posebne nevarnosti. Včasih se počuti malo oslabiljenega in tudi mraz ga včasih malo potrese. Menda se je malo preveč nahladil in to prav na sveti večer pred letom, ko je stal na straži na korejskem bojišču. Najstarejši je pri hiši, prvorojenec, se razume in bo po očetovi smrti prevzel vajeti v roke. Domačija je precej

obsežna in zahteva veliko dela. Pa še nekaj mu daje prednost pri družini - je korporal in gospod general ga je odlikoval za njegovo hrabrost in neustrašenost s srebrno kolajno. Ja, bil je neustrašen, saj je pač kranjski Janez - Končarjev Janez. Zasmel se je na široko, pa se takoj tudi zresnil, saj stoji vendar pred jaslicami in še na sveti večer. Rad ima mater in očeta pa tudi brata in sestro ima neizmerno rad. Svetilka, ki je obešana na sredi sobe, meče svoj bledorumeni odsev na njega in jaslice. Lepe so, domač izdelek, koliko truda so si dali domači preden so bile gotove. Prijema kipce drugega za drugim in zopet postavlja nazaj. Končno je prišel do Jezuščka...V rokah ga drži...Pa kot bi pozabil, da je lesen, ga še trdneje stiska k sebi. Zdi se mu, da se je pričel kipec premikati...Vsemogoče razmišlja. Pa to ni samo razmišljanje, on resnično preživlja svojo preteklost. Nikdar ni bil preveč pobožen, ljudske krivice in nepravde so ga pritiskale k tlom, k razmišljanjem, a eno je - on veruje - veruje da je Bog, veruje da nas vodi, da naš čuva. In ravno zato, ker veruje je ostal pošten, je ostal dober fant.

Mesec dni je šele, odkar se je povrnil iz Korejskega bojišča domov. Kdove kako sliko ima pred seboj, kajti prečudno se mu je izpačil obraz, poteze so se mu globoko začrtale v obraz, kot kake preorane brazde na njivi. Pred njim vstaja slika vojne groze - vojne vihre. Vidi mrtvece, sliši proseče glasove ranjencev, smrtonosne žvižge šrapnel in butanje topov. Spominja se, kako je prav pred letom dni na nocojšnji večer molil za srečen povratek, nazaj pod domači krov. Njegove oči preletavajo korejske planjave, močvirja, minska polja. Stiska ga pri srcu, je omotičen. Misli mu zatonjajo nekje daleč pa sam že ne ve kje. Polagoma prehaja tudi to. Opojnost ga počasi popušča. Dolgo je trajalo predno se je zavedel kje je in kaj se pravzaprav dogaja z njim.

Skoro sramuje se samega sebe. Še vedno drži v rokah lesen kipec Jezusčka in se mu zdi, da se mu smehlja. Previdno ga polaga nazaj v jaslice. Spustil se je na kolena, da je zamolklo odjeknilo od poda. Dve kakor oreh debeli solzi so se utrgali od očesa in moli - glasno moli:

*Pred tabo Jezusček klecim za mir,
ki svet ne zna ga dati.*

Mora pač biti resnično utopljen v to molitev, kajti ni čutil objema materinih in očetovih rok. Vsi so poklekili okrog njega in molijo z njim. Zahvaljujejo se za Janezev srečen povratek, prosijo Novorojeno Detece za vse njegove tovarise, ki nocoj praznujejo sveti

večer na korejskih bojiščih, molijo za pokoj duš vseh pokojnih hrabrih borcev, ki so žrtvovali sebe za boljšo bodočnost našega naroda in prosijo za mir. Zdi se, da se tudi kipci premikajo, da z njimi molijo za resničen mir, bratsko slogo in ljubezen. Janez in z njim vsi so srečni - presrečni.

- Maks Simončič

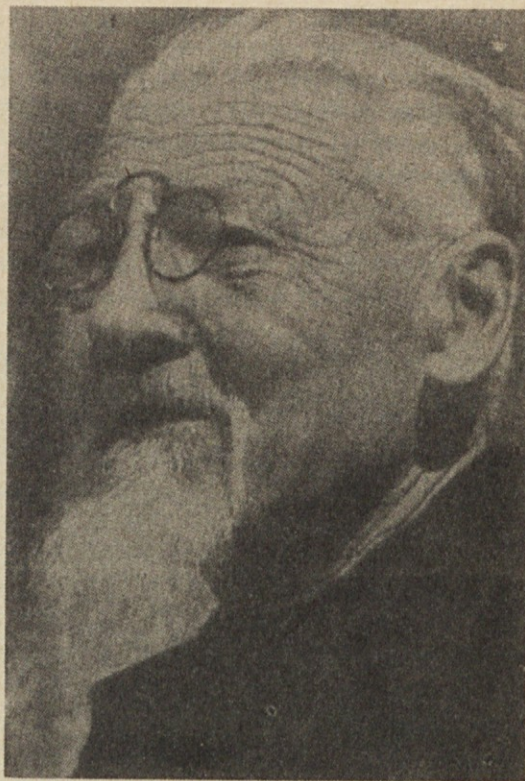

*Arhitekt Jože Plečnik

Na praznik Razglasenja Gospodovega, 6. januarja 1957, je umrl v Ljubljani arhitekt Jože Plečnik, redni profesor za arhitekturo na ljubljanski univerzi, častni doktor ljubljanske in dunajske univerze, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter številnih inozemskih umetniških akademij.

* * *

Jože Plečnik je bil rojen leta 1872 v Ljubljani. Oče, ki je bil mizarski mojster, ga je tudi namenil za mizarja. A deček je pokazal izreden risarski talent; kranjski deželni zbor mu je podelil podporo, da je mogel iti na obrtno šolo v Gradcu, da se izpopolni v mizarski obrti. Njegovi učitelji so kmalu spoznali v njem izreden talent; risal jim je namreč osnutke za opremo stanovanj. Napotili so ga na Dunaj. Tam je na neki razstavi arhitekta Ottona Wagnerja spoznal svoje poslanstvo. Zaprošil je za sprejem v šolo, kjer je Wagner poučeval. Bil je sprejet. Otto Wagner je proti koncu zadnjega stoletja reformiral dunajsko arhitekturo in jo osvobodil posnemanja klasičnih vzorov. V Plečniku je hitro odkril izredne sposobnosti. Pomagal je mlademu fantu, da je bil sprejet na Umetnostno akademijo, visoko šolo za arhitekturo. Tu je razvil do polne mere svoje sposobnosti in kmalu postal ljubljenelec svojega mojstra in dobrotnika Wagnerja, ki je bil takrat na višku svoje slave. Po Wagnerjevi smrti ga je profesorski zbor predlagal za njegovega

Pokojni arhitekt JOŽE PLEČNIK

naslednika na Umetnostni akademiji, a prosvetno ministrstvo je trikrat predlog odklonilo. To je bilo v dobi narodnostnih bojev. Plečnik je bil odklonjen, ker je bil Slovenec.

Leta 1911 je odšel v Prago, ki ga je sprejela z veliko toplino. Plečnik ji je

podaril kot znak hvaležnosti mnogo umetnin. Po ustanovitvi Čehoslovaške, leta 1918, ga je prvi predsednik Masaryk pozval, da preuredi starodavni grad čeških kraljev, ki je bil zapuščen, v sedež češke vlade. Hradčani so eden izmed najlepših spomenikov Plečnikovega ustvarjalnega dela. Ponudili so mu profesorsko mesto na praški umetnostni akademiji, a Plečnik ponudbe ni sprejel. Klicala ga je domovina, kjer je bila leta 1919 ustanovljena slovenska univerza v Ljubljani. Leta 1922 se je vrnil v Ljubljano, kjer je postal redni profesor za arhitekturo. Predaval je 37 let; med tem časom je vzgajal generacijo mladih arhitektov.

* * *

Lice slovenske prestolnice Ljubljane nosi Plečnikov pečat. Po vsej Sloveniji so posejani njegovi spomeniki, cerkve, kapele, hiše in palače. Apostolski administrator škof Anton Vovk je v pogrebem govoru lepo orisal Plečnikovo delo: "Velikemu oblikovavcu kamna, lesa in kovine pojejo in bodo peli nesmrtno hvalo in zahvalo cerkveni pomniki in spomeniki nekdanjega cesarskega Dunaja, zlate Prage, našega Beograda, sosednjega Zagreba, posebej pa naše drage Slovenije od hribov Ponikev na Tolminskem, kjer po njegovih načrtih na razvalinah novo cerkev še dovršujejo, mimo Maribora, kateremu je srčno želel z izvirnimi potezami znamenito Slomškovo stolnico olepšati, pa do Bogojine v Prekmurju, kjer novo cerkev po njegovih načrtih v potankostih že 30 let urejajo. - Hvale in zahvale mu je posebej dolžna ljubljanska škofija. Saj se je njegova skrb za cerkveno lepoto ustavljala že pri sosedu njegovega domovanja - v trnovski cerkvi, ki mnoge umetnine že ima, na največje po njegovih načrtih še čaka. Njegova rojstna Ljubljana se bo vedno lahko ponašala tudi z biseri, ki so cerkev v Šiški, na Barju in za Bežigradom z izvirno zidavo in opremo. Pohitela je njegova ljubezen tudi k cerkvam na deželi. Takoj po zadnji vojski se je ustavila za dolgo dobo v Stranjah pri Kamniku, kjer je divjost tujca belo cerkev na griču spremenila v žalostni bunker. Tu je Bogu in preprostim vernikom poklonil v

očiščeni in povečani cerkvi lepote, kakršnih tudi znamenite katedrale nimajo. Za delitev najpotrebnejšega zakramenta sv. krsta je odprl vrata takim krstilnicam v Stranjah, v Nevljah, na Črnučah, v Mengšu, v Šiški, z načrti pa na Breznici, v Dobu, v Kamniku, v Škofji Loki in v ljubljanski stolnici, da podobnih ni poznala in ne pozna svetovna cerkvena umetnost. V mislih in ob načrtih za krstilnico v ljubljanski stolnici je odložil svojo risalno desko, da bo s tem delom, če Bog nakloni, postavljen tudi njemu najlepší cerkveni spomenik v prvi cerkvi škofije, ki se lahko ponaša tudi s škofovskim sedežem po njegovem načrtu.

Sam potopljen v Boga je s posebno ljubeznijo delal načrte in skrbno nadziral stavbe in predmete, ki pomenijo kaj božjega. 'Prvo umetnost je poganski človek posvečal svojim bogovom. - Naredimo kaj lepega za cerkve, kar bo dvigalo preproste duše, ki vso umetnost in lepoto vidijo morda samo v svoji cerkvi. - V cerkvi, lepo zgrajeni in lepo opremljeni, najde veren in preprost človek največji užitek, katerega mu moremo nuditi.' Take in podobne njegove izjave sem slišal sam.

Ljubil je lepoto in spoštoval je delo vsakega, posebej še domačega človeka. Kar objemal in gladil je kamen, kovino in les, ki so ga pognale korenine domače zemlje. Med največje prijatelje je štel tiste, ki so darove rodne zemlje spoštovali in jih s svojo roko po njegovi zamisli oblikovali. Ko sem ga leta 1952, ob ogledu novega škofijskega sedeža v ljubljanski stolnici po njegovem načrtu, vprašal, ali naj izrujemo stranski žebelj, ki je držal prejšnji stari baldahin, je skoraj prosil: 'Pustite ga v zidu, kjer je že veliko let, saj ga je skovala in v zid zabila gotovo slovenska roka!'

Naša preurejena in v častitljivostih lepo ohranjena Ljubljana je večkrat Plečnikova imenovana. Ohranili bodo v časti ime pokojnega mojstra tudi mnogi spomini in cerkveni predmeti, ki so posejani po vsej naši slovenski zemlji. Zadnji njegovi načrti, v katere je položil veliko svoje mladeniške izvirnosti in ljubezni, so bili, razen načrtov za novo obliko obeh zvonikov v Ribnici, načrti za grobnico naših zaslužnih mož ob

cesti pred pokopališko cerkvijo sv. Križa in načrti za preureditev kapele sv. Križa v ljubljanski stolnici v lepo krstno kapelo. Tistim, ki dvigajo svoja srca k Bogu, in posebej tistim, ki so iz delovanja življenja odšli ali se na življenjsko pot, s križem pri sv. krstu zaznamovani, šele podajo, je poklonil zadnje utripe svojih plemenitih zmožnosti, vse prepojene z ljubeznijo.

Ko sem velikega pokojnika zadnjikrat z voščili za praznike, 21. decembra 1956, obiskal in mu povedal, da nove stopnice za kapelo sv. Križa v stolnici kamnosek že pripravlja, je pomembno dejal: "Da, na stopnicah smo že. A odrešenje je vrhu stopnic, za vsakega in za vse!"

Arhitekt Plečnik ni delal samo načrtov za cerkve in velike zgradbe, ampak tudi načrte za notranjo opremo poslopij, zlasti cerkva; tako je obogatil cerkveno umetnost s celo vrsto liturgičnih predmetov, zlasti kelihov, monštranc in ciborijev.

Marjan Marolt je njegovo delo lepo zajel v te besede: "Arhitekt Jože Plečnik je dvignil našo cerkveno arhitekturo ne samo na vsebinsko in umetniško stopnjo gotike pa baroka, ampak na višino, kot je še nikoli v zgodovini ni dosegla. Tragika tega vzpona je v tem, da je njegovo delo z njegovo smrtjo zastalo. Nobeden njegovih učencev - če ni kje skrit - ne dojame vsebine božje hiše tako globoko, kot jo je dojemal mojster - učitelj. Razmere v domovini so takšne, da so zgradbe novih božjih hramov skoraj neizvedljive. Ker Plečnik ni bil samo graditelj, ampak je bil tudi arhitekt za opremo, smo dobili v teh zadnjih letih vsaj precejšnje število umetnin v cerkveni opremi... A tudi tu nas navdaja strah pred bližnjo bodočnostjo, najsi smo prepričani, da bo vzdržal Plečnikov duh v cerkveni umetnosti tudi preiskušnje težkih časov in dajal hrana pokolenjem, ki bodo sedanje čase preživela."

• • •

Plečnik je bil umetnik, ker je znal globino svojega notranjega življenja upodobiti v svojih delih. Umetnost je bila za njega apostolat. Morda se tega niti ni zavedal. Vemo pa iz njegovih besed, da je bil glavni

namen pri njegovem ustvarjalnem delu: "Ustvarimo kaj lepega za cerkve, kar bo dvigalo preproste duše."

"Jože Plečnik ni bil samo veren, ampak tudi pobožen človek", je zapisal o njem Marijan Marolt. Njegova pobožnost je bila skrita in ponižna, kot je skrita in ponižna pobožnost vseh v Bogu živečih duš. Vse, kar je globokega in velikega v duhovnem življenju, se ne razkazuje, ampak izžareva bogastvo svoje notranjosti. Plečnik je bil "umetnik, ki hrepeni po Bogu in se v svojem delu z Njim pogovarja, je sodelavec duhovnika pred oltarjem in na prižnici" (Marijan Marolt). V svoji vernosti je globoko spoštoval duhovnike. Dojel je veliko svetost in odgovornost duhovniškega poklica, kar je lepo izraženo v besedah, ki jih je spregovoril mlademu duhovniku: "Ali se zavedate svoje strašne odgovornosti, ko stojite v mašnem ornatu pred oltarjem in govorite s samim Bogom? Ali se zavedate, kaj predstavljate, ko stojite na prižnici in ljudem ukazujete, kako morajo živeti?"

Njegovo vernost in pobožnost razodevajo

Cerkev sv. Frančiška Asiškega v Ljubljani (Šiška), ena izmed Plečnikovih umetnin.

nekateri ohranjeni spomini iz njegovega življenja.

Dne 16. septembra 1956 so v Stični praznovali osemstoletnico posvetitve stiške bazilike. Jože Plečnik je izdelal načrte za preureditev te bazilike. Povabljen je bil na to slovesnost obletnice, a se v svoji skromnosti ni odzval. Navzoči škofje so mu poslali pozdravno pismo, na katero je odgovoril stiškemu opatu dr. Avguštinu Kostelicu: "Spominjali ste se, pozdrav poslali meni nevrednemu. Sprejmite zato, prosim, mojo najspoštljivejšo zahvalo. Ko tole pišem, sili nehote meni v pero večno lepa misel: "ki si ga Devica v templju darovala" - zato si "ga Devica v templju našla!" Sprejmite, prosim, moj najpristrčnejši pozdrav!"

Nedavno pred smrtjo je pisal nekemu svojemu učencu, ki živi v tujini: "Jaz Vam želim, da bi bili srečni, blagoslovljeni tako telesno z zdravjem, predvsem pa dušno, kar pomeni tisto lepo čisto in notranje življenje, ki blaži odnose med ljudmi in žari iz slehernega opravljenega dela... Celo naše življenje je ena sama velika skrivnost, edino, kar je jasno, je brezmejna božja prizanesljivost in usmiljenje."

Ko je takozvana ljudska oblast v Ljubljani naložila pomožnemu ljubljanskemu

Plečnikov "Marijin bramček" v Preski pri Medvodah.

škofu Msgr. Vovku težko globo, je za to zvedel tudi Plečnik. Odpravi se na škofijo in izroči kuverto z besedami: "Naj bo za prevzvišenega, da bo mogel plačati globo." V kuverti je bila cela njegova plača univerzitetnega profesorja.

* * *

Pogreb pokojnega Jožefa Plečnika je bil v Ljubljani 10. januarja 1957. Sedanje oblasti so se zavedale njegove veličine. Zato so mu priredili slovesen pogreb. Njegovo krsto so izpostavili v avli univerze, od njega so se poslovili mnogi Ljubljancani, univerza je popoldne imela žalno sejo, na kateri se je pokojnika spomnil dekan tehnične fakultete inž. Dušan Avsec. Pogrebne slovesnosti so se začele ob treh popoldne na Žalah, ki jih je pokojni Plečnik zamislil in zgradil. Uradno so se udeležili pogreba poleg rektorja univerze dr. Lavriča še Josip Vidmar, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ter predsednik ljubljanske mestne občine dr. Dermastja. Predsednik slovenske vlade je poslal sožalno pismo. Izven pokopališča so se pogrebne slovesnosti vršile v državnem tonu. Ob vhodu v Žale pa je krsto sprejel škof Vovk s številno duhovščino. Škof je opravil pogrebne molitve in se v lepem govoru poslovil od pokojnega.

Jože Plečnik bi lahko naredil veličasten načrt za svojo grobnico. Tega ni storil. Po njegovi želji so ga pokopali pod nekim samotnim, mogočnim borovcem na Žalah. Tudi ta njegova zadnja želja nehote razodeva velikega moža.

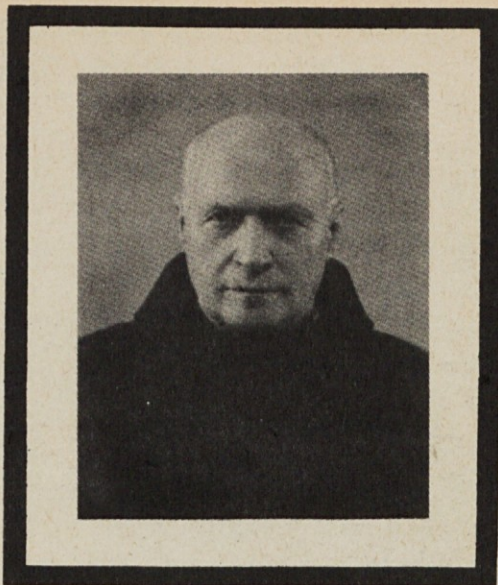
Priredil p. Fortunat po naslednjih virih: "Mojster Plečnik kot cerkveni umetnik," Marijan Marolt; Omes Unum, glasilo slovenskih duhovnikov v zamejstvu, 1957, šte. 3; Družina, verski list, Nova Gorica, maj 1957; Katoliški glas, Gorica, 17. januarja, 1957; Koroška kronika, Celovec, 17. januarja, 1957; Naša luč, Celovec, marec, 1957, šte. 3.

✦ P. Gracijan

"Srečno in blagoslovljeno novo leto!" Tako smo v lemontskem samostanu voščili drug drugemu na dan novega leta 1957. Tudi težko bolnemu p. Gracijanu sem voščil 1. januarja zjutraj srečno novo leto. Pomenljivo je pogledal na koledar 1957, ki je visel na vratih nasproti njegove postelje. Vendar je bil kljub resnosti na njegovem izmučenem obrazu še nasmeh in dobra volja. Nato je obrnil svoj obraz proti meni in se mi zahvalil ter mi tudi sam isto želel. Toda v njegovih očeh sem bral, da se bolnik popolnoma jasno zaveda, da se bo prav v tem letu njegovo življenje prelilo v večnost. Zakaj njegove telesne moči so ginevale iz dneva v dan, kakor gineva sneg pod žarki sonca. Gotovo je v svojem srcu mojim željam za nastopajoče leto 1957 dodal še svoje želje, naj mu Vsemogočni podeli blaženo večnost, ko se bo njegova duša ločila od telesa. P. Gracijan je dočakal samo 16 dni novega leta 1957.

Že skoro dve leti je poteklo, odkar so ga skušali operirati in odstraniti smrtonosno bolezen rak, toda bila je že razširjena in se ni dalo več pomagati. Sodili so, da mu ne preostaja več kot pol leta življenja. P. Gracijan je sprejel to dejstvo kot pravi redovnik. Nič se ni pritoževal. Govoril je s sv. Martinom: Če sem potreben ljudstvu se ne bojim dela; če pa je Tvoja volja drugačna, pa naj se zgodi in me vzemi k sebi. P. Gracijan je bil mož dela in molitve. Niti v svoji bolezni ni pustil dela, ki mu je bilo naloženo, ko je bil še zdrav. Imel je službo komisariatnega prokuratorja in je - čeprav z veliko težavo - do decembra 1956 vodil račune. Tudi skupnih pobožnosti se je rad udeleževal, čeprav je dostikrat komaj stal pokonci. V veliko tolažbo mu je bila vsakdanja sv. maša, dokler jo je mogel opravljati. Pozneje je dobil iz Rima posebno dovoljenje, da je smel maševati sedé. Ko tudi tega ni več zmogel, se je še nekaj časa

Pokojni p. Gracijan dr. Heric OFM

udeleževal konventualne sv. maše na wheel-chairju. Sv. mašo je nadvse cenil. Velikokrat sem ga videl, ko je bral knjigo Dr. Ukmarja: "Naša daritev", v kateri so zbrani govori o sv. maši. To je delal posebno pozneje, ko ni mogel več maševati. Ob tej knjigi je lahko v duhu doživljal najsvetejše skrivnosti sv. maše, in hrepenel, da bi lahko v resnici zopet opravljal sv. mašo.

Kako je p. Gracijan cenil sv. mašo, se vidi iz njegove skoro malenkostne natančnosti v vseh tudi najmanjših mašnih rubrikah. Po zgledu in navodilu sv. Frančiška je tudi svoje podložne sobrate dostikrat rotill, naj z veliko pobožnostjo mašujejo in s tenkovestno natančnostjo drže predpise, ki se tičejo sv. maše. Vzel si je resno k srcu besede našega sv. očeta Frančiška: "V Gospodu prosim vse moje brate ki so, ki želijo biti in ki bodo duhovniki Najvišjega, naj opravljajo sv. mašo čisti in s svetim in čistim namenom."

Pokojni p. Gracijan dr. Heric je bil rojen 23. decembra 1885 v Vučji vasi, fara sv. Križa pri Ljutomeru. V družini so bili štirje sinovi in vsi so dosegli doktorsko čast. Ljudsko šolo je p. Gracijan obiskoval v domačem kraju, gimnazijo pa v Mariboru. Leta 1902 je v Brežicah ob Savi vstopil v frančiškanski red in nastopil leto poskušnje.

Bolni p. Gracijan na wheelchairju

Čez eno leto je napravil neslovesne obljube. Na praznik Brezmadežne, 8. decembra 1906. se je pa za vse življenje zavezal službi božji v frančiškanskem redu. V duhovnika je bil posvečen 14. julija 1908 v ljubljanski stolnici. - Torej bi naslednje leto imel zlato mašo. Po končanih študijah se je šel v Švico pripravljat za vzgojiteljsko in profesorsko službo, ki jo je nato mnogo let vestno vršil. V letih svojega življenja v frančiškanskem redu je zavzemal mnogo odgovornih služb. Bil je magister klerikov, gvardijan, končno je bil 10 let provincial slovenske frančiškanske province sv. Križa. Zelo se je trudil, da bi čimbolj pomagal provinci.

V tem članku ne nameravam podati celotnega pregleda njegovega življenja. Za to so poklicani njegovi sodobniki, ki so imeli priliko od blizu opazovati in slediti njegovemu bogatemu delu. Vsaj v glavnih potezah je p. Odilo opisal pokojnikovo življenjsko pot lansko leto v Ave Mariji (marec 1957). Pa tudi p. Fortunat je napisal članek v spomin p. Gracijanu, v katerem je orisal pokojnikov značaj (Ave Maria, april 1957). Moj namen je le, opisati p. Gracijana med njegovo boleznijo, ker sem mu tedaj stregel.

Pravijo, da se človekov značaj pokaže v bolezni. P. Gracijan je pokazal mnogo lepih lastnosti svojega značaja in čednosti v času

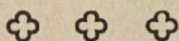
svoje dolge bolezni. Bil je potrpežljiv, kot malokdo. Glede postrežbe je bil skromen in hitro zadovoljen. Hotel je samo toliko postrežbe, kolikor jo je nujno potreboval. Sicer si je sam rad pomagal, če je le mogel. Bil pa je za vsako postrežbo zelo hvaležen. Bratu Robertu in meni, ki sva mu v bolezni stregla se je pogosto zahvaljeval. Znal je ceniti vsako, tudi najmanjšo pozornost, kratek obisk, par vzpodbudnih besed, kako šalo v razvedrilo, pismo ali pa "Get-well" karto. Vse te pozornosti in usluge je vračal z molitvijo za tiste, ki so mu jih izkazovali. Opazil sem tudi v času njegove bolezni, da je p. Gracijan hotel sam nositi križ, ki mu ga je naložil Gospod. Hočem reči, da je zelo malo in redko govoril o svoji bolezni in mu ni bilo za pomilovanje. Ni bil kakor mnogi bolniki, ki neprestano tožijo o svoji bolezni in hočejo, da jih vse pomiluje. Dolgo ga je bolezen glodala. Njegov sistem je bil močan in se ni hotel zlepa vdati. Saj je po navidezni operaciji živel še tri mesece manj kot dve leti. Pa mu tedaj nihče ni prisodil več kot pol leta, kvečjemu eno leto življenja. Vlekli so se dnevi, tedni in meseci na bolniški postelji. P. Gracijan si jih je krajšal z molitvijo. Saj sem ga nešteto krat našel z rožnim vencem v roki. Bil je zgleden redovnik v zdravju, ko je svoje moči razsipal v čast božjo in v korist sv. Cerkve, pa tudi v bolezni je ostal temu zvest. Saj je tudi na bolniški postelji vodil redovno življenje, kolikor je le mogel. Tudi med boleznijo ga je vsako jutro še pred peto uro budilka zbudila. Nato se je pripravil na sv. mašo in se podal v kapelo maševat - mnogokrat z največjim telesnim naporom. Pozneje, ko niti tega ni več mogel, se je v postelji pripravil na obisk božjega Gosta v sv. obhajilu. Čez dan je vedno tudi opravil premišljevanje, duhovniške molitve, duhovno branje in zmolil veliko rožnih vencev. Na knjižno omaro prav nasproti postelje, si je že med boleznijo pritrdil podobo Marije Pomagaj. Kolikokrat se je njegov pogled prilepil na to podobo. Posebno kadar je imel bolečine, se je pogosto oziral nanjo. Posebno, ko je en dan pred smrtjo prvič padel v nezavest za kratek čas, je bil njegov prvi pogled, ko je zopet prišel k zavesti, na Marijo Pomagaj. Dne

16. januarja popoldne je nenadoma zelo oslabil. Niti govoriti ni več mogel. Zrl pa je neprestano na Marijo Pomagaj in jo prosil naj mu stoji ob strani v zadnjem boju, ki se je približeval. Okrog sedmih zvečer je p. Gracijan padel v nezavest in se iz nje ni več prebudil. Še več ur so pljuča v vedno redkejših presledkih z vso silo lovila zrak. Nekako dvajset minut pred polnočjo pa je

bolnik nekoliko zahropel in njegova duša se je preselila v večnost.

P. Gracijana ne bo tako lahko pozabiti. Saj nam vsem njegovim učencem in sobratom stoji pred očmi njegov izklesani lik vestnega redovnika in duhovnika. Naj za nas prosi pri Vsemogočnem, da bi bili kos nalogam današnjega časa.

- P. Valerian OFM

50 - letnica smrti

p. Angelika Hribarja

Pokojnega p. Angelika je treba najprej predstaviti z njegovimi skladbami, da ga spoznamo. Kdo ni z globokim čutenjem poslušal njegovih pesmi: "Usliši mojo prošnjo silno!" Potem "Srce jaz ljubim presladko," in ono: "O ljuba Gospa, presvetega Srca"; nato ona neprekosljiva: "Ti, o Marija, naša Kraljica!" Potem pesmi za Marijino družbo: "Jaz sem Marijin sin", "Trenutek je prišel vesel", "Pri tebi, o Marija zbrane", "O čuj, Marija, tukaj zbrane", in "Čujte za slovo iz groba!" P. Angelikovo ali kot smo rekli "Hribarjeva" skladba je ona ljubka: "Tam v priprosti hišici". To so pred vsem Marijine pesmi, ki jih je zbral v posebni pesmarici "Slava Brezmadežni". Morda niso nobene pevske zbirke slovenski cerkveni pevci imeli tolikokrat v rokah, kot ravno to. Potem koliko mašnih pesmi je zložil p. Angelik! Evharističnih! Že skoraj tri četrt stoletja se poje na vsakem koru "Med nami, Jezus, bivaš, za nas daruješ se". Potem je izdal vneti glasbenik posebno adventno zbirko svojih pesmi: "Kedaj, Zveličar, prišel boš?" Potem božične, med njimi: "Poglejte čudo se godi", "Prišla je noč, ki nam z neba", "O jaslice svete" in še toliko drugih. Potem "Milo, milo Jezus prosi". Potem tako zvani potresni Tantum ergo, ki so ga tisoči in tisoči peli pri potresni procesiji v Ljubljani vsako leto na Kongresnem trgu na veliko-nočno nedeljo popoldne. P. Angelik je zlo-

žil tudi tri latinske maše, dva Requiema. Pa tudi mnogo svetnih pesmi, posebno mladinskih.

P. Angelik Hribar je bil rojen 3. marca 1843 v Tuhinju. Ljudsko šolo je obiskoval v Kamniku, gimnazijo v Ljubljani. Že kot dijak se je lotil glasbe, petja in klavirja. Za glasbenega učitelja je imel slavnega komponista Nedveda. Po končani šesti gimnaziji je Hribar stopil v frančiškanski red. Novo mašo je pel leta 1867. Prvo službo je potem imel v Kamniku. Bil je ljudsko-šolski učitelj. Poleg drugih predmetov je vneto poučeval petje in je imel prekrasen deški zbor, ki je pel pri frančiškanih vsako nedeljo. Leta 1873 je bil p. Angelik poklican v Ljubljano, kjer je ostal do svoje smrti. Izročili so mu vodstvo cerkvenega kora pri frančiškanih. Organist je ostal do smrti. Poleg tega je bil kurat v javni bolnišnici, kurat na gradu za jetnike. Več let tudi katehet v Šiški. Bil je priljubljen spovednik in zelo dober pridigar. Tudi na ljudske misijone je večkrat šel.

Ko so v Ljubljani začeli orglarsko šolo, je na njej takoj spočetka prevzel mesto učitelja za klavir ter za zborni in koralni petje. Na zavodu je poučeval 28 let. Vsi organisti v ljubljanski škofiji so ga imenovali po pravici svojega očeta.

Živel pa je p. Angelik v onem času, ko je cerkvena glasba doživljala po vsej Evropi velikanski prevrat. Začel je v cerkveni muziki prevladovati takozvani cecilijanski duh, ki je marsikaj dobrega naredil, pa tudi marsikaj dobrega ubil. Cecilijanstvo je šlo v prevelike ekstreme. Toliko lepega, pristno slovenskega so takrat pometali z naših

P. Angelik Hribar OFM

pevskih korov, po letih, ko so zmoto spoznali, pa so s težavo spravljali vse te stvari nazaj. Posebno je cecilijanstvo bolelo ljudsko petje, ki je bilo po vsej deželi upeljano. Meni se še danes večno škoda zdi neprekosljivih Slomškovih blagoslovov. Kako je vsa fara skupno prosila z mogočno pesmijo Jezusa za blagoslov. Odprava skupnega petja je izpraznila cerkve pri popoldanski službi božji skoraj popolnoma. Ko ljudje niso smeli več peti, so si mislili: zdaj pa ne smemo več k blagoslovu.

P. Angeliku Hribarju so očitali, da je preveč držal s staro strujo, da je bil nekaj drugi Rihar. Skoraj gotovo je bil tega očitka vesel. Vse njegove skladbe to vsaj kažejo. Res, prav Riharja v drugi, morda izboljšani izdaji, bi imeli v p. Angeliku, ako bi ne bil prišel v družbo "zagriznjenih" cecilijancev: Antona Foersterja in p. Hugolina Sattnerja. S prvim je učil na orglarski šoli, z drugim pa je 15 let sedel za orglami v frančiškanski cerkvi. Seveda vsa čast in vse priznanje Foersterju in Sattnerju za to, kar sta storila in dosegla na glasbenem polju, toda iz p.

Angelika sta hotela napraviti nekaj drugega kot to, kar mu je Bog sam navdihnil: slovensko pesem in slovenski duh v njej! Tukaj se p. Angelik ni dal premakniti. Ostal je trdovraten Gorenjec, kar mu je v čast. Ob njegovi smrti mu je dal Dom in Svet laskavo priznanje: "P. Angelik Hribar je trden most, ki je zvezal dobo Riharjevo in dobo cecilijansko v lepo harmonijo in v trajno celoto."

Umrli je dne 5. aprila 1907 v ljubljanskem samostanu. Ob znaku zvonca, ki je vsako jutro klical samostansko družino k jutranji molitvi, je p. Angelik točno vstal, pa je takoj omahnil nazaj na posteljo in na hrbtu ležečega so ga našli mrtvega. Hotel je iti prepevat psalme Gospodu, pa je vnetemu pevcu počila struna.

Naj bo ob tej priliki omenjena še ena velika zanimivost glede p. Angelika. To zanimivost povdarja v Cvetju z vrtov sv. Frančiška veliki frančiškanski učenjak, jezikoslovec p. Stanislav Škrabec. Takole piše ob p. Angelikovi smrti:

"Te dni poteka 44 let, kar sva se kot gimnazijca v Ljubljani spoznala. Stanovala sva v isti hiši, toda v nazorih si nisva bila enaka. Jaz sem se vbijal z maturo, Hribar pa, da si je bil šele v šestem razredu gimnazije, je bil že pevovodja na zavodu. Pri hiši, na Poljanah nekje, je bil majhen vrt, kjer sva se večkrat sešla. Prijateljsko sva se pogovarjala in spraševala: Kam zdaj? Jaz sem moral, ker sem bil pred maturo, on pa je že vedel, kam se bo obrnila njegova življenska pot. Zaupal mi je, da bo takoj po končanem šestem razredu vstopil k frančiškanom. Previdnost božja mi je poslala prav Hribarja, da me je popeljal tja, kamor je tudi mene Bog klical, pa tega še nisem vedel. Skupaj sva si izbrala redovni imeni in skupaj sva stopila v celico tedanjega frančiškanskega provinciala p. Salezija Volčiča in par mesecev pozneje sva prejela redovno obleko, jaz na Trsatu 26. avgusta, on pa v Nazarjih 28. avgusta 1863. Tako je p. Angelik Hribar preskrbel Cvetju prvega urednika."

Tako priznaje je dal Škrabec p. Angeliku Hribarju. Ker omenja, da sta bila različnih nazorov in da je p. Angelik že vedel, kam

gre njegova pot, bi skoraj lahko rekli in trdili, da je on p. Stanislava Škrabca otel iz tujih vod in je njegova velika zasluga, da ima slovensko duhovništvo in redovništvo v svoji sredi učenjaka svetovnega slovesa:

P. Stanislava Škrabca. Tudi to je eden najbolj zvonečih akordov ne izpod prstov temveč iz globoke duše p. Angelika Hribarja.

Slava velikemu božjemu pevcu!

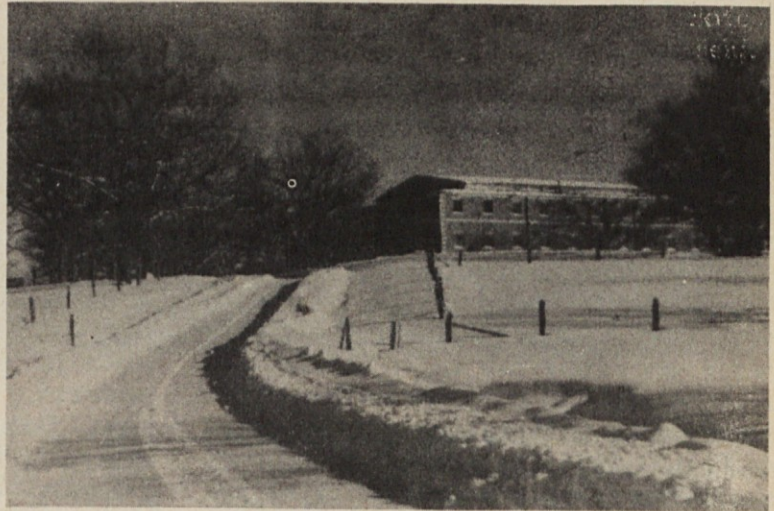
- P. Odilo OFM

P. Fortunat OFM

Duhovne vaje

Na hribu stoji naš "Baragov dom", ki od jeseni do pomladi služi za duhovne vaje za lajike. Poleti, v romarski sezoni, pa je na razpolago romarjem.

Potreba duhovnih vaj

Že dalj časa se po katoliških deželah prizadevajo, da bi se v verskih in katoliških organizacijah vpe-
ljale duhovne vaje.

Namen verskih ali cerkvenih organizacij je skrbeti za globlje versko življenje svojih članov in opravljati kakšno bogoljubno ali karitativno delo. Verska društva so potrebna, ker podpirajo in dopolnujejo delo duhovnikov in redovnikov; svoje člane navajajo k urejenemu verskemu življenju in k sodelovanju s Cerkvijo v raznih apostolatih.

Katoliška društva se pa imenujejo tiste necerkvene organizacije katoličanov, ki hočejo svoje cilje presojati in dosegati v skladu z nauki katoliške vere.

Sedanje razmere v svetu, nevarnosti raznih okolij, v katerih morajo živeti katoličani, razširjanje

raznih zmot z uspešnimi propagandnimi sredstvi, zlasti napačno presojanje zakonskega življenja, močna brezbožna propaganda, ki se pogostokrat skriva v načrtnem širenju nemorale v zabavi, zlasti v premikajočih slikah, časopisih, magazinih in raznih drugih publikacijah, prinašajo verskemu in moralnemu življenju katoličanov mnoge nevarnosti. Sodobno življenje je preplavljeno z materialistično miselnostjo. Sveti oče Pij XII. je v okrožnici, ki jo je spisal ob bližajoči se stoletnici lurskih dogodkov, opozoril na tri žalostne pojave v sodobnem svetu:

hlastanje po denarju, ki gre tako daleč, da lahko govorimo o zablodi "ljubezni do denarja";

"kult telesa" ali napačna skrb za telo, v kateri človek pozablja na neumrjočo dušo;

pretirano teženje za udobnostjo, ki ubija vsak smisel za odpovedi, ki so potrebne za versko in moralno

življenje.

Ob vsem tem moramo tudi upoštevati način življenja v sodobni civilizaciji, ki ni naklonjeno duhovnemu življenju. Za versko in duhovno življenje potrebuje vsak človek nekaj miru in samote. Ko znastveniki opazujejo in raziskujejo vesoljstvo s pomočjo raznih optičnih priprav, gredo v samoto; na samotnih krajih postavljajo observatorije, to je, opazovalnice ali zvezdarne. Zakaj? Zato, da so nemoteni od ljudi. Ako bi bile zvezdarne v bližini velikih mest, bi tja prihajali številni obiskovalci, ki jih tudi zanima, kaj se dogaja v vesoljstvu; znastveniki bi bili moteni in ne bi mogli vršiti svojega dela.

Tudi za versko in duhovno življenje potrebujemo miru in samote. Brez molitvenih duhovnega življenja. Sveta vera nam nalaga dolžnost, da obujamo božje kreposti: vero, upanje in ljubezen; poznati moramo tudi verske in moralne dolžnosti; svoje misli in čustva moramo pogostokrat usmirjati proti cilju našega zemeljskega življenja, večnemu zveličanju. Vse to zahteva udeleževanje naših notranjih ali duhovnih sposobnosti. Za duhovno delo nujno potrebujemo vsaj nekaj miru in samote. Ako hočemo napisati kratko pismo, se moramo zbrati. Še bolj moramo biti notranje zbrani med molitvijo. Zato nekaj miru in tiho potrebujemo vsaki dan. Vemo, da je težko dobiti potrebni mir in tiho v

današnji civilizaciji. Včasih je človek z lahkoto našel mir v svojem domu. Ko se je končalo dnevno delo, je krščanska družina za nekaj minut utihnila; vse zunanje življenje v krščanskem domu se je ustavilo, da so lahko opravili skupno molitev rožnega venca in razne druge molitve. V samoti so prebirali verni ljudje verske knjige, časopise in liste ter tako bogatili svoje versko znanje. Malo je danes katoličanov, ki bi se spravili k branju verske knjige. Življenje s svojo nervozno naglico nas vleče za seboj, da le redki dobijo čas za versko branje, ki hrani dušo s potrebno duhovno hrano. Tudi v krščanskem domu več ni onega miru, ki je potreben za molitev in duhovno branje. Radio in televizija prinašata posvetni šum in posvetno mišljenje tudi v krščanski dom. Danes še zdaleč ni na radio in televiziji toliko in takih verskih programov, da bi lahko rekli, da nadomestujejo versko in duhovno branje, ki je potrebno v današnjih razmerah.

To so nekateri razlogi, ki nam povedo, da so duhovne vaje potrebne tudi laikom. V Združenih državah postaja gibanje za duhovne vaje vedno močnejše. Tudi protestanti so jih začeli vpeljevati.

Iz zgodovine duhovnih vaj

Začetki duhovnih vaj segajo zelo daleč nazaj v zgodovino kraljestva božjega na zemlji, čeprav dolgo ča-

Na sliki je skupina mož in fantov, Kolumbovih viteзов iz Lemonta, ki so opravili duhovne vaje v Domu na našem gričku od 1. do 3. marca 1957.

To so bile prve duhovne vaje v angleščini odkar je bil romarski dom preurejen, da v zimskem času lahko služi tudi za duhovne vaje.

Na sliki so udeležene slovenske duhovne vaj v Lemontu, ki so se vršile od 10. do 12. maja 1957. Udeležilo se jih je štirideset žensk in deklet. Vodil jih je p. Odilo Hajnšek.

sa niso dobile enotne oblike, ki je v navadi danes. V vseh časih so bili možje in žene, mladi in stari, ki so hodili po Kristusovih stopinjah tako, da so vse svoje življenje in delo posvetili bogoljubnemu življenju. Trudili so se, da bi v sebi čim bolj upodobili Kristusovo podobo. Posnemali so svojega božjega Odrešenika zlasti v molitvi. Kristus se je pogostokrat umaknil množici, da je v miru in samoti molil k svojemu nebeskemu Očetu. V sebi je čutil neskončno notranje teženje in potrebo po molitvi. S svojo najsvetejšo in neskončno popolno molitvijo nam je hotel dati tudi svoj zgled. Zlasti pred važnimi dogodki svojega javnega delovanja je molil. Ko je zbral dvanajstero apostolov, je šel na goro, v samoto, in poklical k sebi, katera je sam hotel in jih postavil za svoje apostole. Duhovne vaje so se najprej vpeljale med tistimi, ki so svoje življenje posvetili Bogu, neumrjočim dušam in bogoljubnim delom. Preden kandidat ali kandidatinja za samostansko življenje dobi redovno obleko, mora opraviti du-

hovne vaje; prav tako pred redovnimi obljubami. Vsak duhovniški kandidat mora pred posameznimi stopnjami, ki ga vodijo v mašniško posvečenje, in pred posvečenjem opraviti duhovne vaje. Duhovniki morajo vsako leto za nekaj dni iz svojega dušnopastirskega dela, da v samoti pregledajo svoje duhovno življenje in naredijo načrt za bodočnost.

Med duhovnimi vajami premišljujemo dolžnosti do Boga, sebe in bližnjega; vse te dolžnosti postavimo v luč večnosti, ki se začne s smrtjo. Zato je misel na smrt vodilna pri duhovnih vajah. Ob misli na smrt naredimo načrt za svoje dnevno življenje. Da imajo duhovne vaje uspeh v našem osebnem življenju in da se nam resnice, ki jih premišljujemo med duhovnimi vajami, bolj močno vtisnejo v našo dušo, opravljamo v samoti duhovnih vaj razne pobožnosti, zlasti premišljevanje križevega pota, rožni venec, jutranjo in večerno molitev... Posebno pozornost posvečemo spovedi, pri kateri uredimo svoje račune z Bogom. Duhovne vaje se vedno vrše

Članice "Ladies Guild" iz fare sv. Jurija v So. Chicago so opravile duhovne vaje v Lemontu v dneh 5., 6. in 7. aprila 1957. Te duhovne vaje sta vodila p. Leonard in p. Alojzij.

pod vodstvom duhovnika.

Zbiranje vernikov na samotnih krajih, kjer so se posvečali molitvi premišljevanju svetih resnic, je tako staro kot katoliška Cerkev. Zgodovina katoliške Cerkve nam govori o tem. Poznamo globoko krščansko življenje prvih stoletij po Kristusu; v samoti skritih in tajnih prostorov zasebnih stanovanj in slavnih katakomb so se verniki zbirali k daritvi sv. maše, k prejemanju zakramentov in k skupni molitvi; tam so poslušali božjo besedo, ki so jo oznanjali sprva apostoli, pozneje pa škofi in duhovniki. Želja po združenju z Bogom v samoti je rodila redove in razne druge ustanove, ki so bile mogočno orodje v širjenju kraljestva božjega na zemlji. Samostani z urejenim duhovnim življenjem so bile mogočne trdnjave, iz katerih so nastale razne oblike duhovnega življenja tudi za vernike živeče v svetu. Oni, ki so vse svoje življenje posvečali molitvi, so iz notranjega življenja, ki je raslo in se krepilo v samoti, dajali tudi drugim. Zlasti v nevarnih časih, ko so razne zmote

skušale uničiti katoliško Cerkev, so iz hiš molitve in svetega premišljevanja znova in znova izhajali sveti moške in žene, ki so s svojo duhovnostjo reševali krščanski svet.

Današnje obliko duhovnim vajam je dal sv. Ignacij Lojolski. A že pred njim so bile duhovne vaje v navadi. Sv. Bonaventura, ki je živel v 13. stoletju, je rabil izraz "duhovne vaje" v svojem spisu "Samopogovori duše". "Samopogovore" je napisal za one, ki so želeli opraviti duhovne vaje.

Literatura o duhovnih vajah je zelo bogata. Duhovne vaje so postale priljubljene tudi vernikom, ki živijo v svetu. Navadno je one, ki še niso nikoli opravili zaprtih duhovnih vaj, težko pridobiti, da bi se za dva ali tri dni odtrgali od svojih opravkov in šli v samoto doma duhovnih vaj. Ko jih pa enkrat nekdo pridobi, so hvaležni, ker so duhovne vaje zanje novo in bogato doživetje, ki jim postavi vse življenje, zlasti pa skrb za dušo, v novo luč.

Duhovne vaje opravljajo člani raznih verskih in katoliških organi-

zacija ali pa tudi razni stanovi posameznih far. V domovih duhovnih vaj se duhovne vaje redno vrše ločeno za moške in ženske. Da se lahko kje upostavi dom duhovnih vaj je potrebno dovoljenje krajevnega ordinarija, to je škofa.

Duhovne vaje za laike so se zlasti razširile pod vplivom gorečega in delavnega papeža Pija XI. Njegovo neumorno delo za razširjanje laičnega apostolata v KA je rodilo velike uspehe v verskem življenju in katoličane v mnogih deželah pripravilo in utrdilo za nevarnosti, ki jih je pozneje prinesel brezbožni komunizem. Prizadevanje za globljeno versko življenje je pod vplivom KA postalo vedno večje; rodilo je potrebo in željo po duhovnih vajah. Sedanji papež Pij XII. nadaljuje delo svojega prednika. Fatimsko gibanje, ki se je pod vplivom sedanjega svetega očeta, razširilo v zadnjih 15 letih po vsem katoliškem svetu, je še povečalo željo in potrebo po duhovnih vajah. Mnogim vernikom so postale tako priljubljene, da jih opravljajo vsako leto.

Duhovne vaje v Lemontu

Na našem prijaznem lemontskem griču stoji mogočni Baragov romarski dom. Že nekaj let sprejema v poletnih mesecih številne romarje, ki prihajajo na ameriške Brezje k Mariji Pomagaj. Vsako leto se vrše tu romarske slovesnosti. Iz vseh Združenih držav in Kanade romajo na ameriške Brezje verni Slovenci in Slovenke. Mnogi pridejo v romarskih skupinah. Odkar pa stoji romarski dom, prihajajo tudi posamezne družine in posamezniki, ker lahko dobijo prenočišče in hrano, ko se mude na ameriških Brezjah.

V zimskih mesecih pa je bil romarski dom do lanskega leta zaprt. Marsikateremu se je škoda zdelo

lepih prostorov, ki so bili skozi dolge mesece neuporabljeni. Zato je bila večkrat izražena želja, da bi začeli z duhovnimi vajami ob koncu vsakega tedna. Romarski prostori, lurška votlina, Baragov park, postaje križevega pota na prostem in lepa roženvenska dolina s fatimsko skupino, dajejo romarskemu domu okolico, ki je primerna za duhovne vaje. Zato je razumljivo, da so tekom zadnjih let posamezne skupine prosile za duhovne vaje.

Končno je uresničil željo po domu duhovnih vaj p. Leonard Bogolin. Z dovoljenjem Njegove Eminence Samuela kardinala Stritcha, nadškofa čikaškega, in redovnih predstojnikov je v zadnjih mesecih leta 1956 in v začetku 1957 uredil vse, kar je bilo potrebno za dom duhovnih vaj. Najpreje je opremil kapelo, ki se nahaja nad kuhinjo romarskega doma. Urejevanje kapele, kjer je v času duhovnih vaj sveta maša in Najsvetejši Zakrament, je dalo veliko dela. Da je bilo delo hitro izvršeno, je zasluga razumevajočih dobrotnikov. Stroške za ureditev kapele je zelo znižal izvežbani mizar brat Akurzij, ki je s svojo delavnostjo pripomogel, da je bila kapela hitro narejena. Na severni strani romarskega doma, nad glavnim vhodom, je lepo opremljena bralna soba. Sobe so potrebovale nove postelje, ker so bile prejšnje v že zelo slabem stanju. V nekaj mesecih je bil romarski dom pripravljen za duhovne vaje.

Medtem ko se je vršilo urejevanje prostorov je bilo treba organizirati posamezne skupine za duhovne vaje. P. Leonard je obiskal nekaj far, se posvetoval z župniki in voditelji verskih in katoliških organizacij ter nekaterimi voditelji domov duhovnih vaj. Začetno delo je bilo težko. Ako ne bi bilo božje pomoči in odločne volje, še danes ne bi imeli v Lemontu duhovnih vaj za laike.

Na sliki so gradu-
 antinje iz šole za
 bolniške strežni-
 ce v bolnici sv.
 Jožefa v Jolietu.
 Tudi te angleške
 duhovne vaje, ki
 so se vršile od
 31. maja do 1. ju-
 nija 1957, sta vo-
 dila p. Leonard
 in p. Alojzij. U-
 deležilo se jih je
 28 deklet.

Tudi sedaj, ko je vse urejeno in pripravljeno, je potrebno za posamezne duhovne vaje precej dela in priprav. Naj omenim samo eno zadevo: prehrana udeležencev duhovnih vaj. Pri tem nam pomagajo, kar naj jim povrne Bog, dobre žene iz Chicago in Jolietu.

V času duhovnih vaj smejo biti v romarskem domu samo udeleženci duhovnih vaj. Ker se duhovne vaje vrše v času, ko ni romanj, zaradi tega ne bo nobenih težav.

Ker je angleško govorečim Amerikancem poznana naša božja pot pod imenom St. Mary's, je naslov doma duhovnih vaj: St. Mary's Retreat House.

* * *

Do sedaj so opravile v Lemontu duhovne vaje naslednje skupine:

dne 9. sept. 1956 dan duhovne obnove za člane Svetega Imena iz fare sv. Štefana, Chicago, Ill.;

od 12. do 14. novembra 1956 so imeli duhovne vaje graduanti katoliške High School iz Jolietu; udelež-

ba 134 fantov;

dne 4. decembra 1956 je bil dan duhovne obnove za žene iz fare St. Dennis, Lockport, Ill.;

od 1. do 3. marca duhovne vaje za K. of C. iz Lemonta, Ill.; udeležba 29;

od 8. do 10. marca Young Christian Workers(men), Chicago, Ill.; udeležba 55;

dne 17. marca duhovna obnova za članice Altar and Rosary Society, Phoenix, Ill.; udeležba 24;

od 22. do 24. marca Young Christian Workers(ladies), Chicago, Ill.; udeležba 105;

od 29. do 31. marca dekliški III. red iz High School sv. Avgušтина, Chicago, Ill.; udeležba 82;

od 5. do 7. aprila Ladies Guild iz fare Sv. Jurija, So. Chicago, Ill.; udeležba 13;

od 12. do 14. aprila Ladies Sodality iz fare sv. Štefana, Chicago, Ill.; udeležba 23;

od 10. do 12. maja slovenske duhovne vaje za žene in dekleta; udeležba 40;

od 17. do 19. maja K. of C. Blue

Island, Ill.; udeležba 14;
od 24. do 26. maja S. Ž. Z., št.
2; udeležba 16;
od 31. maja do 2. junija Nurses
iz bolnice sv. Jožefa, Joliet, Ill.;
udeležba 28;
od 7. do 9. junija Ladies Sodali-
ty, Joliet, Ill.;
dne 20. junija dan duhovne obno-

ve za članice Rosary Society iz fare
sv. Antona, Joliet, Ill.

* * *

Vse informacije za duhovne vaje
dobite pri direktorju duhovnih vaj:

Fr. Leonard Bogolin
Box 608
Lemont, Ill.

Nova maša v Johnstownu

★

V nedeljo, dne 30.
junija 1957, je v
cerkvi sv. Terezije
v Johnstownu, Pa.,
zapel svojo novo-
mašno glorio p.
Krištof Sedlak OFM,
ki je po rodu Slovak
iz Johnstowna, pa
je član slovenske-
ga komisarijata.

★

★

Na sliki zgoraj so
novomašni svatje,
ki spremljajo novo-
mašnika pred oltar.
Slika spodaj pa ka-
že novomašnika p.
Krištofa; na njego-
vi levisi je p. An-
drej, ki je bil pri
novi maši arhidia-
kon; spredaj sta di-
akon in subdiakon:
p. Tomaž in p. Ata-
naz.

Belo oblečena deklica podaja novomašniku pateno s hostijo, s katero bo opravil sveto daritev. - Novomašno pridigo je imel p. Alojzij Madic OFM

Povzdigovanje pri novi maši p. Krištofa Sedlaka.

Novomašnik z asistenco in novomašnimi družicami v belih oblekah. - Ceremonijer pri slovesni novi maši je bil David Cernic iz iste župnije, ki je kandidat za duhovniški poklic. (Na sliki stoji v drugi vrsti na skrajni desni.)

Novomašnik s starši, sorodniki in prijatelji. Ob novomašniku sta oče in mati: Mr. & Mrs. Michael Sedlak, ki živi na 314 Stone St., Johnstown, Pa. P. Krištof ima še enega mlajšega brata Davida, ki ga oče drži v naročju.

Lemontske slovesnosti leta 1957

Z nove maše p. Tadeja Trpina OFM, ki je bila dne 30. junija 1957 na ameriških Brezjah v Lemontu. Ta dan je bilo obenem tudi tako imenovano begunsko romanje, ki je bilo prav primerno združeno z novomašno slovesnostjo, ker je bil novomašnik tudi sam eden izmed beguncev. - Na sliki je novomašnik z asistenco pri prekmurškem križu, kjer se je slovesnost začela. (Vse slike od nove maše p. Tadeja je napravil: *Foto Stein, Lemont, Illinois*).

Fišingerjeva Mojca iz Chicage je novomašniku deklamirala in mu nato v imenu chicške Lige katoliških slovenskih Amerikancev izročila prekrasen novomašni križ. Na sliki je tudi novomašni pridigar p. Odilo Hajnšek, ki ima v rokah mikrofona.

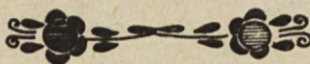
Ker je novomašnikov oče Valentin Trpin že med pokojnimi in mati v domovini, ter se ni mogla udeležiti nove maše svojega sina, sta njegove starše zastopala njegova sorodnika in dobrotnika: Mr. & Mrs. Ludvik Košnik iz Berwyn, Ill.

Stanovnikova Nandi iz Chicage je tudi deklamirala p. Tadeju in mu izročila krasen šopek belih nageljev. Poleg te, so pozdravili novomašnika še drugi dečki in deklice s primernimi deklamacijami. Vse te otroke je pripravila in naučila za to priložnost gospodična Pavla Mušič, ki že več let požrtvovalno vodi slovensko sobotno šolo pri sv. Štefanu v Chicagi.

Slovesnost nove maše je bila pri lurški votlini. Na sliki je novomašnik z asistenco na sedežih med pridigo. Od leve na desno sedijo: p. Valerian, novomašnik, p. Innocencij in Rev. Jože Ferkulj (novomašnikov župnik). - Med sv. mašo je pel zbor sv. Štefana iz Chica-ge pod vodstvom p. Vendelina; Alfred Fišinger pa je spremljal na harmoniju.

Po končanem novomašnem banketu v romarskem domu so bile v cerkvi pete liturgije z blagoslovom. Nato je novomašnik ponovno podelil novomašni blagoslov. Pričujoča slika je bila vzeta, ko se je novomašnik z asistenco vrnil v zakristijo. Od leve na desno so: Rev. Louis Baznik, župnik pri sv. Vidu v Clevelandu; p. Vendelin; novomašnik; p. Valerian; Frater Ildefonz,

Še en prizor s prekmurskega romanja. Na sliki so verniki med sv. križevim potom, ki se je pričel pred lepo okrašenim prekmurskim križem. Po pobožnosti je bila sv. maša pri lurški votlini ob enajsti uri.

Romanje društva sv. Ane, ali prekmursko se je vršilo v nedeljo dne 28. julija. Na sliki so romarji pri pobožnosti križevega pota, ki sta jo vodila p. Odilo in p. Fortunat. Prvi je vodil petje, drugi pa molitve.

V letu 1957 smo v Lemontu praznovali 40-letnico fatimskih prikazovanj s posebno pobožnostjo vsak mesec. Te pobožnosti so bile šest mesecev, od maja do oktobra, vselej na drugo nedeljo v mesecu. Najprej je bila pobožnost v cerkvi (ob pol treh popoldne), nato pa procesija v rožnovensko dolino.

Romarice Zveze ol-tarnih društev iz Cle-velanda na romanju v Lemontu 17. in 18. avgusta 1957. - Slika je bila vzeta po sv. maši v soboto, 17., katero je opravil prevzvišeni dr. Gregorij Rožman, ki ga vidite spredaj na sliki.

Na sliki spodaj je prevzvišeni, ko deli sv. obhajilo med sv. mašo pri lurški votlini dne 18. avgusta. Med sv. mašo je prevzvišeni tudi pridigal. Govoril je o Fatimi in fatimskih dogodkih.

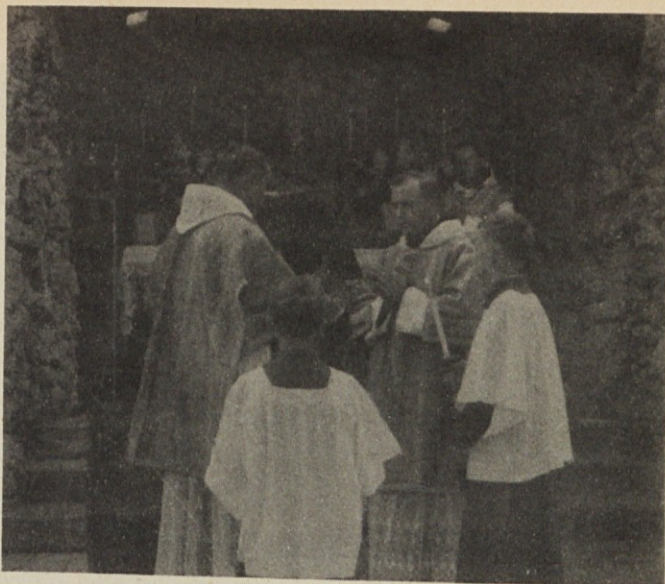

Prevzvišeni blagoslavlja zbrane vernike, ki so ga pozdravili in mu čestitali k zlatemu jubileju mašništva. Ta prisrčna slovesnost se je vršila pri prekmurskem križu pred sv. mašo in križevim potom. Pozdravili so ga zastopniki raznih slovenskih katoliških organizacij in skupin. Pri sv. maši sta prevzvišenemu asistiral Rev. Franc Mihelič in Rev. Roman Malavašič.

IZ PRAZNOVANJA 50-LETNICE KRONANJA MARIJE POMAGAJ NA BREZJAH. - Slovesnost se je vršila v Lemontu v nedeljo dne 1. septembra 1957.

Asistenca na sedežih med pridigo, ki jo je imel p. Odilo. Celebrant pri slovesni maši je bil p. (Jerome Selak; diakon p. Martin Stepanich; subdiakon p. Ciril Shircel.

Pogled na zbrane vernike med sv. mašo pri lurški votlini.

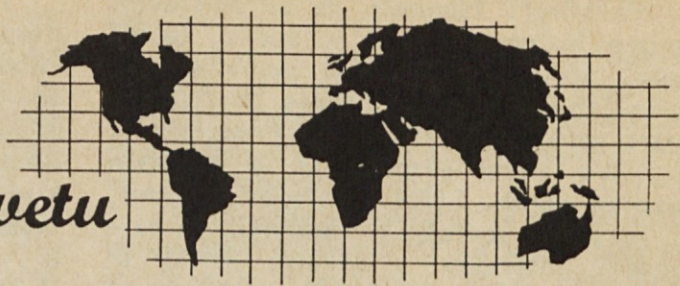

Slika zgoraj kaže "Sanctus" pri sv. maši na dan 1. septembra, ko je bilo praznovanje 50-letnice kronanja Marije Pomagaj na Brezjah. Slika na levi pa kaže pridigarja med isto slovesno mašo pri groti v Lemontu, P. Odišlo je v svojem govoru popisal potek kronanja na Brezjah pred petdesetimi leti, ki ga je izvršil nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič.

Cerkveni pevski zbor od fare sv. Štefana v Chicagi, ki je pel pri slovesni maši ta dan. Zboru dirigira p. Vendelin Špendov OFM. Na harmoniju pa je spremljal Mr. Alfred Fišinger iz Chicage. Imenovani zbor je pel ta dan, ker je bilo obenem tudi romanje fare sv. Štefana. Pa tudi ob drugih prilikah nam zbor rad priskoči na pomoč.

DR. MIHA KREK:

Razgled po svetu

UVOD

V letu 1957 - dvanajstem letu po drugi svetovni vojni - so se odnosi med narodi in državami še vedno razvijali pod vplivom dejstva, da so v tej vojni vsi drugi pretrpeli poraz in ogromno škodo, komunisti pa odnesli zmago, ki jim je omogočila, da so doslej spravili tretjino človeštva pod svojo oblast in vpliv.

Ob začetku tega leta je bilo mednarodno stanje v budi zagati, odnosi med demokratičnimi velesilami pa v veliki krizi. Kriza je nastala radi francosko-angleškega napada na Suez. To krizo so tekom leta samo začasno in deloma izravnali, njenih vzrokov pa še dolgo ne bodo odstranili in bomo v bližnji bodočnosti verjetno še večkrat čutili njene posledice. Njene vzroke smo že lani omenili. Kratko jih očrtajmo.

Komunisti so v Evropi mogli razširiti svojo oblast nekako do črte Trst - Hamburg. Tu so jih ustavili s Severno atlantsko obrambno zvezo. Z Zvezo zapadno evropskih držav in gospodarsko obnovo, ki so jo v glavnem izvedli v okviru takozvanega Marshallovega načrta. Komunisti so se vrgli nato z vso silo na osvajanje azijskih in afriških dežel in narodov. Severna in srednja kontinentalna Azija je že vsa pod komunistično peto. Med narode Azije, ki so še svobodni, in v Afriki prodirajo komunisti s propagando, da bočejo tam ljudstvu pomagati na noge k samostojnosti. Komunisti na svoj način užigajo narodno zavest. Pri tem jim zelo dobro služi dejstvo, da so zapadne države, zlasti Velika Britanija in Francija kot kolonialne sile globoko zasovražene, proti Združenim državam Severne Amerike pa komunistični agenti lahko govorijo kot glavnemu zaščitniku in zavezniku Angležev in Francozov, ki jih v Aziji in Afriki poznajo vsaj kot izkoriščevalce, če ne kot zatiralce. Severno ameriške Združene države po nedolžnem prenašajo očitanje. S kolonialno

politiko v Aziji in Afriki niso imele nič opravičiti razen na Filipinih. Filipini so danes živahno napredujoča država in najzvestejša postojanka demokratičnih sil na daljnem Vzhodu. Kljub svoji mednarodni povezanosti z Anglijo in Francijo skušajo Združene države azijskim in afriškim narodom dokazati, da so jim svoboda, neodvisnost, samoodločba narodov resnična vodila in gesla, ki se po njih ravna napram vsem narodom brez razlike. Tu se večkrat kresnejo interesi in zunanje politični pogledi Amerike z interesi Anglije in Francije kot kolonialnih sil.

KRIZA MED ZAPADNIMI SILAMI

Tak slučaj je bil lansko leto v Egiptu radi sueškega prekopa. Ko je egiptovska vlada prekop konfiscirala, mednarodno družbo razlastila in sama vzela upravo in gospodarstvo v roke, sta Francija in Anglija v zvezi z Izraelom organizirali vojni pohod in okupacijo Sueza in egiptovskega ozemlja ob njem. Izraelska vojska je z naglico podila Egipčane z njihovega ozemlja na vzhodni strani kanala. Angleži so bombardirali stražnice, utrdbe in letališča ob prekopu. Tedaj ni samo Sovjetska zveza nastopila v zaščito svojega varovanca polkovnika Naserja in njegove vlade, ampak so tudi Združene države odločno zahtevale, da morajo Izrael, Francija in Velika Britanija nehati z vojnimi operacijami, odpoklicati svoje čete in se zadovoljiti s tem, kar se bo dalo dobiti od Egipta s pogajanjem in drugimi mirnimi sredstvi.

Za Anglijo in Francijo je bil to strašen udarec. Morali sta se umakniti. Naser pa

je triumfiral. Namesto da bi izvojevali upravo in gospodarstvo v Suez, je bil kanal zamašen z vojnimi podrtijami in potopljenimi ladjami, zanje življenjsko važna morska pot prekinjena. Francoska in angleška vojna ekspedicija je doživela popolen poraz. Egipt in njegov diktator, ki je smrtni sovražnik francoskih in britanskih interesov v severni Afriki in prednji Aziji, pa je triumfiral. Vse to se je zgodilo vsled nastopa Združenih Ameriških držav, ki so vojno za vsako ceno hotele preprečiti in so jo.

Amerikanci so tu prvič odločno nastopili proti kolonijalnim interesom Francije in Anglije in pokazali narodom Azije in Afrike, da je Amerika res zaščitnica svobode in neodvisnosti povsod kamor sega njen vpliv. S tem so Amerikanci hoteli izpodrezati sovjetsko propagando, ki prodira s trditvijo, da so komunisti edini, ki branijo geslo: Azija Azijem, Afrika Afrikancem.

Vsled tega pa je za las manjkalo, da se ni razbila Severno Atlantska Obrambna zveza in da ni šel v kosce ves obrambni sistem zapadnih velesil proti komunističnem imperiju. Britanska vlada je odstopila, njen predsednik Anthony Eden je odšel s politične pozornice, francoska vlada je protestirala kakor je mogla. Vse leto 1957 se zapadna zaveza ni prav opomogla od tega udarca. Velika Britanija in Francija sta se postavili na stališče, da so Severno Ameriške države v bodoče odgovorne za boje s Sovjetsko zvezo, ti dve državi pa da morata ščititi svoje interese. Na svojo roko sta upostavili obširnejše trgovske zveze s komunistično Kitajsko in Sovjetsko zvezo. Velika Britanija je na svojo roko spremenila ves svoj obrambni sistem in organizacijo svojih vojaških sil. Obramba britanskih otokov je po novem cenejša in učinkovitejša, svoj prispevek k obrambi ostalega sveta pa so Britanci do skrajnosti znižali. Obramba zapadne Evrope pred morebitnim sovjetskim vdorom sloni v glavnem na mogočnem ameriškem vodnem in zračnem brodogradu in atomskem orožju v Sredozemlju in po evropskih postojankah.

Predsednik Eisenhower in novi ministri Velike Britanije sta na večdnevni konferenci na Bermudi nasprotje omilila in ugotovila glavne smernice bodočega sodelovanja. Zunanji ministri Ameriških Združenih držav, Velike Britanije in Francije so tekom leta ponovno skušali dobiti skupno pot v zunanji politiki, dosegli so sporazume za poedine slučaje, toda Britanci in Francozi še vedno dajo čutiti, da svojega poraza pri Suez niso pozabili, da hočejo v bodoče imeti bolj svobodne roke in manj bremen in odgovornosti za mednarodno stanje, če niso v igri njihovi neposredni interesi. Združene države so morale same prevzeti dolžnost, da vzdrže mir in ohranijo neodvisnost narodov na srednjem Vzhodu, oziroma da tam zadržujejo sovjetsko in komunistično prodiranje.

SREDNJI VZHOD

Vse leto 1957 je bil srednji Vzhod - recimo zemlja med Perzijskim zalivom na vzhodu in Sredozemskim, Črnim in Rdečim morjem na zapadu - pozorišče največje mednarodne pozornosti in notranjih nemirov.

V januarju 1957 je vlada Severno Ameriški Združenih držav objavila takozvano Eisenhowerjevo doktrino. Predsednik je v nujni poslanici kongresu obrazložil, da je stanje na srednjem Vzhodu tako nevarno in nestanovitno, da mora ameriška vlada imeti pooblastila in sredstva, da bo vsak čas lahko pomagala tem narodom z denarjem in blagom in da bo mogla tudi z vojaškimi sredstvi braniti njihovo neodvisnost, če bi jih napadla Sovjetska zveza. Predsednik je navajal, da je Sovjetska zveza že poslala orožje v Egipt in Sirijo. Kongres je določil 200 milijonov dolarjev za ta namen in dal predsedniku potrebna pooblastila.

Skoro istočasno so v svet prišla poročila o spopadih med Jemenom in Adenom, dvema deželama na južnem robu Arabije. Verski in civilni poglavar Jemena je Imam Ahmed. Jemen je članica Arabske lige, v zunanji politiki hodi isto pot kot egiptov-

ski diktator Naser. Odkar je Naser v vodah sovjetskega vpliva, dobiva tudi Jemen orožje iz Čehoslovaške in uživa diplomatsko pomoč Moskve. Aden je britanski protektorat in največja točilnica olja na arabskem polotoku. Meja med Jemenom in Adenom teče po puščavi in nikoli ni bila točno določena. Jemen izkorišča vsako priložnost, da bi si priključil Aden, kjer Angleži z vojaškimi stražami branijo svoje dvomljive politične, pa nedvomne gospodarske pravice in posesti. Tekom leta je bilo več spopadov med jemenskimi Arabci in adenskimi domačini na eni strani in britanskimi stražami na drugi. V teh malih praskah se preizkuša sovjetsko in britansko orožje. Komunisti jih podpihujejo, da vzdržujejo ogenj arabskega nacionalizma in odpora proti "kapitalističnim zapadnim kolonialnim silam".

Dolgi meseci so minuli predno so za silo uredili odnose med Izraelom in sosednjimi arabskimi državami. Izrael ni hotel umakniti svojih čet s postojank, ki so jih osvojile ob priliki vdora proti Suez u v letu 1956. Izraelska vlada se je branila, da steh postojank egiptске čete ne prestopajo v njeno ozemlje in da so ji te nujno potrebne za obrambo in zunanjo trgovino. Končno so se po posredovanju tajnika Združenih narodov pogodili, da so mednarodne vojaške edinice zasedle oazo Gaza in da je Tiranski preliv z luk o Agaba ostal odprt za mednarodni promet.

Diplomatska politična borba za srednji Vzhod je bila od meseca do meseca ostrejša in živahnejša. Eisenhowerjevo doktrino so iskreno pozdravili samo stari nasprotniki Sovjetske zveze in zavezniki zapada: Turčija, Irak in Iran. Jordan in Sirija sta jo napadla kot izraz imperialistične politike Amerike. Sovjetska zveza in komunistična Kitajska sta v posebni izjavi v Moskvi ožigosale Ameriko kot tisto svetovno silo, ki se je vrgla v prednjo Azijo radi njenih naravnih bogastev in hoče z vmešavanjem v notranje razmere tamkajšnjih narodov in držav priti do gospodarske in politične nadoblasti v tem delu sveta. Izjava ščuva k odporu proti ameriški poli-

tiki in obljublja vsem pomoč in podporo komunističnih držav.

Medtem pa je Severna Amerika vabila vladarje na razgovore in nudila ameriške dolarje in strokovnjake za gospodarsko obnovo. Pomoč je mogla dobiti vsaka država, ki je zanjo zaprosila.

Da bi vedeli, zakaj se je osredotočila borba dveh vodilnih sil na svetu prav na to ozemlje, navajamo nekaj podatkov. Evropa in Severna Afrika dobivata iz tega področja 3,100.000 sodov industrijskega olja na dan. Investicije za proizvodnjo olja se cenijo na 2,500.000 milijonov dolarjev. Na ozemlju so tele države: Saudi Arabija, ki pokriva 80% ozemlja arabskega polotoka, ki meri milijon kvadratnih milj; Saudi Arabija ima 6 milijonov prebivalcev in meri 800.000 kvadratnih milj. Ob obali polotoka pa so deloma samostojne države, deloma protektorati: Jemen, Muscat, Oman, Trucial Sheikdoms, Oatar, Kuwait in otok Bahrein. Ves arabski polotok ima 12 milijonov ljudi, v glavnem Arabcev. V Saudi Arabiji so kulturne in socialne razmere med najzaostalejšimi na svetu, obrobne države arabskega polotoka pa so razmeroma zelo napredne. Arabski polotok obkrožajo: Rdeče morje, Indijski ocean in Perzijski zaliv.

Na zapadni meji Arabije je Jordan, ki vključuje tudi dele Jeruzalema in skoro vse druge svetopisemske kraje. To kraljestvo ima preko milijona prebivalcev, ki so povečini pastirji - živinorejci, in meri 37.000 kvadratnih milj. Velik del je puščavska visoka planota. Država je dobila neodvisnost leta 1946.

Neposredni sosed Jordana je republika Izrael, ki je nastala leta 1948. Ima en milijon 414.500 prebivalcev in le 8.050 kvadratnih milj ozemlja.

Severno od Izraela ob obali Sredozemskega morja je republika Lebanon z en milijon 165.000 prebivalci in 3,927 kvadratnih milj ozemlja. Država je postala neodvisna leta 1944.

Srednja država je Sirija z 3.006.000 prebivalci in 66.063 kvadratnih milj ozemlja. Ta republika je postala neodvisna leta 1944. Je to dežela preprostega kme-

tijstva. Glavno mesti je Damask.

Od sirijske meje do Perzijskega zaliva sega kraljestvo Irak z glavnim mestom Bagdad. Ta dežela je bila poprej znana pod imenom Mezopotamija. Leta 1947 se je osvobodila angleškega protektorata in postala neodvisna. Ima 4.800.000 prebivalcev in meri 168.040 kvadratnih milj. Ta država ima kralja in vlado, ki stalno sodelujeta z zapadom, zlasti s Severno Ameriko. Niti komunisti se tam ne morejo razviti, niti Arabska liga ne more te države dobiti za svoje cilje, dasi je prebivalstvo po veliki večini arabsko.

Dežela, ki jo namakata veliki reki Tigris in Evfrat, je bila še pred desetletjem puščavska in ljudje so prebivali v kolibah iz blata, kot je to še dandanes v sosednjih arabskih deželah. Zadnje desetletje je vlada z dohodki od petrolejskih družb izvedla široko obnovo. Grade: ceste, železnice, elektrifikacijo, jezove, namakalne sisteme, na stotine šol in zdravstvenih zavodov. Kralj deli veleposestniško zemljo v last kmetским družinam. Arabsko ameriška petrolejska družba daje po pogodbi državi polovico vseh dobičkov, več kot 250 milijonov dolarjev na leto. Država ne jemlje nikake zunanje pomoči. Upanje je, da bo tam, kjer je cvetela pred 3.000 leti babilonska kultura in civilizacija, ki so jo uničili Tartari, zopet nastala domovina lepega blagostanja.

Ob vzhodni strani Perzijskega zaliva je Iran, država, ki se je imenovala Perzija do leta 1935. Segalja na severu do Kaspijskega jezera, meji na Turčijo, Sovjetsko zvezo, Afganistan in Pakistan. Ima 18 milijonov 400.000 ljudi in meri 628.000 kvadratnih milj. To je dežela bogatih virov petroleja, bakra, svinca in drugih rudnin. Glavno mesto je Teheran.

Maloazijski polotok, ki spada tudi v to področje, je sedaj turška republika z glavnim mestom Ankara. Ima 21 milijonov prebivalcev in obsega 296.000 kvadratnih milj.

V področju imajo ogromno večino Arabci, manjšina so Turki, Judje, Indijci, Perzijci in Črnci. Med verstvi prevladuje mohamedanstvo tako močno, da razen v

Izraelu, kjer so Judje, in deloma v Lebanonu, kjer je polovica kristjanov, druga verstva sploh ne prihajajo v upoštevanje.

Ker to področje daje že sedaj petino vsega industrijskega petroleja na svetu in strokovnjaki trdijo, da so tam še ogromni nenačeti naravni zakladi petroleja in rudnin, so največje industrije sveta tam ustanovile svoje proizvodjalne postojanke. Koliko bogastva daje ta zemlja kaže dejstvo, da velike petrolejske družbe plačujejo državam po 700 milijonov dolarjev letno, kar pomeni polovico ali manj njihovega letnega čistega dobička.

Kralj Saudi Arabije, Ibn Saud, ima samo od olja milijon dolarjev dohodkov na dan.

Cilj Sovjetske zveze je podjarmiti to območje, dobiti pod svoj vpliv njegovo bogastvo, priti v Perzijski zaliv, ob Suez in v Indijski ocean, zagospodariti nad pomorsko trgovino med Evropo in Azijo in dobiti posredno pod svoj gospodarski vpliv zapadno Evropo.

Zapadno evropske države in Severna Amerika, sploh ves krščanski svet ve, da gre za usodne stvari v sorazmerju sil. Pa niso samo zemlja, ljudje, naravna bogastva, strateške važnosti ozemlja v igri. Zapadni narodi bodo, če se ne posreči ustaviti komunističnega pritiska in ohraniti teh narodov in držav v mirni demokratični neodvisnosti, utrpeli izgube svojih vloženih premoženj in velikih trgovskih interesov. V Iranu obratujejo: Anglo-Iranian Oil Comp., British Petroleum Comp., pet ameriških družb, devet mešanih in ena nizozemska industrijska skupina. V državi Kuwait (ali tudi: Koweit), kjer pridelajo 1.150.000 sodov petroleja dnevno, sta Gulf Comp. in British Petroleum Comp. V Saudi Arabiji je proizvodnja preko tisoč milijonov sodov dnevno. V rokah jo ima Arabian American Oil Comp. skoro v celoti. Obrat vodi skupna družba ameriških, britanskih, nizozemskih in francoskih lastnikov. V deželi Oatar obratuje ista družba kot v Iraku in pridobiva po 125.000 sodov petroleja dnevno. Na otoku Bahrein proizvajata Texas Comp. in Standard Oil Comp. po 40.000 sodov dnevno, a poleg

tega je proizvodnja v nevtralnih zonah med Saudi Arabijo in Kuwait, 35.000 sodov dnevno, vsa v ameriških rokah.

Narodi so večinoma kulturno zaostali. Komaj zadnja desetletja so dobili svoje države, poprej so bili vsi pod tujimi, največ britanskimi in francoskimi kolonialnimi oblastmi. Arabci so po večini revni in zanemarjeni, njihovi šeiki in poglavarji pa bogati reakcionarni satrapi. Kake enotne smoterne politike za obrambo skupnih koristi domačini ne morejo zasnovati. Arabska liga, ki je to poskušala, je uspela toliko, da na splošno vsak Arabec hoče: 1. da Angleži in drugi tujci izgube vse državnopolitične pravice in oblasti v področju; 2. da Judje nimajo pravice do svoje države, ker je Palestina arabska zemlja; 3. da naj se arabske države kar moč izogibajo vpletanju v svetovne spore. V vsem drugem nimajo domači narodi in njihova vlada nič skupnih ciljev in smoternih načrtov. Nasprotno! Prevladujejo spori med dinastijami, začetne težave državnih uprav, posledice izkoriščevalnega vladanja satrapov, nevednost in nezaupnost zaostalih množic.

V tej kalni vodi ni čuda, da spretna, stalna, finančno podprta mreža boljševiške obveščevalne službe, aparat komunistične vzgoje in prosvete, ki je skrbno prirejena

na krajevne razmere in razporejenost, vzporedno s sovjetsko diplomacijo, in gospodarskimi sredstvi dosegajo uspehe.

Združene ameriške države so v letu 1957 dosti uspešno odbijale boljševiške udarce. Turčija, Izrael, Irak, Lebanon so bili dosledno na strani zapadnih sil. Jordansko državo in njenega kralja je nastop Amerike rešil pred levičarskim prevratom. Komunistični agenti in levičarji Sirije so organizirali prevrat s pomočjo tistih Arabcev, ki so v Jordan pribežali iz Palestine. Pod vtisom odločnih izjav Združenih ameriških držav in demonstracij ameriškega brodovja ob azijski obali, je kralj mogel odstraniti nezanesljivo vlado in nezveste oficirje.

EGIPT

Egiptovski diktator Naser je v juliju 1957 izvedel volitve. Kandidate je smel postaviti samo on. Ljudje so lahko "v o l i l i" le njega ali pa nič. Tako je "z m a g a l" na celi črti, v parlament so izvoljeni samo njegovi ljudje. Sovjetska zveza mu pošilja orožje. Posebno pozornost so vzbudile podmornice, ki jih je dobil od tam. Rekli smo že, da je v vprašanju Sueškega prekopa Naser ostal zmagovalec. Ladje vseh držav plujejo po prekopu in plačujejo Egiptu odškodnino za uporabo kanala. Le ladje Izraela je izključil Naser, ladje Francije so pa same izostale, ker Francoze še preveč boli ponižanje, ki so ga doživeli, ko so s silo skušali braniti svoje pravice v sueški kompaniji. Za škodo, ki so mu jo povzročili Francozi in Angleži, ko so napadli Suez, zahteva Naser 1.500 milijonov dolarjev v povračilo. Sicer se pa Naserjeva, komunistom koristna politika, ni čutila tako močno kot leto poprej. Poznalo se je, da je kralj Saudi Arabije, Ibn Saud, bil v Ameriki. Naser pa je zelo odvisen od Saudove finančne pomoči.

SIRIJA

Sirija je tekom leta 1957 med vsemi arabskimi državami še najbolj zašla v ko-

munistične vode. Že poprej je imela zelo levičarsko vlado, v avgustu pa so izvedli nekrvavi državni udar, odstavili protikomunistične ministre in oficirje in obdolžili Združene države Amerike, da so hotele spremeniti vlado Sirije. Tri uradnike ameriške ambasade so pod to pretvezo pognali iz države, Amerika pa je sama odpoklicala svojega ambasadorja v Damasku in zapodila sirijskega iz Washingtona. Sirijski vodja komunistične stranke, ki ga splošno smatrajo za najsposobnejšega komunista med Arabci, Khalid Bakdash, je dosegel velik uspeh. Komunisti so prišli na oblast v razmeroma močni in vplivni državi sredi arabskega sveta. Imajo novo postojanko, iz katere bodo dalje razvijali svoje napade in širili svoj vpliv. Ni pa pričakovati kakšnega naglega razvoja. Sovjetska zveza še vedno smatra, da na splošno v arabskem svetu duhovi niso še pripravljeni za komunizem. Zato bo pospeševala manjše spore, podpirala praske in spopade, pustila, da bodo Arabci trpeli in živeli v vedno večji nezadovoljnosti, ki jo bo obračala proti zapadu. Tako bo čakala, da bo jabolko dozorelo, - če ne bosta medtem protikomunistično prosvetno delo in gospodarska obnova sovjetskih načrtov pokopala.

PO EVROPI

POLJSKA

V januarju 1957 so bile volitve na Poljskem. Značilne so bile zato, ker jih je izvajalo novo vodstvo komunistične stranke, ki se je uprlo Moskvi. Vložena je bila samo ena lista. Vendar je za 459 sedežev v parlamentu bilo na tej listi 720 imen kandidatov. Ljudje so torej imeli nekaj malega izbire in res je bilo izvoljenih poleg komunistov nekaj neodvisnih kandidatov in med njimi kakih 20 takih, ki so osnovali poseben klub, ki previdno, pa vendar odkrito, skuša braniti državljske svoboščine in versko vzgojo. Režim je v bistvu ostal komunistični. Partija ima oblast. Vpeljali so delavske svete v tovarne, dopustili kmetom izstopanje iz kolhozov,

dovolili verouk kot neobvezen predmet v osnovnih šolah, dovolili izhajanje nekommunističnih in protikomunističnih časopisov in sploh dali zelo široko polje delovanja kulturnim in dobrodelnim - tudi cerkvenim - organizacijam. Poljska se sedaj odlikuje v tem, da ima komunistično vlado, ki dovoljuje največ svoboščin. Njeno gospodarstvo pa pada in drvi v največjo zmedo. Gospodarstvo ne prenaša polovičarstva v sistemu proizvodnje, trgovine in v mednarodnih odnosih. Poljska pa sedaj visi. Komunistična država je, ne priznava zasebne podjetnosti in lastništva, po hoče biti liberalna glede delavskih in drugih strokovnih organizacij. Ne delavci ne podjetja nočejo nositi odgovornosti. Ta je na državi, ki je diktatura, pa se ne poslužuje vseh diktatorskih sredstev. Zapad ji ne zaupa in zasebni zunanji kapital tam ne more investirati. Rdeča vojska je namreč še vedno na poljskih tleh in jamči, da ostaja Poljska del sovjetskega imperija. Sovjetska vlada pa sedanjemu režimu nagaja kjer more in čaka, da bodo razmere izsilile zopet satelitski režim. In če bo poljsko ljudstvo dolgo vztrajalo in prenašalo velike žrtve in če bodo Moskvo trle izredne težave in zadrege, je upati, da bo ta narod mogel izpopolniti svojo sedanjo polovičarsko neodvisnost in svobodo.

MADŽARSKA

Madžarski upor so koncem leta 1956 boljševiki v krvi zadušili. Njihov slamnati mož, ki nosi sedaj ime za komunistično diktaturo na Madžarskem je Janoš Kadar. Dasi so borce za osvobodjenje pobili, odpeljali v Sibirijo, pozaprl in pognali preko mej, mora Kadar vedno znova priznavati, da Madžari niso ustrahovani, da njegova politična moč v deželi ne pomeni nič. Kongres njegove komunistične stranke je bil porazno slab. Vsak čas uprizarja "čistke", valove zapiranj in procesov, kot vsaka komunistična diktatura, ki začne od začetka. Madžarski kardinal je še vedno neprosto voljen gost v ameriški ambasadi v Budimpešti. Združeni narodi razpravljajo in raziskujejo madžar-

sko zadevo, ukrenejo pa nič, boljševiška vojska je še vedno tam.

ČEHOSLOVASKA

Čehoslovaki še nekako najbolje "vozijo" za železno zaveso. Bolj Čehi kot Slovaki. Na Slovaškem je režim krut in žrtev veliko, na Češkem je mir pod rednim pritiskom. Čehoslovaška je edini sovjetski satelit, ki redno dosega "kvote", ki proizvaža in dobavlja v celoti toliko kolikor zahtevajo komunistični načrti in pogodbe z Moskvo. Na Češkem je Kremelj pustil vse komuniste na njihovih mestih, dočim so pri vseh drugih satelitih bile čistke "stalinistov", kot je zahteval Kruščev. Poleg drugih vzrokov bodo najvažnejši tile: Na Čehoslovaškem vlada sorazmerno blagostanje. Povprečno življenje je daleč najboljše za železno zavezo. Čehoslovaška je najvažnejši industrijski satelit Moskve in njeni komunistični voditelji se znajo prilagoditi vsakemu stanju v Moskvi.

JUGOSLAVIJA

Za Tita in njegov komunistični režim je pomenilo leto 1957 precejšno izgubo. Radi svojega stališča glede madžarskega upora se je Tito diskreditiral v Moskvi in na zapadu. Moskva mu je zamerila, ker je označil prvi vdor boljševiške vojske kot neupravičeno mešanje v zadeve madžarske komunistične vlade, zapad pa je ogorčen nad Titovo trditvijo, da je končno vse boljševiško klanje na Madžarskem bilo opravičeno, ker je bila nevarnost, da komunistični režim v tej deželi sploh propade.

V začetku leta 1957 so iz Beograda in Washingtona oznanili, da bo Tito obiskal Severno Ameriške Združene države. Oznanilo je vzbudilo vihar ogorčenja v Ameriki. 162 kongresnikov in senatorjev je podpisalo spomenico, da bodo bojkotirali vse uradne sprejeme. Nekateri ameriški parlamentarci so grozili, da bodo odložili svoje mandate v znak protesta, če predsednik Eisenhower sprejme Tita, drugi so vlagali resolucije, da naj se ne odobre

nikaki izdatki za Titov sprejem. Župan mestu New York je napovedal, da temu tiranu ne bo priredil nikakega sprejema, tudi če pride v Ameriko. Razburjenje je končal preklic iz Beograda, da se je Tito odločil, da ne pride spričo ameriškega razpoloženja proti Jugoslaviji in njeni vladi.

Tekom poletja so bili Titovi glavarji s Kardeljem na čelu več tednov "na počitnicah" v Sovjetski Zvezi. V avgustu so iz Bukarešte objavili, da sta se Kruščev in Tito sestala v Romuniji in podrobno dogovorila o sodelovanju obeh komunističnih strank in njihovih vlad. Tito je dobil zopet obljubo za par sto milijonov dolarjev pomoči. Kot vedno, bo Kruščev pomoč dajal v obrokih, kadar in kolikor bo Tito priden in koristen za sovjetske načrte.

Titov nastop v ameriški televiziji je bil zanj porazen, za Amerikance pa koristen. Videli in slišali so komunisto, ki je ponovno naglašal, da so njegovi cilji isti kot cilji boljševikov. Slišali so na lastna ušesa diktatorja, ki ne dopušča nobenega drugega političnega združenja kot svoje. Na njihova ušesa jim je povedal svojo razlago "demokracije". Nastopil je kot nerodnež, ki se počasi in težko izraža, v najpreprostejših stavkih, prekinja, čaka in stoka in končno ne pove niti po vsebini, niti po obliki nič drugega kot oguljene komunistične vsakdanjosti, ki jih lahko pobereš v vsakem zakotnem komunističnem lističu.

Močno zgago je naredil titoizmu in vsemu komunizmu bivši Titov podpredsednik države, predsednik narodne skupščine, minister za propagando in predsednik komunistične stranke v Črni Gori, Milovan Djilas. Že poprej je bil radi svojih člankov v "Borbi" izključen iz vodstva stranke in državne uprave. V decembru 1956 so ga obsodili na tri leta ječe, ker je v inozemskih listih zapisal, da madžarski upor pomeni začetek konca komunističnega sistema. V avgustu 1957 pa je bila v Ameriki dotiskana in izdana njegova knjiga: "Novi razred", ki je popolna obsodba komunizma. Piše kot komunist, ki se je do kraja razočaral.

Ugotavlja, da je komunizem rodil najhujši izkoriščevalni sistem, kar jih pozna zgodovina. Opisuje gorje, nesrečo in zlo komunistične revolucije in komunističnega vladanja. Dasi je vse to bilo že zapisano in povedano v najrazličnejših oblikah in prilikah, dasi so mnoge druge knjige in dela popolnejša in temeljitejša kot Djilasova nova knjiga, je ta vendarle izredno važna, močna, zanimiva. Pisec je v Titovi ječi. Rokopis so morali skrivoma prenesti. Založnik je dobil nalog naj knjigo objavi brez ozira na Djilasovo lastno življenje in usodo. Odločnost, junaštvo, nekako mučeniško žrtvovanje daje Djilasovem delu velik sijaj in privlačnost. Gotovo pa je tudi Djilas mojster izraza. Njegov besedni bič res zapeče, kamor pade, njegova slika je živa, poteza jasna in markantna, njegova sodba preprosto prepričevalna. Djilas, ki je globoko potopil svoje roke v kri komunistične revolucije, pa zavestno zapustil blešč in sijaj komunističnega trinoga in ga zamenjal z ječo v Sremski Mitrovici, je kot razočaranec in kritik gotovo velik. Brez ozira na to, koliko bo njegovo delo zasekalo v razvoj, si je Djilas zagotovil edinstveno mesto v sedanji politični literaturi. Komunisti in sopotniki na zapaduso s to knjigo dobili močan udarec. Verjetno bo knjiga imela svoj učinek tudi med narodi, ki so sedaj cilj komunističnega prodiranja, morda vsaj nekaj tudi na komuniste za železno zaveso. In končno je knjiga "Novi razred" najhujša obsodba prav jugoslovanskega komunističnega tiranstva, ki ga je Djilas v veliki meri gradil, oblikoval in prav v njem doživel toliko strahot in zločinstva, da se mu je izlil ta izbruh razočaranega srca.

Značilen pojav za razmere v titovini so množice mladih ljudi, ki trumoma beže preko mej v svobodni svet. Dasi ni policijskega zapiranja, političnih procesov, novih kazenskih taborišč, beži iz Jugoslavije skrivoma več ljudi kot iz katerekoli pod komunisti zaslužnjene države v Evropi. Beže skoro sami mladi ljudje, ki so zrastle po vojni v komunistični šoli in vzgoji. Beže, ker so obupali,

da bi v komunistični družbi mogli živeti in napredovati. V mesecih marec - september 1957 so listi beležili, da pribeži mesečno po 800 do 1000 ljudi iz Jugoslavije v Avstrijo in približno toliko v Italijo. Jugoslovani, ki so dobili dovoljenje za obiske v zapadni Evropi, prišli na velesejme in razstave ali k športnim prireditvam, so v dobrem delu zaprosili za politični azil ne da bi imeli najmanjše jamstvo za kako boljšo bodočnost v tujini. Res je kakor je zapisal Djilas: "Komunistična vlada je v stalni civilni vojni s svojimi državljani". Zakaj je tako? Ljudje, ki obiskujejo Jugoslavijo, povedo, da je sicer splošno življenje še vedno beraško v primeri z življenjem v sosednih državah z demokratičnimi vladami, ali napredek napram prvim letom po vojni je vendarle viden in občuten. Gospodarska beda sama po sebi torej ne žene ljudi v obupen skok v tujino. Policijsko preganjanje in kaznovanje po večini tudi ne. Kaj torej? Večinoma mladi begunci sami ne vedo odgovoriti nič drugega kot: "Tam ni nobene bodočnosti". Tega dejstva si ni mogoče razložiti drugače, kot da je Titov komunističen režim spremenil državo v veliko jetnišnico. Vsi, ki so v njej zaprti, prenašajo jetniški režim dokler morajo. Vsi pa goje eno misel in željo: Kje so vrata ven! Mladi in predrznejši preplezajo zidovje in beže iz jetnišnice kljub temu, da jih mnogo obleži pod streli straž; drugi ostanejo, trpe in čakajo, nekateri pa celo še upajo, da bo potres, elementarna sila ali kaj drugega prineslo rešitev. Organizirane opozicije v Jugoslaviji ni. Ta je v grobovih, v inozemstvu in v ječah. Preveč so okupatorji in komunistični revolucijonarji pobijali med in po vojni, da bi se goloroko ljudstvo upalo upirati. Madžarski zgled je dokazal kako blizu je sovjetska vojska, če bi bilo treba zadušiti upor. Prizadevanja zapadnih velesil, da bi v dogovoru s Kremljem ohranile "mir pri sedanjem stanju" vedno znova zabičujejo naj nihče ne upa na kako "pomoč od zunaj", če pride pod komunistična vešala ali pred puške. V takem vzdušju živi in vlada titoizem in bo verjetno ostal, ozi-

roma delil usodo s komunističnimi diktaturami po ostali južno-vzhodni Evropi. - "Spreobrnjenje Rušije", ki je Mati Božja o njem govorila v Fatimi, in ga napovedala, pa se zanj vsi premalo prizadevamo, je najbolj gotova, če ne edina še možna pot k rešitvi našega naroda in domovine. Potrebna je res spreobrnitev, tista, ki je zanjo molil škof Dr. Rožman v Ljubljani na grobovih komunističnih žrtev, spreobrnitev komunistov. Ko bo dovolj teh, ki imajo v zaslužjenih deželah sedaj edini oblast in orožje, spoznalo, da rede gada na svojih prsih, da služijo svoji lastni nesreči, bo tiranije konec.

NEMČIJA

V zapadni Nemčiji so bile volitve v državni zbor. Krščansko demokratični kancler Adenauer je v svojem 81. letu vodil občudovanja vredno bitko proti socialistom in liberalcem, ki mu očitajo, da je usodo nemškega naroda preveč navezal na zapadne velesile, da bi z neposrednimi pogajanjimi s Sovjetsko zvezo preje dosegel združitev nemške države in osvoboditev Nemcev v vzhodnem delu, ki je za železno zaveso. Adenauer odgovarja, da Sovjeti ne bodo popustili zlepa niti za las. Zato Nemčija, kolikor jo je v svobodi, mora postati močna sila in biti zaveznica najmočnejših, da bo ta teža v odločilnem trenutku prisilila Sovjete in izsilila svobodno glasovanje v vzhodni Nemčiji. Da podčrta to svojo politiko, je Adenauer zopet obiskal predsednika Združenih držav v Washingtonu in slovesno sprejel predsednika vlade Velike Britanije v Bonnu. Tekom leta 1957 je bil sprejet pri sv. očetu v najslavesnejši avdienci. V tretjih parlamentarnih volitvah, 15. septembra, je z lahkoto zopet zmagal. Nova zapadna Nemčija je že sedaj najpomembnejša sila v zapadni Evropi. Nemški general dr. Speidel je bil v januarju 1957 imenovan za komandanta vojske Severno atlantske obrambne zveze za srednjo Evropo. Nemci so dali v to skupno vojno silo pet divizij.

FRANCIJA

Francija je vse leto imela boje v Alžiru.

Tam je vezanih 350.000 francoskih vojakov, ki se bore proti gverili Alžircev domačinov. Francijo ta vojska slabi politično in finančno. Vojna za neodvisnost Alžira tako zelo vpliva na mednarodni razvoj in je tako neprijetno breme za vse demokratične sile zapada, da je vodilni senator Kennedy v ameriškem senatu nastopil proti francoski okupaciji Alžira in predlagal, naj se v interesu lastne varnosti Združene ameriške države odločno postavijo za premirje in samostojnost alžirske države. Francozi o tem nočejo slišati, zlasti kerraziskovalci odkrivajo v alžirskem delu puščave Sahare nahajališča petroleja in naravne zaklade drugih dragocenih rudnin. Dasi je organiziranih arabskih gverilcev le kakih 20.000 in kljub temu, da so Francozi pristali na precejšnjo notranjo samoupravo, odmeva notranja vojna v Alžiru kot eden najhujših očitkov proti Franciji in proti vsem zapadnim silam. Zato se zgodi, da zastopniki azijskih in afriških arabskih držav pri Združenih narodih nastopajo v glasovanju skupno z Sovjeti in njihovimi sateliti proti zapadnim silam.

ZAPADNA EVROPSKA ZVEZA

V zapadni Evropi ni bistvenih sprememb. Angleži in Francozi so utrjevali medsebojno vzajemnost. Britanska kraljica je uradno obiskala Pariz. Francoski predsednik je obiskal London, Rim in sv. očeta. Španski poglavar države, general Franco, je objavil, da pripravlja obnovitev ustavne monarhije. V Belgiji bijejo katoličani obrambni boj za katoliške šole, ki jih hoče liberalno-socialistična vlada odpraviti. Na Irskem je v volitvah zmagal stari borec, osvoboditelj De Valera.

Zapadno evropska zveza držav je napravila korak k zedinjenju. Sklenili so skupni zavod za produkcijo nuklearne sile in vso industrijo v tej panogi in podpisali pogodbo, ki odpravlja oz. uravnava carino. Zapadna Evropa naj bi postala enotno tržišče z neovirano izmenjavo blaga. Nemški, francoski in italijanski parlamenti so pogodbo že odobrili.

Ta zveza, ki naj bi bila korak k združenim državam Evrope, obsega samo: Fran-

cijo, zapadno Nemčijo, Italijo, Belgijo, Nizozemsko in Luxenburg. Imela bi skupno 160 milijonov prebivalcev in obsegala bi 450.000 kvadratnih milj. Doslej je ta zveza imela skupni zavod za proizvodnjo in prodajo premoga in jekla. Letna produkcija premoga je znašala 246 milijonov ton. Značilno je, da se je proizvodnja v evropskih deželah, ki so delale skupno, dvignila za 93%, dočim je o ostalih deželah v istem času pridobila le 59%.

Vse tarifne razlike bodo po novi pogodbi odpravljene v 17. letih. Tako bi "mala Evropa" postala enotno, skupno tržišče.

JUŽNO VZHODNA AZIJA

V južno vzhodni Aziji dalje vre in nadaljuje se borba za bodočnost dežel, ki obroblijo azijski kontinent, in narodov, ki živijo na otokih daljnega Vzhoda.

V Indoneziji je predsednik Sukarno s podporo dobro organizirane, čeprav male komunistične stranke odpravil parlament, imenoval vlado, v kateri so komunisti in vpeljal režim osebne diktature. Na zunaj so ga k temu prisilili upori na posameznih otokih, ki so zahtevali večjo neodvisnost od centralne vlade. Ta država, ki je dobila neodvisnost od Nizozemske v letu 1945 in ki jo sestavljajo sami otoki (3.000) je v nevarnosti, da pade polagoma popolnoma pod vpliv komunistične Kitajske in Sovjetije.

Med Indijo in Pakistanom visi nesrečni sporadi dežele Kashmir. Indija je praznovala desetletnico svoje neodvisnosti. Vseh deset let samostojnosti je vladal to ogromno državo, ki je pravzaprav kontinent zase in meri 1.100.000 kvadratnih milj ter ima 35 milijonov prebivalcev, predsednik Nehru s svojo indijsko kongresno stranko. V zunanji politiki je Nehru nevtralist, ki hoče ohraniti Indijo v britanskem imperiju, pa sodeluje s komunistično Kitajsko in Sovjetsko zvezo, v vsem drugem je indijski nacionalist. V notranji politiki ostro nastopa proti komunizmu. Izgubil je bitko v državi Kerala, kjer je komunistična stranka zmagala in seveda takoj pograbila in nacionalizirala verske in zlasti katoliške

šole. Komunistična stranka v Indiji deluje pod močno roko kitajskih komunistov, ki neposredno ogrožajo indijske severne meje. Hujška proti osrednji vladi. To ni težko, ker na storine narodov, ki govorijo različne jezike, so različnih ver, imajo različne običaje v indijsko državno skupnost ne veže drugega kot 200-letna skupnost, ki jo je ustvarila britanska kolonialna uprava. In milijoni teh ljudi živijo v nizki preproščenosti in bedi. Dasi je Nehru požrtvovalen Indijec, spreten državnik, dasi ima gloriolo uspešnega borca za osvoboditev, je njegovo liberalno-socialistično gledanje na človeka, družbo in življenje mnogo preslaboten konj za tekmo z brezbožnim komunizmom, ki s surovo lažjo vžiga indijske množice k "novemu osvoboditju". Bodočnost Indije je negotova.

Malajska federacija je v letu 1957 postala edinstven član Zedinjenega britanskega kraljestva. Ima svojega kralja, ki je izvoljen za pet let. Malaja je iz britanske kolonije postala samostojna država v istem odnosu z Britanijo kot je Indija. Malaja je zveza devetih kneževin in kraljestev in dveh britskih nasebin s 4.900.000 prebivalci in meri 50.690 kvadratnih milj. Zadanje desetletje je bila znana vsled komunističnih gverilskih napadov, ki so dali dosti opravka britanskim oboroženim silam. 70% ozemlja pokrivajo gozdovi in pragozdi. Tam živijo poleg Malajcev Kitajci, Indijci, Pakistanci, Evrazijci, Malenezijci in Evropejci. Malaja je največji proizvodnik gumija na svetu.

Na Filipinih se je v marcu 1957 zgodila strašna nesreča. Mladi, odločni predsednik republike Magsaysay je zgorel v avijonu na službeni poti. Ta katoliški politik mlade, napredne republike je v nekaj letih uspešno zatrl korupcijo v javni upravi, postavil v red varnostne in policijske sile, zlomil komunistične upornike, izvedel obširna izboljšanja zemljišč, razdelil zemljo med ubožne in bil najzanesljivejša opora demokratičnega sveta na daljnem Vzhodu. 22. marca 1957 se je njegov avijon zrušil in ga pokopal. Predsednik Carlos P. Garcia nadaljuje delo, a Ramon Magsaysay, edinstveni vodja filipinskega upora proti

Japoncem in proti komunistom, je bil tako močan glasnik demokracije in krščanskega reda na daljnem Vzhodu, da je njegova smrt najbolj boleča izguba v letu 1957.

AFRIKA

V Afriki je nacionalizem in napredek črnega dela človeškega rodu slavil svojo zmago. Kolonija Velike Britanije zvana Zlata obala je postala svobodna. Kot nova afriška država se imenuje Ghana. Meri 91.843 kvadratnih milj in ima okrog 5 milijonov prebivalcev. Accra je glavno mesto, vodja afriških nacionalistov Kwame N. Krumah je prvi predsednik vlade. To je 19. dežela, ki je po drugi svetovni vojni dobila samostojnost. V Aziji so nastale v tem času samostojne države: Burma, Cambodija, Ceylon, India, Indonezija, Izrael, Jordan, Koreja, Laos, Lebanon, Pakistan, Filipini, Sirija in Vietnam; v Afriki pa Ghana, Libija, Maroko, Sudan in Tunizija. 1960 bo postala samostojna brit. kol. Nigerija, (31 milijonov ljudi). Število prebivalcev vseh novih držav, ki so nastale po drugi svetovni vojni, bo s tem doseglo 800 milijonov. Vendar nacionalisti širom Afrike smatrajo, da osvobodjenje prihaja prepočasi in da to povzroča izbruhe sovraštva proti kolonialnim belim oblastem. To sovraštvo se žal izraža prepogosto takole: Ko je Sudan dobil neodvisnost, so odšli britanski uradniki in strokovnjaki, nadomestili pa so jih sovjetski povsod, kjer je manjkalo domačih. Egiptovski diktator Naser je tekom spora za Suez izgnal okrog 6.000 Britancev in drugih Evropejcev, potem ko jim je zaplenil premoženje. Povabil je pa sovjetske "strokovnjake".

Afrika je sedaj kot nekako odprto tržišče in polje za nove ideje. V haljo afriškega nacionalizma pa se odeva sovraštvo in zloba vseh vrst. Afrikanci hočejo sami voditi svojo usodo sedaj in takoj. Komunistični agenti jih ščuvajo. Afrika pa brez zunanjega kapitala in strokovnega znanja ne more nič drugega kot pasti nazaj za stoletje in še več, če ne bo prevladala trezna razsodnost in smisel za nujno potrebno sodelovanje. Združene države Se-

verne Amerike so pokazale posebno zanimanje za črni kontinent s tem, da je podpredsednik Nixon obiskal Maroko, Libijo, Libijo, Ugando, Etiopijo, Tunizijo, Sudan in se udeležil slovesnosti proglasitve Ghane kot samostojne države. Med tem potovanjem sta na poti iz Afrike podpredsednik Nixon in njegova soproga obiskala tudi sv. Očeta.

JUŽNA IN SREDNJA AMERIKA

V Argentini je vojaška vlada izvedla svobodne volitve v ustavodajno skupščino. S tem je storjen prvi korak, da bi država dobila demokratično ustavo, redno parlamentarno zastopstvo in vlado.

V San Paulo v Braziliji je bil kongres krščansko demokratičnih strank, ki v južno-ameriških državah že pomenijo politično vplivne organizacije in gibanja.

Skoro povsod v južni Ameriki je nastopila inflacija. Naglo rastoča draginja je povzročala demonstracije, krize v vladah in vedla ponekod do izrednega stanja.

Republika Haiti je bila v vojaških prekucijah radi volitev novega predsednika. Prejšnji predsednik, general Magloire je vladal do januarja 1957.

Na Kubi vodi mladi upornik Fidel Castro borbe proti diktatorju generalu Fulgencio Batista. Uporniki izvajajo sabotaže, napadajo z bombami in revolverji, organizirajo stavke in protestne shode. Batistova vlada je aretirala na stotine ljudi in ukinila ustavne svoboščine, voditeljem upora pa ni prišla do živega. Ko so dijaki udrli v predsednikovo palačo na Havani, je bilo ubitih 45 ljudi in vlada je zaprla vse voditelje opozicijskih strank.

Vojaške praske in spopadi so nastali med Nicaraguo in Hondurasom radi takozvane Mosquito Coast. To je džungla, kjer meja med državama ni določena.

V Columbiji je predsednik Gustavo Rojas Pinilla ukinil ustavo, razpustil parlament in se dal izvoliti za nova štiri leta. Pri demonstracijah proti njemu je bilo ubitih kakih 50 oseb. Prebivalstvo je izvedlo bojkot in Cerkev je obsodila predsednikovo ravnanje. Končno je zbežal v

Bermudo in Španijo.

V juliju 1957 je njegov lastni telesni stražnik ustrelil do mrtvega, predsednika Guatemale, Carlos Castillo Armas-a. Stražnik je takoj ustrelil tudi samega sebe. Armas je rešil Guatemalo komunističnega režima in vpeljal demokratično vlado, ki je naglo in uspešno izvajala gospodarske in socialne reforme. Niso mogli izslediti, da je bila umor pripravila kaka širša zarota, stražnika - morilca pa označujejo kot komunističnega zmešanca, ki ni bil javen član komunistične stranke. Umor ni dosegel svojega namena. Armasova vlada in vojska sta prebrodili težave in ohranili mir v državi.

KANADA

Presenetil je izid kanadskih splošnih volitev v juniju 1957. Liberalna stranka, ki je imela doslej veliko večino, je dobila samo 103 poslance, zmagala je progresivna konservativna stranka z malo večino 111 mandatov. Predsednik konservativne stranke John Diefenbacher je sestavil vlado. Nova vlada bo skušala utrditi zveze Kanade z Veliko Britanijo.

MED DVEMI SREDIŠČI SVETOVNE POLITIKE

Vedno bolj odkrito in določno si v vodstvu svetovnih dogodkov stojita nasproti Washington, prestolnica Združenih ameriških držav, kot najmočnejše sile med nekomunističnimi narodi, in Moskve, kot središče komunističnega imperija.

V Moskvo so v letu 1957 romali komunistični voditelji sveta, v Washington so prihajali poglavarji narodov, ki se čutijo ogrožene ali ki so hoteli pokazati svetu svojo privrženost demokraciji in nasprotovanje komunizmu.

V Moskvi se je trudil novi generalni tajnik komunistične stranke, da utrdi svojo vlado in svojo vodilno pozicijo. Naslonil je boljševiški komunistični režim na upravni aparat partije in vojsko. Dejansko oblast si delita Kruščev in maršal Žukov. Ta dva sta pometala iz boljševiške vlade stare komunistične veljake: Vja-

česlava M. Molotova, ki je bil predsednik, podpredsednik in zunanji minister Sovjetske zveze ter najuspešnejši zunanji minister tega stoletja, sedaj pa je brezpomembni sovjetski ambasador pri mongolski vladi; Georgi M. Malenkova, ki je bil predsednik vlade in generalni tajnik partije, sedaj pa vodi neko elektrarno; Kaganoviča, ki je bil podpredsednik vlade in minister mnogih oddelkov skozi več kot dve desetletji, sedaj pa je v popolnem pokoju; Šepilova, ki je bil zunanji minister in glavni urednik "Pravde", sedaj pa je učitelj. Kruščev je izvedel potrebne spremembe tudi v satelitskih strankah in vladah in v vodstvih posameznih držav Sovjetske zveze. Je pa še odprto vprašanje, ali bo ostal. Strokovnjaki trdijo, da borba za Stalinovo nasledstvo še ni končana.

Kruščev v nasprotju s Stalinom silno veliko potuje, obiskuje komunistične in nevtralne prestolice in zagovarja živo sodelovanje med komunističnimi in nekomunističnimi državami. V letu 1957 je obiskal Prago, Budimpešto, Bukarešto, Varšavo, Kitajsko, Finsko in Vzhodno Nemčijo.

Kruščev je sprejel misel Tita in kitajskega komunističnega poglavarja Mao Ce Tunga, da naj posamezne komunistične vlade same nosijo odgovornost v svojih področjih in da naj bo skupno skrb samo v tehle točkah: 1. Povsod, kjer bi kaka komunistična vlada prišla v nevarnost, morajo vse komunistične sile biti na razpolago, da jo rešijo in ohranijo. 2. Končni cilj vseh je svetovna zmaga in razširjenje komunizma po vsem svetu. 3. Komunistične vlade in stranke se kot enakopravni člani vzajemno podpirajo in sodelujejo na vseh področjih. To je vsebina takozvanega nacionalnega komunizma. Njegovi nosilci so prepričani, da je v sedanjih razmerah taka oblika boljša in učinkovitejša kot je bila Stalinova diktatura. Prožnejša je za Kremelj, sprejemljivejša za satelite, mikavnejša za komuniste izven železne zaves in pripravnejša za propagando med socialisti in drugimi, ki so ali hočejo biti komunistični pomagači.

Doma je Kruščev imel še druge težave. Novi rodovi izobražencev, piscev, umetnikov, gospodarstvenikov, socialnih delavcev, ki so "komunisti" od rojstva, vedno glasneje izražajo dvome nad marksizmom, ljeninizmom, objavljajo svoja dognanja, ki so v nasprotju z vsem,

kar je komunistični sistem ustvaril, objavljajo proteste in prenašajo svoje misli na sedanje učence. Učeca se mladina protestira, mladi delavci se upirajo ne le med sateliti, tudi v Sovjetski zvezi sami.

Končno je Kruščev doživel razočaranja v izvajanju načrta, ki je nanj najbolj ponosen. 62 milijonov akrov doslej nerodovitne zemlje je dal preorati v sibirskih stepah. Tam naj bo nova žitnica. Načrt požira že nekaj let številne milijone, uspeha pa ni. Naravne sile uničijo večji del tega, kar Kruščevi inženirji in delavci napravijo.

Vse te okoliščnosti so pripomogle, da je sovjetska zunanja politika v letu 1957 bila za spoznanje manj napadalna kot v prejšnjih letih. Kruščev je potoval, se smehljaj, se pogajal, vabil in grozil. Najhujša njegova grožnja je, da je Sovjetska zveza proizvedla in preizkusila atomski izstrelak, ki ga lahko izstrelji v vsak kot zemlje in uniči vsako postojanko.

Združene ameriške države so izredno živo organizirale svetovno obrambo in vzdržale mednarodno skupnost nekomunističnega sveta z veliko vztrajnostjo in potrpežljivostjo. Zunanji tajnik Dulles je neprestani svetovni popotnik. Očitajo pa mu, da popušča, se obotavlja in okleva tudi tedaj, ko gre za osnovne stvari. S svojo taktiko je razočaral mnoge dobre prijatelje in zaveznike Amerike in tako dal priliko Moskvi, da je dobila nekatere mednarodne bitke.

Amerika je dosledno odklanjala dopustitev komunistične Kitajske v Združene narode. Amerika je bila odločilna v komisiji Združenih narodov na Koreji, ki je obtožila komunistično vlado Severne Koreje, da krši vse pogoje premirja. Amerika je na željo Japonske odpoklicala del svojih čet z daljnega Vzhoda, izdelala načrt in bila pripravljena nositi glavni del stroškov za naselitev arabskih beguncev na srednjem Vzhodu, financirala obnovitvena dela in izboljševanja, podpirala je vsak korak k popolnejšemu združenju zapadne Evrope. Istčasno je stalno preizkušanje novega atomskega orožja dokazovalo, da so Združene države pripravljene tudi za slučaj najhujšega.

Združene ameriške države imajo sedaj svoje obrambne postojanke na izvenameriškem ozemlju: Dhraram v Arabiji, Nemčiji, Franciji, Španiji, Italiji, Veliki Britaniji, Grčiji, Norve-

ški, Danski, na Japonskem, v Maroku, Turčiji, Libiji, na Formozi in v Pakistanu. Po celi zemeljski obli je nad 150 ameriških vojaških letališč in obmorskih pristanišč.

Atomsko in drugo moderno orožje je bilo predmet posebnih pogajanj med velikimi silami v Londonu. Glavna nasprotnika sta bila zopet Združene države in Sovjetska zveza. Prve zastopajo stališče, da je najvažnejše organizirati mednarodno nadzorstvo nad proizvodnjo in uporabo tega orožja. Sovjetska zveza predlaga, da je treba proizvodnjo in uporabo atomskega orožja prepovedati, vse dosedanje zaloge in proizvodne naprave pa uničiti. Med tema dvema stališčema so vse leto iskali neko srednjo pot. Združene države so bile že pripravljene sprejeti ustavitev nadaljnega proizvodnje in prenehati s preizkušanjem, če bi Sovjetska zveza sprejela vsaj kako omejeno, delno mednarodno nadzorstvo tudi na svojem ozemlju. "Tega čmrlja pa v svoj čebelnjak ne pustimo", je dejal Kruščev. Predsednik Eisenhower je dejal časnika, da je kljub neuspehom treba potrditi in se dogovarjati dalje. Cilj pogajanj je sporazum, ki naj bi preprečil nenaden napad z atomskim orožjem. Tak napad bi uničil cele pokrajine in mesta, ne da bi se kdo mogel braniti. Vlada Sovjetske zveze je zapadno evropskim državam grozila s "protiukrepi", če bi dovolile na svojem ozemlju kakršnokoli ameriško atomsko orožje ali naprave za proizvodnjo ali uporabo. Pogajanja v Londonu so se vlekla vse leto.

Na splošno je mednarodno stanje v letu 1957 kazalo tele značilnosti: 1. Zapadne sile skušajo doseči trajen mir, ustaljenost mednarodnega stanja. 2. Osvobojenje ostalih zasužnjenih narodov je padlo z dnevnega reda diplomatskih konferenc, le združenje Nemčije in s tem osvobojenje vzhodne Nemčije se naglašajo kot predpogoj za popustitev napetosti v Evropi. 3. Sodelovanje med državami pod komunističnimi vladami in ostalim svetom na kulturnem področju se je zelo razširilo in uveljavilo, na gospodarskem polju pa tudi okrepilo. 4. Politična napetost še traja, oboroževalna tekma se nadaljuje. 5. Med komunisti samimi so se pojavili: razdor, nezadovoljnost, zahteve po spremembah. Protestira zlasti delavska in dijaška mladina.

Nekaj drobnih . . .

Govornik je navduševal poslušalce za abstinenco. Z navdušenjem je govoril in mahal po zraku:

"Ko bi bilo v moji moči, bi vse steklenice z alkoholom pometal v morje."

V dvorani je bilo vse mirno, samo eden je začel ploskati.

"Vsaj eden drži z menoj!"

"Seveda držim z vami," je dejal mož, ki je ploskal. "Jaz sem namreč morski potapljač."

* * *

Lastnik tovarne je prišel v skladišče, kjer sodelavci nalagali blago. Ob skladovnici paketov je slonel mlad fant in zadovoljno žvižgal. Lastnik je nejevoljno stopil k fantu:

"Koliko zaslužiš na teden?"

"Petdeset dolarjev," je fant začudeno odgovoril.

Mož je naštel fantu petdeset dolarjev in hladno dejal:

"Tu imaš svojo plačo in ne pridi več nazaj. Mi ne plačujemo postopačev."

Nato je šel lastnik k nadzorniku oddelka:

"Zakaj trpite takega postopača v službi?"

"Oprostite, ta fant ni naš uslužbenec. Prinesel je samo zavoj, ki je bil naslovljen na našo tovarno."

Hitre sodbe so vedno drage; treba jih je plačati na ta ali oni način.

* * *

Neki verski reformator je prišel k Voltaire-u po nasvet, na kak način bi najlažje razširil svoje nove ideje o veri. Voltaire je malo pomislil in dejal:

"Najboljši način je, da umrješ na petek, čez tri dni pa vstaneš od

mrtvih. Potem bo ves svet sprejel tvoj nauk."

* * *

Brezbožni učitelj pravi učencem:

"Kdor izmed vas mi pove, kje je Bog, dobi pomarančo."

Deklica mu odgovori:

"Tovariš, povej mi, kje ga ni, pa dobiš dve pomaranči."

* * *

Nadzornik ljudske šole se je pripeljal z letalom iz Moskve. V šoli pripoveduje učencem:

"Pripeljal sem se k vam iz daljne Moskve. V letalu smo leteli visoko v zraku, pa nikjer nismo srečali Boga, ker ga nikjer ni."

Učenec dvigne roko in ko ga nadzornik pokliče, reče:

"Ako bi pa letalo treščilo na tla, bi se gotovo srečali z Bogom."

* * *

"Pridigargovori po maši svojim prijateljem,

"Sredi moje pridige je nekdo vstal in odšel iz cerkve. Upam, da ni bilo kaj narobe."

"Oh, ne!" se je oglasil nekdo, "Ta mož hodi med spanjem."

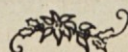
* * *

Deklica pripoveduje mami:

"Danes nam je učiteljica pripovedovala, da moramo delati za mir med ljudmi. Jaz sem jo ubogala in sem danes že nekaj naredila za mir."

"Kaj neki!" je radovedno vprašala mati.

"Prijateljica mi je povedala nekaj slabega o sošolki, pa nisem nobenemu naprej povedala."

Slovenski duhovniki

P. Tadej Trpin OFM

P. Tadej Trpin OFM je bil rojen 26. decembra 1929 v Hotedršici pri Logatcu. V duhovnika je bil posvečen 24. junija 1957 v Teutopolis, Ill. Novo mašo pa je imel 30. junija v Lemontu.

P. Krištof Sedlak OFM je bil rojen 19. januarja 1931 v Johnstownu, Pa. V duhovnika je bil posvečen skupaj s p. Tadejem. Novo mašo pa je imel v Johnstownu 30. junija.

P. Krištof Sedlak OFM

ROZMAN, MOST REV. GREGORY, D.D., 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
 BUTALA, Rt. Rev. Matija, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.
 JUDNICH, Rt. Rev. John, 4672 Pearl St., Denver, Colo.
 KORETIC, Rt. Rev. Francis, St. Patrick Church of Collis, Dumont, Minn.
 KRALJIC, Rt. Rev. John, 3835 Balboa St., San Francisco 21, Calif.
 OMAN, Rt. Rev. John, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
 PIRNAT, Rt. Rev. John, 405 Adler St., Anaconda, Mont.
 SCHIFFRER, Rt. Rev. John, St. Joseph Church, Chisholm, Minn.
 SKERBEC, V. Rev. Matt., 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 TROBEC, Rt. Rev. Joseph, St. Mary Cathedral Rectory, St. Cloud, Minn.
 ZAPLOTNIK, Rt. Rev. John, D.C.L., St. Patrick Church, Gretna, Nebr.

ADAMICH, Rev. Albert, 520 W. 10 St., Waukegan, Ill.
 AMBROZIC, Rev. Al., St. Augustine Sem., Scarboro, Ont., Canada
 AMBROZIC, Rev. Bernard, OFM, 66 Gordon, Paddington, N.S.W., Australia
 ANZIC, Rev. Anton, St. John's Church, Zeeland, No. Dakota

BANDI, Rev. Bona, OSB, Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
 BARAGA, Rev. Francis, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
 BASNIK, Rev. Alban, OSB, St. Vincent's Archabbey, Latrobe, Pa.
 BAZNIK, Rev. Louis, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 BERGLEZ, Rev. Ignacij, 2912 93rd St., Kenosha, Wis.
 BLATNIK, Rev. Francisco, 370 Lutz, Santurce, Puerto Rico
 BLAZIC, Rev. John, 61 No. Mt. Vernon Ave., Uniontown, Pa.
 BLENKUSH, Rev. Matija, 632 Julian St., Denver 8, Colo.
 BOGOLIN, Rev. Leonard, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 BOMBACH, Rev. Anthony, 881 E. 222 St., Euclid 23, Ohio
 BORGOLA, Rev. Bona, OFM, 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 BREZNIK, Rev. Aloysius, Box 247, Tekoa, Wash.
 BREZNIKAR, Rev. Victor, S. S. 110 First St., Dayton, Wash.
 BROOKER, Rev. Richard, M.M., Cath. Univ., Washington, D.C.

CADONIC, Rev. Wm., 1604 Del Rosa Ave., San Bernardino, Calif.
 CAGRAN, Rev. Joseph, OFM, 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 CANJAR, Rev. John, Sacred Heart Church, Cheyenne, Colo.
 CASL, Rev. Joseph, CM, 750 Roy St. E., Montreal, Que., Canada
 CEGLAR, Rev. Karel, SDB, Don Bosco College, Jacquet River, N.B. Canada
 CEGLAR, Rev. Stan., SDB, Box 431, Hope Haven, Marrero, La.
 CELESNIK, Rev. Joseph, 265 15th St. N.W., Barberton, Ohio
 CEPON, Rev. Ludvik, St. Benedict's Abbey, Benet Lake, Wis.
 CEPON, Rev. Michael, 6005 So. Marshfield Ave., Chicago 36, Ill.
 CHEMAZAR, Rev. Blaze, OFM, 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 CIMPERMAN, Rev. Victor, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 CUK, Rev. Dr. Alphonse, 141 Marcy Pl., New York 52, N.Y.
 CVELBAR, Rev. Joseph, 340 Henderson Ave., Washington, Pa.

DALEY, Rev. Neil, OFM, 1615 Vine St., Cincinnati, Ohio
 DEMSHER, Rev. Ferd., Hq. 72nd F.A.Gp., APO 800, New York, N.Y.
 DOBNIKAR, Rev. Ivan, OSB, V.A. Hospital, Hines, Ill.
 DOLSINA, Rev. Janez, Emily, Minn.
 DOLSINA, Rev. Stanko, St. Joseph Church, Deerwood, Minn.

ERZEN, Rev. Edw., ODM, Detroit Ave. at 69 St., Cleveland 13, Ohio
 ESTOK, Rev. Gabriel, OFM, 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.

Rev. Richard Zore

Fr. Richard Zore, rojen 22. maja 1931 v Indianapolisu, je bil posvečen v duhovnika 3. maja 1957 v opatijski cerkvi v St. Meinradu, Indiana. Novo mašo je daroval 5. maja 1957 v cerkvi Presvete Trojice v Indianapolisu.

Rev. Henry Planinšek, C.S.SP., je daroval novo mašo 9. junija 1957 v cerkvi sv. Jožefa v Forest City, Pa.

Rev. Henry J. Planinšek

FARKAS, Rev. Dr. Andrej, 450 Pine St., Bridgeport 5, Conn.
 FERJAN, Rev. Innocent, OFM, Chapel 2, Fort Monmouth, N.J.
 FERKULJ, Rev. Joseph, 1340 No. 10th St., Quincy, Ill.
 FERLIC, Rev. Ciril, SDB, Hope Haven, Marrero, La.
 FLAC, Rev. Mirko, SDB, 13640 So. Bellflower Blvd., Bellflower, Calif.
 FLAJNIK, Rev. Rudolph, O.C., 6410 So. Dante, Chicago 37, Ill.
 FURLAN, Rev. Wm., St. Charles Church, Herman, Minn.

GABER, Rev. Franc, 109 So 59th Ave. W., Duluth 7, Minn.
 GABRENJA, Rev. Edw., OFM, 62 St. Mark's Pl., New York 3, N.Y.
 GAMM, Rev. Joseph M., CMF, 909 E. Washington St., Phoenix, Ariz.
 GERMOVNIK, Rev. Francis, CM., St. Mary's Seminary, Perryville, Mo.
 GNIDICA, Rev. Daniel, OSB, 217 E. Mesa Ave., Pueblo, Colo.
 GNIDOVEC, Rev. Albin, 633 Bridger Ave., Rock Springs, Wyo.
 GODINA, Rev. Joseph, 11607 Honeydale Ave., Cleveland 20, Ohio
 GODINA, Rev. Mirko, OFM Conv., Holy Rosary Church, Aurora, Minn.
 GOLE, Rev. Joze, Sacred Heart Seminary, Hales Corners, Wis.
 GOLOB, Rev. Joseph, OSB, St. Martin's Abbey, Lacey, Wash.
 GOLOBICH, Rev. John, St. Michael's Church, Kerrick, Minn.
 GRABRIAN, Rev. Joseph, OSM, 350 So. Main St., Arcadia, Ironton, Mo.
 GRABRIAN, Rev. Victor, OSM, 7 Locust St., Carteret, New Jersey
 GREGOR, Rev. Joseph, CM, 1509 Tulane Ave., New Orleans 13, La.
 GREGORICH, Rev. Edmund, 420 Glenwood Ave., Glen Ellyn, Ill.
 GROM, Rev. Lawrence, OFM, 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
 GRUDEN, Rev. John, 192 Southwood Dr., Centerville, Calif.

HAJNSEK, Rev. Odilo, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 HITI, Rev. M.J., 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.
 HLEBS, Rev. Milan, St. Rose Church, Newton, Conn.
 HOCHVAR, Rev. Mark, OFM, 1852 W. 22 Pl., Chicago 8, Ill.
 HODNIK, Rev. Emile, Immaculate Conception Church, Custer, Wis.
 HOGE, Rev. Benedict, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 HOGE, Rev. Thomas, OFM, 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
 HOMAR, Rev. Roman, OSB, St. John's Abbey, Collegeville, Minn.
 HORVAT, Rev. Stefan, 124 Maple St., Rossford, Ohio
 HORVATH, Rev. Francis, 12704 Foothill Blvd., Etiwanda, Calif.
 HORZEN, Rev. Bernard, OSB, St. Bede's College, Peru, Ill.
 HREN, Rev. Innocent, OP, 505 Washington, Oak Park, Ill.
 HRIBSEK, Rev. Alojzij, 450 Pine St., Bridgeport 5, Conn.

IVANDIC, Rev. Louis, OFM, 1479 Albert Rd., Windsor, Ont., Canada

JAGER, Rev. Matija, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 JAKLICH, Rev. Dr. Francis, Holy Family Home, Marquette, Mich.
 JAZBEC, Rev. Stanley, Box 281, Indio, Calif.
 JENKO, Rev. Aloysius, 595 Minneford Ave., New York 64, N.Y.
 JENKO, Rev. Valerian, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 JERASA, Rev. Francis, St. John's Church, Kiowa, Kansas
 JERSHE, Rev. John, 307 Adams Ave., Eveleth, Minn.
 JUDNIC, Rev. Joseph, 5040 70th St., San Diego 15, Calif.

KAPUS, Rev. Joseph, 301 No. Hooker Ave., Caney, Kansas
 KAPUSHION, Rev. Marvin, 320 E. 5th St., Salida, Colo.
 KAUSEK, Rev. John, St. Joseph's Church, Gilbert, Minn.
 KEBE, Rev. Matija, 223 57th St., Pittsburgh 1, Pa.
 KIRIN, Rev. Roman, St. Benedict Community Hospital, Durand, Wis.
 KLADNIK, Rev. France, 120 W. 5th St., Stockton, Calif.
 KNIFIC, Rev. Francis, SDB, P.O. Box 299, Aptos, Calif.
 KOLARIC, Rev. Dr. Jakob, CM, 594 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada

*Zlatomašnik
Rev. John Gruden*

Dne 12. junija 1957 je minilo 50 let, odkar je bil posvečen v duhovnika Fr. John Gruden S.T.L. Zlatomašnik je doma v Idriji. Kot mlad študent je prišel v Ameriko, kjer je vstopil v semenišče v St. Paul, Minnesota. Predstojniki so mladega nadarjenega duhovnika nastavili za profesorja v bogoslovju. Fr. John Gruden je bil dober profesor. Zaslovel je v svetovni bogoslovni literaturi po svoji knjigi *De Ecclesia* (O Cerkvi), ki služi tudi kot učbenik v bogoslovnih semeniščih. Proforsko službo je vršil 26 let. Po teh letih ga je škof nastavil za župnika pri cerkvi St. Agnes, St. Paul, Minnesota, kjer je s svojim delom pokazal svoje organizatorske sposobnosti. Med drugim je ustanovil katoliško ljudsko in srednjo šolo (High school); pozidal je lepo šolsko poslopje. V tej fari je župnikoval 18 let. Sedaj uživa zasluženi pokoj v Centerville v Kaliforniji.

KONCNIK, Rev. Innocent, OFM Conv., Holy Rosary Church, Aurora, Minn.
KOPAC, Rev. John, CM, 594 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada
KOPUSHAR, Rev. Dr. Milan, St. Joseph's Hospital, Alliance, Nebraska
KORBIC, Rev. Beno, OFM, Holy Family Rectory, Willard, Wis.
KOREN, Rev. Louis, 7963 So. 116th St., Hales Corners, Wis.
KOSTELZ, Rev. Richard, 26 No. Ellsworth St., Naperville, Ill.
KOTNIK, Rev. Bertrand, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
KOVACIC, Rev. Dr. Anton, 1004 St. David St., Tarboro, No. Carolina
KOZINA, Rev. Vladimir, 117 So. Church St., Lodi, Calif.
KRALJIC, Rev. Stephan, St. Bonaventure Ch., Underwood, No. Dakota
KRISTANC, Rev. Leo, 704 Cortland Ave., San Francisco 10, Calif.
KRIZEK, Rev. John, SJ, 235 No. Convent St., Trinidad, Colorado
KUCHAR, Rev. Dr. Alojzij, 330 W. 23 St., New York 11, N.Y.
KUZMA, Rev. George, St. Rose Church, Wilmington, Ill.

LANGERHOLZ, Rev. Kalist, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
LATTYAK, Rev. Clement, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
LAVRIH, Rev. Ivan, St. Lawrence Church, Jetmore, Kansas
LEKAN, Rev. Joseph, SM, 3021 Kingsbridge Ave., New York 63, N.Y.
LOCNIKAR, Rev. Julius, OSB, Assumption Abbey, Richardton, No. Dak.
LOVRENCIC, Rev. Athanasius, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.

MACEK, Rev. Rudolph, 1281 Troy Ave., Brooklyn, 13, N.Y.
MADIC, Rev. Aloysius, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
MAIERLE, Rev. John, 415 No. 6th St., Royal Oak, Mich.
MAJHENIC, Rev. Pelagij, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
MALAVASIC, Rev. Roman, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.
MAVSAR, Rev. Joseph, 2641 St. Ann Ave., Butte, Montana
MAZOVEC, Rev. Robert, OFM, 1852 W. 22 Pl., Chicago 8, Ill.
MEJAK, Rev. Heliodore, 274 Orchard Ave., Kansas City, Kansas
MELOVASICH, Rev. Frank, St. James Orphan Home, Duluth 3, Minn.
MERKUN, Rev. Anton, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
MERVAR, Rev. John, 3108 Van Buren St., Alameda, Calif.
MIHELIC, Rev. Francis, St. Anthony's Church, Ely, Minn.
MIHELIC, Rev. Francis, 208 Romaine St., Peterborough, Ont., Canada
MIHELIC, Rev. Leopold, 4695 Pearl St., Denver 16, Colo.

NADRACH, Rev. Adolph, 534 W. Kilgore, Kalamazoo, Mich.
NEMEC, Rev. Mathias, P.O. Box 501, New Cumberland, W. Va.
NOVAK, Rev. Joh, Holy Family Rectory, Willard, Wis.

OHMANN, Rev. Daniel, 1920 Gerard Ave. So., Minneapolis, Minn.
OKORN, Rev. Claude, OFM, 823 W. Mineral St., Milwaukee 4, Wis.
OKORN, Rev. Dusan, St. Michael's Church, Conrad, Mont.
OMAN, Rev. Edwin, R.F.D. 1 St. Stephen, St. Joseph, Minn.
ORENDAC, Rev. Cyril, OFM Conv., 1130 Congress St., Schenectady, N.Y.
OZIMEK, Rev. Joseph, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio

PAJK, Rev. Francis, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
PAKIZ, Rev. Rudolph, St. Louis Church, Floodwood, Minn.
PAPESH, Rev. Francis, 26 Montezuma Ave., Cortez, Colo.
PECOVNIK, Rev. Karel, St. Peter's Church, Dumont, Minn.
PERCIC, Rev. Joseph, St. Hubert Ch., Sebeka P.O.R. 1, Bluegrass, Minn.
PERKOVICH, Rev. Francis, 4901 E. Superior St., Duluth, Minn.
PETERNEL, Rev. Warren, OFM, 701 E. Pyron Rd., San Antonio, Texas
PETRASIC, Rev. Martin, Box 117, Bloomfield, Nebraska
PETRIC, Rev. Pius, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
PEVEC, Rev. Edward, Euclid & Bishop Rd., Wickliffe, Ohio
PIERCE, Rev. Justin, SDS, Salvatorian Seminary, St. Nazianz, Wis.

Srebrnomašnik
p. Tomaž Hoge OFM

Dne 5. julija 1957 je poteklo 25 let, odkar je prejel zakrament sv. mašniškega posvečenja p. Tomaž Hoge OFM, župnik fare sv. Vianeja v Detroitu, Michigan.

P. Tomaž je bil rojen 12. marca 1908 v Bridgeportu, O. Pri krstu je dobil ime Stanislav. V red je stopil 5. avgusta 1926. Leta 1927 (6. avgusta) je naredil prve ali neslovesne obljube. Slovesne ali večne obljube je naredil dne 6. avgusta 1930. Župnik fare sv. Vianeja v Detroitu je postal dne 21. februarja 1950. Sezidal je osnovno farno šolo, katere preje fara ni imela.

Prečastite gospode duhovniki lepo prosimo, da nam pomagajo imeti imenik duhovnikov vedno v redu s tem, da nam takoj sporoče spremembo naslova. - Pričujoči imenik verjetno tudi ni popoln in brez napak. Prosimo, sporočite nam.

PIRC, Rev. Joseph, 1200 Tuolumne St., Vallejo, Calif.
PIVKO, Rev. Rudolph, OFM, 66 Gordon, Paddington, N.S.W., Australia
PLANINSEK, Rev. Henry J., C.S.SP., Forest City, Pa.
PLAZNIK, Rev. John, Box 297, Morris, Ill.
PLEVNIK, Rev. Joseph, SJ, 403 Wellington St. W., Toronto 2-B, Ont., Canada
POPESH, Rev. Bernard, College & Kenwood Ave., Duluth 11, Minn.
POPESH, Rev. Michael, St. Martin's Church, Tower, Minn.
POTOCHNIK, Rev. Aloysius, OSB, Box 351, Canon City, Colo.
PRAH, Rev. John, OCD, 2131 Lincoln Rd. N.E., Washington 2, D.C.
PRAZNIK, Rev. Rudolph, 320 Middle Ave., Elyria, Ohio

REBOL, Rev. Anthony, 12021 Mayfield Rd., Cleveland 6, Ohio
REBOL, Rev. Francis X, MM, Sin Miao Li No. Miaoli, Formosa
RENER, Rev. Frederik, St. Michael's College, Toronto, Ont., Canada
ROGAN, Rev. Richard, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
ROGEL, Rev. Michael, 218 E. Park St. Anaconda, Montana
RUPAR, Rev. Aloysius, 881 E. 222nd St., Euclid 23, Ohio
RUS, Rev. Gabriel, SM, Mt. St. John, Dayton, Ohio

SAVINSHEK, Rev. Stephen, OFMConv., 324 7th St., Calumet, Mich.
SCHERINGER, Rev. Frank, 330 Oak St., Manistique, Mich.
SCHWAB, Rev. Alan R., OSB, Box 351, Canon City, Colo.
SCHWEIGER, Rev. Francis, 1501 Kenwood Ave., Duluth, Minn.
SEDEJ, Rev. Francis, 2015 Fourth Ave. E., Hibbing, Minn.
SEDLAK, Rev. Christopher, OFM, Quincy College, Quincy, Ill.
SEDLAR, Rev. Daniel, OFM, 823 W. Mineral St., Milwaukee 4, Wis.
SELLAK, Rev. Jerome, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
SENTA, Rev. Robert, 610 99th Ave. W., Duluth 8, Minn.
SESEK, Rev. Raphael, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
SETNICAR, Rev. Dr. Math., 1210 So. 61 St., Milwaukee 14, Wis.
SEVER, Rev. Edgar, OFM, 7324 E. Marietta Ave., Spokane, Wash.
SHIRCEL, Rev. Dr. Cyril, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
SILVESTER, Rev. Mirko, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
SIMCIC, Rev. Joseph, SDB, 2851 North Ave., Richmond, Calif.
SKUMAVEC, Rev. Michael, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.
SLAJE, Rev. Milan, 1709 E. 31 St., Lorain, Ohio
SLAPSAK, Rev. Julius, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
SMERKE, Rev. Frank, OSC, Box 6, Bayard, New Mexico
SMERKE, V. Rev. John, OSC, Our Lady of the Lake Sem., Syracuse, Ind.
SMERKE, Rev. Joseph, OSC, 950 Mamaroneck Ave., White Plains, N.Y.
SNOJ, Rev. Joseph, Box 21, Bryn Mawr, Calif.
SODJA, Rev. Max, Cleveland, Ohio, odsoten radi bolniških pocitnic
SOKLIC, Rev. Sebastian, TOR, St. Francis College, Loretto, Pa.
SOKLICH, Rev. Dr. Anton, CM, 9745 Memorial Ave., Houston 24, Texas
SPEHAR, Rev. George, 424 W. 2nd St., Leadville, Colo.
SPENDOV, Rev. Vendelin, OFM, 1852 W. 22 Pl., Chicago 8, Ill.
SREBERNAK, Rev. Frank, 2701 Chicago Blvd., Detroit, Mich.
STARC, Rev. Martin, P.O. Box 899, Stockton, Calif.
STARESINIC, Rev. Edbert, OC, 6410 Dante Ave., Chicago 37, Ill.
STARESINIC, Rev. Nicholas, OC, 113 No. Ottawa St., Joliet, Ill.
STEPANICH, Rev. Dr. Martin, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
STERBENTZ, Rev. Ralph, Our Lady of Lourdes Ch., Engadine, Mich.
STERLE, Rev. Aloysius, 404 E. 87 St., New York 28, N.Y.
STOPAR, Rev. Anton, Box 1266, Eureka, Nevada
STRAGISHER, Rev. Henry, 1210 Oakwood Ave., Bedford, Virginia
STRAGISHER, Rev. Raphael, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
STRANCAR, Rev. Ignatius, P.O. Box 743, Park City, Utah
SUSTERSIC, Rev. John, 307 Adams Ave., Eveleth, Minn.
SUSTERSICH, Rev. Stefan, OSB, Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
SVETE, Rev. Andrew, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.

SVETE, Rev. Augustine, OFM, Holy Family Rectory, Willard, Wis.
SVETE, Rev. Jernej, P.O. Box 35, Hartville, Wyoming

TARMAN, Rev. Wm., St. Joseph Church, Foley P.O.R. 2, Morrill, Minn.
TKALEC, Rev. John, SDB., N.E. P.O. Box 1070, Edmonton, Alta., Canada
TKAVC, Rev. Albin, 37 Thorne St., Worcester, Mass.
TOMAZIC, Rev. Anthony,
TOMC, Rev. Victor, 881 E. 222 St., Euclid 23, Ohio
TOMTZ, Rev. Louis, 2390 Grant St., Concord, Calif.
TRINKO, Rev. John V., OFM, 62 St. Mark's Pl., New York 3, N.Y.
TRPIN, Rev. Thaddeus, OFM, St. Joseph's Seminary, Teutopolis, Ill.
TRUNK, Rev. Geo. J., 245 Linden Ave., San Francisco 2, Calif.
TURK, Rev. Martin, 545 Mahon Ave., No. Vancouver, B.C., Canada

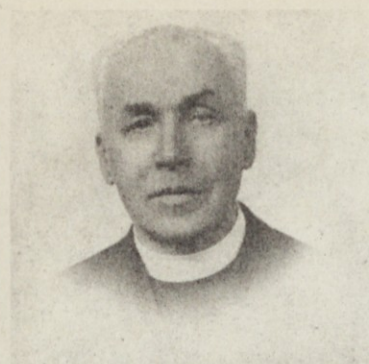
URANKAR, Rev. Alexander, OFM, 1852 W. 22 Pl., Chicago 8, Ill.
URBIC, Rev. Rudolph, R.R. 2 Box 51, Athens, Wis.

VALENTIN, Rev. Bazilij, OFM, 19 A'Beckett St., Kew, Vic., Australia
VARGA, Rev. Joseph, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
VEHOVEC, Rev. Valentine, OFM, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
VIRANT, Rev. Ludwig, P.O. Box 235, Peninsula, Ohio
VODUSEK, Rev. Vital, 245 Linden Ave., San Francisco 2, Calif.
VOGRIN, Rev. Joseph, St. William's Church, Parkers Prairie, Minn.
VOLK, Rev. Robert, OSM, R.R. 4 Box 126A, Elgin, Ill.
VOVK, Rev. Joseph, St. Mary's Church, Cook, Minn.
VRDOLJAK, Rev. Jurij, 64 Russett Ave., Toronto, Ont., Canada
VUKSINIC, Rev. Anton, St. Theresa Church, Colborne, Ont., Canada

WOLBANG, Rev. Karel, CM, 500 E. Cheltenham Ave., Philadelphia 44, Pa.

YAKES, Rev. William F., 9530 St. Mary's Ave., Detroit 27, Mich.
YAKSIC, Rev. Michael, Holy Ghost Apostolic College, Corwells Hts., Pa.

ZAGAR, Rev. Albert, TOR, 24 Maryland Ave., Pittsburg 9, Pa.
ZAKRAJSEK, Rev. Kazimir, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
ZAVBI, Rev. August, 310 W. 2 St., Reno, Nevada
ZDOLSEK, Rev. Aloysius, Carmel of Mary Convent, Wahpeton, No. Dak.
ZELEZNIKAR, Rev. Michael, 542 Crosat St., LaSalle, Ill.
ZIC, Rev. Peter, St. Francis Church, Ellsworth, Wis.
ZITKO, Rev. Aloysius, 547 "B" St., Santa Rosa, Calif.
ZORE, Rev. Richard Indianapolis, Ind.
ZORMAN, Rev. Fortunat, OFM, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
ZUPAN, Rev. Peter, OSB, St. Vincent's Archabbey, Latrobe, Pa.

Dne 6. januarja 1957 je umrl v bolnici sv. Jožefa, Joliet, Ill., Fr. Jožef Klopčič. Zadnjih pet let je bil dušni pastir v Domu sv. Jožefa, Lemont, Ill. Pokojni je bil rojen 21. aprila 1886 v Železnikih nad Škofjo Loko v Sloveniji; v duhovnika je bil posvečen 14. julija 1910; leta 1935 je postal župnik na Dobrovi pri Ljubljani. Leta 1945 se je umaknil pred brezbožnim komunizmom na Tirolsko, odkoder je prišel leta 1950 v Združene države.

Dne 23. januarja 1957 je umrl v Forest City, Pa., Rev. John Kamin, ki je župnikoval v slovenski fari sv. Jožefa. Pokojni je bil rojen 2. julija 1906. V duhovnika je bil posvečen 21. maja 1932.

Vsem, ki so sodelovali pri koledarju, se najiskrenejše zahvaljujemo. Bog plačaj!

Nekaterih fotografij naših romanj nismo mogli ponatisniti, ker niso bile dovolj jasne.

Vse sodelavce, ki s svojimi dopisi, risbami, fotografijami in drugimi prispevki sodelujejo pri koledarju leto za letom, prosimo še vnaprej za njihovo naklonenost.

- Uredništvo

